Pars 2.a

De cais externeis corporis nalis.

Post 1.m phicorum librum in 1.a parte venit explanandus in hac 2.a liber 2.us ordine, et rerum utilitate 1.us, in quo Phus de rerum nalium cois tractatum digessit, scitu quidem dignissimum, ubi plura occurrunt utilissima, atque philosophiae theoriis accurate evolvenda; ideoque nobiliorem inter phicos hic liber sedem obtinet, in quo si hucusque studiosum, modo studiosiorem exigit, et expectat maxis nobilissima. Controversia 1.a De caa in coi.

Controv. 1.a

De caa in comuni.

Ante quam uniuscuiusque caae in particulari naam, proprietates, et 1.a scrutemur, caae in coi tractatum praemittemus, ubi uno quasi intuitu, quae singulatim de unaquaque caarum postea dicenda sunt aspiciantur; prius tamen praemittenda est Disputatio 1.a praemialis. De Naa, Arte, Casu, Fortuna, et Fato. Cap. 1.m De naa, et motu nali, et violento.

Disp. 1.a praemialis.

De Naa, Arte, Casu, Fortuna, et Fato.

Cap. 1.m

De naa, et motu nali, et violento.

1\. Vox naa multipliciter accipitur. 1.o pro naa naturante, sive pro mente Divina, quae rerum omnium parens, et opifex dicitur; effectus autem a 1.a caa productus dicitur naa naturata. 2.o pro collectione entium: unde res existens dicitur esse in rerum naa. 3.o pro collectione caarum, et effectuum, qui non sunt supra vires, aut exigentiam rerum in hac providentia, et iuxta leges ordinarias. Sic dicitur non excedere vires naae productio caloris; secus autem productio gratiae. 4.o pro rei essentia, et sic dicitur rei naa eius essentia. 5.o pro esse rei ut distincto a subsistentia, et ita dicitur in Deo esse unica naa, et tres personalitates. 6.o pro caa necessaria, sive determinata ad unum effectum, et sic calor est ab igne per modum naae. 7.o in viventibus pro indole, genio, et inclinatione; et etiam pro temperamento qualitatum, quo sensu dicitur aliquis naa callidus, et

naa melancolicus alij.

2. Tandē, et propriè sumitur naa eo sensu, quo illa
„ explicavit Phus hic cap. 1º textu 3º dicens: ē prin, et caa motus, et quie-
„tis eius, in quo ē 1º, et p se, et n̄ p accidēs. Qui explao lz n̄ eodē sensu,
ab oib tamen admitt. Dicit prin, et caa, et una vox p aliā explat
sic prin, quod ē caa. Dicit motûs ubi n̄ solū intelligitr transitus ad locū,
d etiā [illegible] alius sensibilis, sive sit ad qualitē, sive ad quantitē. Quies
[illegible] sumit privative pro cessaoe a motu; d forte p sitra in tio acquisi-
to p motū. Ly et denotat simultatē poe ad motū, et quietē; n̄ autē
simultatē motus, et quietis eiusdē ctis; lz potest denotare simultē eu di-
versorū.

3. Et sic terra dū quiescit localr moveri potest motu alteraois;
et cœlū dū localr movetr, quiescit in potestate alteratiuū perfectiōis. Additr
eius in quo est: nā prin motus debet ee intrinsecū rei, in qua ē motus
itaq debet ee immanentē producens: unde ignis n̄ exercet vim naa p
motū quē caat in ligno, in quo calorē et ignē producit; d p motū p quē
in se ipso producit calorē. Dicit 1º, et p se, et n̄ p accidēs; q naa debet
ee aliquid substale; ideoq medicina caans sanitē in medico n̄ ē dicenda
naa. Unde fit 1º, quod maa 1ª in statu unionis ē naa: qª ē proprie caa mo-
tus eius, in quo ē 1º, et p se; siquidē producit immanentē quantē.

4. Similr fa
substalis in statu unionis: qª ē prin plurū operaonū, quæ manent intra corpus, quod
ipsa fa constituit, et in quo ē 1º, et p se. At in statu separaois aa ratis n̄
ē naa eu suarū operaonū: hæ enī n̄ manent in aliquo corpore, cuius sit actus
pars: ideoq Phus 1º de partibus aīa cap. 1º ait aā ratē n̄ ee naā, cū cap.
„ 1º hic dixerit in corpore substali subiectū ee naā, et quod subiecto inest. Fit 2º
unionē substalē n̄ ee naā: qª illi n̄ convenit virtus productiva alicuius operaois
corpor. 3º, neq accidens ee naā, cū n̄ constituat corpus substale, in quo ē. 4º, neq
corpus substale ut tale ee naā. Constat ex Pho hic cap. 2º, textu 12 dicen-
te, quod autē ex his (ex maa, et fa) naa n̄ ē, d a naa.

5. Accedit ratio
qª corpus ut tale n̄ ē 1º in illo cuius ē motus; cū motus sit corpori, et
corpus ut tale n̄ sit 1º in se ipso ut paas: n̄ igitr ē naa. 5º, quod naa
ita a Pho explata n̄ convenit Deo: qª ē incapax mutaois; neq angelo,

q̄ n̄ cstat partibus, quarum altera sit pars motus, et quaeri enis in quo e; neq̄ corpori esse simpliciter si hoc det ppter eandem rationem; neq̄ Verbo Divino unito humanitati: Verbum enim n̄ ē pars actionum, aut pars operationis nae, quamvis trus intrinsecus unitus hypostice reddens substantiam nae; pariq̄ denominat operationes illas, quae in sorte hoc Dei theandricae dicunt a theologis.

6.

q̄ motus ē actio, qua producit res de novo; quaes vero actio, qua res producta conservat; motus autem nalis multiplex ē. 1us pat opponit superna; et sic ois motus proveniens a causa nali sine virtute supernali dicit nalis, vg productio caloris in aqua. 2us pat opponit preternali, et sic pluvia hyemalis ē nalis; nimirum aut calor hyemalis erit preternalis q̄ ē extra seriem cōem causarum nalium. 3us pat disquirit ab actione libera: unde ois actio agentis determinati ad unum, vg calefactio ignis dicit nalis. 4us dicit actio ṗpriis exigee rei operantis; et sic convenit accidens, tt accidens n̄ sit nāa in sensu phôco, vg calefactio a calore ē nalis. 5us pat correspondet nae phôce simpliciter; et sic ē actio, qua ṗpoñ agit in se aliquid res vg actio, qua ignis producit in se calorem, aqua frigiditatem.

7.

Nali opponit motus violentus, qui 3 Ethycorum cap. 3, sic explat a Pho: cuius pars ē foris nil prorsus eo cferente, cui vis illata ē, ide, illud ē violentum subto, quod ab extrinseco agente fit, et in quod nulla vi cfert subtum resistens: unde requirit resistentia pasi; alias explao conveniret motui neutri, qualis ē productio lucis in aere. Motus violentus dicit 1 in positivum, et nativum. Positivus ē cum inducit in subtum forma, cui subtum resistit; talis ē calor in aqua. Nativus, quando subtum privat forma, quae exigit: tunc enim privao ē violenta subto, vg aquae privao frigiditatis.

8.

Dividitur in stricte talem, et late talem. 1us, qui opponit motui stricte nali, vg actioni, qua ṗpoñ agit in se aliquid res. 2us, qui opponit motui late nali, actioni scilicet, quae conseq̄ ē exigee, et inclinaoni rei: unde motus aliquis dicit nalis, violenta aliā, tt utraq̄ sit contra inclinaonem nae repugnantis separaoni corporis ab aiā; dicit tamen nalis 2us propter dispositionem conveniens; violenta autem quae causat ab agente extrinseco inferente, vg sicario, latrone &ca. Hic nota, quod causa nalis operans n̄ potest in se ipsa producere motum sibi violentum:

qa caa nalis operans n resistit motui a se ipsa immanenter producto: unde dolor n. e motus violentus ali, qa tt ab extrinseco patur ardua; dolor tamen e motus proveniens ab intrinseco iuxta inclinaoe innatam ltr, avertendi sit praesens malum

9. Nota 2o. quod violea stricta ta forma, quae nata solet potest fieri ipso substantiae: qa motus stricte nalis solet dat in ipso substantia... forma e motus oppo motui stricte nali, et nata non motus stricte nalis: g. - 3o, quod prio ta paso, quae nali ut talibus, sive mag et ... potest fieri violea lata: qa mag ... de se inclinanti in ... divinitas potunt denegari; et ... maali denegari de subiecto exacti, aut trus sue exigee, ut expulsio alterius ... 4o quod prio activo extrinseco potest fieri violea lata: igni enim dispoo, et applato potest Deus nare obustioe nando scursum; quae nao e nao operaois ipsius exigee, prove ignis, et ... ipsi late violenta. Cap. 2us Deus potest inferre violea creaturis

CAP. 2us.

Deus potest inferre violea creaturis.

10. cos ... contra sa Thomas. Pbr. Deus producens calorem in aqua vo n aufert ab aqua inclinaoe ad frigidum: g n aufert quod calor sit aquae violens. Pbt coa: eo ipso, quod Deus n auferat inclinaoe aquae, aqua resistet calori, et calor a Deo productus eet motus ab extrinseco; d motus violens e motus ab extrinseco paso resistenti: g. - Confirmatur: ideo aqua repugnat calori qa calor impedit frigidum; d calor sive a Deo, sive a creatura productus impedit frigidum: g. Observa, quod res oes etiam inanimatae Deo obedire dicunt despotice, id e, instar servi, qui absque ulla mora etiam violens obedit.

11. Unde creatura n potest resistere Deo vincendo aut superando ipsum Deum, quod aperte docet apostolus ad Romanos dicens: Deo operanti nihil resistit; potest tamen resistere Deo n vincendo, aut sine victoria: ... Actorum ... dicitur: vos semper Spiritui Sancto resistitis. Et in Psalmis: a resistentibus dexterae tuae custodi me. Hinc quando dicitur Thas ait, quod Deus nil sa nam facit loquitur de naa ipsius Dei, sive universalissima: qa tt Deus faciat aliquid a coem nam cursum, tamen a se

ipsum nihil facit.

» 12. Audiat S. Thom. Doctorem quaest. 6ª de pot., art. 1º ad 1um sicut autem
» coelum est causa universalis omnium corporum inferiorum, ita Deus est causa universalis omnium
» entium: sicut ergo per virtutem coeli potest aliquid fieri contra hanc naturam particularem, nec ta-
» men est contra naturam simpliciter; quia hoc est secundum naturam universalem, ita virtute Dei potest a-
» liquid fieri contra naturam universalem, quia est ex virtute coeli; non tamen erit contra naturam sim-
» pliciter; quia erit secundum naturam universalissimam. Et in hoc sensu exponit Sanctus Thomas ...
» dit enim 1ª parte, quaest. 105: unde, et August. dicit contra Faustum, quod Deus contra solitum
» naturae cursum facit; sed contra summam legem nullomodo facit, quia contra se ipsum non facit.

13 Dices 1º.

si inclinatio naturalis est a Deo conferente illam; sed Deus non confert creaturis inclinationes resi-
stentes ipsi Deo, nec dat arma contra se ipsum: ergo. Concesso maiori nego minorem, quem urgeat pro-
batio: nam illa arma non sunt ut creatura vincat Deum, sed ut ipsa creatura resistat
agentibus creatis, et etiam resistens vincatur a Deo; quod potior potentia Dei commendat.
Neque obest, quod creatura habeat potentiam obedientialem: talis enim potentia non est inclinatio naturalis ad
tale obedientiam; neque est potentia, quae se teneat cum parte, cui repugnat, sed cum parte, quae
exigit; sed est potentia ut etiam cum repugnantia Deo subdatur, et illi sit summe obediens
quoad executionem, licet non quoad inclinationem.

14 Instat: Deus producens qualitatem contrariam a-
quae in potentia aquae obedientiali non infert violentiam aquae; sed Deus producens calorem in
aqua illum produceret in potentia obedientiali aquae: ergo. Nego maiorem: quia potentia obedientialis, quae
res creatae sunt non stat in eo, quod sub tali ratione tales potentiae res sint, malum; sed in eo, quod
habeant talem sibi contrarium, si Deus velit, etiam quando repugnant, si tamen vocibus
hærens ... dicere, quod creatura Deo resistit, dicere poteris, non tamen Deo,
quia creaturae contrariae resistere, sed ut vides enim resistendo contrario resistit in
contrario Deo volenti contrarium servare.

15 Dices 2º quando datur agens robustius
operans calorem in aqua haec non debet frigidari: ergo neque debet quando Deus
producit calorem, et sequenter non patietur violentiam. Confirmatur: rex imperans non
... non infert iniuriam; inferret tamen servus imperans: ergo Deus auferens ab aqua
frigiditatem non inferret violentiam, licet inferret ignis. Atque potest lignum non repugnare
suae destructioni, quando ipsi applicat agens creatum robustius producens ignem. Nego
antecedens: quia aqua habens calorem derivatum ab agente robustiori non debeat frigidari debi-
to necessitatis ... aut ... ; debet tamen ... ... naturae, quod ... frigido

sit aque violea. Ad confirmaoz vero ante no cog: q privao pendet semper ē eadz, atq adeo ē nalr aque exigeg, et p verog variat modus, specie impellant, et sequens nulla ē paritas.

16. Dices 3º quando aqua ascendit p fistulaz ad replendy vacuy n patit violeg; d tamen veratur nalz inclinaoz ad descendendg: g et veratur nalz inclinaoz ad frigidz n patet violea p calorz a Deo pducty. In cique nam maz: q ascensus ille ē aque malus, et n intentus ab aqua, d ab agente superiori intendente bony universi ita quod ibi det. vacuu in nat. Aly vero maz, nam min: q ascensus ille ē melior aque in casu quq descensus. aqua eng ē maximy bony, quod n det vacuy ne impediat celory influxus, quo indiget aqua. Utraq vie ē pbabilis.

17 Dices 4º: maj inclinao dat in creaturis ad bony universi, quq ad bony particulare: g cy majus bony sit obedire Deo, quq bony particulare, maj inclinao dat in creaturis ad obediendy Deo, quq ad bony particulare. Confirmat P. quqlibet creatura magis pendet in suy finy, quq in media, d Deus ē ultimus finis creaturarj omy: g 2º: quqlibet pars magis inclinat in bony totius, quq in ppriy, g et quqlibet creatura. Ans patet 1º in manu, que exponit ictui ne lædat caput ex caris cst ipse manus detrimenty pferet tota. 2º in bono cive exponente sua bona particularia pro bono reipublicæ.

18 Ad arg. no ans: q si bony universi impediat bony particulare creaturae ista n pendet in illud, d potius aversat. Ut aute creatura pendeat in bony universi, hoc debet ee etia bony creaturæ. Obedire Deo ē quidz majus bony quq bony particulare, d q in casu quæstionis obedire Deo afert privaoz alicuius boni naly debiti creaturæ, ista n het inclinaoz nalz ad obedieg illa; ē tamen Deo obediens, quatenus quin odit resistea pprie obedit. Ad 13 confirmaoz omissa maj, disting min: d Deus ē finis ultimus mediatus, l immediatus, ideoz de tate immediatus, no. Deus ē finis ultimus immediatus creaturæ ralis, ingua ipsa tendit; n tamen creaturæ irralis, quq n tendit in ipsy Deu. Et si Deus dicat finis omy creaturarj; hoc soly ē, q oia eius gloriq deserviunt.

19 Ad 2º no ans loquendo de bono universi impeditivo boni particularis. Ad 1 pbaz dica, maj; quia manus ictui exponit ee totius alis intendentis vitare majus maly; inde tamen n infertur ictu n ee manui violeg. Ad 2º vero

quod in cive dispositionem boni proprii ea est inclinatio electa [illegible] hac
enim magis aspicit civis sua bona, quam reipublicae. Unde dispositio, quae aperitur
[illegible] in affectu boni proprii, et consequenter debet electio regulari iuxta meri-
ta boni communis; cum autem maius bonum sit, ut principes, aut quod [illegible] non pe-
reat, hoc bona debet electio anteponere civis suo peculiari bono, affectus
autem innatus solum tendit in bonum suae [illegible].

20

[illegible] rogat quomodo
[illegible] Theo est morum, neque contra neque iuxta potentiam inclinatio sunt [illegible] pa-
tientis; ideoque dicitur neutrum, et medium, quod mediat inter naturale et violentum. Daur autem
tale motum, sit exemplum lucis in aere. Neque obest, quod [illegible] Physicorum
textu 62 dixerit de motu, licet naturali, vel violento: ibi enim agit de motu loca-
li; sunt autem plures motus, qui locales non sunt, ut productio lucis in aere.
Immo forsan dari motus locales medios inter naturalem et violentum; [illegible] videtur [illegible]
[illegible] ut [illegible], et non [illegible] [illegible] de [illegible] in libro [illegible]. Cap. 3. De
Arte, Fortuna, Casu, et Fato.

CAP. 3.

De Arte, Fortuna, Casu, et Fato.

21 Ex dictis in loco et capite 1° huius partis [illegible]
[illegible] naturae ad artem: et in 1° ars est habitus, sive actus [illegible] et [illegible] [illegible]. [illegible]
autem [illegible]. Deinde: ars est [illegible] solum directivum, at natura est principium activum, [illegible] ope-
rationum provenientium a [illegible] intrinseco. Praeterea, omissis aliis videndis apud [illegible], non
potest efficere immediate effectus naturales; ars solum efficit illos [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] directive, et mediate efficit [illegible] agens naturale ut [illegible]
[illegible], et sic non [illegible] de arte ut accidit in agricultura, et medicina [illegible].

22

Ut dicitur opus proveniens ab arte, quae denominatio [illegible] est omnino [illegible] [illegible]
[illegible] ars [illegible] ad [illegible] tale [illegible], quod in ea est [illegible] ad [illegible], aut [illegible]
ta; aliquando vero [illegible] est [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] dubium est, in quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in collectione partium [illegible]
extensarum in ordine ad se, et non aliarum partium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] quae [illegible] artificialis ponit [illegible] [illegible], et non [illegible], ut patet in
statua, et pictura [illegible]: unde [illegible] artificialis [illegible] partim in positivo, et partim in nega-
tivo.

23 Hinc stat non stare in modo qualitatis superadditio, quae est omnino superfluus. Neque in quantitate rarefacti, nam quando pars rarefactis procedit ex [illegible] rarefactis, non vero quantitas; nam quando [illegible] tenetur eadem quantitas immutata, possunt [illegible] in uno, in altero figura. Neque stat in ubicationibus partium rarefacti, et non alias ubicationes, quibus ipsae partes [illegible] ubicarentur [illegible] mutet de uno in aliud [illegible] et eadem [illegible] rarefacti. Deinde: quod [illegible] [illegible] partes, et ubicationes [illegible].

24 Fortuna est caeca illud numen, quod ignotam rerum, atque causarum in orbe induxerunt, et cuius imperio [illegible] homines inopinatos eventus tribuebant; est quasi [illegible] subditus, et inopinatus eventus rerum accidentium [illegible] operantium. Causa sic fortuna definitur: causa [illegible] effectus praeter intentionem secuti. Dicitur bona, vel mala [illegible] effectus [illegible] inopinatus ut quando quis terram movet ut aquam inveniat, et invenit thesaurum, tunc enim motio terrae non est causa per se, sed per accidens illius effectus: quae tamen sapienti paucora accidunt praeter opinionem, [illegible] Tullius [illegible] magnorum moralium dicit: „ubi est minus fortunae „ubi plus est intellectus.

25 Huc spectat casus, qui etiam est causa per accidens, et differt causa [illegible] effectus praeter intentionem secuti: datur etiam in brutis et solet extendi ad agentia non [illegible] ut quando tegula decidens [illegible] cadat deorsum et caput [illegible] effectus proveniat ab operante [illegible], et ab alio non operante propter finem, causa [illegible] per accidens, et praeter intentionem; tunc [illegible] effectus poterit esse fortuitus, et casualis, tamen [illegible] potest esse fortuitum aut casuale cum Deus omnia sciat omnia provideat, et omnia iuxta ipsius rectissima dispositionem aut permissionem eveniant.

26 Fatum demum ab Ethnicis fingebatur ineluctabilis quaedam necessitas ex astrorum motibus, et aspectibus [illegible], et efficaciam [illegible]; ita ut nec ipse [illegible] illud vim [illegible] infringere aut impedire. Apud Catholicos vero nil aliud est fatum, nisi quaedam applicatio causarum secundarum, quae [illegible] sunt inter se et agentes: at quae subsunt providentiae divinae disponentis illas inferunt infallibiliter effectus, et in hoc sensu fatum est Boetius 4° de Consolatione: „inhaerens rebus mobilibus immobilis dispositio, per quam divina providentia suis quaeque „nectit ordinibus. Disp. 2a De causa exteriori, et [illegible] in com. Cap. [illegible] Deo, et quod dubitamus examinat.

Disp. 2.ª

De causa, effectu, et [illegible]

Cap. 1.^m

Causa, et quoddam dubium examinatur.

27 Dividunt authores per causa definienda, quae nulla Phys. causa in cor. defferit; omnis alys hec quae communior, et clarior [illegible] parum potens concare cum limitatu alteri. Unde patet, quod nulla prona Divina est causa nec alterius, neque Deitas. Divina est causa intrinseca Christi hominis, quia non concant esse limitatu tio. Sed neque actio est propria causa, contra: quia non concat ut quod sive ut principium, ut quo per [illegible] exercitus esse limitatu alteri; de ratione autem causae est concare ut principium, et ut quod esse limitatu. Infert inde, conditio ut talis sine qua non requisita ex parte causae ad causandum non esse propria causa. Ita communis sensus, Sapientia Lince.

28 Probatur: conditio, sine qua non vel informatio agentis ad passum, et aliis similis non dant verum, et proprie esse effectui; quod verum, et proprie non dat esse effectui non est vera causa effectus: ergo. Probatur maior: quod solum est conditio requisita ut vera causa det esse effectui non dat verum, et proprie esse effectui; quia requiruntur ut mero [illegible] effectus, solum est conditio requisita ut vera causa det esse effectui: ergo. Dices 1.º effectus per a priori a conditione sine qua non: ergo ab illa causatur. 2.º informatio movet ad operandum: ergo acquirit ut causa. 3.º ignis, et amor acquirunt ut causa ad effectus pertinentes ad illam: ergo similiter aliae, priores responsiones.

29 Ad 1.^m neganda ante, non conceditur quia effectus [illegible] etiam iuxta partem Lince a causa mediata, et tamen iuxta opinionem [illegible] causa effectus. Deinde a priori infert vera causa, quando effectus per a priori ab aliquo concante verum esse ipsi effectui quod [illegible] non convenit mere conditioni. Ad 2.^m neganda ante, non conceditur quia movet causam ad operandum non est influxus in effectum. Ad 3.^m neganda ante: quia ignis, et amor et movent ut fiat effectus; non tamen agunt effectum.

30 Rogatur hic an causa mediata sit propria causa. Nave [illegible] cum fere omnibus 1.^a [illegible] Resp. et probatur, quod non concat proprie in effectum non est proprie causa effectus, sed causa mediata non concat proprie esse effectui: ergo. Probatur minor: tota causalitas causae mediatae sistit in immediata quam producit ad [illegible]: hic enim accipit suum esse [illegible] a causa immediata: ergo. [illegible]: causalitas causae vere tales tribuit proprie effectui [illegible].

caę mediatę n̄ trahit ꝓpriè ad effectum mediatum; alioquin n̄ posset dari sine effectu mediato, quod ē falsum: ergo. Deinde: causalitas caę immediatę n̄ ē ꝓpria caę mediatę; nam si esset, causa mediata esset immediata, cum influeret immediatè in effectum: ergo.

31 Dices 1º ex P. Ouiedo recitata principium: causa causę ē causa causati; sed causa mediata ē causa caę immediatę: ergo ē causa effectus mediati. 2º: Id a quo effectus pendet tanquam a causa ... effectus; sed effectus pendet tanquam a causa a causa mediata: ergo. Probatur minor: quia si causa mediata n̄ influat in immediatam n̄ datur effectus. 3º: causa mediata n̄ se habet per accidens ad effectum mediatum: ergo effectus mediatus spectat ad illam ut ad causam ꝓpriam. Ad 1um, plerique distinguunt: axioma causa causę ē causa causati in moralibus, concedo, in physicis, nego. Causa moralis attribuit aliquid tribuit causę quae ex causato sequitur; n̄ autem causa physica mediatę, quia seipsa n̄ exercente causat effectus mediatus.

32 Ad 2um distinguo majorem: id a quo effectus pendet defectu causalitatis ē causa effectus, concedo; defectu solius indigentię, nego: pluribus enim indiget effectus, quę n̄ sunt causa effectus. Causa ergo mediata nullam causalitatem exhibet ex qua effectus dependeat ab illa. Ad 3um concedo antecedens, nego consequentiam: nam enim ... quod effectus dependeat a causa mediata defectu indigentię, n̄ autem defectu causalitatis, ... quia ratio caę immediatę ... ē mediatè subordinata caę mediatę, ē n̄ causatę ꝓpria caę mediatę: ... enim ... immediatum. 2º, quod causa remota aliquando solet nat mediata, et sic n̄ ē vera causa; aliquando vero n̄ expedita. 1º modo opponitur caę immediatę, quę per ꝓpriam virtutem nullo mediante causat esse effectus. 2º modo opponitur caę expeditę, quę habet omnia prerequisita sua nae omni impedimento. Cap. 2um Divisio causarum.

CAP. 2um

Divisio causae in com̄uni.

33. Dividitur 1º causa in intrinsecam, et extrinsecam. Intrinseca, quę potest causare esse limitatum alterius illud constituendo; extrinseca vero, quę potest causare esse alterius, quin illud constituat. Intrinseca subdividitur in materialem, et formalem, De quibus in 1º libro. Causa extrinseca subdividitur in efficientem, finalem, et exemplarem. Efficiens ē principium potens causare per physicum influxum esse limitatum alterius; finalis ē cujus gratia aliquid fit. Exemplaris est cujus imitatione fit aliquid. Hic comprehenduntur ea omnia, quę per se concurrunt ad corpus naturale. Sic homo constat corpore, et anima, sive causa materiali, et formali insimul unitis; deinde factus ē propter aliquem finem, scilicet beatitudinem; factus

ad imaginem Dei, et denique provenit ab aliqua caa efficiente.

34 Caa efficiente ee vera caa a nemine nat, ee ergo maxime, et finalis vera caa intrinseca pbtq ee lib. 4; caa autem finalis, et exemplaris n sunt vera caa. Pbt: q n coicant ppie ee effectui, d solu movent, l dirigunt caa efficiente ut coicet ee ergo n sunt vera caa. Sicut neq caa moralis pute talis, illa sit cui imputatur effectus, ad quem n concurrit phice vg ho vulens homicidiu, quod n ab ipso, d ab alio operatur. Hinc p divinos praedicatq: q finalis, et exemplaris n participant ppria raog caris.

35 Caa efficiens subdividit in caa p se, et caa p accids. 1a, que p ppriu influxu dat ee effectui, vg ignis alteru igne pducens. 2a, quo n influit ppie, d solu e occasio, ut alia caa ppria influat. Ita motus n pducit calore, d e occasio, qua spiritus excitent, et calore pducant. Aliq: caa p se e illa, que ut talis concurrit ad effectu vg musicus ad canendu, caa p accids, que n ut talis concurrit, d identificat cu alia sine exigentia effectus, vt musicus ad saltandu. Aliq: caa p se e huius virtus nesao requirunt ad effectu, vg Deus; caa vero p accids, que lz vera caa sit tamen concurrit, ut sine illa possit effectus poni, vg ignis A ita pducit igne B ut cu eque bene pduceret alius ignis, l Sol. Unde caa p accids solu in hac ultima acceptione e vera, et ppie caa.

36 Solet ergo dividi in caa in actu 1o, et caa in actu 2o; d hec n ta divisio e, qua ordenaro caa in diversis statibus: Caa enim in actu 1o e prius potens dare, et caa in actu 2o e prius actu dans ee: unde caa specifative sumpta p id ipsum constituit in actu 1o, ac in actu 2o. Rogat tamen p quid constituat actus 1us, et actus 2us caa? Dico 1o actus 1us phicus caa constituit p sola virtute caa; actus vero 1us proximus addit supra virtute caa requisita oia, et naog oiu impedimentoru. Patet 1a pars: q actus 1us phicus caa e ipsa virtus caa de se productiva. Patet 2a: q si n intelligat virtus caa, aut ablatu aliquod impedimentu, aut posit aliquod requisitu n intelligit actus 1us proximus caa: tunc enim n intelligit caa proxime potens: g actus 1us proximus constituit p virtute caa, p oia requisita et p naog oiu impedimentoru.

37 Dico 2o: caa efficiens pot in actu 1o phico, qua precise tali n constituit p polutas actionis, aut effectus. Rao: q nec polutas actionis, nec effectus possunt dare phice effective ee effectui: g. Adde: quia caa efficiens in actu 1o e prior naa effectu, d polutas actionis, et effectus n e prior naa effectu: g. Patet min: q polutas actionis, et effectus identifat cu actione, et effectu; n autem dat prioritas et posterioritas inter ea adentifata.

38 Dico 3o: actus 1us louis caa constituit p virtute caa, et p polutate actionis, et effectus. Pbt: actus 1us louis caa efficientis e p polutas actus secundi

2° tom, quod dicit actus 2us quatenus valet bene effectus produci a causa: ergo [illegible] produci; ergo causa ut in actu 2° dicit virtute causae activae actionis, et effectus: ergo ut in actu 1° dicit virtute causae potentiae actionis, et effectus. Aliter: causa efficiens ut in actu 1° loco est causa ut absolute potens producere, ly absolute opponitur ad quantum est causa se; ergo ut absolute potens producere constituitur per virtute productionis, per potentiae actionis, et effectus: potens enim absolute producere est quod neque ex parte causae, nec ex parte effectus det repugnantia: ergo

19° [illegible]

Actus 2us causae constituitur per virtute causae per actione, et per effectum. Probatur: actus 2us causae dicit ut activitatem causae, qua dicit ut potentia actus 1us loci: ergo hic dicit virtute cum potentiae actionis, et effectus: ergo causa [illegible] activitatem dicit actus 2us. Nota, quod et actio, et effectus, sint quid extrinsecum causae per se, et specificative sumptae, non tamen sunt quid extrinsecum, ergo ponunt constitutionem huius concreti causa activitatis producens effectum, aut effectus activitatis productus a causa.

20° Dices 1°: nequit intelligi causa in actu 1° physico quin intelligatur potentias effectus: ergo causa in actu 1° physico constituitur per effectus potentiae. Distinguo antecedens: quin intelligatur indirecte, et ut tamen potentias effectus, concedo; directe, et ut constituens, nego. Instatis: actus 1us causae dicit quae ut potentia ea omnia, quae ut activitatem dicit per actus 2us: ergo. Distinguo antecedens: actus 1us loci, concedo; physicus, nego, et dictat solutio. Insistes: sicut se habet actualis productio ad causam activitatis producentem se habet potentias productionis ad causam potentem producere; ergo productio actualis est forma constituens causae activitatis producentem: ergo potentias productionis est forma constituens causam potentem producere.

21. Distinguo majorem: sicut se habet, loco se habet potentias productionis ad causam potentem absolute producere, concedo; ad causam quantum est ex se potentem, nego. Causa in actu 1° physico est causa quantum est de se productiva, quae [illegible] non constituitur per potentiae actionis, aut effectus: causa enim in actu 1° physico solum est id, quod est per proximam naturam ad actionem, et effectum, datasque ut quid est effectus; ergo potentias actionis, et effectus non ita se habent: ergo. Causa autem potens absolute producere constituitur utrumque per potentiae actionis, et effectus, ut dictum. Dices 2°: potentias effectus requiritur necessario ad actum 1° proximum: ergo ipsum constituit. Probatur antecedens: quia si solus Deus, vel simul cum creatura producat effectum cum libere illum producat, debet per prius ad productionem cognoscere potentiae effectus.

22. Nego antecedens, nec causa, quin [illegible] [illegible] cognoscibilitas objecti necessario requiritur ad actum cognitionis quin illa constituitur: quia cognoscibilitas solum requiritur ut [illegible] non vero constituere ad cognitionem; similiter dicendum de cognitione divina potentiarum. Notandum quod impedimenta alia sunt auferentia ab ipsa causa per potentiam effectus, ut gratia sanctificans est impedimentum ad peccatum mortale; ergo auferre ab ipso hoc per potentiam peccati mortalis, et cum ab-

latio talis impedimenti sit per accidens, id prior effectus non constituit actum primum causae. Impedimenta autem, quae sunt insuperabilia a causa in producendo, ut distantia ignis a paleo sunt talia, quorum ablatio constituat actum primum.

23 Dices 3.° si posterior effectus constitueret actum primum causae efficientis, effectus esset effectus sui posterioris, quia esset pars actus primi: consequens implicat: ergo et quod posterior effectus constituat actum primum. — Nego majorem, et distinguo antecedentem probationem: esset effectus actus primi, quem effectus actu producit, concedo; actus primi totalis, subdistinguo: 2.° tantum, quod dicit actum [illegible] aliquam partem constitutivam, concedo. Actus enim primus totalis dicit constitutivam causae, quae aliqua parte constitutiva effectus; at dicit etiam constitutivam posteriorem effectum, quia non potuit producere effectus. Satis clara est solutio. Cap. 3.° Extra causas efficientes, et divisiones aliquas.

CAP. 3.um

Extensio causae efficientis, et divisiones aliquae.

24 Causa efficientes extare et evidens est, quia dantur effectus producti. Deus producens. Probatur: nam aliqui effectus sunt de novo producti: ergo non a se ipsis: quia quod est mixtum: quod in se non habet esse verum, et reale non potest dare esse alteri: ergo quod de novo accipit esse, non a se, sed ab alio illud accipit; sed id, a quo effectus accipit esse, est causa efficiens: ergo habet existentiam. Et quidem dari causam primam non solum fide variis, verum etiam lumine naturali notum est, dicente Apostolo ad Romanos 1.°: invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur.

25 Ostendemus deinde: quidquid producitur ab alio producitur: ergo ne procedamus in infinitum devenienda est ad aliquod primum producens, et improductum; sed hoc dicitur Deus: ergo hoc datur. Probatur antecedens: non esset devenienda ad aliquod primum producens, et improductum, aliquae entia se ipsa vel producerent, et sibi ipsi darent esse, quod implicat; aut hujusmodi se ipsas mutuo producerent, quod etiam implicat: quia aliqua ex illis existeret prius. — Neque dicas dari fugam ad alia ut illa producerent: quia prorsus ad alia existere producta est processu in infinitum causarum; nam tunc est: quia collectio omnium illarum causarum est etiam quid productum: ergo ad improductum, et producentem.

26 Dices 2.°: in tota infinita serie causarum nulla datur producens se ipsa vel producens; neque dantur duae entia se invicem producentes: ergo extra illam seriem, collectio causarum datur aliquid improductum, a quo habeat esse collectio tota. — Neque dicas mutationes, et productiones rerum esse omnino casuales per diversa [illegible] atomorum, et illarum [illegible] diversa, quae sunt a se, vel ab alio? Primum implicat, ut diximus; 2.um autem probat devenienda esse ad aliquod primum producens, et improductum, quod quaerebatur.

47. Cæ 2º efficientes existere constat V. rone nali: experier enim ignem e solis illuminare, ignis calefacere, et alia plura. = Neq dicas, Deum ad præsentiam solis producere lucem, et calorem, et sic de aliis effectibus: quia hæc tergiversatio hic recurrus ad Deum sine necessitate ponitur, quia est V: na virtus operandi entis ... et limitatur non dicit imperfectionem: quia natura ... natur creaturæ, atque adeo habent aliquas, quibus conveniat illa virtus; cum in pluribus ... effectus ... qui producunt ad exteriora illarum. Quia est 2º: quia in sacris literis ... terram germinare, ignem ... est 3º: quia creaturæ vere physice efficiunt illas operationes: debent enim accipi verba illa in toto rigore quando nullum sequitur inconveniens.

48. Dicitur V: si Deus ad præsentiam ... poneret operationes liberas, quin arbitrium illas produceret, arbitrium mere passive se haberet; quod hoc est 2. Tridentinum, sess. 6. canone 2º dicit: "Si quis dixerit liberum hominis arbitrium a Deo motum, et excitatum nil omnino agere, quod mere passive se habere, anathema sit: quia = 2: sacrilegium esset dicere, quod quando peccat homo, Deus ad præsentiam hominis ponit peccatum. Deinde: si Deus ad præsentiam hominis, et non homo poneret actiones bonas homo non esset dignus laude, sed Deus. = Dices, quod ponit actiones bonas, quia homo vult illas ponendas, et in hac volitione laudabilis est. Quia: quia homo producit volitionem illam, et consequenter in homine dabitur virtus productiva suæ volitionis.

49. Hinc constat causas efficientes dividi in 1º, et 2º. Dividitur 2º in universalissimam, universalem, et particularem. 1ª, quæ ad omnes omnino effectus extenditur Deus. 2ª, quæ ad plures effectus substantiales extenditur ut Sol ad ignem, aurum, plantas animalia &c. 3ª, quæ unum, & alterum effectum substantialem potest producere: unde causa universalis distat a particulari per ordinem ad effectus plures substantiales. homo enim potest producere plures effectus accidentales, et tamen causa universalis non est. Alii solum Deum vocant causam universalissimam; reliquas autem causas universales esse tantum 2º quid; hoc autem est de voce.

50. Dividitur 2º in univocam, et æquivocam. 1ª, quæ potest producere effectum ejusdem speciei cum ipsa, ut ignis alterum ignem. Æquivoca, quæ potest producere effectum diversæ speciei ab ipsa, ut Sol metalla; eadem tamen causa sub diversis potest esse univoca, et æquivoca. Dividitur 2º in liberam, et necessariam. Libera, quæ positis omnibus requisitis ex parte actus V ad operationes potest operari, et non operari, ut voluntas cum omnibus requisitis ad amandum, potest amare, et non amare. Necessaria, quæ positis requisitis ad operationem nequit non operari, ut ignis passo disposito applicatus nequit non operari.

51. 5º in immanentem, et transeuntem: 1ª, quæ intra se ipsam producit effectum, et sic immanenter operatur, ut anima suos actus. 2ª, quæ extra

se in alio subto efectu producit, et sic operatur transeunter, ut ignis producens calorem in ligno. 6.° in subordinatam, et non subordinatam. 1.a quae indiget concursu alterius ad operandum, ut omnis causa creata. 2.a quae tali concursu non indiget, ut Deus. 7.° in 1.o productivam, conservativam, et reproductivam. 1.a quae efectum extrahit ab statu nihil potentiae ad statum existentiae. 2.a quae dicitur etiam 2.a productiva, quae influit in efectum jam productum. 3.a quae potest producere efectum antea productum, et destructum.

52. Nota, quod eadem [illegible] per se ad 1.o producendum, sufficit etiam ad conservandum efectum; quia efectus est idem in instanti 1.o, et reliquis instantibus; per accidens autem potest requiri major virtus aliquando si videtur sit obstaculo vincendum. Dixi 8.° in causa phisica, quae saepe explicatur; et causa moralis, illa videtur, cui imputatur efectus; in qua non influit phisice in illum. Nota etiam, quod causa univoca continet formaliter efectum, quia ipsa, et illa, sunt eiusdem speciei; causa vero aequivoca continet efectum non formaliter, sed virtualiter, vel eminenter; tantum virtualiter si causa non sit ordinis superioris; eminenter etiam, si causa sit ordinis superioris. Cap. 9.um De prioritate causae eficientis ad efectus.

CAP. 9.

De prioritate causae eficientis ad efectus.

53. Certum est apud omnes non habere prioritatem aliquam naturae, atque adeo etiam in Divinis dari prioritatem originis in Patre respectu Filii, et in utroque respectu Spiritus sancti: quia est productum emanat a principio producente, et non ipsum principium a producto. Certum est etiam apud omnes, dari prioritatem in causa ad efectus, est tamen autem praedicta naturae prioritate ita ut non conveniat prioritati originis; quare tamen tota difficultas: in prima est. P. Hurtado asserit, prioritatem naturae consistere in debere efectum a causa, taliter ut causa possit esse sine efectu, efectus autem sine causa minime. Sed contra est: quia potest esse causa metaphisice exigens efectum, cum utroque connexa, et consequenter quae non potest esse sine efectu; et talis causa est prior natura efectu: ergo.

54. Ratio tamen causa non exigere necessario efectum ex ratione generica causae, sed ex ratione talis causae. Dico 2.° quia species nulla potest excludere praedicatum, quod est de essentia generis; neque quis potest excludere praedicatum, quod sit de essentia speciei sub ipso genere contentae: ergo si potest esse causa exigens metaphisice efectum, de ratione causae non est posse existere „ sine efectu. Concedit etiam Thomas, quae in post-praedicamentis ait: eorum, quae eandem convertuntur, „ alterum, quod quovismodo est causa, ut alterum sit, prius natura non improprie potest dici: unde prioritas naturae datur etiam inter ea, quae mutuo convertuntur; et sic causa in actu 1.o proximo est prior natura

effectu, tr unz illg, et effectg det mutua illao.

55 Rejectis aliis explicationibus, quæ facile poterunt infirmari ex dictis, et dicendis, asero cu cõi Rec: prioritas nae. esse in influxu entatis in aliq limitatâ, a qua ut influente n depit; posterioritas vero in eodem influxu, cuius entas limitata depet ab alio, ut influente in ipsa. Pbr 1º ex Phó, tq loco immediatè ante citato; tq etiá ibidem cap. 2º: " causæ [illegible] sunt nae, quæ mutuo convertunt quoad esse; neutra tamen est altera causa: q iuxta Phy illud ē prius nae alio, quod ē illius caa, seu quod influit in illud, a quo ut influente n depet; illudq ē posterius nae, quod ē effectus alterius, seu, quod depet ab alio ut in ipsu influente.

56 Rao pbr: prioritas, et posterioritas nae sunt [illegible] quoddam in ordine producentis, et producti; sed ut convenit cu n ordine producentis, et producti, et p quod difert ab ordine producentis, et producti a quo removenda ē prioritas et posterioritas nae, ē p assignata depeg seu influxg convenit enim caa ad effectu cu ordine Divino producentis, et producti, et difert ab hoc ordine, a quo removenda ē prioritas, et posterioritas nae. Patet min: q in esse influxu, aut productione convenit, et difert p illao, quæ dicitur ad entitatem limitatam. Hinc quodcumq producens cuius productio ad entatē limitatam est prius nae ē producto; sive productio sit inseparabilis a producente, sive n.

57 Rao e: q nae producens in prioritate in quo ē, intelligitur habens esse sive a se, sive ab alia caa; n vero ab effectu, tr inseparabili; effectus n intelligitur ante caa ut dans illi esse, d ut accipiens esse derivatu a caa, in quo derivatione ordo aliquis invenitur; n quidem ordo temporis cu caa, et effectus possint esse simul tempore; n in subsistendi caa ut patet; n dignitatis, ut videre ē in caa univoca; d nae, q una nae influit in aliam, a qua n influitur prius nae producens. Inferes 1º, quidquid ē prius nae esse prius origine; n tamen e o ut patet in pre Divino ad intra producente, in quo nec una nae solus dat mera prioritas originis.

58. Infert 2º caa prius nae causatis productum esse prius in actu 1º at in actu. Ad rao actus: unde si ignis A producat igne B ignis A tantum erit prior in actu 2º igne B at in actu 1º saltem remoto, quidem erit prior nae alterius. 3º, n solū caa, d etiā ore requisita, quatenus cao constituunt in actu 1º, primo ē in prioritate nae ad effectu: q effectus n producitur nisi a caa in actu 1º primo: sic amor, q supponit ignios ex parte actus 1º ē posterior nae ignior,

tr ab ipsa phia n̄ qveniat. — 2° eamdem actionem constituere causam in esse prioris, et effectum in esse posterioris, sicut constituit causam in esse producentis, et effectum in esse producti; et sicut in locali ordo alterum constituit priorem, et alterum posteriorem quoad locum.

59\. [illegible] ratio est quia causalitas est prioritas ut quo causae ad ipsam causalitatem, et posterioritas ut quo [illegible] ad causam: sicut est exercitium causae ut producat causalitatem ipsam, et est exercitium sui ut producatur a causa. Neque causalitas antecedit se ipsam: quia causa solum quatenus est [illegible] quod antecedit causalitatem; non autem quatenus est prior ut quod simul, et ut quo; nam causa solum antecedit causalitatem, quatenus est id, a quo procedit causalitas; haec autem non procedit a juncto [illegible], et causalitate, sed a sola ratione [illegible]. Est ergo causalitas prior ut quo ratione effectus, quia ut quo tribuit esse effectui, a quo nullomodo habet esse. Neque requiritur, quod haec ratio prioritatis sit separare in 1° signo, in quo est entitas, quae denominat priorem: nam prioritas est aliquid quodammodo successivum, non enim est simultas, et sic prioritas [illegible] in primo existentis [illegible] per existentiam [illegible] praeteritam, et per existentiam praesentem. Cap. 5um Objectiones et quaedam dubium solvit.

CAP. 5.

Objectiones et quaedam dubia solvuntur

60\. Objicies 1°: ut causa sit actione prior actione, non requiritur alia actio: ergo neque requiritur actio ut sit actione prior effectu. — Respondeo: ut causa producat actionem, non requiritur alia actio: ergo neque requiritur actio ut causa producat effectum. Concedo antecedens, nego consequentiam: actio enim est ratio prioris, quia causa dat esse ipsi actioni: alias daretur processus in infinitum; at effectus distinctus ab actione non est ratio prioris, quia causa dat esse effectui: unde licet non requiratur actio distincta, ut causa sit prior actione, requiritur tamen actio, ut causa sit prior effectu ab actione distincto. — Obj. 2°: si prioritas non consisteret in causalitate, haec deberet intelligi in signo causae; sed non debet, quia causa est prior causalitate: ergo.

61\. [illegible] quo magis deberet intelligi in signo causae per priori ad effectum, adeo per priori ad ipsam causalitatem. — Respondeo: causa enim in esse prioris ut [illegible] [illegible] constituitur per causalitatem veniente per posteriori, [illegible] existentia ut prior existentia hodierna constituitur per existentiam hodiernam. Hinc fit, quod causa [illegible] connexa [illegible] effectu est prior natura illo, [illegible] causa nequeat intelligi, quin intelligatur effectus, at similiter causa [illegible] ad amorem nequit intelligi, quin aliquomodo intelligatur amor, et tamen est prior ratione amore, [illegible] potest natura prioritas natura illa causae requirebat, quod effectus [illegible] directe, ut [illegible] causae in

proximo, t ut primus ad actum effectivum proximum, et quod ab ipso causa habet esse.

62 Ob.

3º: causa ut producens effectum, et effectus ut productus a causa sunt relativa: relativa juxta Phm sunt simul natura, tempore, et cognitione: ergo. Rn. distinguo maiorem: relativa aliqua sunt simul natura, concedo; relativa omnia, nego. Phus loquitur de relativis ordinarie, et paramenta in talibus. Dicitur de iis, quorum neutrum est prius productivum alterius, et ideo respondet in duplo, et dimidio, ne sibi ipsi opponat, cum dixerit ea sunt simul natura, quae mutuo convertuntur quoad existentiam; neutrum tamen est causa ut alterum sit; quod quidem verificatur de relativis, quorum relatio fundatur in unione, et convenientia, ut sunt relativa similitudinis: non autem verificatur de relativis quorum relatio est actio influxiva.

63 Ob.

4º ex Arist. 8º metaph. cap. 11º: priora 2º natura sunt, quaecumque contingunt absque illis esse, ista vero sine illis minime: quod non potest esse sine effectu, aut metaphysice connexa cum illo non est prius natura. Rn. Phus per illa verba non excludere, quod pura connexa cum effectu sint priora effectu. Arist. distinguo ans: quaecumque contingunt absque illis ut influentibus esse; ista vero sine illis ut influentibus minime, cd; quaecumque contingunt absque illis ut coexistentibus esse; ista vero sine illis coexistentibus minime, nego. Et haec explicatio est sensus Aristotelis ut constat ex verbis paulo supra relatis.

64 Rogas an prioritas naturae sit realis, vel rationis. Rn. esse partim realem, quia prioritas naturae consistit in mutua dependentia, sive in actione iam explicata; et esse partim rationis, quia illud instans reale in quo existit causa ut producens, et effectus ut productus dividitur per cognitionem in duplex instans naturae: illud enim instans reale cognitum, quatenus in illo existit causa, et quidquid ex parte causae requiritur dicitur 1um instans naturae; illud autem instans cognitum, quatenus in illo existit effectus dicitur 2um instans naturae: unde aliquid se habet prius natura ad effectum est, vel esse cognitum se tenere ex parte causae. Prioritas solet dividi in prioritatem a quo, et prioritatem in quo, cuius explicationem dedimus controversia 2a 1e partis. Aliqui prioritates in quo confundunt cum prioritate temporis, et prioritatem a qua cum prioritate naturae. Cap. 6º Existentia causae requiritur ad causandum.

CAP. 6º

Existentia causae requiritur ad causandum.

65 Certum est causam moralem, et finalem debere existere quando causant intentionaliter. Certum est etiam non requiri, quod causa finalis, et exemplaris existant realiter ut causent: nam cum solum causent in-

gere moralr movendo, et dirigendo liberi, circa obiect. et intra ut. solu ḡ̄ di; facultas de quo operant, an sit debeat act[illegible] [illegible] cat. eo pore operari, in q̄ reali in quo n̄ exist. dumtaxat in instanti reali immediate ante existent. Ita t mox. dicunt Cabezudo, cui [illegible] adherent plures Thom. Oppositu tenent aliq. [illegible] et Scotus, n̄ quibus standu ē, et probanda [illegible] titulo: [illegible] [illegible]a.

66.

cap. 3° textu 36 dicentis: qui efficiunt, et ea quor. sunt ca. [illegible]
„ n̄ [illegible] Thaumaturgi disputat de ca; nisi quis [illegible] insaniat [illegible] quod n̄
„ ē, eius quod ē ca[illegible] [illegible] S. Th. 1ª parte, q. 1. 26, art. 1: ca nuda-
„ q. [illegible] quod ē in actu, ca quæ n̄ existit [illegible] existeret, n̄ ē in actu: ergo.
[illegible] 2° ratio: ca [illegible] [illegible] adversariis neque [illegible] in instanti in-
-ē ad [illegible] ē ca: ergo neq. in instanti sequenti ad ultimu eē. Patet [illegible] q. n̄ nomina-
is virtute ca, quæ numquam fuit, [illegible] futura sit in instanti sequenti ad ca, q[illegible]
n̄ ē, [illegible] fuerit in instanti [illegible]: [illegible] [illegible] quæ [illegible] [illegible] [illegible] actu n-
[illegible] ē [illegible] ca qua effectus, actio nequit eē in instanti in quo n̄ ē effectus, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ergo neq. poterit eē in instanti, in quo n̄ sit ca, [illegible]
[illegible] existeat.

67: Neq. dicas, ca, quæ extitit, et modo n̄ existit, posse manere in virtute. [illegible] n̄ ē: virtus in qua manet ca, l. ē actus [illegible] [illegible] existens distinctus ab illa: [illegible] aut 2° n̄ potest eē; na actio [illegible] [illegible] existens requirat [illegible] proveniat a ca, quæ numquam existit [illegible] immediate pot existentia [illegible] ergo neq. actio, neq. effectus actu existens potest provenire actu a ca, quæ n̄ [illegible] [illegible] immediate ante existeret. Deinde: [illegible] [illegible] virtute nil ē aliud, quam [illegible] [illegible] ad ca[illegible]; quod absolute n̄ ē absolute n̄ ē virtus: ergo [illegible] ē in virtute [illegible] dicas [illegible] [illegible] caa minutiam, et existens, debent assignare Thom[illegible] [illegible], et ubi existat, memini sea [illegible] axiomatu [illegible] familiaris. nemo dat quod n̄ het, [illegible] [illegible] ad eē,

68

ces 1° ex divo Tha variis in locis dicente opera [illegible] omnia, quibus nobis meruit gratiam eē ca nrae salutis; [illegible] ea opera n̄ existunt [illegible] [illegible] verba absoluta physice producunt [illegible] in poenitente, [illegible] verba n̄ existit physice, quando gratia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], divi Tha loquitur de ca morali, quæ [illegible] potest opera-ri, etia quando physice n̄ existit, neq. valet paritas ad ca physica: q. in 1° ca mora-lis potest operari n̄ solu in instanti immediate sequenti ad sua existentia, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ca [illegible], quæ mora [illegible] ē ante quā existat, operat, quod nemo

dicet de caa phica.. Ad 2um maior, l'na maior ex pluribus Theologis dicentibus sacram 2^dam coly [illegible] gratiam; l dic ultimo verbis proveniens a phi-
ci gratia, [illegible] aut verbis sig determinare, et moralit.

69 Dices 2°: dispones

[illegible] physicas in ligno caant efficient. sicq ignis; d n existit in illo instanti:
g. Ne. 1^m. Dis. ho, quando l^o n e mortu: g quando l^o n e potest operari. Pbt
n moru nisi vivens, et sequenter potens operari. Deinde: mors e
mutao; oia aut mutao e operao: g.= Dis. maior. no maior: q^a illae dispones n sunt
caus, d requisita ex parte caa. Ita cum e falsa: q^a dispones praevertantur ag-
nis. Ad 2^amo, disquo maiorem: ho, quando l^o n e mortu. Ido ymmo, quod sit
mors, 2do; 1° forma, no. Mors e transitus de ee ad n ee, et sequenter instat [illegible]
ultimo ee, et l^o n ee viventis; Ad 2^d probao, disquo [illegible]: et sequens potens
operari in l^o instanti transitur. 2do; in 2° no. Ad 3^m dico, mors ee mutaoz
navg: operam [illegible] porva.

70 Dices 3°: quando quis in lapidy imprimit impulsy, quo
diu movet ipsu [illegible] cum cait caa [illegible] motus, d potest move [illegible]
[illegible] motu: g saltem aliquis motus caabit a caa n existente. Probat; ut enim
l^o producta producat in se praesentiam localem, n requirit ex parte actus l^o praesen-
tia localis: g [illegible] n requiret ad caandy extra cas ex parte actus l^o. Ad [illegible]
no maiorem: q^a hic motus caatur ab impulsu; impulsus aut [illegible] a proiectore reci-
pitur a Deo plus minusve iuxta impulsus exigeq. Ad 2^amaos, 2cedo ante
no cons. Disparitas: q^a extra cas nequit ee effectus ipsius cas: alias caa posset
se ipsa [illegible] e e n ee ad ee; localis aut praesentia potest ee effectus cas. [illegible]
[illegible] localis requirat praesentia localis: n enim requiret [illegible]
[illegible], ut patet: neq alia, nisi praesentia cas, l e illa, quae in l^a productione
hat, et sic ante hanc nequit ee alia, l illa, quae p moty requirat, quae etia
nequit ee p prori ad l^o praesentia.

71 Dices 4°: ut caa operet in passo n requirit, quod sit
in eodem loco, d quod sit passo propinqua: g neq requiret, quod sit in eodem instan-
ti. 2cedo ante, no cons: q^a in casu [illegible] dat absolute vera virtus, quae po-
test plus minusve extendi p maiori, l minori [illegible]: at in nro casu n dat
absolute virtus, et sequenter n dat aliquid, quod possit extendi neq ad unicy
[illegible] exteq. [illegible] quod caa [illegible] n fue-
rit immediate post [illegible] sit. Alioq: caa potest operari etia si distet mille

prior, l. lucas, ut patet in Sole: q. et portet operari, em. post plura instanaus expte., quod n. adent Thomq, l. caveas ... mordeant. Et ... qu. n. nos insurgat, em. nunc cavendus Cabezudo. Disp. 3.ª De distin. cae efficientis ab effectu. Cap. 1.º An det caa sui.

DISP. 3.ª

De distinc. cae efficientis ab effectu.

CAP. 1.º

An det. caa sui.

22 Advertendu. ... ad illa questione de voc. an sit dicenda sit caa sui, illa, quæ se ipsa immediate producat? An vero dicenda, ut sui ... Lugdquii, q. de hoc sit inquisus in ... posset se ipsa immediate conservare, l. producere, dummodo simul ab alio conservetur p. actos adequat. unde n. e. questio, an aliquid possit se ipsu. l. producere, q.ª operatio ... debet provenire a ... extensive ... productio rei n. potest provenire à re ipsa ... existente, quomodo em. res existeret ante ipsam sui productio.? q. Hanc solg. devolvit difficultas ad 2.m productos conservatos. Supponendo tamen ê. ..., posse eundem effectu. ... duplo actos producere ... l. provenire simul à duplo caa adequata in actu 2.º q.ª caa 2.ª ut producat debet poni existens, et ...; atq. adeo ut producta ab alio conservet a. e., debet ... duplo actos ...

23 Supponendo ê. ..., quod nil potest se ipsa conservare, quin ... conservet ab alio p. actos adequat. Ratio: q.ª caa, quæ n. est conservata ab alio, ... qta actos n. potest praesupponi conservata p. prior. ... ad actos conservativos ipsius: actio em. conservans effectus supponit actos conservata cap.: q. Sola q. restat, an caa possit se ipsa immediate 2.º producere, l. conservare, dummodo simul conservet ab alio, et quidq. ei n. posse naturaliter accidere patet: q.ª 2.ª actio conservativa supponeret ... actos alios conservativos, et sic in 2.ª eet. super ... Sed quæstio procedit de ... absoluta, et extraordinaria. Negative tenent P.P. Vazquez, Valentia, Cardenalis de Lugo, Arredo, Lorenzo, et caa ... Affirmative aute. Comeus ... P.P. Arriaga, Oviedo, et alii.

24 Sed contra cu. ... aut. ... sit ... Prob. 1.º ... dat realis productio debet dari realis distinctio producentis a producto: d si caa se ipsa immediate 2.º produceret, daret realis productio, quin daret realis distinctio producentis a producto: q. e. Maior e. certa p. ... nam: dum ens ... et Theologi statuunt distinctio realis Patris a Filio.

in Divinis, et utriusque ab spiritu sancto, quae sunt tres relationes personales pro-
» ductio iuxta illud axioma in divinis omnia sunt unum, ubi non obest relationis oppo-
» seu relatio producentis et producti: ergo ubicumque datur realis productio, debet dari de-
ratione eius producentis esse distinctum realiter a producto. Ergo non tenetur axioma in rebus.

35 Dices, quod ex ratione producentis et producti bene infert in divinis realis distinctio, non tamen in creatis:
axioma verum est de producente naturali, non vero de supernaturali, aut omnipotenti producente. — Respondeo primum posset dici, quod sicut visio Dei est supernaturalis creaturae et Deo naturalis, ita productio sui, quae supernaturalis dicitur creaturae, conveniret Deo naturaliter; contra hoc est communis sensus et contra sanctos patres: ergo etiam ipso. = Neque dicas quod visio Dei est perfectionis non imperfectionis: oppositum autem creandi se dicit perfectionem imperfectionis, contra enim est: quia oppositum creandi se dicat perfectionem imperfectionis; at oppositum producendi se, si semel admittitur possibile, est unde imperfectionem involvat.

36. Accedit etiam sanctorum patrum communis desumptio ex principio dicto et simpliciter quod
» quidquid fit ab alio fit. Sanctus Athanasius lib. 3° contra Arianos: quae eadem res causa
» et causatum, genitor et genitum, quae absurditas in Sabelianis perversa demonstra-
» ta est. Sanctus Augustinus lib. de Trinitate cap. 1°: nulla res se facit, aut gig-
» nit, alioquin erat antequam esset. Sanctus Anselmus in Monologio cap. 8: nul-
» la quippe per se ipsum fieri potest, quia quidquid fit posterius est eo per quod fit, et nul-
» la est posterius a se ipso. Sanctus Thomas 1a parte, quaest. 2, art. 3° ad 2um sicut nu-
» llum effectum fieri potest, quod sit causa sui ipsius; ita nulla creatura praestari potest,
» quod sit sui ipsius creativa. Sic docet pluribus aliis in locis.

37 Probatur 2a ratione: causa efficiens debet esse prior natura effectu; ergo implicat, quod causa sit prior natura se ipsa; ergo etiam quod se ipsam habeat pro effectu: ergo et quod se ipsam immediate producat, etiam per 2am actionem. Si tamen in hoc casu contenderint adversarii eius loco pone prius. = Dices, quod prius illud non esset prius natura se ipso speculative, at vero ut productum per 2am actionem esset prius natura se ipso ut producto per 2am actionem. Respondeo: 2a actio nequit facere quod non praeintelligatur ~~prius~~ prius productum, cum ipsum prius productum est ipse terminus productus: ergo 2a actio nequit facere, quod per illud prius, per quod intelligitur prius productum, non intelligatur terminus productus, ergo implicat, quod intelligatur terminus productus per illud prius, per quod intelligitur prius producens, ergo.

38 Respondeo 2° actio illa etiam iuxta adversarios eadem 2a supponit prius existens, cum etiam iuxta ipsos prius est terminus: ergo eadem suppo-

nis rerum extensi, quod hoc implat. Ergo Cor subsumpta actio, quae essentialiter non est vera actio rerum realis existentis, est essentialiter et vera sua superflua, et consequenter implicat; quia actio, quae essentialiter supponit rem existentem, non est vera actio rerum realis existentis; Lasjona sunt, est actio, qua ignis A producit B non est actio, qua C producit. — Quia est 3. ois actio est ra, l quasi ra ut cuius principium est prius naturae ipsa actione, et eius termino; ergo si prius non distinguatur a termino 2a actio, erit ra, ut cuius principium est prius naturae actione, et se ipso. Hinc prioritas, et posterioritas naturae dicere solum unum terminum, et 2 actionem n... prius, et terminum, seu effectum. Cap. 2um. Deducit obiecta.

CAP. 2.

Deducit obta.

79. 1o est humanitas Xpti domini est causa physica instrumentalis omnium miraculorum; productio ipsius humanitatis sub accidentibus Eucharisticis est aliquod miraculum: ergo humanitas Xpti existens, et separata a Deo se producit physice sub accidentibus Eucharisticis. = Sub eadem maiori retorqueo: ergo 1a productio humanitatis in sceptione, et 1a in resurrectione fuit miraculosa: ergo humanitas Xpti domini se physice 1o produxit, et reproduxit: quod nemo dicet. = Ad maiorem: humanitas enim Xpti solum est causa moralis, quatenus operibus suis meruit miracula a Deo patrari. Etiam potest responderi: plures enim Theologi docent, conversionem eucharisticam fieri quin detur nova productio humanitatis, quod solum fieret l. ubicatio sub accidentibus, quae ut res existens in uno loco ponat in alio superflua productio solius ubicationis.

80 Neque obest, quod sancti patres dicant corpus Xpti quotidie creari in Eucharistia: loquuntur enim de corpore ut praesenti, et de creatione lata, l. dic quod humanitas Xpti producitur a solo Deo, ut a causa efficiente, et a se ipsa ut a causa morali. Unde est lata disparitas inter causam moralem, et meritoriam, et causam physicam, haec enim debet praesupponi existens ut operetur; illa autem sufficit, quod existat obiective, et intentionaliter: est enim causa de genere moralis, et solum causat movendo, non determinando causam physice ad operandum.

81 2o res potest produci simul a duplici causa adaequata in actu 2o: ergo res producta ab alia causa adaequata potest se ipsam aliquid ... producere. = Confirmatur: eadem entitas potest esse prior, et posterior tempore se ipsa in diverso tempore: ergo et prior, et posterior natura se ipsa in diverso ... = Concesso ante, nego conseq. Disparitas: quia nulla est ad eandem causam adaequatam essentialiter supponens ... existentem,

atq; adeo nullo est superflua; actio vero, qua res se ipsa producit ...
alteq 2ª supponens tanq; &ª. Ad confirmationem nego ans: nulla entitas potest esse prior
et posterior tempore se ipsa 2us diversis temporibus, d solum esse in tempore priori
et posteriori; hoc autem solum, quod tempus praesens sit prius futuro; n vero
quod eadem entitas sit prior, et posterior se ipsa.

82 3º potest esse agentis sui: ergo et causa ... potest esse causa densata cum unione; et similiter effectus; ergo et causa
densata cum fª tu. = Retorquetur argumentum: potest esse 1ª agentis sui: ergo et causa 1ª productiva
sui. Dico ante, nego cons: quia agentis non debet praesupponi prius natura ad obiectum;
secus autem causa ad effectum, cum autem causa n potest esse prior natura ad se ipsa, inde
neque esse causa sui. Ad confirmationem omnino ante, nego cons per eandem disparitatem. Retorqueo
argumentum: 1ª potest esse subiectum densatum cum unione, et similiter fª: ergo et subiectum iden
... cum fª, quod falsum est; quia recipiens debet distingui rª a phice recepto. Simi
... producens debet rª distingui a phice producto ut constat ex partibus, et natura
... supposita quae prius, et posterius 2us nat. debent rª distingui.

83 4º quando ho
minem producit in nova materia unionem suam etc: ergo producit hominem; d n a se distinctum: ergo pro
ducit se ipsum; ergo ut ho producat ... quia producat unio cum materia. = Confirmatur
1º: Deus potest supernaturaliter producere unionem suam cum materia: ergo ho tunc causas faceret se
ipsum. Patet cons: quia faciens unionem facit hominem; et quidquid fit ab aliquo ab hoc fit,
vel dicitur. = Dico ante, nego cons: tunc enim una entitas aliq producerer, quod n namque.
Distinguo eadem adiunctum: ut ho producat ..., quod producat unio integralis 2us pa
rtis integralis, nego; unio essentialis 2us partes essentiales, conc. In nostro casu producit ab ...
unio integralis cum parte integrali ... Ad confirmationem, dico ante, nego cons ...
urgeat probatio: quia solum dicuntur ... actiones, quae proveniunt ab aliqua univ... ...
autem cum adhuc n intelligeretur unita aia prius natura ad productionem unionis. ...
de n probat confirmatio enim rª eandem se ipsum producere; ad summum ...
minative produceret se ipsum.

84 5º ex ingenioso R. retorquente nostras probationes sic: actio
est prioritas natura causae efficientis rª effectus; d implicat idem esse priorem natura rª sui:
ergo implicat actio, quae sit effectus causae efficientis: ergo l actio n est effectus causae, l n
implicat prioritas natura rª sui. = Confirmatur: eadem actio est forma denominans causam
priorem natura actione ipsa: ergo et potest denominare causam priorem natura ipsa
causa. Pt cons: hoc scaenum causa prior natura ... n minus ... ... quae ...

subtr: ergo sicut illa talis denominationis potest identificari cum tota persona notionis, ita subtracta potest identificari cum tota inquantum est prior natura. Ista tamen distinctio non magis implicat idem esse prioritatem naturae sui et suimet ipsius, quam: causa sui ipsius, non.

85 Est (...) actio est prioritas quae est effectus et actionis ipsius; non tamen est prioritas sui ad se; causa vero sui esset prior natura se, et se ipsa superaret, ideoque etiam iuxta adversarios nequit causa se ipsa producere. — Et (...) confirmatur, non (...) cognosci quod aliud est quoddam scilicet quasi subjectum; unde et actio quae est potentialitas sui sed non potest causa denominari prior, quia actio ipsa quae est (...) sit prior natura se; hoc enim patet in prioritate temporis at vero si subtracta illius dicitur esset effectus ipse posterior, ergo subtracta esset prior effectu, et consequenter prior se ipso, quod aperte repugnat.

86 Observa 1°, quod actio, qua res se ipsam producere non potest esse adaequata: actio enim adaequata se sola sufficit ad ponendum terminum; actio illa non sufficeret, cum esset creata 2° supponens terminum existentem, et consequenter alias actiones producturas: ergo non potest esse adaequata. 2° quod prioritas separata causae est illa ut cuius in (...) causa non intelligitur terminus existens, quod nequit stare si esset causa sui: „ unde falsa est haec propositio non est inconveniens, quod eadem entitas, quatenus producens per „ 1° actiones sit prior natura se ipsa ut producta per tales actiones. Et enim ista: ordo prio- „ ritatis naturae in re nihil aliud est, nisi quod ut intelligatur illa entitas ut efficiens, „ non requiratur, quod intelligatur ipsa ut effecta per tales actiones.

87. 6° ex hoc anti Filius producit spiritum sanctum, bene infertur a paritate: ergo Filius nihil aliud potest producere; deinde ostenditur illius illationis stat, quod causa posset producere Ipsa quae quid (...): ergo cum veritate illius propositionis in divinis omnia sunt unum (...) stat, quod causa possit se ipsam producere. — Haec illatio in maiori deinde non est ex vi (...) sed ex ea major: quod in ipsa veritate antecedentis probandi est ex aliis principiis, quod Filius nihil aliud potest producere; at illatio ista est ex vi (...) personas divinas dat relatio producentis et producti: et realis distinctio; nam unicum medium ad probandam distinctionem personarum est relatio producentis, et producti: Unde dicens propriis (...) Cap. 3° De mutua causalitate physica effectiva.

CAP. 3.us

De mutua causalitate physica effectiva.

88. Infertur: non est dubium de mutua causalitate effectiva quoad Deum, seu quoad actiones: implicat enim quod causa in eodem instanti reali praesupponatur, et non praesupponatur existens per priora naturae ad effectum; quodlibet ex illis causis ut posset causare praesupponeret existens per prius naturae ad effectum, et ut posset effectus alterius non praesupponeret cum acciperet esse ab altera: ergo. Deinde datur mutua causalitas inter causam efficientem, et finalem. Et de hac loquitur [illegible] dicens, quod causae sunt ad invicem causae, ut patet in exemplis [illegible] ipso: ait enim ibidem, quod bona habitudo est causa deambulationis, et deambulatio causa bonae habitudinis; quia deambulatio est causa efficiens bonae habitudinis, et haec est causa finalis deambulationis: unde datur mutua prioritas in natura: quia causa finalis est prior in intentione, et posterior in executione causa physica.

89. Et quoties difficultas est circa idem instans reale; nam in [illegible] non implicat ignis enim A in hoc instanti potest producere B et postea ignis B [illegible] non ab igne A ab alio tertio potest conservare [illegible] ignem A. Supponit enim eundem effectum posse trahere simul triplex actionem adaequatam. Ergo dato, quod ignis A sint producti a solo Deo rogatur, an duo illi ignes possint se mutuo producere, seu conservare per duas actiones in eodem instanti reali? Negative [illegible] cum communi RR.[o] et pluribus Thomistis contra P. Oviedo, Arriaga, Lucas, et aliquos RR.[es]

90. Probatur nostra resolutio eadem probatione, qua usi sumus praecedenti: nam [illegible] effectus esset prior, et posterior [illegible] se ipso, et similiter eadem causa. = Dices, quod in praedicto casu ignis A intelligeret existens ante quam produceret a B, non ante quam produceretur a Deo. Similiter ignis B intelligeretur existens antequam produceretur ab igne A, non antequam a Deo produceretur; in hoc autem nulla est implicatio; quia ens hoc non [illegible] [illegible] existere antequam existat, et [illegible] ante quam existat ab alio igne. = [illegible] ignis A per actionem, qua produceret B esset prior, et per eandem actionem esset posterior igne B: hoc implicat: ergo.

91. [illegible] potest quod ignis A per illam actionem produceret B: [illegible] esset posterior [illegible] quia ignis A [illegible] supponeret existentem B. [illegible] quodlibet [illegible] supponit existentem [illegible] ipsa creatura; [illegible] qua [illegible] producit ipsa creatura; [illegible] ignis B est causa, a qua [illegible] producit ignis A. = Dices ignem B solum esse causam mediatam [illegible] [illegible] causam in illius actionem, qua ignis A produceret B. Contra: causa mediata est [illegible] causa, non quia non praesupponatur ad effectum mediatum; [illegible] actio, qua

ppriè producit effectus mediatus n. ē ppriè a caa mediata, e contra quod avus sit caa mediata nepotis n. tollit, quod avus debeat praesupponi p prioritate temporis ad nepotem.

92. Res 1°. quod ignis A n. eet caa mediata sui: qa caa mediata ē illa, quae caat immediatam ut causantem, sive quae caat effectum ut caat; ignis autem A n. caat ignem B ut caat ipsum ignem A: ad hoc enim ignis accipit ēe a solo Deo. – Da 1°. qa sive dicat ignis A caa mediata sui, sive n., semper [illegible] quod ignis A praesupponitur ad se, et ē prior se ipso. – Da 2°. caa immediata causae immediatae effectus ē caa mediata effectus, debet l n. debet ēe ut caat; sicut caa immediata ē illa, quae caat effectum, sive ut caat, sive n.: g nulla ē solutio. – 3°. d n. ē potentia rao ut ignis B accipiat ēe a Deo ut caat ignem A, quo ut accipiat ēe ab igne A ut caat ipsum ignem A: eque enim ignis B caat in illo casu a Deo, et ab igne A.

93. Res 2°. quod quilibet ex illis ignibus eet caa mediata sui; n. tamen prior nae se ipso: q caa mediata n. ē ppriè prior nae effectu, cum nec sit ppriè caa effectus, nec se heat ex parte actus 1i caa immediatae effectus. – D°. q distinguat l n. caa mediata actu 1o primi immediatè, adhuc het prioritatem nae, l saltem reducendo ad prioritatem nae, quae convenire nequeat entitati rei sui ipsius. Assumptum prob: prioritas ppria caa mediatae rei effectus mediati ē illa vi cuius caa mediata precedit prioritate nae caa immediatam prior nae effectu; d talis prioritas nequit convenire entitati rei sui ipsius: g. – Etiam nota 1°, quod ex parte actus 1i primi caa immediatae se het caa mediata effectus actu influens in caa immediatam, et consequenter caa mediatae convenit prioritas nae rei effectus mediati.

94. Nota 2°, quod ignis B in casu quaesitum [illegible] ex parte actus 1i ad productionem ignis A est caa a qua actu creavit; d actu creavit ab igne A: g [illegible] ignem A ex parte actus 1i ad productionem ipsius ignis A, quod quidem implicat. – 3°, quod si dependenter A, creavaret ignis B a solo Deo, adhuc ignis B diceret ex parte actus 1i ignem A, a quo actu creavit. – 4°, quod sicut nequit stare, quod avus precedat tempore filium precedentem tempore nepotem, quin avus etiam precedat tempore nepotem; ita nequit stare quod caa mediata precedat nae immediatam precedentem nae effectum mediatum, quin caa mediata precedat etiam nae effectum mediatum.

95. Res 3°. nulla ex illis caus ēe priorem nae alia: nam quilibet ex illis mutuo dependet ab alia tamquam influente in ipsa, deraso [illegible] prio-

vitatu nil e cedeu n mutua unius ab alio tamquam influente: 3ª: nota ex phos et Christicos caa vere efficiens e prior naa effcu; o in casu quo status quo lib(ere) ect vere efficiens xu alterius: q quolibet ect prior naa altera. Dicit tamen caa prim naa effcu p actio, quia caa ponit effcu, ut cuius actio effcu depet a caa ut influente; n Eutra e d.: Reo 9º n implare, quod idq au eiusdem sit prius, et posterius in eode instanti reali: quod pbat multiplici exemplo.

Ve e: prius potest sup... bilo..., ita ut sit ante, et post pty: tunc enim ect localiter prior, et posterior se ipso. 2ª: vizo Deipara generavit Deu, a quo simul verbabat pia. 3ª: actio, qua Xptus dnnus se ponit in ultima coena sub speciebus panis fuit prior, et posterior ipso Xpto. Prior Christo ut pon sub illis specieb; posterior qª Christus fuit prius illius actionis. 4ª: in nutrioe hois actio adductoa aq realis ad nova parte maj e posterior ... au aq, a qua egreditur tamquam a prio; ... q e pductoa aq realis in illa parte maj.

37.

Ñar asumpty, cuius 1ª exempla nihil evincit: prius enim n ect prior, et posterior eadine; d una illius pte ect prior, et altera posterior au alterius. Neq 2ª: qª Virgo n influxit phice in unioe hipostica, ut vult Eximius, nota qy terus ... influxus Deipare e sola unio vis corpus, et aq. unde li sit posterior naa au Dei, n tamen e prior. Vel influxit phice in unioe hipostica, ut alii tenent; ... Deus sit prior naa au influxus, que Deipara pxitat, n tamen e posterior: qª Deus n e ... talis influxus, o sola unio hipostica.

38

Neq 3ª exempli aliquid vincit. Rao e: qª actio, qua Christus dominus sub speciebus panis se ponit solu het p tro pducto, et posteriori naa passio locaz sub talibus accidentibus: unde Christus n e posterior naa au illius actionis. Neq 4ª aliquid pbat: qª actio nutritiva e quide posterior naa au aq realis: n tamen e prior: tris enim talis pductio p illa actio n e ra, o unio dista: qª tamen p illa actioe ponit unio, p qua ra unit illi nova mat illa actio solet apellari adductoa aq realis. Inde tamen nihil ... nos. Cap. 4. Raoes in oppon.

CAP. 2.us

Raoes in opposit.um

99. 1ª prob. ex multiplici experientia: 1º
enim manus applicatæ, et prunæ carnes se mutuo servant, et fovent: 2º manus frigi-
dæ mutua fricatione calefiunt, et ligna mutuo collisa accenduntur: 3º piper linguam
calefacit, et a lingua calefit. 4º duæ scalæ in pyramide erectæ mutuo se servant in
eodem loco. 5º partes minimi naturales se ad invicem servant: ergo potest esse mutua causalitas.
Siquidem probant experientiæ istæ, probant dari de facto mutuam causalitatem, quam tamen adversarii
non volent. Ad 1º resp. manus, et prunas se servare mutuo non [illegible]
recte quatenus removent frigus, et calefaciunt circumstantem ad manum dextram,
et sinistram, et sic in se minus a frigore circumstanti.

100. Ad 2º resp. manus ratione motus ex-
citare spiritus vitales producentes calorem; ligna autem accenduntur, quia per collisionem aut
motum calefit aer, et sic ligna ultimo disponuntur, ut in illis producat ignis a causis
universalibus. Ad 3º dico, quod piper calefacit linguam per calorem virtualem; lingua
autem in pipere producit calorem formalem: unde calor a lingua productus in pipere non producit
calorem in lingua. Ad 4º resp. quælibet scala esse impedimentum, ut alia acquirat ubi-
cationem infimam; neutra tamen est causa ubicationis alterius: sicut impedimentum non est causa ubi-
cationis tecti, quod impedimentum ne tectum ruat, atque labatur. Ad 5º dico, partes minimæ naturales
solum esse duces, ut aliæ existant, et unaquæque deferri ad aliam non a priori, de [illegible].

101. 2ª ratio
est: si ignes A, et B supponantur æqualiter a Deo producti, quilibet habet virtutem proximam
ad alterum producendum: ergo quilibet poterit alterum causare: ergo. = Retorquet: nam in 1º instanti,
quo ignis B supponitur causatus ab igne A, ut ignis B non possit ab alia 3ª causa habet
virtutem proximam ad producendum ignem A: ergo ignis A poterit causari ab effectu, quem 1º pro-
ducit, quod nullum. Præterea retorquet quia plures tenentes, volunt esse posse mutuam
causalitatem in 2º, et reliquis instantibus exceptis causarum tenent enim ratione si in aliis po-
nitur ratis in 1º instanti. Resp. ans: quia ut detur virtus proxima ad causandum non sufficit
virtus conjuncta cum causa, quod etiam requirit, quod non detur impedimentum insuperabile.
Si autem ignis A producere B, ignis B haberet impedimentum ab ipso insuperabile in illo
instanti, sicut productio ab igne A.

102. 3ª si prius beloci in gradu supremo, et in infimo
exstiterit simul, et prius in medio, tunc prius ratione diversarum ubicationum erit prior, et
posterior sibi, quod sequitur, quod ratione eiusdem ubicationis sit prior, et posterior: ergo ig-
nis A ratione actionis, qua producit a se ipso erit prior igne B, et ratione actionis,
qua producit ab igne B erit posterior. non sequitur, quod ratione eiusdem actionis sit

prior, et posterior. Dcesso anti, in cog: q^a nulla prorsa rade sui praesupponit a-
liq: unde nullo daret in cuius prius eet prior, et posterior; at cu quilibet actio p-
veniens a caa 2^a naa sua praesupponat prius a quo actio producit caa, unde actio
qua ignis A produceret B praesupponeret ignes B, a quo acciperet ee ignis A.

103. Re-
spondetur [illegible] aqui; q^a plus in illo casu p eamdem ubicationem eet prior, et posterior pro
[illegible] et ignis B, poterit p eamdem actionem ee prior, et posterior igne A, et
sic n^l debet praesupponi productus p alia actione. = Instatur: l prius locatus in 1° gradu
e prior mediate se, l n^l. Si 1°: q caa poterit ee mediate prior naa se ipsa. Si 2°:
q sicut prius potest ee locatus prior se quin sit locatus prior se ipso; ita ignis A
poterit ee prior naa B, qua e prior A, quin ignis A sit mediate prior naa se
ipso. = Dcesso 2°, [illegible] parte [illegible]. Disparitas: q^a prius, et posterius quoad
[illegible] conveniunt immediate, et proprie ubicationibus, n^l autem subiecto, nisi [illegible]
[illegible] ipso casu quo [illegible] n^l eet in gradu medio [illegible] prior se, quod neq ad-
[illegible] nisi de [illegible] ut [illegible], ut prius, et posterius naa immediate
et proprie conveniunt caa, et generi sive mediato, sive immediato: unde sicut im-
plicat prius se immediate producens, ita et se mediate producens: q^a utrumque est
prius naa, n^l solum actione, verum etiam se ipso.

104. 2°: quod n^l requirit ex parte a-
ctus [illegible] ad producendum ipsum n^l e prior naa ipsius; l in casu posito ignis B n^l re-
quireret ex parte actus 1^i ignis A ad producendum ipsum ignem B: q hic n^l eet
[illegible] naa se ipso. Patet [illegible] q^a ignis A relictus a solo Deo posset producere
B: q. = Ho minor: q^a si ignis B n^l requirat determinate ut ignis A producat B n^l
tollit, quod ignis B actu sit immediate [illegible] ignis A, et sequenter neq quod sit
prior naa igne A, et effectu immediate producto ab igne A: admodum quo [illegible]
productus ab igne producto a suppli caa aliqua p diversa actione, eet posterior
igne, et posterior utraque actione, et caa si nulla caa et nulla actio determinate
requiratur ad actum 1^u ignis: q^a si quaelibet ex illis sufficiat utraque tamen ac-
tu influit.

105. 3°: stat caa mediata, quae n^l sit prior naa effectu mediato: q. Prob-
atur: n^l implicat, quod ignis A in eodem instanti reali producat B, et hic producat
C, et in eodem instanti ignis C produceret ignem A; l tunc ignis A eet caa
mediata sui, et tamen n^l eet prior naa se ipso: q. Urget: n^l implicat ignis
praesupponens alium ignem p alia [illegible]: q n^l implicat actio praesupponens [illegible] producit

p alis actioq; ideo implaret mutua caalitas, quatenus implaret tr̄ is actio: g mutua caalitas n̄ implat. – Qd atq; no ant, et magis pbatr: q ignis A in tali casu eet prior natura igne C; et ẋqventr s. h̄it in eod instanti pducet A ignis A eet prior nata se ipso.

106 Dices: in pdicto casu, l ignis A eet prior igne C, n̄ tn̄ ē vi̇ nulla ē paritas, nq in casu mutuæ caalitatis, in quo qlibet caa eet prior altera. Sed d. g casus ille afert prioritas sui ad se, & aqualit... ergo dico ant, no cq: quia ignis n̄ debet ee prior obo, cq n̄ det ee obiq; actio autq debet ee prior illo, cui dat ē simpliciter ut quo; ē enq via ad eq; dactio supponens q̄ttus pduci p alias actioq n̄ eet prior q̄ttu, a supponeret q̄ttus eetq posterior q̄ttu, quo debebat ee prior: g talis actio eet implicata.

107 G. 2ao ē: ultima dispo ad fq zomig g pducit ab ipsa fa: g int fq et ultimq disponq dat mutua prioritas naq in gēne phico. Pbo cq: q ultima dispo, quatenus disponit maq, ē in prior ad fq, et fa quatenus ultimq dispo pducit ē in prior ad illa. – Cfirmat: aer ingrediens p fenestrq ē caa apertionis fenestrq, et ipsa apertio ē caa, l dispo ad aeris ingressu: g similiter. Pbo n̄ tango difficultatq versantq in libris de aere, et interitu, f nunc aiu cq pluribus potest dis. gui ant: ultima dispo ad fq pducit ab ipsa fa in 2o, et reliquis instantibus reliquis extec fq, omitto; in 1o instanti reali no ant, et caq.

108 Sqit cu fa ante ḭ instans sui extec n̄ exstat, inde ē quod n̄ potest servare. Sed, quia agens ad sui pductioq debet tamq in ilo instanti dare aliquid determinans maq et agens ad fq introductioq, quod nil ē aliud, qua ultima dispo, quq ideo debet dare in prior ad fq introductioq: unde fa n̄ potest servare, aut pducere ultimq disponq in 1o instanti sue extec. Cfr ut fa pducta in instanti A servet in sequenti, et reliquis instantibus n̄ requirit aliud, quod determinet fq servandq: ipsa enq fa existens in instanti A exigebat sui servadq in sequenti, et sic in reliquis instantibus, et ẋqventr iuxta talq exigeq servari, atq adeo independenter a dispone ultima potest illa ratione in instanti B servare fq. Hic autq n̄ dar in eodq instanti mutua prioritas in gene phico.

109 Ad cfirmaq reo, quod tn aer p impulsq sit caa apertionis fenestrq, apertio tamen fenestrq n̄ ē caa ingressus aeris, l impulsus, ō solq ē dispo, ut aer pducat ubique, l sui pgressq in cubiculo: unde n̄ dat prioritas, aut posterioritas

sui causa; et sui diversorum: aperto autem, quia est posterior aere ut impellente, non est prior ipso aere, aut impulsu, quod verum est prior ubicatione aeris in cubiculo: at vero in casu praemisso alterius ignis esset causa sui alterius, et e contra et hoc nullo est parvum. Cap. 5um De mutua caalte phica in diverso gene.

CAP. 5um

De mutua caalte phica in diverso genere.

1[um]o Sequitur ad ea, quae capitibus praecedentibus stabilita mente, asserendum cum communitate Thomistarum, non dari de facto, imo nec possibilem esse mutuam causalitatem physicam in eodem instanti reali in diverso genere v.g. inter materiam et formam, aut inter ultimam dispositionem, et formam [...]. Probatur similiter ac praecedens: quia implicat, quod aliquid sit prius, et posterius se ipso; quod si daretur mutua causalitas [...] in diverso genere aliquid esset prius, et posterius se ipso: nam quodlibet se haberet in priori naturae ad alterum, et ad se, cum esset causa et causatum sui, quod se haberet ex parte causae mediatae: quod implicat [...] causalitas mutua. Confirmatur 1° circa materiam et formam: ut materia in aliquo genere causae physicae causet formam debet intelligi existens ante quam intelligatur forma: at ut materia in aliquo genere causae physicae causetur a forma, non debet intelligi existens ante quam intelligatur forma: quod ut materia causet physice formam, et causetur a forma debet intelligi existens, et non debet intelligi existens ante quam intelligatur forma; quod quidem implicat in eodem instanti.

2[um] Confirmatur 2° circa ultimam dispositionem, et formam: si ultima dispositio in genere physico dispositivo causaret formam in eodem instanti reali, in quo causaretur a forma ultima dispositio in eodem instanti reali praesupponeret existens, et non praesupponeret existens ante hoc; quod hoc implicat: ergo et quod causet, et causetur a forma in diverso genere, et in eodem instanti reali. Maior patet liquet 1a omnium probatur: nulla enim foret praesuppositio existentis [...] prioris ad causam, a qua hic, et nunc accipit esse: ergo si ultima dispositio in genere effectivo causaret a forma, non praesupponeret existens ante formam. Patet ans: quod ens causatum [...] debet praesupponere causam, a qua [...], et accipiat existentiam.

3[um] Dices 1°. materia est causa formae in suo causae genere, et forma est causa materiae in genere causae [...] possibilis est, et de facto datur mutua causalitas physica in diverso genere. Patet ans, quod ad 1am partem, et quod ad 2am constat ex divo Thoma [...] formam dare esse materiae. Nego ans, quod forma non est causa [...] materiae [...] dat esse [...]

113

… unu caate in diversis gene. int mag, et fa. alij infert n. unu prioritat.
n. ordeare gene; hec n implat; g neq illa. Confirmar: n. unu prioritas int mag, et fa n eet in quo, o. a quo; d n implat mutua prioritas a quo: o. lim sa nam, ho mixi: q ex mutua prioritate … diversis gene infert, quod quilibet … sit prior se ipsa, quod quid implat. Deinde: mutua prioritas in diverso gene, … ppriè prioritas na, quales è cae efficientis, et … implar … tua prioritas nae cae efficientis in eode gene, implaret etia in diverso; … ppriè prioritas na; et sic int mag, et fa … non habet absolutè mutua prioritas … neq mutua caulitas.

114 Ad confirmag. no. nag: constat enz ex supra dictis, q prioritas nae, ee prioritate a quo simul, et in quo. Unde … mutua prioritas int mag, et fa n è pprie prioritas nae. … è pprie tales prioritas è simul a quo, et in quo. = Instas: n è inconveniens, quod eade entitas sub diversis fnalitibus sit prior, et posterior naa sui absolutius: g nulla è solut. Patet ans: na fa ut … tacta a generante, et ut è mediu, quo extendit generans ad cetera ac… ppria genii è prior naa accidentibus: ut vero ut è implens … limita … exigens subtu è naa posterior ultima dispositione: q … dispo ut … emanans a fa è posterior … fa; et ut tali … alterius precedente, … quatenus disponit subtu ad fa e prior naa ipsa fa: g sub diversis fnalitibus prior è, simul, et posterior.

115 Ad instag no. ans, et utramq probag.
Ad iunctag: q fa, et ultima dispositione ee simul prior, et posteriori nae sub diversis fnalitibus, è una fnalitas fa, et ultima dispositio existere prior nae, et … terq fnalitg n existere p eode priori: alioq entitas … sumpta eet simul prior, et posteriori nae … hoc implat: g et illud ex quo sequitur. 2o: q quae … sumpta è prius p emanatione debet … ee prior, et quod … sumpta è effectus p emanatione debet … ee posterior; d entitas … sumpta è prius p emanatione, et … ultima dispositio … sumpta è effectus: g prima … sumpta è prior, et 2a … sumpta è posterior. 3o: q fa solu è attingibles a generante creato ut potens educi, et … ut fa, et limitata, exigens subtu; d fa ut fa, et limitata … praesupponit ultima dispositione: g solu attingit ab illo ut praesupponens ultima dispositione: g n attingit ut mediu, quo generans extendat ad caetera accidentia ppria genii, … ultima dispositione.

116 Thavasz Palancius alia agressus e via ut difficultas evadat: asserit enim, quod ultima dispositio quae apud eum dimanat a forma non disponit immediate materiam pro aliquo priori reali naturae ante formam, adhuc in genere causae materialis dispositionis; contra hoc est contra communem, et naturae in lectione de ratione seriatim; imo contra divum Thomam in 2a distinctione 117, quaest. 4a, art. 2o, quaestiuncula 2a dicente: dispositio, quae est necessitas, praecedit formam 2o ordine causae materialis: ultima dispositio, quae est necessitas: ergo ultima dispositio praecedit formam 2o ordine causae materialis: ergo se habet in priori reali naturae ad formam. Patet prima causa: debet enim iuxta Palancium forma se habet in priori reali naturae ad ultimam dispositionem, quia hanc praecedit 2o ordine causae, et semper ac datur ordo causae, et effectus datur prioritas realis naturae causae ante effectum; sed iuxta divum Thomam ultima dispositio praecedit formam 2o ordine causae materialis etc.: ergo.

117. Resp. Pa. 1o divum Thomam solum docere, quod ultima dispositio mediante forma ut praestante gradum generis, se habet pro priori ad formam ut praestantem gradum specialem; atque adeo solum dicit minimam prioritatem rationis. = Haec ratio non magis intelligibilis, quam aliorum Thomistarum, quos ipse impugnat opponit expresse verbis divi Thomae nuper citatis. 2o tamen est: forma ignis ut praestans gradum generis non se habet pro priori sive reali sive rationis ad ultimam dispositionem, atque sit intensum. Probatur exemplum. Tamen ideo, quia ignis se haberet pro priori ad illum calorem, quia illum radiaret; sed forma ut praestans gradum generis non est radix illius caloris: quia ut praestans gradum generis convenit cum aliis non radiantibus calorem: ergo. Unde ultima dispositio, quatenus se habet pro priori ad formam disponens materiam in instanti reali non racat in ipsa forma. Disp. 2a. De adaequatione causae efficientis cum effectu. Cap. Vm. Iactis suppositionibus 1o scholio statuitur.

DISP. 2a.

De adaequatione causae efficientis cum effectu.

CAP. Vm.

Iactis suppositionibus 1a scholio statuitur.

118 Causa simpliciter adaequata solus est Deus qui solus non indiget concursu alterius ad producendum; pro sua virtute, et influxu est sufficiens ad omnes omnino effectus. Nihilominus causa creata, quae cum sola tamen generali Dei concursu potest ponere effectum, nuncupari etiam appellari adaequata; illa autem, quae cum solo illo generali concursu non est sufficiens ponere effectum dicitur inadaequata. Utraque tamen potest considerari, vel in actu 1o vel in actu 2o

Adequata in actu 1º est quae ... virtute sufficienti ad producendum effectum in actu vero 2º quae vi influxus, quem praestat, non indiget concursu alterius causae efficientis ad ponendum effectum. Inadequata in actu 1º, quae habet virtutem, non tamen sufficientem ad effectum; in actu vero 2º, quae vi influxus, quem praestat, indiget concursu alterius causae efficientis ad dandum esse effectui.

119. Unde patet, quod causa inadequata in actu 1º necessario est inadequata in actu 2º; adequata vero in actu ... in adequata in actu 2º, si videlicet non impendat tantum influxum quantum potest, eo quod reservet ad alia. Et causa potest esse adequata in omni genere, et in aliquo speciali genere. 1º modo si ipsa sola sufficiat ad effectum, quin requirat aliam sive in eodem sive in diverso genere; et sic Deus est causa adequata angeli. 2º modo si in genere, quo causat, ipsa sola influat in effectum; et sic solus Deus causat efficienter coelum, quia nil cum ipso efficienter concurrit, licet in genere causae intrinsecae materia, et forma concurrant. Et quidem ratio causae adequatae non bene infertur ex eo quod sit aequalis, aut maior effectoris cum effectu, utraque ratio in causa virtute productiva: causa enim univoca est simpliciter inadequata, licet sit aequalis effectoris cum effectu; imo inclusa ipse est ... ratione generis quin sit causa adequata generis.

120. Ratio est: quia stat, quod effectus exigat concursum alterius causae etiam ... aequalis, vel maioris efficientiae unius. Praeterea: virtus productiva debet supponi; quia neque convenientia in ratione entis, neque aequalis, aut maior perfectio unius in alterius, arguit virtutem productivam in causa ut patet in ... lapidis in una materia vel in alterius, et in angelo in sensationis. Deinde: neque in causa adequata debent relucere perfectiones individuales effectus, tum quia ... effectus ... est perfectio individualis effectus, et non est in causa; tum quia in effectu potest reperiri virtus productiva suae causae, quod perfectionem productive individuale non reperitur ... causa omnino impotente se ipsam producere. Sed neque omnia perfecta specifica effectus debent relucere in causa.

121. Constat hoc, quia licet perfecta substantiae spiritualis vitalis entave separatae, quando dantur in effectu debeant relucere in causa adequata, at plura alia perfecta, licet sint in effectu, non debent relucere in causa, v.g. ratio materialis, nobis accidens, Deus enim est causa adequata effectus materialis, et accidentalis, et non habet perfecta talia perfecta. = Observa tamen requiri pro ponenda causa adequata efficiente in actu 1º, ut, quod sit satis aeque perfecta, ac effectus, et quod neque ex parte causae, neque ex parte effectus, neque ex parte modi operandi dependeat ex opera alterius causae. 1º patet: quia nil ... potest ad ...

ē caa adẽqta effectus perfectioris, cu[illegible] adeqta debeat proportionari effectui, 2º tunc si causa eqũe perfecta, non est virtute productiva dicenda ē caa adequata effectus, dummodo n deus producta exigat alterius caa.

122. Unde colliges. 1º relatione ad rationem caa inadequate, quod ysi correspondeat aliqua perfectio effectus ex quibus ipsi exurgunt correspondentes, qua quidem ipsa nequeat tribui alteri [illegible] productori. 2º, quod tn n possunt concurrere pro se plures caa ad eumdem effectum, nisi cuilibet correspondeat aliqua ratio specialis, n tamen debent concurrere tot cae, quot rationes aut formalitates sunt in effectu: plures enim formalites possunt esse [illegible] ratio. 3º, quod attributio formalitatis effectus pluribus caus ē pro ratione nostra concipiendi, n tamen ē [illegible] talis ita ut una formalitas effectus ab una tantum caa, et alia ab altera tantum producatur: in effectu enim non potest esse indivisibilitas [illegible] ē, quod n producat ea a qualibet caa, tn inadequata; ideoque effectus dicitur a qualibet [illegible] productus adequate [illegible], tt n adequate caa.

123. Sic visio creata beata indivisibiliter fuerit ab intellectu lumine gloriae et objecto per se, vel per speciem, et tn quilibet eorum producat totam realitatem visionis adequate effectus; tamen vitalitas tribuitur intellectui, supernaturalitas lumini gloriae, et tendentia [illegible] in tale determinatum objectum tribuitur speciei impressae; et sic vere sunt hae proprietates: ideo intellectus concurrit, quia visio ē actus vitalis; ideo concurrit lumen, quia ē supernaturalis; ideo concurrit species, quia ē tendentia in tale determinatum objectum. Ex quo explicatis, versanda venit difficultas. 1ª ē an idem numero effectus possit divisive produci a dupli caa efficiente ejusdem ordinis adequata in actu primo, vel quidem de dupli caa efficiente creata: nam idem ignis B, qui modo producitur ab igne A postea conservari, potest a solo Deo.

124. Quaestio ē affirmative res cum Scholasticis, et [illegible] contra quibus accedunt aliqui Thomistae cum [illegible] Prado [illegible] Thomistas. Probatur responsio ex [illegible] ut stabilit ex solutione argumentorum. Prob. 1º: ignis C, qui nunc producitur ab igne B potest divisive produci ab igne A: ergo. Prob. ant.: ignis C [illegible] [illegible] in virtute productiva ignis B ac in virtute productiva ignis A: ergo. Tamen [illegible] ignis A, et B aplenti [illegible] passo, uterque producet eumdem numero effectum; nam ut posito [illegible] caa necessaria [illegible], applicato passo disposito, debent producere [illegible] in [illegible] caa [illegible] in actu vel: [illegible] tamquam in caa in actu vel totali. Prob. subsumptum: quia n ē ratio [illegible] qualibet ex illis ignibus n possit [illegible] effectum producere [illegible] alterius; cum simultaneitas [illegible] passo [illegible] effectum, quia cons.

Si res [illegible] pinula [illegible] ignes

125. posse afficari simul eodem paro, [illegible] globus ligni in medias flammas positus [illegible].
Tunc enim punctum medium globi sicut [illegible] a tota [illegible] [illegible], ita etiam [illegible]
a diversis ignis partibus: ergo [illegible] aut nulla ad illud [illegible] [illegible] afficiaz:
[illegible] autem [illegible] effectus [illegible] in igne **A** tamquam in causa adequata; et igne **B** atem-
[illegible] [illegible] [illegible] aliud effectus similis [illegible] produceret, si abesset ignis **A** [illegible]
A abesset [illegible] effectus produceret [illegible] **B**: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
causa adequata in igne **A** [illegible] **B**.

126. Deinde atemperans [illegible] [illegible] causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intelligentis
quamquam ex se [illegible] igni **B** attemperans [illegible] posset ex se [illegible] [illegible] [illegible]
„ [illegible] potest ex se [illegible] [illegible]. Neque obest [illegible] 8° [illegible] dicens, quod si materia est diversa, et agens
„ diversum diversus etiam est effectus. Hoc enim debet intelligi, quod si diversis materias diversa agens [illegible] producent
diversos effectus quod non [illegible]. Insuper diversitas [illegible] [illegible] de [illegible] diversitate [illegible], [illegible] [illegible] causa
intrinseca effectus, et [illegible] hic erit [illegible] [illegible], si materia est [illegible] certa. Vel potest explicari de diversitate agentis
[illegible], [illegible] exacta ab effectu: nam [illegible] exemplo artifex efformans ex eodem ligno [illegible] [illegible], qui operatur per diversas ideas
[illegible]. Et quia [illegible] sunt diversae, earumque diversitas requiritur ab effectibus, effectus evadunt diversi.

127. Neque obest [illegible] quod
„ [illegible]. 5° art. 2° dicens, quod non esset [illegible] plures [illegible] esset [illegible] [illegible] [illegible], nec [illegible] sigilli [illegible] esset [illegible]
„ [illegible] sigillati: loquitur enim de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a parentes, non [illegible]
[illegible]; nam [illegible], qui [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] in decemus: [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nasci ex Beata Virgine, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
sigillum [illegible] illa figura [illegible] in tali [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] autem non loquimur de [illegible] [illegible], [illegible] de absoluto, [illegible] de [illegible], [illegible] de aliquo; quia solum requiri-
[illegible] salvandam [illegible] [illegible].

CAP. 2um

[illegible]

128. Arg. [illegible] ex [illegible]: ideo effectus specifice [illegible] nequit [illegible] in duplici causa diversae speciei [illegible] [illegible] causa unius spe-
ciei, [illegible] [illegible] in [illegible] ab altera, ita debet [illegible] [illegible] in virtute productiva, seu [illegible] habere virtutem productivam effectus [illegible] [illegible]
duplex causa [illegible] [illegible] [illegible] habere eandem [illegible] virtutem productivam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in duplici causa [illegible]:
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] falsitas [illegible] ex dictis, et [illegible] disputationis [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible] quod est [illegible] effectus non solum specifice, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in duplici causa totali in duplici virtute productiva diversi ordinis, [illegible] [illegible], et [illegible]:
[illegible] et possit [illegible] in duplici virtute productiva, [illegible] eiusdem ordinis.

129. 2º: calor B productus a calore A

potest produci a sole respiciente adequatè totam caloris speciem: ergo causæ diversæ speciei eiusdem ordinis possunt ut causæ adequatæ producere effectum non solum speciei, sed etiam numero eundem: ergo similiter causæ eiusdem speciei. 3º: diversi numero effectus proveniunt de facto ab eadem numero causâ adequata ut fatentur adversarii, et constat experientiâ: ergo idem numero effectus poterit provenire a diversis causis adequatis. Patet conseq.: nam si distinctio numerica effectus non arguit distinctionem numericam in causis, cur identitas numerica effectus arguet in causa identitatem numericam.

130. Arg. 2º: species limitata, et contracta ad unum individuum nequit continere totam effectum extrinsecum speciei: ergo virtus limitata ad causam individuam nequit esse virtus extrinseca ad omnia individua speciei. Confirmatur: causa productiva ignis C debet hunc cum limitatione respicere, et ita non respiciens non potest producere quemlibet alium ignem: ergo non potest. Ad argumentum, concesso anti, nego conseq. Unum individuum ut potest limitatum non excludit, quod sit possibile aliud simile: ergo non exhaurit totam perfectionem extrinsecam speciei; at cum limitatione virtutis productivæ bene componitur, quod sit productiva omnium individuorum a se distinctorum: siquidem adhuc illa virtus desideret a Deo; et adhuc esset impotens non aut plura individua simul producere tota vero virtus extrinseca posset omnia individua simul producere.

131 Ad confirmationem, concessa majori. Ignis A et quemlibet ignem respiciat quemlibet tamen respicit cum limitatione, siquidem nullum potest producere simultaneè cum causa V, et quemlibet respicit ut producibilem divisivè ab alio, non autem simul cum alio. Et quidem certum est quod una causa potest producere plura individua ut ignis A quatuor ignes; cum ergo non posset quemlibet, et simul seorsum, et sic de aliis. At si solum producere posset quatuor, ut ignis B non posset produci illos quatuor, sed aliquem saltem ex illis? Sic enim manet limitatum. Præterea: sicut habemus hoc individuitas apud Thomistas est sufficiens ad conclusiones scientificas, quia illas respicit sub ratione communi modo secundo; ita ignis A erit sufficiens ad quemlibet ignem producendum, quia illum respicit sub ratione communi producibilis, divisivè quidem ab alio, et cum dependentia a causa V.

132 Arg. 3º: effectus determinatus exigit causam determinatam; sed ignis B est effectus determinatus: ergo exigit causam determinatam, atque adeo non erit producibilis a quolibet. Urgetur: intellectus Petri est natura sua determinatus ad tales actus, quos nullus alius intellectus potest elicere: ergo similiter ignis A est determinatus ad tales ignes, quos nullus alius ignis potest producere. Itaque probatur ignem B non posse produci ab igne A, sed a solo Deo cum exigat causam determinatam. Distinguo majorem: exigit causam determinatam, idest, singularem, concedo; id est, hanc singularem præ alia, nego. Aliter: exigit causam determinatam in se, concedo; ex parte effectus, nego. Sicut ergo quando causa exigit

equus destrans, aut singularis in se; non tamen hunc potius quam illum destrat e-
questris.

133. Similiter materia exigit informari per hanc destratam in se, seu per hoc individuum ex sin-
gularis; non tamen exigit hanc singularem prae alia. – Ad utrumque dico, quod actus inc-
lus, id est actio dicta a qualitate ut volunt Thomistae, vel est complexus ex actione et qualitate
ut docent plures Jesuitae; et sic ab actione modali essentialiter constituente actum inclus
nulla est forma ad effectum absolutum: actio enim modalis est essentialiter alligata [illegible] vero
si actus incl. sit qualitas trans actionem, ut contendunt Scotistae; tum etiam ipse vero
actus inclus potest diversimode pervenire a duplici inclu sola vero desto.

134. Arg. 2º. non Auctor
solum dedit igni A virtutem necessariam ad propagandam suam speciem; sed ad hoc non requirentur
variis producta effectuum, qui continentur in igne B: ergo igni A Deus non dedit ig-
virtutem. Confirmatur: si ignis C posset produci ab igne A, vel B, ignis B non esset causa
per se, sed per accidens igni C; sed hoc est falsum: ergo. – Concessa maiori, nego minorem: quia ex eo, quod ignis
A posset producere unum ignem, bene infertur posse producere omnes eiusdem infimae speciei; sicut
ex eo, quod materia posset recipere unam formam, etiam posse recipere omnes eiusdem infimae
speciei; quia nulla ex illis formis exigit materiam, aut diversam in perfectione virtutem productivam.
Similiter in nostro casu.

135. Ad confirmationem, nego maiorem: causa enim per se est illa, quae per propriam virtu-
tem influit in effectum, aut illa, quae sub distinctione necessaria est ad effectum; sive quae ex in-
tentione, vel innata, vel elicita causat effectum; ignis autem B in casu posito se haberet uno ex dic-
tis modis: unde esset causa per se, ad quam non sequitur, quod destrate exigat ad effectum. – Nota quod
ignis B habet eandem vero inadaequate sphaeram activitatis, ac ignis A; non autem eandem vero
adaequate: quia sphaera ignis B est collectio omnium ignium, includens ignem A, et non ipsum ignem B;
sphaera autem ignis A est collectio omnium includens ignem B, non tamen ipsum ignem A.

136 Arg. 3º
ex Thomistis [illegible]: singularitas ita destrat essentiam, ut cum illa constituat unum individuum, et
non aliud: ergo et ita destrabit naturam, et virtutem productivam, ut vi singularitatis respiciat
destrata individua a se producenda, et non alia. = Ad hoc eodem ante infero: ergo ita destra-
bit naturam, et virtutem productivam, ut solum respiciat unum tantum individuum producendum. Concesso
ant., nego cons. Ex eo quod singularitas destrat essentiam ad unum individuum constituendum solum in-
fert, quod similiter destrat naturam, et virtutem productivam ad unam naturam individuam, sive ad
unam individuam virtutem productivam constituendam; non vero infert, quod destrat complexum naturae et virtutis
productivae, ut respiciat haec, et non alia destrata individua producenda. Cap. 3º. 2º. [illegible], et argumentum solvo.

CAP. 5.

2a secto, et concursu Divino.

137 2a difficultas est an applicati ignes A et B eodem passo quilibet exerceat actionem tantæ virtutis quanta exerceret in absentia alterius? Negat tertia: ut idem effectus possit naturaliter provenire a duplici causa efficiente in actu 2o adæquata. Stare vero cum communi Philosophorum contra Spinulam, et Patres Aminy, Henry, et Lugo. Probatur: agens naturale concurrens simul cum alio a quo iuvari potest non exigit eundem concursum Divinum, quem exigit in absentia alterius: ergo tunc nequit naturaliter ponere illam actionem adæquatam, quam poneret in alterius absentia. Idem effectus nequit naturaliter provenire simul a duplici causa in actu 2o adæquata. Probatur antecedens: si exigeret eundem concursum Divinum, Deus denegans illum concursum inferret agenti naturali violentiam; atqui hoc est falsum: ergo.

138 Probatur minor: Deus non infert agenti naturali violentiam dum illi præbet concursum ad assimilandum sibi passum, quod in agente univoco est prius intentum a natura; atqui Deus denegans igni A in concursu ignis B, illum maiorem concursum præberet igni A concursum ad assimilandum sibi passum: ergo. Confirmatur: duo agentia applicata ad elevandum pondus, quod a quolibet seorsim potest elevari, attemperant concursum: ergo et duo agentia applicata ad producendum nequeunt naturaliter operari ut causa in actu 2o adæquata. Patet consequentia: quia virtutum attemperatio est iuxta exigentiam naturæ: agens enim naturale non aliter operatur naturaliter nisi iuxta exigentiam naturæ.

139. Dices quod virium attemperatio locum habet in viventibus, ubi natura intendens suam conservationem, ne spiritus absumantur, abhorret defatigationem; hoc autem non accidit in non viventibus, et consequenter in illis non habet locum attemperatio. Contra: sicut natura intendit suam conservationem, ita etiam solum intendit id, quod sufficit ad ponendum effectum, non vero id quod non requiritur: et licet prima instantia adversarios probat, quia viventia exigant attemperare concursum: ergo 2a probat, quod non viventia exigant concursum attemperare. Dicet tamen Spinula, quod in agentibus imaginativis apprehensio iuvaminis alterius agentis est impedimentum ut agens producat, quantum potest; hoc autem non evenit in agentibus non imaginativis: quis enim, ait, admonet ignem A, ut in concursu ignis B non operetur sua peculiari, et tota actione.

140 Sed rogo Spinulam, quis admonet ignem A ne suam vim inducat in magis indispositum, aut in subiectum aliud passum? Certe sine pædagogo, vel monitore, aut operatur pro sua inclinatione, aut contra eandem non operatur, ut non operatur quantum potest in aliis circumstantiis: natura enim est optimus rector, et ubi talis est magistra superfluit pædagogus. Unde licet agens concurrens non apprehendat progressum al-

terum; Deus tamen ut autor nae praeparat suo opere non neque supra, quod a exigeret utriusque causae in illa circumstantia, et efficacia; ad hoc autem sufficit quod Deus concurrat cum utraque potentia ut cum una causa [illegible] ad unam adaequatam actionem; et hoc solum requirit, ut agens adsimilet sibi passum.

191 Arg. 1°. duo ignes supponuntur aptati ad producendum sunt causae necessariae: ergo operantur quantum possunt; sed quaelibet potest operari adaequate: ergo quaelibet adaequate operatur. = Concedo ant., distinguo consequens: ergo operantur quantum possunt proxime, et ut aptati, concedo; quantum possunt ex se et remote, nego. Consequentia, quia quilibet ignis ex se licet ad producendum adaequate alterum impediat pro alterius praesentia in qua non exigit eumdem Divinum concursum, quem solus exigeret. = Instabis: causa necessaria differt a libera, quia necessaria exigit concursum Dei ad operandum quantum ex se potest; non vero libera: ergo. = Nego ant.: nam utraque solum exigit concursum Dei necessarium ad ponendum effectum. Differunt ergo, quia causa necessaria, supposita aptatione, et concursu Dei, manet determinata; non vero causa libera.

192 Arg. 2°. si ignis bilocetur Hispali, et Corduba, et illi applicetur Hispali ignis A, et ignis B Cordubae uterque ignis adaequate ignem produceret: non enim possent mutuo aiuvari [illegible] distantiam; sed est unicus ignis productus: ergo unicus effectus potest naturaliter provenire simul a duplici causa in actu 2° adaequata. = Sed licet daretur ant., nil contra nos; loquimur enim de effectu absolute naturaliter proveniente, at in casu posito, illa productio ignis esset ex suppositione bilocationis, quae est naturaliter impossibilis. Nota tamen ant., quin negetur productio; nam licet ignes illi, essent localiter distantes essent virtualiter approximati approximatione virtutum, tractantes eumdem passum, cum ambo essent aptati: unde attemperarent concursum maxime si actio esset recipienda in solo termino qui esset unica forma, et in huius subiecto, qui esset unica materia.

193. Arg. 3°: ex suppositione, quod hi, illi causae necessariae inveniantur naturaliter, et necessario causant effectus monstrosos v. g. sex digitos; sed effectus monstrosi non sunt necessarii: ergo illi duo ignes aptati eidem passo producent per duas actiones totales, licet hoc non sit necessarium. = Concedo maiorem, distinguo minorem: effectus monstrosi non sunt necessarii, re ut natura utriusque causae, concedo; re aptatione utriusque [illegible], nego: illae enim causae ita applicatae non aliter possunt causare nisi effectus monstrosos, qui ideo sunt necessarii causis ut sic aptatis; at vero ignes de quibus est quaestio possunt naturaliter causare, quin quilibet ponat actionem adaequatam: unde etiam ex suppositione aptationis utriusque ignis est impossibilis duplex actio adaequata.

194 Arg. 2° multipliciter partite: 1°. eadem deambulatio potest naturaliter habere [illegible] duplicem finem rectitudinis [illegible], et sanitatis. 2°. idem praemium potest conferri a Principe [illegible] meritum

tū adeqūm; ita ut ppt quodlibet sufficient operat. 3ᵃ. potest nalr dari duplex depēa adeqta a posteriori, ut angelus plures ubi habet a quolibet adeqte depet. 4ᵃ. idem fundamentum potest adeqte fundamentalr referri ad plures tros: ḡ simi-
lr. Ad 1ᵐ rēo agens libere operans ppt finem extrinsecum; unde ppo dupli fine sufficiente ad eumdem actum, potest amare utrumq finem, et elicere p suo libito diversos actus imperantes eamdem actum.

125 Ad 2ᵐ rēo, quod Princeps ppositis duobus operib, quorum quodlibet sit sufficiens meritorium eiusdem premii, liberē ē ad imperandum collationem premii ppt duo illa opera. Ad 3ᵐ similiter angelus ē liber ad se distribuendum in pluribus spatiis sufficientibus. Ad 4ᵐ duplex relatio eiusdem fundamenti ad duos tros potest pvenire l ex libertate ut in voluntate libere eliciente duos actus amoris, l ex q stare ut in rāo relati fundamentalr p unionem ad frq, et ad actum ad cāa. At in nrō casu nec libertas, nec necessitas urget ut ponat idem effectus p duplicem actionem adeqtam.

126 Arg. 5ᵒ. dat nalr duplex connexio adeqta illativa eiusdem tri, ut videre ē 1ᵒ in igne A, et similiter in C in calente polito igne B. 2ᵒ in peccato morli A, in decente destruere gratiam, quia ergo infert peccatum morle B: ḡ potest dari nalr duplex cāa eiusdem effectus. Dico anti, nec conset ad admittendum enim ans dat experientia: qa videntes eumdem ignem a duobus produci, inferimus istos habere virtutem productivam illius, et rāo; qa ignis B productus ab A potuit eque produci a C iuxta dicta: unde in igne A, et C dat virtus productiva ignis B: qt sufficienter illativa positionis ignis B. Similiter qa in nalibus duo hē eque opposita alteri inferunt sufficienter illius exitum ḡ, inde infert id accidere in peccato ru gratiae; at neque experientia, neque rāo urget ad admittendum consequens illam.

127 Hinc colligit, quod sicut hē eiusdem speciei, tr ñ sunt spatie separata, sunt inseparabiles in eodem subiecto, et similiter quantes in eodem loco, quod infert ex eo, quod numquam viribus nalr iungant, ita et due actiones totales ñ sunt spatie separata sunt inseparabiles ru eiusdem effectus ppt nalem probationem. Neq dicas: inseparabilitas actionum infert ex inseparabilitate trorum: ḡ actiones hentes eumdem trm ñ erunt inseparabiles, nā ans ē verum de actionib. circa tros diversos; si enim sint circa eumdem trm aliunde colligit inseparabilitas, sicut quantes opponunt quoad locum independenter ab oppone trorum. Colligit ergo experientia dari ipse duas cāas morales in actu 2ᵒ adeqtas ru eiusd effectus; ñ tamen dicas phice effectivas.

CAP. 2.us

Proponitur 3.a ratio, et contra ipsam aliqua arguta.

148 3.a

Et precipua difficultas ê an idem nero effectus possit supernaturaliter provenire simul a duplici causa in actu 2.o adequata. Affirmative res. cum D. Scoto, fere ob nostris, et ex Thomistis Capreolo, Caietano, et Prado contra ceteros Schotistas, fere omnes Thomistas, negative contra Accutissimy. Sed pro 3.o ratio vel ex non repugnantia. 2.o a paritate contra Schotistas; idem enim nero corpus potest supernaturaliter locari duplici ubicatione circumscriptiva; et etiam iuxta ipsos eadem natura creata potest supernaturaliter trahere plures subsistentias, quarum quelibet sufficienter compleat naturam: ergo similiter. 3.o contra Thomistas iuxta ipsos enim idem nero locus potest trahere simul duplicem ubicatione adequata: ergo et idem nero effectus poterit trahere duplicem actionem adequatam, et consequenter provenire a duplici causa in actu 2.o adequata.

149 Respondet Froilan, duo illa corpora in eodem loco se habere per modum unius. Contra ideo illa corpora se habent per modum unius, quia unus ê locus occupatus; dicimus etiam esse effectus productus: ergo etiam ille due cause se habent per modum unius. Respondet Palancus, quod idem effectus productus simul ab illa duplici causa deperet simul et non deperet a quolibet; idem autem locus occupatus duplici corpore non ita se haberet. Contra ideo non verificaret de loco illo deperere, et non depere, quia locus non exigeret utrumque corpus, nec utroque indigeret ut esset adequate repletus; ergo idem effectus non exigeret utramque causam, nec utraque indigeret ut esset adequate productus: ergo. Aliter quia effectus productus ab utraque causa, et non exigit ab utraque produci deperet, et non deperet; ergo locus occupatus ab utroque corpore et non exigeat ab utroque occupari.

150 Arg. Vel ex Ct. Vazquez, quem in hoc imitatur Palancus: implicat effectum depere ab aliqua causa et illa non indigere ad existendum; ergo a duplici produceret adequate neutra indigeret: ergo a neutra deperet: ergo. Probatur maior: causa, qua non indiget effectus ut existat, ê omnino superflua eius effectus: ergo effectus non depet a causa omnino superflua eius: ergo. Thomas vel causa ut causet debet supponere in passo aliquam indigentiam: ergo effectus ut causetur debet supponere aliquam indigentiam. Contra ideo ignis non potest producere aquam in passo ignito, quia passum ignitum non habet indigentiam ignis: ergo causa ut causet requirit indigentiam ex parte passi. Distinguo maiorem: et quod illa non indigeat ea ratione qua depet, concedo; ea ratione qua non depet, nego.

151 Distinguo probationem maioris: causa, qua nec determinate nec indeterminate indiget effectus ê omnino superflua; qua solum determinate non indiget effectus, nego.

q. n effectus indigeat caa saltē indeterminate, et absolute, superflua sit ad pareq. alterius; n tamen ē omnino superflua cū possit deservire ad conservandū effectū si altera desit.- Ad 1a q̄temaq. disguo ans. caa, sit caa debet supponere in paso aliquē indigeq. determinate caq, no; caq indeterminate, l sub disiuncto, omitto: sol enim producens in aere lucē n supponit in aere aliquā indigeq. caq producture lucis eiusq sub disiuncto.- Ad 2a no suppositu anteis, quod sit ignis n possit divinitus producere ignē in paso ignito. Quod si ans loquitur de poa nali n ē ad reē; cū modo loquamur de poa supnali, et extraordinaria.

152. Instas: depea effectus ē nostrā nag indigeq; d effectus ille n indigeret aliqua ex illis cais: g a nulla dependet. Patet mai: q fiere qualibet poset existere.- Disguo mag: depea intrinseca, et exigeq. effectus Bā, odo; depea extrinseca productionis, et influxus, no, et disguo mi: n indigeret determinate aliqua, odo; sub disiuncto, no, et disguo csquens: d a nulla dependet depea influxus, et productionis actualis, no; depea exigeq. intrinsece, subdisguo: a nulla determinate odo; sub disiuncto, no. Casu quo effectus producat a caa, ab illa depet depea influxus, et productionis; sit illa determinate n indigeat, d poa ad alia produc. Stat solutio instaq, que similiter potest adaptari urgo.

153 Subinstas: si effectus n indigeret influxu alicuius caq a nulla poset produci: g si n indigeret influxu duplis caq, n poset produci a dupli.- Omisso anti, no coq: nā effectus ex rae talis ē essentialiter indigens caa aliqua, et influxu, quibus si n indigeret eet impleavus; n tamen get si n indigeret dupli caa, et influxu.- Replicas: eo tantū modo potest effectus produci a caa, quo illa indiget; d tantū indiget dupli caa adeqta divisive, et n simul: g.- Disguo mag: eo modo potest naliter produci Bā, odo; potest supernaliter, no.- Nota, quod tota indigea effectus satiat, et adeqt sufficienter, n vero exclusive, p influxū totaliter unius caq.

154 Arg. 2° ex Ponceo: si duq caq in actu 2° adeqte producerent eundē effectū, quq. libet eet, et n eet adeqta; d hoc implicat: g.- Ans quoad 1a partē ostendit, quod 2a pat: n ē caa adeqta in actu 2°, que n ponit effectū, nisi concurrente alia; d ita se haberet quqlibet ex illis: g.- Patet mai: q rao caq adeqtq in actu 2° influentis in effectū, stat in eo, quod effectus dependeat ab ipsa sola.- Et agg retorquet in duobus corporibus quantis occupantibus simul eundē loci, et in duabus ubicationibus circū inscriptivis eiusdē corporis. Disguo mag: quqlibet eet adeqta adequate sufficiens, et n eet adeqta adequate exclusiva, odo; quqlibet eet adeqta, et n eet adeqta in eodē sensu, no.

155 Dicesque maiorem, Nam ... aa adeqqa adequat exclusivè, ut n tertio ... dico; adequatè sufficiens, subdistinguo, nisi ... exigeat actum aut influxum, dico; solius divini decreti, nego. Si inferas: ... divino decreto, quotiescumque causa est in actu 2° inadeqqa, nullo ... qua ... inadeqqa in actu 1° requirat, quod causa ... actus indigeat concursu alterius; in nostro autem casu natura ... concursu alterius ... actus, ... divini decreti ... aa adeqqa et inadeqqa ex suis ... adeqqa ... excludit alteram causam, ... inadeqqa ... exigit alterius ... Ideo ante, nego cons: ... oportet ... precise, ... inadeqqa ... indigeat ... alterius; et n ... indigeat adeqqa ... alterius ... n ... esse.

156. Arg. 2° ex ipsis Pontio et Thannero ... effectus ... a duplici causa adeqqa ... a qualibet ... et ... hoc implicat: ... Thannero ... effectus per se ... causa sua: ... etiam ... per se ab illa, qua deficiente res ipsa ... qualibet ex illis causis deficiente, effectus maneret: ... Disque maiorem: pendet per se dependentia ... influxum, et n pendet per se dependentia ... intrinseca ... causa ... pendet, et n pendet in eodem sensu, ... et ... ad reliquas. ... per se dependentia ... ab ea causa, a qua actio procedit, at vero dependentia ... intrinseca ... pendet ab ea causa sub disiunctione; n vero ab ... causa collective sumpta.

157 Explicat hoc ... qualibet effectus qui producit a creatura, et conservari potest a solo Deo, ... potest ... causa 2a, a qua ... Instas ... ut n sit de ratione effectus per se producti, quod ... nequeat ab alia causa per se ... produci, ... tamen, quod nequeat esse sine ista in eodem instanti quo fit ab illa; ... a duplici illa causa produceret, ... actio ... ab una posset ... Retorqueo ... inadeqqa, a qua per se dependet, et producit effectus; et in causa 2a producente ... a solo Deo posset conservari. Ideo maiorem distinguo minorem: ... actio ... ab una posset esse sine ... atento precise influxu alterius causae, nego; ex suppositione, quod a duabus procederet, nego.

158. Igitur influxus unius causae neque exigit exteriorem, neque influxus alterius causae, ... ex suppositione, quod effectus actio producat a duabus, nequeat in eodem instanti esse sine illis: sicut ex suppositione ... locatur corpus ... n posset esse actio ... sine hac, et sine illa ubicatione. Dices: ... per se actu influens, et effectus actu per se a tali causa est acceptus, sic se habent ut cessante influxu causae, cesset effectus. ... cesset effectus ... alia suppleat aut subroget ... influxus exercere, ... si alia subroget aut suppleat, nego. Replicas: si effectus a duplici causa ... tantum ... quadrare ... posset:

q. n. pent p se. Disquo ant: evidens, dut stapone hai caa exiges rucas ... Deo; q. stapor e inf. vovi spie tali, no. Disno utrat.

159 Insteg denig: depea efectus a caa fundat in indigea, vi cuius indiget caa ad extencis: g. efectu, in hoc instanti a depet a caa, ut illa n indigeat ... extencia, at hoc n depet: sicut Deus ... indepens, nullo vino indigen potest. Icexo anti, disqno requens: at hoc n depebit ea rae, qua indiget, ddo; ea rae qua indiget. Efectus a dupli caa producus duplici acticni indiget dupli caa, et in duplici actione ... utraq, infer, at efectus rae sui n indiget utraq caa simul, neq una pot ... quq alia: et ... rae sui n depet ab utraq, neq ab aliqua determinate prius, quq ab alia. Deus aut e omn. ... depens q. neq determinate, neq indeterminate, neq ulli alio modo indiget aliquo. Cap. 5. Reliquis argis ...

CAP. 5.

Reliquis argis satisfit.

160 Arg. 2.: n e caa adeq. ... qu n adequat totq depeq, quq efectus het actu in mary caary; multa ex caus in mas caus tali est: g. Disquo maiq: quq n adequat totq depeq, exiges intrince, et radaler, ... depeq producens actu, ... no. et dista mia ni coq. ... rae caa ad que caanns sufficit, quod tali caet, ut inf. ... cius superat, et adequet depeq indiges ... exiges intrince efectus; cq hoc tamen spare, quod det alius ... n requirat, neq exigat intrince ab efctu.

161 Arg. 3.: altera ex illis duabus cais acty ageret, l nihil, ... quiung ... g. ... Maior patet. q. altera ex illis cais totu efecq produceret, ... quia 2a pars ... stat, pbt quia ... agere efecty e illy extrahere de n ee ad ee, ... implat, quod efectus iam ... extrahat. g. ... Mmat: efectus semel destructus n potest iterq ... g. semel productus nequit iterq produci. Si ... loquat de cais equae ... falsa e maior: nunc enj quolibet caa efecty ... n producy ageret, n sol. tota efectus, ... tota productionis sufficientis: unde ... ant. ... no. coq. ... tamen videt loqui de cais, quary altera prius tempore afiet quq alia, ... hoc n requirat ad nrq. ...

162 Icexa mai ... mai, et disquo mai ... l agere efecty e illy extrahere ... ddo, ... agere, l conservare, no: ... caa posterior n extraheret efecty de n ee ad ee, ... quod altera accederat efecty n minus ac si altera abeet. ... efectus semel destructus nequit ...

instanti sequenti per aliam destruct. destrui, quia semel productus non poterit in instanti sequenti non poterit per aliam productionem produci, neque a solo Deo reservari. Dato autem, non cogitur implet eam duplex destr. effectus: nam destructio est nao. ad unico actione produc. tur. et implet totam duplam nao; non vero implet duplex actio: unde cum sit effectus in productus sequantur omnes actiones, ut sufficiat aliquam in effectus semel productus potest iterum produci.

163 Instas: effectus unica actione totali adequate non duplici excedit: ergo 2ª erit simul et impedita implosa. Antecedens: causa post productionem sui effectus adequati non manet, quia effectus requirit aliam producere: ergo neque effectus adequat una totali a hoc poterit. Al. tare.= Dato autem de adequate sufficiente, dequo loquitur, excedit excessu opposito mente sufficiente, ideo, excessu opposito non repugnat nam. Lt. dupla non excedit sufficientem capacitatem effectus, non tamen excedit capacitatem obedientialem: sicut duplex potentia non excedit capacitatem obedientialem neque. Ad confirmationem dato autem non cogit, quia licet per illa actione extensive non solum sufficienter, deinde exclusive ad totam sphaeram effectus adequatam una actione totali non tamen actione iuxta ipsius exigentiam sue capacitatis, et sic potest adequate alia tare:

164 Reg. 6º: si

effectus tales duple actio adequata duplicem est, hoc implet: ergo. Pbr. mai: actio se habet ad ponendum aliquid effective, sicut potentia ad ponendum aliquid formaliter.- Confirmat: si lapides ut duo potest produci a duple luminoso ut duo ut a causa in actu 2º adequata, ut non exhauriret eorum virtutem: ergo. 1ª pars minoris habet, quia ... 2ª etiam: nam duo simul potest producere lucem ut quatuor.= Ita ergo in mai ... quia sicut plures ... actione ad eundem ... bonum non sit: causa enim ... illa multiplicata effectus multiplicat.

165 Ad confirmationem nego 2ª minoris partem, cum ... simul ut duplex causa ... quatuor potest ... ideo ut duplex causa adequata non. Lt illa ... agens ... causa ... potest producere lucem ut quatuor, et si quodlibet agens ... ut causa adequata ... potest producere lucem ut duo: nam productio adequata ... per ... quodlibet producere ...

Reg. ... lucem ut quatuor ... ut duo, et productio lucem ut quatuor ... exhauriret ... quaret ... productio ut duo.

166 Reg. 3º: effectus debet totum esse integre, et in solidum causa illi, a qua integre, et in solidum accipit esse; ergo effectus accipit esse integre, et in solidum

ab una caa totali: q.a repugnat dominiu in solidu eiusd. rei in duobus simul: g. Dominiu in solidu e plena potestas ad disponendu de re aliqua pro placito: q. aiu solu rhetorice reperit in talibus. Potest tamen dici dominiu in solidu quamvis actio cap. n solu e repugnans, erg unica via ut caa potest se sola producere, l destruere effectu; in casu autem quaestionis neutra potest destruere effectu, cum maneat alia caa adaequata. Unde omissa mai. disting. min: ab una caa totali qualiter exclusiva, odo; totali inclusiva, n. Et g. effectus utrique caae deberet ee, neutri tamen in solidu deberet.

167. Arg. 8° ex P. Augustino Gabriel: implicat, quod eadem nexo actio proveniat a dupli caa adaequata realiter dista; d effectus producit p actionem: g. implicat, quod idem effectus producat a dupli caa in actu 2° adaequata. — Confirmatur: caa nexo dista solu distinguit 2.s rationes nexo diversas quarum una non altera; g. implicat, ut proveniat a diversis ut diversae sunt; ghz proveniret ab ee, et n ee simul: g. — Etsi involvit difficultatem capite sequenti evolvendam; d iuxta ibi dicenda, conc. mai. et min. distinguo antecedens: g. implicat, quod idem effectus producat a dupli caa in actu 2° adaequata p easdem actiones, odo; p duplices actiones sufficientes, no: g. erg omissa solute actionis duplo maioris, nequit p illa exercere duplex caa totalis in actu 2° adaequata in eodem effectu.

168 Ad confirmationem disting. maior: quarum una non ee altera, odo; quarum una non maneat nexu altera, no maior et minor, distinguo probationem: proveniret ab ee unius caae, et n ee identificari effectum cum alia caa, odo; ab ee unius caae, et n ee eiusdem, l alterius, no. Caa A v.g. excludit a se caam B. n vero a [illegible]: unde effectus ab utraque productus proveniret ab ee caae A, et a n ee identitatis eiusdem cum caa B: quod n ee identitatis e ipsum ee caae A. Hinc [illegible] n infert effectum provenire l a n ee caae A, l a n ee caae B, d ab utriusque ee, p quod una caa excludit ee alterius.

169 Dices: unitas nexica effectus sumitur p ordinem ad unitatem nexicam caae: g. — Dt ans. cum proprietates, a quibus sumitur unitas nexica e strapi, l [illegible], ubi intelligit caa; d nequit intelligi aliquid commune: a communi enim nequit sumi singularitas: g. intelligitur una nexo caa: g. — Distinguo ans: sumitur exclusive specificativa, no: bene enim infertur hic effectus producitur a caa A n autem ille: g. hic n e ille; sumitur inclusive, l exclusive exclusive, no. Ad probationem reo illas proprietates n convenire nexo ob individuis. Et quidem caa certa e, plura individua posse ab eadem caa provenire; unum idem individuum posse provenire a duplici caa adaequata diversi ordinis, vel eiusdem divisive. Cap. 6.m Corollaria ex dictis.

CAP. 6.us

Corollaria ex dictis.

130. 1.um e: duę caę n̄ possunt ēē in actu 2.º adeqtę, nisi p duas actiões pducant effectum. Pbr: caā ē adeqta in actu 2.º ponendo actioēm, p quā effectus pducat indepenter ab alia; d si duę caę producerent effectum p eamdem actioēm, neutra poneret actioēm, p quā independenter ab alia effectus pduceretur: ergo. Cfirmat: caā adeqta in actu 1.º dicit virtutem sufficientem ad ponendum effectum independenter ab altera: ergo caā adeqta in actu 2.º dicit actioēm p quā effectus pducat independenter ab alia. Cfirmat 2.º: Deus occurrens cum creatura p eamdem actioēm n̄ ē caā in actu 2.º adeqta, q vi talis actionis n̄ potest absq concursu creaturę effectum illum ponere; d ita se haberent duę caē p eamdem actioēm: ergo.

131. Dices: illa ē caā 2.^{a} in actu 2.º, quę exercet virtutem in actu 1.º sufficientem; d ita se haberet duplex caā in actu 1.º adeqta, si exerceret p actioēm duplo majorem: ergo. Patet major: quia caā in actu 2.º inadeqta ē illa, quę n̄ impendit actioēm virtutis in actu 1.º sufficientis. Nc majorem, et pbaōm universaliter sumptam: q caā ē inadeqta in actu 2.º semper ac vi actionis pducit effectum dependenter ab alia caā simul operante. Instas: si actioes duplicis caę adeqtę in actu 2.º independenter, quęlibet caā maneret adeqta in actu 2.º: ergo similiter si se exerceant p unicā actioēm duplo majorem. Nc ans: quęlibet enim caā eēt inadeqta, q inadeqtę tantum coaltę exerceret, et pręstaret inadeqtum influxum; d si per positas actionis duplo majoris corruit negatio. Insuper

132. 2.^{m} corollarium: implet actio duplo majoris virtutis illa, qua effectus indiget. Pbr: et prius suppono, effectum pducendum ab illa duplici caā ēē calorem ut unum; actioēm vero duplo majorem ēē influxum in calorem ut duo. Pro sic: si vi influxus in calorem ut duo implat, quod vi talis actionis n̄ ponat calorem ut 4: ē implat actio duplo majoris virtutis, quā requirit effectus. Pbr ans: vis influxus metitur cum eo, cujus ē influxus: ergo si ē influxus in calorem ut duo implat, quod vi illius n̄ ponat calorem ut duo ō tantum ut unum: ergo.

133. Dices 1.º: potius ē actio perfectior illa, quę sufficit ad ponendum effectum: ergo et actio duplo majoris virtutis. Patet ans: nam actio creativa quantitatis ē perfectior actioē eductiva, quę sufficit ad quantitatem. Cfirmat: potius ē actio equivalens conjunctio duplicis actionis adeqtę; d talis actio eēt duplo majoris virtutis: ergo. Distinguo ans: potius ē actio perfectior stante majoritate in ratione, quę n̄ est formaliter influxus, concedo; ...

que ... in influxus, no. Et actio ... ejectiox eductiva, q^a n depet a ... pod subo; n tamen e ejectiox in actoc influxus: hic enim implicat, in influxus spectat metaphysice cum termino. — Ex hisquo maj. ... : ... e actio equivalens in aliquibus, cedo: in omnibus, nego: n enim equivalerer duabus in ratione influxus.

124. Dices 1° ex ... unicus efectus debet ... produci p unicam actionem: hoc enim spectat a te; o implat, quod duae cae in actu 2° ... se exerceant p unicam actionem: q et quod producant eundem efectum. — No maj. de neutre metapha, et disquo ... : actio spectat extrince ... intrince, no: aliquis ... subcesive poset p diversas actiones produci a cais diversi ordinis: 2° ex ... in tertio duae cae totales subordinatae posunt producere eundem efectum in quantum agunt p eamdem actionem, o duae cae totales n subordinatae n posunt agere p eamdem actionem: q.

125. Disquo maj: in tertio duae cae totales in actu 2° subordinatae &c^a in quantum agunt p eamdem actionem, no suppon, quod agant per eamdem actionem, quatenus exercent ut cae totales; in quantum duae cae in actu 1° totales, et partiales in actu 2°, subdisquo: ... in quantum denotant ratio sufficientiam ex ... maj, ... no. Cae subordinatae nequeunt ut tales operari nisi una operet in ... alterius, et consequenter nisi se exerceant ut partiales, sive p eamdem actionem; cae autem totales n subordinatae ut tales sine in actu 2° debet quilibet sine alterius ... pose producere efectum: n enim esset in actu 2° adequata illa, que in influxus n sit sufficiens ad efectum independenter ab altera.

126. Observa 1°, quod ... dicus Thae nec poses eundem caas intelligendas e de pona ordinaria, ... interpretem. 2° quod idem actus voluntatis potest heri simul ex duplici motivo sufficienti adequato, dummodo utrumque motivum sit extrinsecum sive n attactum interne p actum, o quatenus illa motiva attingunt intrince p duos alios actus voluntatis imperantes. An autem ... actus attingens intrince plures ... fines ... adequatos? Nam aliqui, alii afirmant cum Cosmeo: q^a si quodlibet motivum eet adequatum, uno deficiente maeret actus, et n maeret actus q^a deficeret aliquod obiectum illius, et aliquis ... sui tendentiam esentiales. In nro autem casu tales ... n ... efectus enim 2us n deperet esentialiter, o solum extrince ... actionem a dupli illa caa. Controversia 2^a. De caa 1^a ...

Ditroa 2.ª

De con prima [illegible].

Huius controversiae maior nobilissima maxes phoris animos exigit, mentesq Theologorum sibi vendicat. Nos tamen quamquam Phis liceat illa more phorum tractandi agere, mus, plura ad Theologos spectantia praelibantes in [illegible] Dei in oes creaturas, [illegible] de eiusd cum illarum operationibus [illegible], [illegible] de illis [illegible] ipsa, natura, et sub[illegible] [illegible] cap. 1. Dignus sane [illegible] meritibus labor, in quo strenuissimos quosque aspicimus adversarios, quorum incursu sustinendo, manus debellando, victoria denique [illegible] reportando, et [illegible] scholarum plausus [illegible]. Disputat 1.ª De [illegible] simultaneo cap. 1. cum 2.ᵒ Cap. 1.ᵐ An Deus de facto concurrat immediate ad oes creaturarum operationes.

DISP. 1.ª

De concursu simultaneo cap. 1. cum 2.ᵒ

CAP. 1.ᵐ

An Deus de facto [illegible] oes creaturarum operationes.

127. Mundum [illegible] [illegible] fuisse a Deo, caetera vero deinceps [illegible] a mundo secundum Deus ordinavit, et Deum [illegible] nihil operari apud [illegible] indicarunt [illegible] aliqui, quorum sententia pene obliviose sepulta Durandus, et Aureolus suscitavere dicentes, creaturas non indigere immediato Dei concursu ad oes operationes, accedere [illegible] a Deo [illegible], quia [illegible] effectus in [illegible] producere [illegible]. Huic sententiae novus [illegible] accessit Ludovicus Dola e Capuchinorum claustris in [illegible] [illegible] laxe [illegible], et in [illegible] scholasticum debaccantem [illegible] [illegible] induxit, et [illegible], plaudens sibi, et Durando [illegible] [illegible], [illegible] deinde Thomistas [illegible] et Jesuitas controversias de concordia divinae gratiae cum libero arbitrio.

128. Sed [illegible] ab [illegible] scholasticis, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in scholis, maioribus [illegible] gloriabantur [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] sententia duplici errore et [illegible] [illegible] a gravibus Theologis: [illegible] enim Divus Thomas, haec sententia [illegible] et [illegible] [illegible] Scripturarum, Patrum testimoniis et rationi repugnantia; et [illegible] doctor [illegible] ut errorem in fide [illegible] ab [illegible] theologis [illegible]. Dicendum igitur est, Deum [illegible] oes [illegible] operationes creaturarum immediate concurrere. [illegible] [illegible] Scriptura, et Patribus: [illegible] apud Isaia dicitur: Domine, [illegible] opera [illegible] operatus es in nobis. Apud Joannem 1.º [illegible] [illegible] facta sunt et sine ipso factum est nihil. Et cap. 5.º Pater meus usque modo operatur.

"1. Augus epistola 146, quaest. 2ª quomodo sine persolvimus Deum etiam nunc
" operari cuncta quae fiunt, cum Dominus dicat, Pater meus usque modo operatur. Sanctus
" Hieronymus ad Ctesiphontem: si voluero curvare digitum, movere manum, sedere, stare, ambulare,
" semper mihi auxilium Dei necessarium est. Ita omnes P. P. ubicumque de divina Providentia loquentes, quorum verba et Scripturae accipienda sunt in toto rigore dum nullum sequatur absurdum. Probatur 2º ratione: perfectio Dei dominium exigit, quod nulla creatura existat, nisi immediate a Deo dependens: ergo nullus effectus produci sine immediato Dei concursu. Probatur consequentia: quia effectus productus sine immediato Dei concursu non est immediate dependens a Deo. Haec ratio latius versabitur disputatione sequenti.

180 Dices 1º: Deus non concurrit immediate cum causis materiali et formali ad illarum effectum: ergo neque cum causa efficiente. = Retorqueo: Deus non concurrit mediate cum causa materiali et formali: ergo neque cum efficiente. Distinguo antecedens: non concurrit in genere causae materialis, aut formalis, concedo; in genere causae efficientis, nego. Illud dicit imperfectionem concurrere per modum entitatis imperfectae, perfectibilis, recipientis, aut receptae; non autem dicit imperfectionem concurrere efficienter, ut patens est in ratione facta.

181 Dices 2º: sicut Deus est causa effectiva omnium effectuum, ita et finalis; sed Deus non est finis immediatus omnium effectuum: ergo neque causa effectiva immediata. = Confirmatur: ut Deus sit causa efficiens effectus causae creatae, sufficit, quod hanc conservet; ergo non requiritur, quod immediate cum illa concurrat. = Omissa maiori, nego minorem: tunc enim causa libera creata non operatur aliquem effectum propter Deum ut finem; ipse tamen Deus, sive solo operans, sive simul cum creatura operatur propter semetipsum ut finem. = Ad confirmationem nego antecedens: sic enim Deus esset causa solum mediata effectus; causa autem solum mediata non est vere, et proprie causa effectus, ut supra dictum est.

182 Dices 3º: Deus operatur medijs causis 2is, et per causas 2as; ergo operatur mediate: ergo non immediate. = Confirmatur: si Deus concurreret immediate cum creatura esset causa inadaequata: sed hoc dicit imperfectionem: ergo. = Concesso antecedente, distinguo 1um consequens: ergo operatur mediate 2um potentiam, dato 2um naturam, nego hanc, et ultimam consequentiam. Deus et producit causam, et producit effectum. unde operatur mediate 2um potentiam producendi causam; non vero 2um naturam non producendi effectum. = Ad confirmationem distinguo maiorem: esset causa inadaequata in actu 2º, concedo; in actu 1º, subdistinguo: est effectus arguentis imperfectionem in causa adaequata, concedo; ut sunt actus vitales; est effectus non arguentis imperfectionem in causa adaequata, nego, ut sunt ignis calor, &ª, et dicta maiori, nego consequentiam. Probatur 2º. Ergo ad peccatum concurrit physice immediate.

CAP. 2us

Etiam ad peccatum concurrit physice immediate

183. Deus immediate concurrere ad omnia opera creaturae, et consequenter ad peccatum constat ex authoritatibus supra citatis indiscriminatim loquentibus, et urget ex illo Isaiae 43. ubi Deus sic de creatura queritur: "servire me fecisti in peccatis tuis; praebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Neque hinc sequitur, Deum esse causam peccati: quia cum peccatum sit de genere moris, ipsiusque malitia non sit physica, quia moralis sit, causa peccati absolute dicitur per causam moralem, non vero per causam solum physicam: sicut pater in male absolute est pater vitalis se exercens; non vero pater solum effective concurrens ad actus vitales.

184. Atque licet Deus physice concurrat ad peccatum non est causa moralis peccati: quia absolute non est causa, neque author peccati. Probatur minor: causa moralis peccati est illa, quae sciens, et volens cum dictamine sibi aliquid non licere, illud tamen libenter facit; sed Deus ita non concurrit: non enim peccati amore, sed ut creaturae libertatem servet illaesam, quod sibi ut causae universali licere agit; non delectans, sed detrahens a creatura concurrit: ergo Deus non est causa moralis peccati. Aliter: causa moralis peccati est, quae se determinat ad actum peccaminosum, vel praecipit, vel suadet, vel non impedit, cum impedire teneatur; sed nullo ex his modis concurrit Deus: liberet enim actum peccaminosum, non se determinat ad illum, nec illum impedire tenetur, sed per decretum indifferens permittit creaturae ut determinet suum concursum ad quod ipsa maluerit, volens servare suam libertatem illaesam: ergo.

185. Hinc patet etiam falsitas huius propositionis: Deus est causa per se peccati: quia praeter dicta causa per se est illa, quae influit cum inclinatione; sed Deus influit in actus peccaminosos non cum inclinatione, sed potius cum aversione; ideoque praeparat supplicia per volentes inclinari, et non efficacem in rationem peccati: non igitur erit causa per se peccati, neque causa peccati: sed solum causa pure physica permissiva peccati. Explicatur exemplo: nam qui in extrema necessitate constitutus concurreret ad auferendum pecuniam cum alio, licet alius ex prava voluntate furandi id faciat, cum ille concurrens non peccat, quia ex honesto fine concurrit cum dictamine proveniente id sibi licere in extrema necessitate; alio autem fine alius concurrat quare videntur. Similiter Deus.

186. Hinc facile solvitur argumentum quo Ludovicus ... putat contra Durandi existimantem, deffendere Deum non concurrere immediate ad peccatum: Tridentinum enim sessione 6. canone 6. ait: si quis dixerit... mala ope-

" ra, ná est bona Dey operari; non permissive ꝯ eaq ꝓpre, et ꝑ se, aliō ut sit ꝓpriu e-
" ius opus n̄ minus ꝗ̄ ipso Jude, quiq vocao Ili anathema sit. = Sed = scūo spat
= tiā Dorg, et Durandy Dey operaré immediate bona opera creaturae. Igit scilicet n̄ lo-
quit de caa ꝑ se, et ꝓpre physica et ꝓpmanre physica, ꝯ morali. V, q̄ patres :
catij nāq senniq amplectentes nunquā illā retractarunt.

187

2.° q.ª canon ille ē ꝯ Lu-
therū, Calvinū, aliosq similes impie asserentes Deū ꝓpre, et ꝑ se caa, et authorē
peccati, et quo volente, iubente, ꝑꝑderante, et impellente ꝓficiat peccatū;
ꝯ quo aīt scilicet Dey diverso mō se here erga bona opera, ac erga mala;
quę diversitas stat in eo quod sit author, et caa ꝑ se boni operis, ad quod mo-
vet, et inclinat voluntatē creatā illustrationibus, et affectibus supernaturalibus; n̄ tamen
ē caa moralis peccati. Siquidē peccatū detestat, peccatoribus minatur, et supli-
ciū decernit, tū ex munere caē ꝑ ꝓmu ꝯcurrat, et physicē immediate influat
in illud.

188 Dices: scilicet nat Dey operari mala opera eodē mō, ac bona; ꝯ Deus
physicē immediate operat bona: ꝗ ita n̄ operat mala. = Retorquet sub mañ; ꝯ
ꝑ se mediate physicē operat bona: ꝗ hoc mō n̄ operat mala. Itaq distinguo mañ:
eodē mō in genere morali, ꝯdo; in genere physico, nō. Dura scilicet soly nat in eo sen-
su, in quo soly hęretici affirmabant; hęretici autē affirmabant, Deū eodē mō
moralr sic operari bona, et mala opera. N̄ tamen nat, ꝯ possit supponit ex
Scriptura Dey physicē immediate ꝯcurrere ad peccatū. Cap. 3.° Instais =

CAP. 3.^ti^

Instais respondet.

189

Instas 1.° n̄
minus sancta ē ꝯpoa, quę voluntas divina; ꝯ hęc nullomodo potest ferri affective in
peccatū: ꝗ neqꝫ ꝯpoa effective. = ꝯfirmat 1.° ideo hō peccat, q̄ libere ponit actū, cu-
ius malitiā agnit: ꝗ si Deus simul cū hōe poneret actū, illū peccaret. = 2.° si Deus
se solo poneret physicē peccatū, eēt caa moralis peccati: ꝗ etiā si illud poneret simul cū
creatura. = Dcero mañ in sensu reali, et dcero mañ, et cōg: q.ª sanctitas, et bonitas
tas dicit respectivē ad amnē honesti, et odiū inhonesti: unde tū eiusmodi affectus
excludant a Deo oēs affectus tendentes in peccatū, quę sit l ꝑ, l virtualiter, l interpre-
tative amor peccati; n̄ tamen excludunt oīa alia potentię exercitia, in quibus n̄ in-
veniat talis amor.

190 Roborat hoc urgentissima ratione: non minus sancta est scientia, quam voluntas divina; sed voluntas nullomodo potest ferri effective in peccatum: ergo neque scientia scientiae, et intuitivè. Igitur ex praemissis solum infertur quod scientia nequit ferri formaliter in peccatum; non vero, quod nequeat effective in illud tendere, sicut in illud tendit in sua scientia. = Ad 1um confirmationem nego antecedens: ulterius non requiritur dictamen prohibens ponere illam actionem, sub quo dictamine homo ponens liberè actionem cuius malitiam cognoscit, peccat; Deus autem concurrit sub dictamine proponente sibi licere ponere physicè actionem cuius malitiam cognoscit, et ad quam non se liberè determinat, sed ponitur se a creatura determinari.

191\. Ad 2um confirmationem concesso antecedente, nego consequentiam: quia si Deus se solo poneret peccatum, hoc existeret ob solam Dei liberam determinationem, neque Deus haberet rationem causae totalis ad illud ponendum, et consequenter Deus amaret peccatum; non ita se habet Deus, quando concurrit cum creatura. = Replicas: Deus non se haberet purè permissivè erga peccatum: ergo. Patet antecedens: quia permissio debet esse absque ulla actione permittentis in rem permissam, ut patet in patre permittente peccatum filii. = Nego antecedens. Ad cuius probationem distinguo: absque ulla actione morali, concedo; physica, nego. Propositio universaliter sumpta: quia licet permissio possit stare absque ulla actione physica permittentis ut patet in exemplo allato; non tamen non requiritur ad permissionem ex ipsa ratione.

192\. Instas 2o: non dedecet Deum se amare, quod non dedecet ipsum operari: ergo. = Retorqueo in scientia divina. Distinguo antecedens: quod non dedecet ipsum operari ex propria determinatione, concedo; ut determinatione creaturae, nego. = Si dicas, quod Deus nil potest operari nisi honeste, et laudabiliter, distinguo: nil potest operari ut causa moralis nisi laudabiliter, concedo; ut causa merè physica, nego: quia nec laudi, nec vitio vertitur Deo, quod ponat concursus in actu 2o ad peccatum. = Insistes: concurrere ad peccatum est complere munus causae 1ae: sed Deus potest amare adimpletionem muneris causae 1ae: ergo. = Retorqueo manet, distinguo minorem: adimpletionem muneris causae 1ae per exercitium, quod Deus ponat ut causa moralis, concedo; solum ut causa physica, nego.

193\. Insurgis adhuc: potest Deus amare, quod ipse sit effectivè dominus actionis peccaminosae casu, quo hic existat: ergo. = Distinguo antecedens: quod ipse sit effectivè dominus 2um perfectionem Deo intrinsecam, concedo; 2um totum quod dicit in re actionis dominium, nego: ita enim sub ratione actionis peccatoris, quam Deus non amat, sicut Deus amat suam iustitiam punitivam peccati, quin amet peccatum. Qui amat Deus suam perfectionem dominii, et causae 1ae; non vero omnia illius effectus perfectionis. = Instas 3o: Deus potest complacere in eo, quod ipse existat in suis decretis: ergo pro peccato poterit complacere in eo quod sit ipsum non retrahat ponitio peccati; sed

quod ꝙ ipsum n̂ stetezit, ꝓinde peccatum ē quē sit ꝓpter peccum: ꝗ poterit ꝯplacere in eo, quod sit ꝓpter peccum.

192. Dcedo enumeratiue, nego subsumptum: quia sive creatura ponat sive ponat peccum semper verum ē, n̂ stare ꝓ Deum quod ponat peccum: sed ... ꝓ creatura stat, quod ponat, ēnim: ꝗ sive ponat sive n̂ ponat peccum stat Deus ... ē stantem in illo decreto ꝓ me n̂ stat &c. ꝗ poterit Deus ꝯplacere in eo quod ꝓ ipso n̂ stet, quod ponat peccum, quin ꝯplaceat in suo ꝯcursu actu ad peccum = Instas 2º. Deus vult actum ... ꝓximum voluntatis creatæ ad ponendum peccum; o tales actus ... ꝓximus ē annexus; sed disiuncto cum pecco: ꝗ vult ans ꝯnexum, sed disiuncto cum pecco: ꝗ vult sub disiunctione peccum. Patet hæc cons: quia vult ans ꝯnexum dezrare cum pecco, vult ... te peccum: ꝗ similiter.

195 ... Dcedo integro sillogismo, nego ultimam cons, ad ꝓbans, dcedo ante, nego cons. Disparitas: nam qui vult ans ꝯnexum dezrare cum pecco advertens ... ꝯnexionem nequit rationabiliter displicere de pecco: quia se het ut particularis causa illius; at qui vult ans disiunctive ꝯnexum advertens disiunctivam ꝯnexionem potest rationabiliter displicere ... et ꝯsequenter potest ... et aliis mediis ... ... Patet exemplo legislatoris ferentis legem, qui certo scit, ... ꝓmulgatam legem sequendam ē ab observantibus, ... transgressoribus; et tamen n̂ amat ... transgressionem, ꝗ ponit displicet potius in illa, vultq. potius observantiam: similiter ꝗ in nro casu.

196 Instas 3º. ... se offerens ... paratum ad opus bonum, l malum, quod plus maluerit, peccaret simul ꝯcurrens ad opus malum: ꝗ etiam Deus se offerens creaturæ indifferentem ad bonum l malum ... ipsa maluerit. ꝯfirmatur: qui homini ... offerret gladium, quo inimicum occisurum sciebat peccaret: ꝗ etiam Deus offerens creaturæ ꝯcursum, quo peccum patraturam sciebat. = Dcedo utrumque ante instantiæ, et ꝯfirmationis, nego utramque cons. quia neque ... het ... ut se ita offerat ..., nec offerens gladium ... ... offerendum; Deus autem het ... titulum ... nam n̂ inveniret, ... liberalitatis suæ, hocq. relinquere in manu ... sui, ut det locus merito; et ... n̂ tamen tenet peccum impedire ideoq. nullomodo peccat.

197 Instas 6º.

Deus potest ꝓmittere creaturæ, quod se sola operet ... ꝗ ex titulo ... n̂ tenet Deus ꝯcurrere immediate physice: ꝗ si ita ꝯcurrat erit moralis causa pecci. Patet hæc cons: nam ideo immediate physice ꝯcurrens n̂ eet causa moralis, quia ad ita ꝯcurrendum teneret ex titulo ... ꝗ... Instantia ē ... in sententia aliquorum ...

concursus Dei non est magis necessarius ad quodlibet effectum producendum; at in sensu opposito, quem disputatione sequenti versabimus pro ans, et caeterum instantia.

198 Instas denique: qui est causa ut ponat formale peccatum, quod non peccatum peccat; sed Deus in nostra sententia est causa ut ponat peccatum, quod non peccatum: ergo. Respondeo negando minorem: nam Deus immediate concurrens ad peccatum, ponit quidem concursum creatum determinans potius ad peccatum, quam ad non peccatum. Concedo majorem, nego minorem, distinguo: ponit ex parte sui ipsius actum, concurrens pro. Solum ex non ponit ex parte determinationis praeparationis concursus, quae est indifferens ad peccatum, et non peccatum; ponit ex determinatione creaturae, nego. Deinde constat ex dictis, ut roborat exemplo: nam Deus a pro concursus ponit actum, qui in se consideratus est determinatus ut non peccatum: Deus autem non peccat: quia actu ille non est electivus, et determinatus a Deo, sed a pro. Similiter in nostro casu recendum.

199. Nota 1º, quod licet Deus non habeat aliquid eorum quae dixi; Deus tamen absolute non facit peccatum, et consequenter poterit dici odio dignus. 2º, nego esse aliquid contra Deo agente, ac Deo volente voluntate permissiva modo agendi: unde Deus vult permissive, seu vult permittere illa, quae permissive agit: vult tamen intentive et positive illa, quae agit ut causa moralis. 3º, nisi opus non est causa per se, sed per accidens peccati: non quia causa moralis non requirat, sed quia causa per se haec accidit per causam influentem cum inclinatione; opus vero non ita concurrit ad peccatum. 4º, quod tale peccati nulla est causa 1ª; nam Deus, qui non est causa peccati; non creatura, quia haec non 1ª, sed unica est peccati causa.

200. 5º, quod licet ex suppositione, quod creatura peccet Deus necessario concurrat ad peccatum; ipse tamen actus concursus neque est bonum opus, neque malum in Deo; opus enim est bonum, vel malum morale in illo cui est imputabile; concursus autem actus ad peccatum soli creaturae imputabilis est non Deo. 6º quod si sancti Patres doceant Deum esse authorem omnium creatorum intelligendi sunt ita ut Deus sit causa intentiva omnium, quae non sunt infecta malitia morali: pura tamen permissiva illorum, quae talimalitia sunt infecta. Cap. 9. De concursu Dei in actu 2º.

CAP. 9.um

De concursu Dei in actu 2º

201 Ratio illa, qua Deus influit simul cum causa creata in effectus, qui a Deo ut causa 1ª, et a creatura ut causa 2ª producuntur, dicitur concursus Dei in actu 2º. Requiritur an sit ratio, qua Deus actus

influit in effectum causae creatae distinguatur realiter ab actione qua influit causa creata. Nave reo cum communi majori sequentium Angelicum, et Scotistarum. Probatur 1° auctoritate Angelici 1a parte quaest. 105 art. 5° ad 2um ubi dicit: una actio non procedit a duobus agentibus (scilicet adaequate in actu 2°) unius ordinis; sed nihil prohibet, quod una, et eadem actio procedat a 1°, et 2° agente.

202. Probatur 2° ratione: actio causae creatae, ut dictum est, et ipsa latius probabitur, provenit per se ipsum immediate a Deo; ergo supponit aliam actionem distinctam. Probatur consequentia: quia per actionem creaturae provenientem immediate a Deo ponitur actio vi cujus Deus immediate producit effectum, et per hujus substractionem potest immediate effectum destruere; ergo ponitur actio vi cujus Deus est producturus minus effectus et consequenter supponit alteram actionem. Confirmatur a paritate: tinctus, et species impressa, et eadem actio producunt, increatum per hanc causam nobilissimam; sed causa 2a est creata subordinata causae 1ae, ergo utraque producet effectum per eandem actionem. Deinde: sicut illa actio est creatam vel increatam, non vero in speciebus impressis, ita actio a Deo, et a creatura proveniens potest esse vitalis et immanens in creatura, et talis non esse in Deo.

203. Dices 1° 1°: quia effectus creaturae identificatur cum dependentia creatae a Deo; sed ipsa dependentia creatae est actio; ergo identificatur cum actione, per quam est a Deo; sed non identificatur cum actione per quam est a creatura; ergo actio per quam a creatura non est actio, per quam est a Deo. = Distinguo majorem: identificatur cum dependentia creatae radicali a Deo, concedo; cum ipsa creata actuali, nego, et similiter distincta majore, nego consequentiam. Dependentia creata radicalis effectus est ipsa creata effectus, in ratione creaturae, actio vero qua actio provenit a Deo, dicit unam dependentiam creatam effectus, non quidem effectui identificatam; sed si una in conditione non est aliqua actio sub distinctio, ut nunc inquit nisi haec sit talis actionis provenire immediate a Deo; et effectus specialibus in omnibus ponitur per hanc, vel per illam actionem proveniens.

204. Dices 2° si Deus et voluntas creata concurrent ad amorem, libertas creata evanesceret; sed hoc est absurdum. = Probatur major: quia per illam actionem concurrit creata cum amore per Deum, secundum voluntas creata non maneret indifferens ad non amorem. = Confirmatur: si actio qua voluntas creata producit amorem proveniret immediate a Deo, non esset in potestate voluntatis creatae ponere talem actionem; ergo per illam non esset libertas creata. = Nego majorem, et distinguo probationem: voluntas non indifferens ex suppositione sequenti, concedo; ex suppositione antecedenti, nego: et illa decreto esset consequens; ad modum quo per decretum, et actione creaturae voluntas permanet impediens; hoc tamen est ex suppositione libera decretis creaturae; antequam autem sit libera ad ponendum, vel non ad decretum.

205 Nec obest, quod actio illa proveniat immediate a Deo et a creata voluntate: a Deo enim provenit effective, et solum a voluntate creata elective, et determinative; sicut actus procedens ab habitu et voluntate solum provenit a voluntate ut a principio eligente, et determinante. — Instantia firmatur, nam actio qua voluntas elicit amorem supernaturalem provenit tum ab habitu supernaturali, et tamen in potestate voluntatis est ponere illum, et non ponere illum actum, quia sola voluntas est principium electivum et determinativum: ergo etiam illa actio proveniat a Deo et voluntate creata, a Deo solum proveniet efficienter et a creatura provenit elective, et determinative, atque adeo in ipsius potestate est ponere, vel non illam actionem: Deus namque praeparat suum concursum ut creatura se, et Deum determinet, utque per eum possit operari.

206. Dices 3º: si actio Dei est eadem cum actione creaturae, talis actio non potest a solo Deo poni: esset enim essentialiter alligata creaturae; sed hoc est absurdum: ergo. Patet minor: quia implicat aliquid, quod non sit peccatum, et quod non possit a solo Deo provenire. Confirmatur: illa actio, qua creatura producit, provenit a creatura: ergo supplenda est alia causa a qua proveniat. — Respondeo atque concessa maiori, nego minorem, et probationem: si enim illa actio creaturae non esset eadem cum actione Dei, sed per aliam eam produceret, adhuc actio creaturae non posset a solo Deo poni, cum esset essentialiter alligata creaturae. — Ad confirmationem dicendo quod illa actio formaliter et formaliter proveniat a creatura, nego totaliter consequentiam, et consequentis nullitas patet in mente, et specie impressa rei cognitae.

207. Dices 2º: ipsa, ut potest actus perfectissimus de linea operativa identificari secum ultimum actum de sua linea; sed hoc est actio qua producit effectum: ergo secum identificat talem actionem; sed actio, qua producit creatura non identificatur cum Deo: ergo. — Nego maiorem: quia si Deus identificaret secum actionem productivam per v.g. prius ab aeterno existeret. Implicat enim, quod actio existat productio prius, et quod prius non existat; sed ab aeterno actio existeret productio prius, si identificaretur cum Deo: ergo. Instatur: ex nostra doctrina sequeretur Deum determinare voluntatem creatam. Probatur sequela: determinatio voluntatis est a Deo causante illam: ergo Deus est causa immediata determinationis: ergo Deus determinaret voluntatem. Probatur haec consequentia: causa immediata actionis agit: ergo causa immediata determinans determinat.

208. Ad instantiam, nego sequelam, ad probationem, concesso antecedente, et 1ª consequentia, nego 2ª, ad cuius probationem, concesso antecedente, nego consequentiam, cuius nullitas patet in hac retorsione: causa immediata amoris amat, causa immediata intellectionis intelligit, causa immediata visionis videt; sed Deus est causa immediata nostri amoris, intellectionis et visionis: ergo amat, intelligit, et videt.

p nra amorq, actios et viciq, quod ê absurdu. Nq sufficit caare determinaq, ut quid̃ determ. Patet in Deum caante, et n̂ determante actq amoris: q̃ non sufficit ad determinandu caare immediate elective determinaq; Deus enim caat immediate determinaoq nraq; n̄ tamen illq caat elective, et ideo n̂ determinat; sicut ét caet vitq nraq n̂ vivit vita nra.

209. Dices 1º: pro immediato Dei concursu, vera est hęc caalis: ideo voluntas operat quia Deus operat: ĝ Deus determinaret voluntatem ad operandum. Patet ans: quia voluntas n̂ posset operari si Deus n̂ operaret. Vel nego ans, vel illa caalis absolute denotat principium a qua operatio libere immediate procedit, vel illud distinguo: sy quatenus denotante identitatem caalitis physicę, ĉo; denotante Deum ee principium electivum determinaois creaturę, nego ans, et coa. Cum Deus independenter praparet sua operaoe, n̂ se determinat, sed a creatura determinat, et per eamdem actionem concurrat: unde hęc caalis absolute vera est ideo Deus operat, quia creatura operat: nam absolute denotat actum ut provenientem a creatura ut priorem priorite naturę (quia unus est idem, [illegible] nequit dari hęc prioritas) rone, aut caalitis log.

210. Cum hoc tamen stat, quod actio ut proveniens a Deo sit prior priorite, significans eadem actioe ut proveniente a creatura: quia ut proveniens a Deo provenit ab agente superiore; et quod sit prior priorite independentię, quia ut proveniens a Deo est a principio independente ab alio; et quod sit prior in subsistendi coa: bene enim valet operat creatura, ĝ operat Deus; n̂ tamen è contra. Et de his prioritatibus intelligit Subtilis Doctor apud Eporum disputatione 20ª metaphysicę sectioe 3ª illud Aristotelis: caa prima prius agit in causatum, et vehementius ingreditur ipsum. Ita enim Anglicus doctor exponens, quod caa prima prius influit, quia 2ª n̂ agit sine virtute eius: quia sic caa increata prius agit creatura, et postea creata simul cum increata producit effectum.

211. Adde, quod determinatio creaturę ut talis ê prior actione Dei in genere caę illatiis formalis, quatenus vera ê a priori caalis ista formalis: ideo Deus concurrit, quia voluntas determinat; n̂ autem vera ideo voluntas determinat, quia Deus concurrit. Vel aliter prima illatio vera ê a priori; 2ª autem ê vera a posteriori: quia 2ª ê illatio ab effectu formali; et prima illatio ê a caa formali: voluntas enim creata ê unica immediata radix libertatis sui operis, et unica immediate electiva. Nota hęc implicare actionem, per quam creatura operatur, et per quam n̂ operet immediate Deus; quia talis actio esset effectus immediate independens a Deo, ut hoc implius ut infra latius probabimus. Cap. 5º. De concursu Dei in actu 2º.

CAP. 5.us

De cursu Dei in actu 2.

242 Concursus

Dei in actu 2.do est divina opera praeparatio et applicatio vi cuius creatura transit in esse proxime potentis operari. Cum tamen Deus non concurrat ex necessitate naturae, sed pro sua libertate ex efficacissima libertate et praedominativa: inde talis applicatio oritur in decreto libero Dei, non in intima operis propria, quae Deo est omnino necessaria. Difficultas vero est in explan-
„da natura huius decreti, quod circa causas necessarias facile explicatur sub his terminis: decerno
„concurrere cum causa 2.da iuxta exigentiam naturae, et naturalis circumstantias, cum oppositum non decre-
„vero. [illegible] voluntate posita Deus ut author naturae tenetur concurrere cum ipsa applicatio pariter disposita ad obiectum, cum aliud non decreverit ut author supernaturalis.

243 Non ita facile explicatur

decretum quo Deus causis liberis praeparat operationem ad suos actus liberos, ita ut servent illaesa libertatis iura, et Deus immunis reddatur a peccato, neque sit huius au-
„thor. Omnium iuxta nostrum cum Thomistis sic explicatur: pro me non deficit quominus vo-
„luntas creata pro suo libito in talibus circumstantiis ponat cum mea operatione amorem A
„vel, nihilominus ponat odium B, nec quominus utrumque omittat; nolo tamen
„exercere alia individua intra species amoris et odii. Hoc decretum est efficax, et inefficax sub diversorum. Efficax quatenus ex parte sua quantum sufficit operatur applicatio vo-
luntatis creatae; et quatenus efficaciter excludit quodlibet impedimentum ad sui mutationem operandi cum libere, vel huius operationis: unde removet efficaciter praemotionis, et quidquid usum libertatis evertit.

244. Est tamen inefficax sub operationis, quia ex se non connectitur cum operatione, neque cum naturae operationis, sed utrumque ex [illegible] committit ad arbitrium creaturae: manet ergo vi huius decreti Deus a peccato immunis, ut dictum est, et creatura absolute libera. Hinc infertur 2.o decretum praeparativum operationis non esse efficax sub operationis creaturae. Probatur: non est efficax esse connexum cum operatione: ergo libertatem destrueret. Probatur consequentia: omnis suppositio ante connexa cum determinato extremo libertatis liberae [illegible], sed tale decretum est suppositio ante operationem: ergo si esset [illegible] illa connexum liberam destrueret. Probatur minor: tale decretum est antecedens libertatis, sed est antecedens libertatis est ante operationem: ergo. Patet maior: quia si non daret tale decretum est nobis impossibilis actus: ergo destruit nostram libertatem ad actum, et non actum: neque sine hoc decreto est impedita libertas.

245. Inferet 2º tale decretum praeparans concursum non est concomitans operationem: quia tale decretum antecedit actum liberum praevium voluntatis creatae: ergo debet se tenere ex parte actus primi. Infert 3º male explicari praedictum decretum sic: volo concurrere cum creatura, si ipsa se determinet. Probatur: quia operatio Dei est eadem ac operatio creaturae: ergo idem erit concurram si determinaveris, ac concurram si concurrero, quod quidem ridiculum, et nugatorium est. Deinde: concursus Dei nequit decernere sub conditione ipsius concursus Dei; sed determinatio creaturae est ipse concursus Dei: ergo hic nequit decerni sub conditione determinationis creaturae. Apud Patres Araujo, et Oviedo possunt videri aliae explicationes quas mitto brevitatis causa.

246. Assero 3º quod in praedicto decreto modo a nobis explicato manet absolute libera voluntas creata. Probatur: voluntas creata manet libera, quando manet indifferens, et proxime potens se determinare ad utrumlibet liberum extremum; sed ita manet in illius decreti: ergo. Patet minor: quia in illius decreto non decernit Deus ad amorem determinare concurrere, neque amorem impedire, sed permittit libertatem creatae, quod sit, et concursum determinet ad amorem, vel odium, vel utrumque nationem contrariam, quo habemus supernalis ita antecedit voluntatem ut sit proxime potentis elicere actum supernalem ut solius voluntatis sit se, et habitum determinare ad illum actum; datur tamen hoc discrimen inter habitum, et concursum, quod habitus, cum non sit agens liberum, natura sua subditur voluntati; concursus vero pro suo libito se praebendum exhibet creaturae: quin in hoc sit aliqua indecentia, neque subjectio concursus ad creaturam.

247. Ratio est: quia quidquid Deus sic facit libere facit, ita ut sit in ipsius potestate suspendere eundem concursum quem pro suo libito praeparat voluntati creatae. Neque datur subordinatio concursus: quia subordinatio dicit inferioritatem illius, qui subordinatur: concursus autem sic praeparata non est inferior voluntate creata, neque hic ponitur aliqua entitas, quae sua determinatione ad effectum sed solum servit ad libertatem voluntatis ut proxime eliciat potentiam operationem. Neque voluntas habet dominium in concursum: quia ex libera determinatione Dei provenit, quod voluntas habens dominium in suos actus liberos, possit proxime determinare concursum ad illum.

248. Hinc merito damnata fuit ab Innocentio undecimo haec duplex propositio. 1ª Deus donat nobis suum concursum ut eo utamur, sicut aliquis donat alteri 11ª aliquid aut librum; quia donat Deus abdicare a se dominium concursus, et illius usum, sicut qui donat alteri villam, aut librum abdicat a se dominium ita ut donatarius possit deinceps disponere de re independenter a donante, et ipso invito. 2ª Deus subducit no-

bus sua oppo: sonat enim sententia, et inferiorum oppos. in creatura, cum
Deus semper sunt primarium supra creatam libertatem, quae est infra inferior
et strictissime subdita libertati divinae, a qua dependet quando est, et quidem operari.

219. In-
ferens 1º, quod non est bona illatio oppoa ut decreti se het per priorem [illegible] creatu-
ratum: ergo praedeterminat: quia decretum est omnino indifferens: sicut per ipsam eandem rationem habemus
ut [illegible] ad determinationem creaturae, et tamen determinat.. 2º quod non valet bene Deus
„ non determinat: ergo creatura prius operat: dixi enim in corpore quod sit creatura se
mul cum Deo operans debet oppo: sicut voluntas simul cum habitu operans
„ se, et habitum determinat.. 3º neque valet dare creatura se determinat, non vero Deus: ergo
„ creatura operat aliquid, quod non operat Deus: quia determinatio creaturae est operatio proce-
mens simul a Deo, et creatura; quia tamen sola creatura est principium electivum, ideo
est ratio, qua creatura se, et Deum determinat, et non est ratio, qua Deus se, et creaturam
determinet, ut patet, ergo in habitu.

220. Dices: ideo voluntas creata determinat ad operandum,
quia haec provenit a voluntate in actu 1º proximo indifferenti ad utrumque ponendum;
non autem ita provenit a Deo: ergo Deus determinat.. Distinguo minorem: quia provenit a vo-
luntate indifferenti intrinseca principium electivum, et determinativum, ideo intrinseca principium determinativum
et non electivum, nego, et [illegible], nego consequentiam. Operatio libera creaturae provenit a Deo
et voluntate: a Deo ut a principio determinabili, a voluntate ut a principio electivo, et ideo
voluntas, et non oppoa determinat: sicut actus vitales creaturae totus est a Deo, et totus
a potentia vitali creata; quia tamen haec, et non Deus vitaliter se exercet; ideo
potentia creata, et non Deus vivit per illum. Et sicut amor supernaturalis est totus ab
habitu, et totus a voluntate; et tamen haec, et non ille se libere exercet per illum
amorem: quia voluntas est principium electivum, et habitus solum effectivum. Cap. 6º De determinatione
creaturae quoad individuum.

CAP. 6.um

De determinatione creaturae quoad individuum.

221. Triplex est causae determinatio. 1ª quoad exercitium, est illa, qua
causa determinat potius ad producendum quam ad non producendum. 2ª quoad speciem, quando
ita causa determinat ad operandum potius intra hanc speciem, quam intra aliam. 3ª quo
ad individuum, quando causa determinat ad producendum potius hoc individuum, quam aliud
intra eandem speciem. Hanc triplicem determinationem ...[illegible] intrinseca. Certum est 1º, omnem causam
liberam, quae nequam in actu 2º caret hac triplici praedicta determinatione: neque in esse actus [illegible]

vinat p aliq, qe ē potentiq, qui cau producit hunc nero effectus intra specie de-
terminq.

222 Certe ē 2°, cauq sive necessa, sive libera n determinari ab alio neq quoad spe-
ciq neq quoad exercitiq: qa caa necessa supponi explicatione, pari naa sua ē determinata
ad producendq eo calidq potius, quq frigidq, et ad producendq potius, quq n pro-
ducendq; caa vero libera ratione dominij in suos actus indifferens ē, et potest se
determinare potius ad amandq, quq ad n amandq, et potius ad amorq, quq ad odiq.
De determinatione autq caq creatq quoad individuq schola Thomistica recurrit ad mag certu-
tq quantq; hic tamen recursus impugnatus manet supra, 1ª parte, assertione 2ª.
Alij recurrunt ad determinatq nerq effectuq qui possunt provenire a caa creata, et
ad ordinq successionis inter effectus producendos.

223. Pater Arriaga videtur ad universi pulchritu-
dinq valde adducere, quae ex se eē determinatas ad individuos effectus; hoc tamen
perfectq ē et insufficiens. Alij apud P. Do.res docent dispones ad pq de-
terminare caas quoad individuaoq effectus. Iª. caa n ē ex se determinata ad hunc nero
effectuq: g neq ad has nero dispones. g ab alio debet determinari ad has nero dispones.
Praeterea: licet pro diversis speciebus exigant dispositiones specie diversas propter diversas
operaones pro tamen solo nero distq, cq sint omnino similes in operando, n exigunt
dispones nero distas.

224. Pater Vazquez docet, quenciq circumstantiaq loci, pari, temporis
et similiq, sub quibus agens operat, determinare ipsum quoad individuq. Sed in 1.o
n ē fundamq ad asserendq, quod illq circumstantiq, in quibus 1.o producit effectus, necc-
itent cq 1.o productione hunius potius quq alterius effectus solo nero distincti. Deinde: si
a circumstantia hujus temporis sumeret individuao, nullus effectus sumptus in individuo
poset aliq durare, d nero periret transacta illa mensura temporis, in qua 1.o pro-
ductus fuit; d hoc ē falsq: g. Nulla sunt dat connexio inter has circumstantias, et hunc
effectq, vi cuius he circumstantiq determinent caq potius ad hunc effectq, quq ad aliq:

225.
Dico 1.o: caa necessaria determinat a Deo quoad individuq ita coiq nri cq Subtili, et
Lycio. Pr.: ignis A v.g. in actu 1.o determinatus ad producendq ignq n ē naa sua
determinatus ad producendq potius ignq B. quq C. solo nero distq: g dat alia caa,
a qua determinet; d nulla dat nisi Deus volens, quod producat hunc nero ignq, et
n aliq: g Deus determinat Dia. Alia subsumpta constat ex impugnatione aliarq sententia-
rq. Dico 2° cq eisdq authoribus: caa libera creata per se loquendo determinat a Deo

quoad individuum. Obj: non stat electio unius prae alio sine discretione unius ab alio; sed causa libera creata per se loquendo nequit discernere unum individuum ab alio solo numero distincto: ergo nequit eligere unum prae alio: ergo ut eligat unum prae alio debet a Deo determinari.

226 Ita est D. Th. 3° ethicorum, cap. 2° dicens: electio cum ratione est, atque mente. Est etiam expressa Damasceni lib. de fide, cap. 22, quibus consentiunt philosophi omnes, et Theologi. Minor patet: quia tantum angelus, et omnia separata possunt habere cognitionem, quae discernant unum individuum ab alio; at per se loquendo nobis cognitio non datur in hac vita. Firmatur: homines objectum non allicit voluntatem ad amorem A potius, quam B. Deinde: in amore A nihil datur alliciens ad sui electionem, quod non detur in amore B: ergo cum voluntas per se loquendo non discernat inter A, et B per se loquendo nequit eligere potius A quam B: ergo.

227. Hic nota, quod licet nos cognoscamus amorem A, quicumque sit, non esse amorem B; non tamen sufficienter dirigit ex hac cognitione ad unum prae alio ponendum; quia talis cognitio non est practica, sed pure speculativa: sicut in duobus patribus valde similibus potest quis scire unum non esse alterum, et ignorare, quis eorum sit pater, et consequenter nequit dirigi solum per illam cognitionem ad honorandum praecise patrem; nam talis cognitio est generica, confusa, et speculativa non tamen clara explicans quodnam sit individuum A, quodnam B; et quodnam sit in ipsis individuis alliciens potius ad unum, quam ad aliud.

228. Dico 3° cum citatis auctoribus: Deus non determinat positive, sed negative causam liberam creatam quoad individuum. Explicatur: determinatio positiva est, quae ex se ratione infert existentiam individui A v.g. et consequenter nequit conjungi cum existentia talis individui: atque adeo dicitur absoluta, et determinata; quia ex hoc antecedenti prius est positive determinatus ad amorem A absolute, et determinate infertur: ergo ponet amorem A. Determinatio negativa est, quae non datur cum securitas ad singula individua sed unum, est compossibilis cum non existentia talis individui. Dicitur disjunctiva, et indifferens, quia ex hoc antecedenti prius est negative determinatus ad amorem A in sensu composito ponet amorem A vel nullum. Dicitur negativa, quia ex eodem antecedenti infertur hoc consequens negativum: ergo prius nullum alium amorem ponet.

229. Obj. primo 1a pars dicti: si Deus determinaret positive causam liberam creatam quoad individuum, iam destrueret libertatem: nam ex parte actus primi voluntatis creatae daretur aliquid necessario connexum cum ipsius operatione. Deinde: Deus esset causa moralis peccati, quia poneret ex parte determinatione antecedenti nexum cum peccato; sed utrumque est absurdum: ergo. Obj. 2a pars: quia stante determinatione negativa,

opinione explat decretu quo Deus caa liberis præparat sua opposit... n in qs vult Deus, quod opposit n sit &c. d vult in particulari, quod opposit n sit, quatenus voluntas in talibus circumstantiis operet talem nero effectum, salvatur sua libertas creata, et quod Deus n sit caa moralis pecci; na solum penes creaturam stat, quod ponat actus determinatus, et solum penes Deum, quod n ponat alius actus nero distinctus; qd Deus nare determinat &ca.

230. Explat hoc exemple

pro in templo habere tres januas duplices, potes illum determinare, ut per unam exeat. 1º parte illum impellendo, et extrahendo et sic ipsi auferres libertatem, egressum ei imputares. 2º parte, si illi claudas alias januas, et unam tantum apertam relinquas, et sic liberum est pro exire, l n exire per januam, quæ sola e aperta, et neq egressio neq n egressio est tibi imputabilis: na tu es caa ne possit exire per alias januas; n tamen es caa, ut exiret potius, qua n exiret. Sic Deus caa libertatis præparans sua opposit per producendum decretum quod na applicant ad alia individua præter unum, quod relinquit, eligendum l n eligendum ad nutum creaturæ. Cap. 3. Solvuntur obiectiones.

CAP. 3.

Solvuntur obiectiones.

231. Vel 2ao qui tamen actus A n e nero multiplicabilis: g nec 2ae pro ignis producibilis in talibus circumstantiis a tali caa, et in tali mao erit nero multiplicabilis: g solum vtenim hic A vg: g caa 2ade circumstantiam determinat quoad individuum. Confirmatur: eo præcise, quod caa necessaria sit determinata quoad speciem vg ignis ad calorem producendum, nequit hunc n producere, si n impediatur, d n producit oia individua: g unum in particulari: g etiam a Deo n determinet, erit determinatus quoad individuum. = Deceso anti ne cog: g actio A utpote exacta experimentum producendi ignem A, n e indifferens ad producendum aliud ignem; circumstantiæ vero sunt indifferentes, ut in ipsis producat alia, pa ut probatum est.

232. Ad confirmationem disting maj: eo præcise, quod caa necessaria sit proxime determinata, 2do, sit solum ex se determinata, n o maj: na ignis 2o nequ ente solum e remote determinatus ad speciem, quatenus ex se e ignis n ad frigiditatem d ad calorem, exigit tamen præparationem Dei, quæ applicat eius virtutem: unde si Deus n præpararet sua opposit ad determinatum calorem, ignis n erit absolute proxime determinatus nisi ad speciem; at per ea præparatione necessario producit talem nero calorem, eritq in actu 1º determinatus quoad individuum, n a se, d a Deo.

233 Instat: Deus non determinat causam 2am quoad speciem, et exercitium; sed species, exercitium et individuum sunt realiter idem: ergo Deus non determinat causam 2am quoad individuum. = Fallaciam saltem agnosces, non illam juxta explicationes positas.
,,133º adversus hanc aequivalentem: Deus non determinat ad amorem vel excludendo odium
,,neque excludendo omnem non amorem; sed amor, exercitium, et amor A sunt realiter idem: ergo
,,Deus non determinat ad amorem A solum excludendo alios amores, odio negato distincto. Igitur
ergo cessit primeris potest distingui dicens: non determinat positive, concedo; negative, nego. Ve. per
rest utique minor: sunt realiter idem inclusive, concedo; exclusive, nego.

234 Itaque licet causa cuiuslibet speciei salvat rationem in quolibet individuo illius; et cum ex determinatione negativa ad amorem A Deus non excludat exercitium odii, aut omnem non amorem; inde ex determinatione negativa ad individuum, non infert determinationem quoad speciem, neque quoad exercitium. Deinde: si posset Deus nolle concurrere ad actus distinctos ab amore A, et odio B, quin positive vellet ad amorem potius, quam ad odium, et potius quam ad non amorem concurrere: inde est, quod licet non determinet quoad speciem, nec quoad exercitium, potest tamen determinare negative quoad individuum: talis enim negativa determinatio non est absolute determinatio ad tale individuum ponendum.

235 Ita objicio: causa libera creata se determinat ad actum illum, quam hic, et nunc se determinat quoad speciem, et exercitium; sed actus ille est singularis, et individuus: ergo se determinat ad actum singularem, et individuum: ergo se determinat quoad individuum. = Distinguo majorem: se determinat ad actum illum potius, quam ad nullum, potius quam ad alium speciei distinctae, concedo; ad illum potius quam ad alium ejusdem speciei, nego, et cessat minor, distinguo similiter consequens, nego absolute 2am consequentiam. Causa libera se determinans ad amorem, ponit amorem in particulari, et in individuo; non tamen se determinat quoad individuum: quia non est imputabile, quod hunc actum ponat et non alium ejusdem speciei: sed solum quia ponit amorem potius, quam non amorem, et potius, quam odium: unde hunc actum materialiter, et implicite ponit, licet determinans negative; non vero formaliter, et determinative ad illum.

236 Replicas: homo non solum punitur quia peccat, sed quia peccat individuo A: ergo se determinat ad individuum A. Distinguo antecedens: quia peccat individuo A potius quam nullo, concedo; potius quam B, nego: quia ad hoc non est liber. = Dices: ergo tribuis Deo, quod ponat individuum A peccati potius, quam B. Distinguo consequens: tribuam Deo 2am negativam, quod dicit poni potius A, quam B, concedo; 2am positivam, quod dicit, nego. Poni potius A quam B, est poni A, et non poni B; Deo autem tribuimus negativam illud non poni B, non vero tribuimus Deo illud positivum poni A.

237 5ª obiio: voluntas se determinat ad amorem intensum præ minus intenso, quem rogeat maior, l minus intensus: quia eligeat individua, poterit se determinare quoad individuum. Resp. antem, nam ex comparatione cum obiecto non magis allicitur ad unum actum quam ad alium, non est cur voluntas se determinet ad unum potius quam ad alium; ut obiectum in ratione clarioris, l intensioris, qua ipsius bonitas potest allicere ad intensiorem amorem: unde ut voluntas non eligat intensiorem amorem potest ponere amorem intensiorem, l remissiorem, l nullum quia ea allicitia non necessitat voluntatem, et consequenter potest pro suo libito resistere allicientiæ illi.

238 Thelius dicit quod tunc casu eligit maior intensio, non quidem sub expressione intensus ut qualitas, l ut quantitas, sed sub ratione maioris: experientia enim secundum actum non est voluntatem unum amorem esse maiorem, et remissiorem alio. = Nota: quod ut voluntas libere eligat individuum: non tamen libere, sed necessario omnia reliqua individua eiusdem speciei amoris, nam enim hoc posito proximum, et expeditum ad aliquid illorum exercendum, per proxima voluit pro præparatione concursus eorum, et Deus denegat concursum ad alia individua præter individuum A: unde impossibile est voluntati ponere aliorum individuorum.

239. Ad calcem nota in casu non dari ordinem naturæ, in quem respiciat ordinem successionis, et antiquitatis in effectibus: talis enim ordo non requiritur ad sanandam brutum causæ, neque ad splendorem, neque ad speciem propagandam, neque ad universi pulchritudinem; nam cum effectus illi sint omnino similes, non potius requirunt unum quam alium ad illa munera. Neque ordo ille ad intendens est ne fiat recursus ad Deum: aliunde enim ordo ille probari debet, et tunc libenter recipiemus ut per eum probetur recursum ad Deum. Disp. 2ª De necessitate concursus Dei cum creaturis. Cap. 1º An sit necessarius concursus Dei immediatus ad omnes illarum operationes.

DISP. 2ª

De necessitate concursus Dei cum creaturis.

CAP. 1º

An sit necessarius concursus Dei immediatus ad omnes illarum operationes

240. Affirmative resp. cum communi Theologorum et Philosophorum paucis RR.^is quibus annumerantur P.^es Hurtado et Arriaga dissentientes; nobis autem dicendum est impossibile esse creaturam potentem operari sine immediato Dei concursu. Probatur ratione ig expensa: effectum Dei dominium exigit, quod nulla creatura possit operari,

nisi immediate a Deo depens: ergo implicat creatura quae sine immediato Dei concursu producat effectum. Patet consequentia: quia talis effectus sine immediato Dei concursu productus non esset immediate depens a Deo. Confirmatur potentia: quia non minus perfectionat omnino non producere immediate omnia quae producuntur immensitati non adesse immediate omnibus existentibus; sed implicat immensitatem non adesse immediate omnibus existentibus: ergo.

291\. Respondeo negando; … rent dirigendo in Deo duplex genus dominii: aliud excellentiae, quod fundatur in excellentissima Dei perfectione ratione cuius potest uti omnibus creaturis sicut maluerit; aliud physicum quod est, et fundatur in physica productione effectus. Ergo implicat creatura, quae non dependeat immediate a Deo per dominium excellentiae, non vero per dominium physicum: quia potest Deus cedere suis physici dominii illud permittendo creaturae, cum possit illud non permittere, ideoque retinet dominium excellentiae. Neque ad immediationem dominii excellentiae obest, quod mediet causa creata: sicut ad immediationem dominii moralis, quod Dominus habet in fructus, non obest non habitum in arbore, a qua proveniunt fructus.

292\. Secundo instaurando negatur probatio: Deus ratione dominii excellentiae est metaphysice determinatus ad concurrendum immediate ad omnes effectus causae creatae: ergo est metaphysice determinatus ad dominium physicum. Probatur antecedens: iuxta ostrarios dominium excellentiae stat in potestate perfectissima rationabili, cuius Deus potest uti omnibus creaturis sicut maluerit: sed non stat haec potestas, nisi Deus sit metaphysice determinatus ad concurrendum immediate: ergo. Probatur minor: talis potestas dicit essentialiter perfectissimam potestatem ad omne ens possibile sibi physice subiiciendum, et liberatate ad conservandum, consequenterque ad quodlibet ens possibile destruendum; sed nisi Deus sit metaphysice determinatus ad concurrendum immediate ad omnes effectus, non stat perfectissima potestas ad physice subiiciendum sibi omne ens possibile, neque ad omne ens possibile destruendum: ergo.

293\. Complet. Et haec ratio: actio qua creatura produceret sine immediato Dei concursu, non potest produci immediate a Deo per se ipsam: est enim ultima determinatio creaturae ad operandum; sed actio solum potest provenire per se ipsam ab illa causa, cuius est ultima determinatio: ergo per se ipsa solum potest provenire a creatura, et non immediate a Deo. Deinde: neque per actionem reflexam potest provenire immediate a Deo: quia actio est ultima determinatio sui, ut exstat ab illa, a quo potest effective provenire, non cuius est ultima determinatio, ut tuus dictus exteque acceptat a causa: sed quod est ultima determinatio ut tuus dictus acceptat exteque a causa non est indifferens ad hunc causam ponendum, vel non ponendum, vel ad ponendum alium: ergo quia est ultima determinatio sui, ut exstat ab alio, est non indifferens, ut ab hac causa proveniat, vel non proveniat, vel ut proveniat ab alia.

223 Dices, quod

sicut non implicat unio unionis, ita neque actio actionis. — Respondeo: Deo non implicat unio immediatius, et aeque potentia pro alia unione unitur cum Divino Verbo, quia talis unio non est ratio
formalis [illegible] corpus et animam humanam cum Verbo, quod est eximium de se indifferens ad unionem
cum Verbo; at vero actio est ultima determinatio sui ut exstat in alio, a quo procedit effective
formaliter: quia illa relinquat indifferentiam [illegible] hac, vel illa causa proveniat, vel non proveniat,
Contra: requirunt nequit fieri per actionem reflexam: nulla quae est formaliter; quia actio quae non provenit immediate ab hac causa, requirit ad eandem provenire per aliam actionem reflexam.

224 Contra

2º eadem illa ratio: iuxta adversarios solum potest Deus destruere effectum [illegible] a sola causa creata productum contrario, vel per destructionem causae vel per meram [illegible]: at nullo ex his mis salvatur efficacissima Dei potestas ad destruendum illum effectum: quia 1ª pars maior patet: tum quia nimis limitaretur potestas Dei si necessitaretur ad producendum aliquam creaturam [illegible] effectum destrueret; tum quia solum exactive, non vero [illegible], et absolute destrueret effectum creaturae: res enim non destruitur, [illegible] et absolute nisi per suspensionem actionis:
quod si Deus non concurrit immediate ad productionem effectus non posset [illegible], et absolute destruere effectum: requirit enim suspendere actionem, quam non producit.

225 Ad 2ª pars minoris:

sicut Deus debet esse liber ad destruendum [illegible] sine alterius productione ita et sine alterius destructione, nisi res una sit essentialiter alligata alteri: quod. — Dices, quod illa causa posset poni connexa cum effectu. Respondeo: quia causa libera repugnat talis connexio. Si autem sit necessaria rogo an identificetur cum actione productiva effectus, vel non. Si 1º: quia Deus producit immediate effectum illius causae identificatae cum actione: producit enim immediate eam, et actionem identificatam. Si 2º: quod Deus solum connexive, et exactive; non vero [illegible], et absolute destrueret [illegible]. —
3ª eiusdem maioris pars probatur: quia nolitio inefficax non sufficit ad destruendum effectum, ut patet in peccatore qui nolito efficax.

226 Sed contra est: implicat per vos creaturam producere effectum Deo efficaciter nolente: quod et Deo non cooperante: ad physicam enim productionem effectus non minus requiritur [illegible], quam volitio Dei saltem permissiva. Deinde: Deo Deo efficaciter nolente nullus effectus permanet, quia tum suspendit [illegible], seu actionem conservativam effectus; quod si Deus non concurrat immediate non potest suspendere talem actionem: quod. — Dices, quod potentia in hoc peccatore nolitio deambulationis [illegible] cessabit: quod similiter. — Non ans: quia nolitione potentia cessat actio; cum potentia nolitione cesset volitio, quae [illegible] applicat potentiam ad ambulandum; potentia tamen peccatore divina nolitione iuxta contrarios manet causa creata adaequata cum eadem virtute [illegible] [illegible] ideo non cessaret actio, neque effectus.

248 — Vide pag. 8 ...

si concursus Dei, sit necessarius, facile explicatur quomodo nolente ... ex ... effectus, hic non existat: quia sic Deus ... non applicat ... concurrendum, et sic effectus non incipit esse, aut subtrahit concursum, et sic effectus ... 2º non est caput unde ... omnibus ... causa creata operetur, semper admiro, quod non sit applicatio ... ad concurrendum: quia talis ... non se habet ex parte agentis, neque ex parte passi, neque ex parte ... 2ª Firmatur amplius probatio nostra.

CAP. 2º

Firmatur amplius probatio nostra.

249. Firmatur sic: implicat effectus, qui non subordinetur causae et ab illa dependeat subordinatione et dependentia arguente causae perfectionem; sed effectus immediate subordinatus causae arguit causae perfectionem: nam causa mediata non est causa ... talis, ... non est tam perfecta, quam causa immediata: ergo ... firmatur: dependentia mediata et immediata effectus a causa ... major est, quam sola dependentia mediata; ... major perfectio ... dominii est, quod res ab ipso dependeat majori dependentia: ergo major perfectio causae ... effectus ab ipsa dependeat dependentia mediata, et immediata. — Dices, quod perfectio est causa, quae potest cedere ... suo, quam causa impotens ... cedere, ... major perfectio est libertas ad ... concurrendum, quam ... concurrendum ... necessitas ad concurrendum. Contra

250. ... causa divina est ... necessaria ad effectus de facto producendos ut ... potest cedere ... suo et dominio in creaturas de facto existentes: ergo ... Probatur ... causa ... necessaria ad effectus de facto producendos est perfectioni ... productiva effectuum existentium: ... nam ... necessaria ad effectus ... est perfectio ... productiva ... causae ... est ... perfectionis ... productivae. Et quidem non ... ponderatio, neque ex Scriptura convincitur Deum debere immediate concurrere cum creaturis de facto existentibus, non vero cum possibilibus: testimonia enim Scripturae aeque probant utrumque. Vide S. Thom. in 2º dist. 37, quaest. 1ª, art. 1º, et quaest. 2ª, art. 2º, et S. Bernardum libro 5º de ... superlativa.

251. ... advertendo ... adversariorum solutionem: Deus nequit habere dominium actu ..., quod tribuat causae sine Deo immediate concurrente: ergo Deus nequit transferre ... dominium in ... creaturas. Patet ans. 1º: causa 2ª non potest tribui dominium supremum, ...

catum, cuius capax ē; hoc autem dominium ut posse per ipsum ab alio Deo ap̄tere, nequit. 2°. illud dominium physicum causae in actionis ē, quatenus causa potest actiones immediatè sibi physicè subijcere; ð Deus n̄ potest immediatè physicè sibi subijcere actiones illas: ē enim essentialiter alligata soli causae creatae, et efficienti: ḡ Deus n̄ habet illud dominium, et consequenter n̄ potest illud transferre.

252. Si recurras ad actiones liberas, impugnat iuxta dicta a num. 223. At omissa tali solutione, ē: ḡ Deus n̄ potest immediatè physicè naturaliter subijcere sibi actiones, neq actio eet subijcibilis: Deus enim naturaliter requirit illas producere, cum impossibilis sit naturaliter actio actionis [illegible] iuxta [illegible]: n̄ ḡ habet Deus illud physicum dominium. Praeterea: implicat actio naturaliter producibilis, et improducibilis a Deo; ð talis actio daretur, si creatura operaretur sine immediato Dei concursu: ḡ. Minor patet apud adversarios apud quos saltem naturaliter impossibilis ē actio actionis. Prob. maj. de ipsius oppositione ē posse producere quidquid producibile ē eo modo, quo sine imperfectione producibile ē; ð actio illius causae ē naturaliter producibilis sine imperfectione: siquidem actiones naturaliter oriri a causa efficiente nullam dicit imperfectionem: ḡ implicat, quod illa actio sit naturaliter producibilis, et quod naturaliter improducibilis a Deo sit.

253. Tamen: iuxta adversarios Deus transferens dominium morale alicuius rei, ut terrae Canaan, potest habere dominium morale eiusdem rei: ḡ transferens dominium physicum naturale illius actionis in creaturam potest habere dominium physicum naturale; ð Deus n̄ potest habere dominium physicum naturale illius actionis, ð ac summum [illegible] [illegible] actiones liberas: ḡ n̄ potest transferre in creaturam illud dominium physicum actionis: ñ [illegible] ḡ actiones illas deberet naturaliter produci a [illegible] [illegible] cum Deo physicè immediatè concurrente ad tales causae effectum.

254. Ad huius intelligentiam nota 1°. Deum n̄ posse transferre a se in creaturam dominium [illegible] morale; implicat enim quod Deus taliter tribuat creaturae dominium morale alicuius rei, ut ipse abdicet a se, et se privet dominio eiusdem rei ita ut n̄ maneat eiusdem dominus; potest tamen Deus transferre dominium particulare humanum, et morale cuiusvis rei et sic transtulit Deus dominium terrae Canaan in Abraham, n̄ ita ut terra illa desierit eē Dei: hoc enim eet Deum transferre dominium divinum, ð ita ut terra illa nullius fuerit dominij nisi a Deo, et Abraham: vide fusè P. Montora disputatione 3. § 8 de voluntate scribe D.

255. Nota 2° ex his, dominium propriè situm in potestate libertatis, sive iure utendi re: unde dominium tantum mediatè sensu non dicit actum 2um libertatis, sive exercitium libertatis, sed solum actum 1um, sive ipsam potestatem. Dominium tamen ... proprietatis, quod sit Deo competit ... creationis, et conservationis, et est mixta ... de Lugo ius in re ... illius potest Deus disponere de ea in quemcunque usum aliunde non prohibitum. Aliud est iurisdictionis, quod iuxta ... est potestas gubernandi subditos, cuius proprietates sunt potestas praecipiendi, prohibendi, puniendi, et praemiandi. Utrumque dominium est in Deo dominium excellens, quatenus utroque modo Deus est dominus excellentissimus cuiuslibet creaturae.

256. Unde sit 1° non dari in Deo dominium excellens prout a ... explicatum, quatenus sit Deo ... summa authoritas disponendi creaturae ... ab ipso non productae. Ratio: quia a Deo perfectissime dominio proprietatis debet quaelibet ... immediate dependere: nam enim deest maius proprietatis dominium in Deo apparet. 2°, quod dominium perfectum stans in illo actu 1° explicato includat tum dominium proprietatis: quia tale dominium est potestas in cuius potest Deus disponere de re in quaslibet usus; namque dominus proprietatis potest re servare, destruere, donare. Hinc dominium ... Dei in creaturas includit in dominio proprietatis, quatenus hoc est ius donandi sine iniuria alicuius.

257. Nota 3° quod licet homo possit a se abdicare dominium illudque transferre in alium, hoc est imperfectum dominii humani, quia homo non est creator, sed solum accidentaliter dominus rei; Deus vero est creator dominus, ideoque nequit suum dominium sive morale, sive physicum a se abdicare, et in alium transferre, cum hoc tamen stat, quod sit perfectissimus dominus, cum ... donare creaturis ... cuius est dominus. Hinc dominium quod ... in se ... est particulare humanum, et participatum; ... quod ... in uno ... ius ... et ideo caret iure ... Dei, qui solus dominus ... minus ... mo, et ideo ...

258. Nota 4° quod sicut non pertinet ad perfectionem incrementi divini, quod creaturae non sint pecora, neque ad perfectionem divinae libertatis, quod creaturae non sint liberae; ita neque ad perfectionem ..., quod creaturae non sint perfectae. Deinde: Deus habet ... productionem ... quando hic non exigit esse productum a creatura, sive est Deo indecens, quod a se solo producat; talis est actus ... Neque ... potest Deus producere ...: hoc enim exigit esse ... a cao ... Tandem:

si creatura simul cu Deo operet adhuc effectus e phice a Deo, ab ipso immediate depēt, et ipsi immediate subdit n tamen ita eet si effectus a sola creatura pduceret. Cap. 3º. Argta aliqua solvr.

CAP. 3us
Argta aliqua solvr.

259. Arg. 1º: Deus potest in creaturas transferre dominiu morale, et dominiu phicu inadequatu: ergo et dominiu phicu adequatu.. Confirmatr: m. Dei, et hoes potest intercedere stricta iustitia comutativa; et hoc n stat sine dominii translatione: ergo Deus poterit transferre dominiu. = Nego conss. Disp. anti. pari: q Deus n potest a se transferre dominiu in creaturas, sicut dominiu humanu unius creaturæ in aliu. Nego enim 2a parte: Deus enim dans creaturis [illegible] inadequatu cooperandi, nullu a se abdicat dominiu [illegible], cu Deus n habeat nequ [illegible] [illegible] sine virtute cuiusq creaturæ.. Ad confirmationem [illegible] ma. [illegible] [illegible] [illegible] iustitia comutativa requirat translatione dominii falsu est dari stricta iustitia [illegible] [illegible] Deu, et hoe.

260. Sed no minus: tu enim [illegible] creatura [illegible] [illegible] na solvens [illegible] dominium rei; Deus tamen ex iustitia comutativa solvens, l praemians, retinet dominiu rei, atq adeo donans ex iustitia gloria ob merita, [illegible] [illegible] dominus [illegible].= [illegible]: [illegible] ostendet sua pot, et [illegible] [illegible] artifex disponens horologiu quod horas designat absq ulteriori [illegible], qua artifex disponens horologiu impotens designare horas sine iuvamine alterius: ergo magis ostendet perfectiones Dei artifex creaturas [illegible] operari sine immediato [illegible] [illegible] concursu.. Disp. ant. no cons: q opus n debet depere immediate ab artifice creato; debet tamen ab increato pp perfectione potentiae ad producendu, l destruendu. Dende: ho nequit sine incomodo, et labore [illegible] suo [illegible], secus Deus.

261. Insta: tu Deo perfectissimo [illegible] de linea morali [illegible] posse donare res cui voluerit; potest tamen cedere huic iuri, et impedire usu illius dominii: ergo tu Deo perfectissimo [illegible] de linea phica [illegible] posse producere quemlibet effectu, potest tamen cedere huic iuri, et impedire usu illius dominii. = Nego conss. Disp. anti, [illegible] [illegible] impedire [illegible], dominiu perpetuu [illegible] eiusdem dominii, ideo [illegible] translatione dominii, ne conc. et simi in cons. Deus [illegible] dominus e liber ad illas donandas, [illegible]; [illegible] donet, impedit sibi libere n [illegible] [illegible] dominii, l libertatis. Deus autem n e liber

ad producendum effectus ex suppositione, quod producant.

262. Ad primum quod non est libera, dico terminus ad essendum in loco A, si nullus locus extat. Si igitur potest Deus nullo dominio impediri, quod producat effectus ab ipso Deo supposito quod producat. Notandum secundum dominium physicum, quod habet Deus erga creaturas stare in sola productione quae est ab eadem divina voluntate, et potentia, et aliis perfectionibus: quia tale dominium ... est perfectionis, et ... exigentiam debet esse ... adeo in ... actione productiva nequit existere tale dominium.

263. Dico 2°: effectus nequit petere immediate virtutem in causa quam in se habet. Quia effectus ... nequit petere virtutem infinitam ... vocamus ... ens ... vel esse amabilis, aut ... non petit infinitam virtutem relationis, aut ... in potentia amante aut producente: ergo nec esse producibilis petit infinitam virtutem productivam in potentia producente. Dico ... in summo terminus productus est simpliciter infinitus, quia exigit ... simpliciter infinitam; ... ens creatum non est simpliciter infinitum: ergo non exigit ... simpliciter infinitam. ... Dei ... effectus non ... ex creaturis. ... effectus non habet ... exigentiam ad ... Dei. ... exigentiam ... voluntatis ... Dei.

264. Ad argumentum non nisi: actus ... virtutis ... petit produci ab ea perfectione. Ratio: nam effectus non exigit ... causam perfectionem, ut ab ea ... principaliter ... speciali ... respicit. Sic actio a Deo ... virtute infinita petit ... ab ea non ... sed immediate perfectionem. Sic enim effectus petit causam perfectissimam, quia creatum est ens ..., et immediate dependens a Deo, qui est ens ... et perfectissimus ... formamus ... quod: Deus nequit immediate inadaequate producere ens ... creatum: ergo neque ... inadaequate producere ... actionem creatam. Habes ergo ... Deus ... increatam et producit ... actionem creatam.

265. Unde potest esse causa inadaequate ... actionem creatam, non vero inadaequate producens ... creatam. Dico ... creata ... ut virtus adaequate productiva virtus creata, et actioni non ... ut virtus adaequate productiva virtus creata; et hinc ... nobis est ... nam ... ens ... non ... immediate a Deo: ergo et non produci immediate a Deo ... Sed ... adaequate increata non ... divinum; ... adaequate productiva ... dominio Dei. Ad ... vocamus ... in sensu ... Non ... infinitus, ... quia ... exerceant infinitam communicationem simpliciter infinitam.

266 Instas 1°: idea potius exigeret virtutem infinitam, quia exigeret illa infinite exercere in virtute, et non plus requireret infinitas applicet in exercitio virtutis, o effectus infinitus non petit virtutem infinitam ... — Nego maior: quia iuxta ... sententia actio creativa petit virtutem infinitam ... relucescat in infinitudo in actione. Dissimilis probatio: quando relucet solum conceptive in exercitio, ... quando relucet non ... virtus cum qua ... nectitur; non vero solum illa cum qua ... conveniat aut cum sit ... aequalis. — Instas 2°: virtus, quae non se exercet ut calefactiva per exercitium calefactivum est calefactiva de materiali effectus: ergo similiter virtus, quae non se exercet ut infinita per exercitium infinitum.

267 Dissimilis anni, nego consequentiam, quia exercitium illius virtutis calefactivae non habet titulum, quo detat in ... tali virtute calefactiva, et requirit hoc de materiali se habet; at omnis effectus habet titulum, quo exigat in ... infinitum infinitum, ut non exercita infinite. — Instas 3°: effectus, ad quem non se habet de materiali virtus supernaturalis, est effectus supernaturalis: ergo ille ad cuius productionem se habet de materiali virtus infinita erit infinitus. — Dissimilis anni, nego consequentiam quia effectus exigit in causa supernaturali, ut ab illa supernaturaliter fiat; 2° autem non exigit infinitam in causa, ut ab illa fiat infinite, sed solum ut illi subiciatur. Cap. 2 ... argumenta reliqua.

CAP. 2.
Argumenta reliqua.

268 Arg. 3°: causa potens conservare perfectiones effectus effectibus non est simpliciter infinita: ergo neque causa potens adaequate conservare alium effectum. — Confirmatur 1°: causa, in qua in se, vel eminenter continentur omnes perfectiones effectus est sufficienter adaequata; sed datur causa creata in qua continentur in se, vel eminenter omnes perfectiones effectus: ergo. — 2°: causa creata adaequata effectus, et ... a Deo in essendo: ergo ... creatura: ergo potest esse talis causa. — Dissimilis anni ... de virtute incomplete productiva ... effectus, subsequenti, nego consequentiam, quia causa inadaequate productiva inferioris effectus ... debet dependere immediate a Deo in essendo et operando; causa autem adaequate productiva effectus non ita debet.

269 Ad 1am confirmationem dissimilis maior: causa in qua continentur omnes virtutes, seu continet solius essentiae, et similitudinis, nego. Causa univoca continet omnes perfectiones effectus continet similitudinis, non virtutis; virtus quae habet ... virtute Dei simul operantis, ... sit dependens a Deo in essendo, et operando. — Ad 2am dissimilis anni: esset dependens, et simul non dependens, omitto: esset solum dependens

a Deo in eendo, no, et dato v. sequens neg. cons. Caa depens in eendo et
n̄ in operando repugnat, sicut caa depens in operando et n̄ in eendo; q. depens
in eendo ē pp̄ria creaturæ, et indepea in operando ē solius Dei: unde illa
creatura eet et n̄ eet depens; sicut creatura operans, q. creatura eet depens,
et indepens, q. operans, et sequens repugnans.

22o. Instas: n̄ repugnat alicui enti ab aliquo pp̄rio ille, qui n̄ extrahit ens a rãe creaturæ; d pp̄ria indepeia a Deo in operando n̄ est
huiusmodi: ergo n̄ repugnat caa depens a Deo, in eendo,
habeat eq. depens in eendo a rãe creaturæ: q. n̄ repugnat caa depens a Deo in eendo n̄ extraheret a pp̄ria
et n̄ in operando. Retorqueo: sed si indeps a Deo in eendo n̄ extraheret a pp̄ria
creaturæ, cæ depens a Deo in operando: talis enim caa n̄ eet Deus: ergo n̄ repugnat
creatura depens in operando, et n̄ in eendo. Desa mãe, n̄ mine: talis enim crea-
tura eet, et n̄ eet creatura: q. sicut Divina poa nequit producere ens a Deo in-
depens in eendo, ita neq. ens independens in operando.

221. Arg. 2o ex P. Aqui: n̄ mi-
nus pp̄rium Dei ē concursus immediatus obiectivus in visione beata, quã concursus immediatus
physicus in effectus creatos; nā sicut effectus fundatur in pp̄ria caæ Vera obiectivus in
pp̄ria v. intelligibilis; d iuxta plures Theologos potest Deus suspendere concursum immedia-
tum obiectivum, et concurrere media specie impressa: q. et poterit suspendere concursum immediatum
effectivum. Confirmatur: solus actio n̄ proveniens ab orpoa: q. Prob. ans V: q. iuxta plures Theologos
essea Divina ut dista ab orpoa immediate concurrit p influxum obiectivum ad vision beatam,
qui quidem influxus n̄ provenit ab orpoa. 2o: q. iuxta aliquos solis ē actio a deorum
proveniens ab una psonalitate, et n̄ cori toti Trinitati; qui influxum ponunt aliquem in
psonalitate Verbi erga humanitatem.

222. No mai: q. si Deus n̄ concurrat immediate ad pro-
ductionem creaturæ ex rãe caæ V, n̄ esset perfectissimus dominus; at si n̄ concurrat immedia-
te ex rãe v. intelligibilis, quomodo visio sit immediate a Deo producta, nil derogat p-
fectissimo domino: unde tequer ad probaes.. Ad confirmatione no ans, ad 1m probaes reo, p-
cursum obiectivum ad visionem eē actionem ad extra, et sequenter provenire ab essea p virtute. Si in-
cursus obiectivum ad visionem ē actionem ab orpoa, et ita orpoa sentia omitteret, adhuc orpoa immediate pplice effective
influeret in visionem. Ad 2m probaes reo falsum q. ē illa sententia, p qua citat al P. Ilma
ga unus, l. alij Anonymus; at esto illa omnia, adhuc actio illa eet immediate a Deo
quod n̄ accideret in nro casu.

223. Resp. vero V, quod Deus agit immediate immediate
virtutis tã in eendo, quã in operando; q. agit p actum a se immediate provenientem;

Agit etiam immediate ipsi in caelo, quod agit per virtutem in se extensam; et in eundem quod agit effectus, quibus est localiter praesens, et immediatus. 2°, quod determinatio Dei ad concurrendum cum causa creata casu, quo haec operetur, est perfectio simpliciter simplex, quia est melior ipsa, quam non ipsa, et repugnat finitudini, sicut est determinatio ad operandum. Dices: non minus bonum est esse liberum ad concurrendum, vel non concurrendum, quam ad producendum, vel non producendum ad extra; et hoc est perfectio simpliciter simplex: ergo et illud.

2°. Probatur ergo, Deum esse liberum ut sit, vel non sit praesens creaturae, casu, quo haec existit, sicut est liberum ut creatura existat, vel non. Nego maiorem: quia libertas ad producendum, vel non producendum, non est imperfecta; dicit summam Dei perfectionem, ut cuius non indiget cum extra creaturam. Ergo libertas ad concurrendum, vel non cum creatura, casu, quo haec operetur opponit dominio Dei, et consequenter est imperfecta. Nota 3°, quod sicut actus noster vitalis nequit esse vitalis immediate a Deo, ita neque determinatio nostra libera potest esse immediate determinare a Deo, neque Deus potest esse reddi illius determinans ut tale: quia nostra determinatio, et electio est actus noster vitalis, qui repugnat convenire vitaliter, seu elective a Deo: alias Deus viveret per aliquid creatum, non tamen implicat, quod exerceat Deus per actus creatos, ut accidit de facto.

2); Praeterea: si Deus immediate determinaret actum nostrae voluntatis, ergo non esset liberum, vel unicum liberum; at potest ex ratione causae primae producere immediate quemcumque actum, ut fatentur adversarii. Deinde: supra nostra libertate, quam Deus nobis dedit ad merendum, non est Deo liberum, vel necessarium, quod a nostra voluntate unice determinent actus nostri liberi, quin Deus illos determinare possit propter rationes allatas, et afferendas; at Deus potest immediate producere effectus, ut fatendum est in productionibus de facto. Hinc concursus immediatus effectus argueret causae primae perfectionem; immediata autem determinatio actus nostri liberi non argueret perfectionem, vel liberum, vel argueret unicum liberum. Disp. 3.a De concursu praevio, seu physica praedeterminatione. Cap. 1.m Status quaestionis, et authorum divisio.

Disp. 3.a

De decreto physico seu physica praedeterminatione

Cap. 1.um

Status quaestionis, et authorum divisio

236. Controversiam, omnium etiam Theologicarum gravissimam, aggredimur, in qua diu jam olim Thomistae, et Jesuitae collatis signis tanto ingeniorum decertantes viribus ancipiti Marte, dubiam Minervam diu, et hactenus traxere victoriam, atque in dies redintegratis viribus, et novis hinc inde excogitatis machinis acrius bellum urgent, et animos accendunt. Haec enim utramque familiam non animorum, sed ingeniorum contentio tum primum exorta, cum sapientissimus noster Ludovicus de Molina edidit in lucem in Hispania illum toties probatum, et approbatum librum de concordia divinae gratiae cum libero arbitrio, in quo acriter refutavit physicam praedeterminationem, seu gratiam ab intrinseco efficacem paulo ante inventam, et divulgatam a Magistro Bañez Salmanticensi Theologo.

237. Nostram Molinam uno quasi nomine sequuntur omnes nostri, fere omnes Scholae apud Pontium, magnus Theologus et sanctissimus Episcopus Franciscus Salesius in praxi divini amoris, Cardinalis spondatus in suo opere, quod nodum praedestinationis appellat. Ex scriptoribus contra haereticos nostri temporis omnes, et omnes illi catholicae religionis vindices praecipuis Ricardus, Sappatus, Joannes Prado, Thomas Stapletonius, Albertus Pighius, et Joannes Ecquius. Nobis etiam accedunt Doctores Sorbonici, Hamachaeus, Duvalius, Theurice; Duacenses, et Lovanienses, Stapletonius, Westonius, Malderus; Salmanticenses veteres, et nobiles Curiel, Alphonsus Mendoça; Complutenses plures, et inter eos nuper Joannes de Prado in egregio opere de libero arbitrio.

238. Ex Thomistis praeter citatos accedunt ante exortam controversiam Caietanus, Dominicus Soto, Franciscus Thomeus, Magister Generalis Praedicatorum, Hieronymus de Bononia apud Joannem de Bononia tractatu de praedestinatione libro VIII, ubi testatur a decisione Tridentino, cum ipse interfuit, interdictas fuisse physicas praedeterminationes. Post exortam controversiam accessere Magister Lemos, qui per multorum ... Romae ... exarat

Campanella, Alust. Araujo, Mag. Alvelda, Thomas-tulcus, Generalis Magist. Franciscus Bonf. spes reycrens premotioq ut evidenter manq Divo Th. Augus a D. Thoma jansenismo annexa asserens. 274. Vide ut videas quq immerito Gonet, oes Thomistas univfaml. et ortam premoq tenere iactet.

283. Ipsale nep Thomas de scia media insistance oppugnata, et Lybing de Theller Dupl. uno, reliqui aute Thomq aciit phiq premotioq tuent. sententq societatis p tribunalia ota fidei detulerunt, que tandem Romq examinata apud Clementq octavy et Pluq quasi incolumis evasit; ea tamen lege ut neutrius sentiq patrom alterius authores temeritatis, erroris, heresis, impietatis, aut simili nota inurat. Sic Jesuite n oppoq sentq accusante, d ppria defendentes victoriq reportavere eo Thomis conantibus Jesuitiq sentiq proscriptq, et damnandq. vi.

283a

Premotioi triplex praecip. caracteristicq tribunt a suis authoribus. 1a e, quod sit qualitas, l actio, l aliquid aliud productq a Deo et impressq in ipsa voluntate, atqs ita Dei ut 1a libere movere voluntatq ad operandq. Est d. Divq „Thq quest. 22a de veritate art. 8o dicent, quod Deus movet volun„tatq nihil in ea imprimendo. 2a e, tale premotioq ee ut neq sit in potestate voluntatis illq acquirere, neq habitq ea abjicere, l excludere. Hoc e d. Divq Thq 1a par„te quest. 83 art. 1o ad 3m quaedam voluntariis supervenientesqs sicut habitus, et „raoes 2a quas aliquis inclinat magis ad unq, quq ad aliud, tamen subiacent „iudicio raois, in quantum nobis e tales qualiter acquirere, l excludere, et sic „nihil e, quod libertati arbitrii repugnet.

284 3a e, premotioq ee sneroq meplie, et insuperabiliq reflexq ab actu, ad que e premotio; ita ut huic premonoi n nequeat resistere voluntas. Est d. Divq Thq quodlibeto 1o art. 1o ad 2m di„cent sic: Deus movet mentq humanq ad bonq, quod potest huic motioi re„sistere; Sed premotioi neplie sneroq resisti n potest: g n movet Deus men„tq humanq p premotioq. Itery in 2m distoe 39a quest. 2a, et art. 2a ad 3m „ait: n tamen ineluctabiliter in unq tenderet liberq ratioq, quia falleret rao volun„tatis in tali nda. Et Divq quest. 1a art. 1o, quod voluntas exeat in hunc actuq, aut unum, n e ab alio determinante, l ab ipsa voluntate. Et 1a 2e quest. 10 art. 9o: „Deus voluntq movet, quod n ex necessitate ad unq determ.

282 Et in aliquibus editionib. mutatis fue-
rint a Thomis. ly determinante in determinate, adhuc remanet [illegible] ab alio, [illegible] volun-
tate, quod hæc exeat in hunc actum, l. in illum. Præterea: asserunt Thomistæ hanc physicam præ-
motionem esse [illegible] causæ ad operandum, [illegible] ad omnes omnino actiones [illegible]
quod [illegible] efficient operationes pravas; plerique tamen [illegible] requiruntur illam ad omnes necessarium
reputant. Est tamen [illegible] Thomistas: veteres enim dicebant physica præmotio-
[illegible], et [illegible] actum [illegible] primum voluntatis creatæ [illegible] libere operandi; nec est [illegible]
[illegible] et [illegible] actum 2. [illegible] in actu 1. n. in actu 2., et [illegible] voluntatis ad actum 2. [illegible] præmotio-
ne.
283. Neoterici autem Thomistæ [illegible] præmotionem ex parte actus 1.[illegible] tollere [illegible]
beatum. Sed [illegible] nunc veteris illa præmotio ex parte actus 1., quæ [illegible] vocabant [illegible]
tribunalia fidei [illegible] Thomistarum [illegible] delati fuerunt. [illegible] veteres Thomistæ [illegible]
[illegible]; nonne in suos tela in [illegible] [illegible], et [illegible]
Igitur moderni Thomistæ cum [illegible] a [illegible] Ill. Godoi, Gonet. et Abbate Castel [illegible]
motionem collocant n. ex parte actus 1., ut ex parte actus, ut fingunt, intermediis;
[illegible] aliqui illam ex parte actus 2. reponunt. Cap. 2. Apparatus ad quæstionem.

CAP. 2.

Apparatus ad quæstionem.

284. Causa libera ut dicta [illegible] est po-
[illegible], l. facultas, quæ [illegible] prærequisitis ad agendum est proxime potens agere, l. n. a-
„gere. Ita [illegible] ante [illegible] eandem [illegible] admittunt, [illegible]
[illegible] Thomistæ [illegible] Abbate Castel, [illegible] quæ [illegible] libera [illegible] ac-
[illegible] proxime ad agendum est in actu [illegible] proxime ad n. agendum: [illegible] quia [illegible]
[illegible] potens n. agere nihil [illegible] a [illegible] necessaria proxima ad agendum, [illegible]
[illegible] est remote potens n. agere: [illegible]. Sed de hoc satis ne in dubium vertere [illegible]
[illegible].
285. Itaque ut motio, sive inclinatio ad opus n. evertat libertatem, requiritur quod voluntas,
stante ejusmodi motione, possit n. agere, l. [illegible], quod sit in potestate voluntatis talem motionem
[illegible] l. [illegible]. Hoc [illegible] ex Tridentino sessione 6. cap. 5., canone 4.: Si quis dixerit liberum
[illegible] a Deo motum, et excitatum n. posse dissentire si velit, [illegible] anathema sit.
„Et ex Concilio Cenomanensi [illegible] 16.: nec [illegible] est Dei trahentis auxilium, cui [illegible]
„[illegible]. Ex quibus [illegible] n. [illegible] posse dissentire, et resistere motioni divinæ [illegible]
[illegible]. [illegible] ad opus bonum [illegible] operis boni, [illegible] juxta [illegible] posset voluntas
[illegible] cum præmotione ad opus bonum [illegible] operis boni,

creata discentes, et resteze monos divine ad opus boni: g potest sponere cu premo-
tione ad opus boni naq opens boni, et sequent ery in sensu spco premotiois ad
opus boni potest voluntas n ponere opus boni.

~~286.~~ Et quia n sufficit libertas a coac-
tione, d requirit libertas a nesite, Ostat ex ppe Wazi-lancene damnata
„ab Innocen decimo: ad merendu, et demerendu in statu nae lapse n requirit li-
„bertas a nesite, d suffic libertas a coactione. Libertas a coactione dat quando
voluntas n e indiferens, d determinata ad unu absq ulla tamen violea. Sic Bea-
tus e liber a coactione ad amandu Deu, q a p vioq e ad id determinatus absq violea,
d maxima iucunditate. Libertas a nesite, dat quando voluntas e indiferens ad
utrumlibet, et prime potens operari, l n operari. 1a libertas n sufficit ad me-
rendu, l demerendu; sufficit autem 2a.

287. Praeterea: de rane ter simpliciter libera e, quod se
ipsa possit determinare ex se, et ab intrinseco, imo quod ipsa sola se determinet. Audi D. Ansel-
„mu, libro de concordia cap. 1o dicente: sola voluntas determinat ibi, quid teneat neqs aliquid
„facit vis nesitatis, ubi sola electio voluntatis operatur. Gregoriu Nysenu orae cathe-
„chystica cap. 30 dicente: dimisit aliquid Deus in nra potestate cuius unusquisq nay
„solus e dominus; hoc autem e liberi arbitrii decreto. Clementem Papam I. epistola 1a:
„nihil e quod audientes fide ad credendu determinet, nisi arbitriu eoru.

288. Mitto alios D.D.
Justinu, Gregoriu, et Hilariu videndos apud nros authores; d audiat Divus Thomas
„quest. 3a de Pote. art. 7 ad 1m: voluntas dicitur habere dominiu sui actus n p exclusio-
„ne cae 1e, d q ca 1a n ita agit in voluntate, ut eam ad unu determinet. Et in 2o
distinctione 25, quest. 1a art. 1 ad 3m: determinatio actionis, et finis in potestate libera
„arbitrii ostituit, et idea dicitur 2a 2ae, quest. 1 art. 1: ipsa vero voluntatis quantu in se e
„indiferens ad utrum, d quod determinate exeat in hunc actum, l in illu, n e ab alio de-
„terminante, d ab ipsa voluntate. Et art. 2o: corpore nem ab aliquo determinatur nisi ex re ip-
„sa, quod tantu voluntate convenit. Similia pene invenies apud D. Ths.

289. Unde sic ar-
gor: ante quam voluntas determinet actum sibi liberu n e determinata ad actum sibi
liberu: g Deus n predeterminat, d sola voluntas determinat. Prob ans: si voluntas esset
determinata ad actum sibi liberu ante quam ipsa se determinaret, actu libera poneret,
l voluntas n se determinaret: positum enim hujusi determinatione deberet actu poni; d nequit
poni actu libera voluntati, ad quem voluntas n se determinet: g. Deinde: si praemi

ad actus liberos voluntatis liberum est voluntati elicere, vel non elicere tales actus liberos: quia pro illo priori non est determinata ad actus liberos. Probatur consequentia: ex suppositione, quod voluntas sit determinata ad actus sibi liberos non est liberum voluntati tales actus elicere, vel non elicere.

20 Secundo: celebris est divisio necessitatis in antecedentem, et consequentem, quam Theologi desumere ex S. Anselmo lib. 2° Cur Deus homo cap. 18. ubi utramque necessitatem definit antecedentem sic: est illa, quae rem facit: unde antecedens necessitas est illa, quae se habet ex parte causae rei, cuius est necessitas. Sic visio beata licet non sit causa amoris beatifici, quia praemovet voluntatem ad amandum aliquomodo influendo in amorem est necessitas antecedens amoris. Necessitas sequens est tamquam a causa oblata ab ipsa extra rem, cuius est necessitas, et sic creatura semel existens dicitur esse extra necessitatem sequentem, quia quod sit, sit, et sic [illegible] ex suppositione, quod sit, necesse est esse. Necessitas sequens non est simpliciter talis, quia in actionibus liberis reperitur, secus necessitas antecedens, quod libertati repugnat. Hinc in

21 voluntatis necessitas antecedens est illa quae non oritur a libera determinatione voluntatis; sequens autem ea quae oritur ex libera voluntatis determinatione. Unde infallibilitas divinae praescientiae, qua Deus ab aeterno praevidit peccatores peccaturos, non necessitat antecedenter ipsos ad peccandum, quia infallibilitas illius scientiae aliqua ratione oritur a libera determinatione peccatorum: ait enim S. Joannes Damascenus in dialogo contra Manichaeos, quod ea, quae facturi sumus procreat a nobis praescitur, licet praescientia tempore antecedat opus liberum; sed tamen sequitur ipsum dicente [illegible] cap. 26° Jeremiae non ex eo, quod futurum aliquod scit Deus, id omne futurum est, sed quia futurum est Deus scit. Et quidem cuius [illegible] scibile est prius [illegible]. Cap. 3m Praemotio physica evertit libertatem creatam.

CAP. 3m

Praemotio physica evertit libertatem creatam.

22 Triplex est praemotionis genus, ad rem agendam praemotionem. Prima desumitur a gratia auxiliante sufficiente, quae [illegible] nequit stare in praemotione physica: non praemotio, quae est auxilium efficax [illegible] desiderat opus supernaturale ponit non potest, atque adeo voluntas sine praemotione non [illegible] prius auxilium sufficiens; cum hoc enim possumus supernaturaliter operari. 2° sumitur a parte [illegible], cuius Deus est causa moralis, et auctor: non Deus per praemotionem facit ex se, ut nos faciamus, nosque etiam nolentes trahit in opus praemotionis: unde est causa peccati, ut praemoveret ad illud. Sed utrumque [illegible] physice [illegible] Theologus relinquendus

3ᵘˢ argum desumitur ab exercitio libertatis, quod sic esse, et sub eo titulo asserimus.

293. Probo: praedetermo physica ad amorem connectit necessario cum amore: ergo est antecedens necessitas ad amorem; et non necessitas consequens: et est necessitas antecedens, et consequenter evertit libertatem. Enthymema probatur a Thomistis, probatur subsumpta: illa necessitas non est consequens, quando voluntas non imponit, quam praecavere nequit, et quae non oritur, nec sequitur, nec debet a libera voluntatis determinatione; sed ita se habet praedetermo ad amorem: ergo. Minor est Anselmi, et patet, nam haec veritas: nam creata praemotores praemotio connectit necessario cum amore, et dat voluntati independenter actio a libera determinatione; et consequenter voluntas ex se nequit illam habere, vel excludere, vel impedire, vel illa posita omittere operationem.

294. Urgeret ex patre illo, ex necesse non sunt nequit. id est ex ante necessario non potest inferri consequens liberum, vel contingens. Sic sic: voluntas praemota ad amorem est ante necessario exteriore amore: ergo praemotio est necessitas ans. Probatur ans: voluntati praemotae ad amorem est ante necessario exteriore praemotionem ad amorem: ergo et exterore amorem. Patet ans: quia extra praemotionem apud Thomistas nulla ratione est libera voluntati praemotae. Probatur consequentia: cuius est necessario ante ans est necessaria etiam ante consequens necessario illatum ex tali ante; sed praedetermo ad amorem exterore est ante necessario voluntati praemotae, et ans necessario inferens exterore amorem: ergo. Roborat: non amare in sensu composito praemotionis ad amorem est ante impossibile voluntati: ergo amare in sensu composito praemotionis ad amorem est ante necessarium: quia ex duobus contradictoriis, eomodo, quo unum est impossibile, alterum est necessarium.

295. Explat in hoc syllogismo in Petrum: ex hoc physice praemotus ad amorem amat; sed Petrus est physice praemotus ad amorem: ergo Petrus amat. Sic sic: pro physice praemoto ad amorem non est ante liberum illud ans; sed illud ans est ante necessario illatum consequens: ergo non est etiam liberum consequens. Minor patet: quia intus est rectus; maior a praemotoribus non nequit: quia maior huius syllogismi est veritas omnino necessaria, et minor non est libera pro eo, neque depet ab eius voluntate, sed solum a voluntate Dei. Nulla igitur ex praemissis est ante libera pro eo: ergo neque consequens recte illatum ex praemissis.

296. Urget arguentum amare in hoc syllogismo in Petro: nullus hic carens praemotione ad amorem amat; sed Petrus caret praemotione ad amorem: ergo Petrus non amat. Sic sic: Petrus nullam praemissam impedire potest: ergo neque consequens: ergo Petrus carens praemotione ad amorem, nequit impedire non amorem: ergo ibi necessaria est non amare; et consequenter hic non est liber. Nam discursus in illo patre, cui deficit aliquid requisitum ad actum, quod non est in eius potestate

nem, nesaa ē omisio actus; ꝯ pmotio ad amor ē aliquid requisitũ ad amorẽ, et ñ ē in potestate pri illũ hre: ꝯ.

297 Item contra: quod quidquid ē, et infallibiliter seq. quā ex ante absolute inevitabili et impedibili ē absolute inevitabile, et impedibile; quod ex ante absolute inevitabili et impedibili, ex nesaō ñ nisi nesaū. Neq obest ipso dam- que ipso tā verā ē, quā illud quod ex nesaō ñ nisi nesaū. Neq obest ... a Scoto 2°, quod nesaū sequit ex aliquo recedente ordine successive du- rationis nesaū, et inevitabile ē: iustissime damnatione ipso esta: nā revelatio de pecco Anti-Christi precedit nunc pecco ordine successive durationis, et tñ illud nesaō infert ex revelatione, quem sit absolute nesaūq quo sit revelatio ñ ē ans absolute inevitabile ab Anti-Christo, ex quo sequat infallibiliter peccū, ꝯ omnẽ hēt ex libera Anti-Chris- ti determinatione: unde oritur diversitas illorum ipsorum.

298 Item urget aliquis: actus 1us proximus adaequatus causae 2ae includit omnẽ applicatiõnẽ, et praeparationẽ ad operandũ in actu 2°; ꝯ nupta praemotione causa includit ... actus ille 1us proximus includit praemotionẽ: ꝯ prius ca- usa applicat p phicā praemotionẽ: ꝯ actus ille 1us proximus includit praemotionẽ ... ens praemotione ad amorẽ ñ ē proxime potens, et sequenter nequit ēē liber ad amorẽ. Et mar: actus 1us proximus adaequatus causae 2ae includit nunc ois impedimẽ manifestabilis a creatura, et cui impediat ... ꝯ ... ñ ... applicatione, et praeparationẽ ad operandũ in actu 2° ē impedimentũ extrinsecũ: ꝯ ille actus includet nunc tale impedimẽ, et sequenter includet ... applicatiõnẽ 2ae.

299. Item praeocupat ... quod sit praemotio ñ se hēt ex parte actus 1i, ꝯ ex parte actus intermedii, et sequenter deficiente praemotione nihil ... ... cit, ... deficiat approximatio, et applicatio actus 1i ad actũ 2um praemotoriis: enim aiunt ñ dat ad posse, ꝯ ad agere. Sed abutunt vocibus: actus enim 2us vocant, quẽ vocamus 3um ... illũ, et actũ 1um medium inter illũ actus intermedius, in quo locant praemotionẽ. Ꝯ tamen ē: sicut nulla creatura ē agens in actu 2°, nisi Deus sit concurrens cũ ipsa in actu 2°, ita nulla creatura ē agens in actu 1° proximo, nisi Deus sit etiã concurrens in actu 1°: ꝯ volun- tas creata ñ exit in actu 1° proxime ad volendũ nisi det concursus Dei in actu 1° ad volendũ; ꝯ praemotio ad volendũ ē concursus Dei in actu 1° ad volendũ: ꝯ sine phica praemotione ad volendũ voluntas nequit ēē in actu 1° proximo ad volendũ.

300 Alio urget, et supra hac infallibili illatione dat praemotio phica ad amorẽ: ꝯ dat amor, seu amor: nulla ... voluntas potens tollere sequens ... tollere ans mephi cũ illo connexũ; ꝯ nulla voluntas praemota potest tollere illud ans connexũ mephi cũ amore: ꝯ nulla voluntas praemota ad amorẽ potest tollere amorẽ. Syllogismus ē in Camestres, et mar ē prius

„ evidens. cui nota illud a divaricatio sequentis bene valet ad contradictionem antit-
thesis: ergo praemotionem, qui nam cum sint boni catholici, non tamen logici. Sic ergo e-
fficax argui: omnis voluntas impotens tollere antecedens nexum necessarium cum consequenti est im-
potens tollere consequens, sed voluntas praemota ad amorem est impotens tollere prae-
motionem, quae est causa antecedens ad amorem: ergo voluntas praemota ad amorem est impotens
tollere amorem.

201. Aliter urgentius ex illo principio ex vero non nisi verum, et suppono hunc
„ syllogismum in Darii: omnis voluntas praemota ad amorem amat, sed voluntas Petri est praemo-
„ ta ad amorem: ergo voluntas Petri amat. Tunc sic, non est absolute, et ante liberum volun-
tatem Petri, quod sit falsa illa propositio sequens voluntas Petri amat: ergo. Probo antecedens: ut sit
absolute, et ante liberum voluntatem Petri, quod sit falsa illa propositio, debet esse illi absolu-
te, et ante liberum, quod sit falsa, una ex praemissis; ut sit voluntati Petri absolute, et
ante liberum, quod sit falsa talis propositio debet illa esse liberum, quod sit falsa, et a ratione,
quia solum potest esse falsa; sed solum potest esse falsa si sit falsa aliqua ex praemis-
sis: ergo.

202. Probo minorem, quia publice narrant praemotores solum potest esse falsa illa propositio si
non sit sequens legitime illata ex praemissis veris, sed ut non sit sequens legitime illata ex prae-
missis veris debet esse falsa illa propositio, sin sit propositio vera, sed si sit sequens legitime illata ex
praemissis veris propositio est vera: ergo. Tunc est per se nota, et nititur principio ex vero non ni-
si verum; sed si praedicta propositio sit sequens legitime illata ex praemissis veris infertur ex vero:
ergo est vera. In hoc paragrapho discursum deducit eversionem libertatis ex physica praemotione, et quae-
cumque non facile patet solutionis effugium, et solutionibus hactenus inventis. Cap. 2m. Nullae sunt
in nos factae retorsiones.

CAP. 2m.

Nullae sunt in nos factae retorsiones.

203. Prima est de divina praescientia actuum nostrorum, cum qua non possumus o-
ponere oppositum actus praesciti. – Sed haec retorsio est nulla: quia licet non possumus oppositum actus
praesciti ponere cum scientia: possumus tamen illam tollere; non quidem directe faciendo ut
de existente fiat non existens; sed indirecte illam sic impediendo, et non eliciendo actum op-
positum ut numquam fuerit scientia actus. Et sic nostri componunt veritatem scientiae divinae, et effica-
ciam decreti cum libertate creata: nam decretum Dei de nostra operatione supponit scientiam
mediam, per quam ex parte obiecti videt Deus actum liberum primum libertatis, ideo quod
applicata per decretum indifferens a nobis explicatum; ex parte vero sequitur operationem
creaturae.

304\. Unde decretum efficax, et scientia Dei supponunt obiective nostram operationem, ut q. decreto non sunt necessitas antecedens, sed subsequens; decendit enim a libera nostra determinatione voluntate. Decretum autem collativum praemotionis, et ipsa praemotio, enim utrumque necessitatem antecedens. Decretum autem collativum praemotionis, et ipsa praemotio, cum utrumque necessitatem antepraevisa. Decretum autem collativum praemotionis, et ipsa praemotio antecedunt a nostra libera determinatione. = 2º Dei non mutat nec gratia ad operandum: est enim independens a nostra libera determinatione. Sed d. quod licet nequimus non esse sanctificante, cum qua non possumus simul peccare talem. Sed d. quod licet nequimus non peccare, cum qua non possumus simul esse; potest tamen anima libere peccare, quia potest ponere opponere gratiam cum peccato; potest tamen abicere gratiam per ipsum peccatum: gratia enim non dicitur potestatem proximam ad peccatum, non abicere gratiam per ipsum peccatum: gratia enim non [illegible] potestatem ad expellendum praemotionem, neque ad illam peccatum; voluntas autem praemota non habet potestatem ad expellendum praemotionem, neque ad illam opponere cum actu opposito.

305\. 3ª ex decreto Dei ab aeterno de creare mundum, quo non obstante, Deus libere creavit mundum in tempore. Sed d. quod licet ex suppositione illius decreti, quo Deus libere creavit mundum in tempore, Sed d. quod licet ex suppositione illius decreti, [illegible] mundum fuerit necessarium; illud tamen decretum est omnino liberum Deo, cum possit ipsum [illegible]: unde illa necessitas, quam habet Deus quoniam ex suppositione omnino libera est. Sive illud de creatione mundi [illegible] in eo libere in tempore in Deo; sive existentiae per ipsum mundum creandum [illegible] opponeat in eo liberi instance in Deo; sive existentiae per ipsum mundum creandum [illegible] vol. in Theologia sententia, at praemotio non est libera voluntati creatae. = Sed [illegible] re-vertentes Theologorum sententias, at praemotio non est libera voluntati creatae. = Sed [illegible] testatur voluntas.

306\. 1us est: omnis homo vocatus auxilio praeviso efficaci per scientiam media venit; sed prius vocatus auxilio per scientiam mediam praeviso efficaci: ergo venit. = 2us: omnis homo praedestinatus salvabitur; sed prius est praedestinatus: ergo salvabitur. 3us: omnis homo habens auxilium efficax ad perseverantiam finalem salvabitur; sed prius habet tale auxilium: ergo. Resp. Petrus potest impedire [illegible] maiores horum syllogismorum: Deo enim praevidet auxilium, quo Petrus vocatur hic, et nunc, esse efficax, quia praevidet, Petrum habere tale auxilium esse [illegible] hic, et nunc: unde cum Petrus possit non [illegible], potest etiam impedire scientiam mediam modo dicto. Praeterea: cum non praedestinemur ex praevisis meritis, unde potest impedire, quod sit praedestinatus: sicut potest facere, ut sit praedestinatus juxta illud Augustini: si non es praedestinatus fac ut praedestineris; nullus tamen potest impedire, quod sit praemotus. Similiter ad prima similia.

307\. 1us est: si daret [illegible] auxilium A peccaret; sed non peccat: ergo non daret tale auxilium. Resp. Tho sic: Dei est liberum hoc sequens impedire, sed non est liberum aliquid ex praevisis impedire: ergo. Ad [illegible] non est Deo liberum impedire maiorem, in qua stat obiectum scientiae mediae; sed neque minorem: ergo. Ad minorem: [illegible] libertas impediendi horum contradictoriorum est libertas determinandi aliud; sed Deus non habet libertatem determinandi contradictionem causae peccati, sive ipsum peccatum: ergo. 2º: quod si causa peccati esset Deo libera, Deus libere posset velle peccatum.

308 Dicer mari, no miri, et mixe pbans: p hoc enj, quod Deus det pro auxiliu, sub quo prevedit fore peccaturu, et sic pmittat pecci impedret volunt. alquet minus praus n peccat. Ad 3m minus pbans maxi libertas impetrandi unu otradictoy immediate, et in se ipso e 8a, 2do; mediate, et in aliquo requisito, no. Sufficit, quod sit libera, detrandi extrea, q n extra tales prerequisitii. Dunt similiter Thomiste quod voluntas creata potest impedi te vestre illius minus q voluntas e premota ad amor. Ad 2m no pbr: si enj Deus conferat auxiliu premotiu efax ad n peccandu, stabit carea pecci Deo libera, et si conferat auxiliu preventiu inefax, stabit pecci n ex intrise Dei, q ex intrise, et malitia pri.

309 Inst. e: si praus heat auxiliu A n peccaret, q peccat: q n n het auxiliu A. Reo, minz, q n sit detrahibis a Deo, et tamen detrahibis in aliquo prerequisito. Ad in collade, q nace auxiliu A, sub quo praus n peccaret. = Dices: si praus detrat pecci et Deus nace auxiliu cur praus detrat premissa mixz, et n Deus. Res, quod praus detrat parte ex cuius pone sequr pro tonu premis praus peccat, Deus tamen denegans auxiliu detrat parte, ex cuius pone n sequr pro talis premisse: q ho nace auxiliu A, qui Deus detrat, neq sequr pecci, neq carea pecci, ut videe e in decreto supra pro.

310 Nota adversarios accipi tenentes voluntati efaci Dei n posse resisti iuxta illud Esther: n e qui posit resistere voluntati tue; ratiocinantur asserere voluntati pose restere voluntati efaci Dei, seu efcacis divini motioni; quod ij nisi premotioq detrant, et scia media amplectantur, n poterunt a manifesta otradictioe salvari. Deinde et catholice potest dici sine censura, quod voluntas potest resistere, abijcere, et expellere divini decreti motioq; tamen vitanda e haec pro voluntas potest frustrare motioe divini decreti efacis. Raoe: q detrat efax supponit scia media unde decretu frustrare est scia falsifare. Cap. 5. Premotori efigia precludunt.

CAP. 5.

Premotoru efigia precludunt.

311 Reni 1o, in voluntate premota ad amore dari poteste proxima ad n amore; n q in sensu opoo premotoru ad amore posit n ponere amore, q in sensu diviso a sua premotoe sicut ho iustus potest peccare n in sensu opoo gratie, q in sensu diviso a gratia. = Ad exemplu nil valet.

ng iustus liber ē, et proinde potens abjicere errata; promoveri autem n ē liber, neq
promo potens abjicere premonoz l. ei resistere. Urger. [illegible] exemplo hoīs ferreis
catenis ab alio vincti, talis ho hēt potentiā currendi, si catenæ ab alio solvant,
illis tamen vinctus absolute liber n ē ad currendū: q neq pote rumpere catenas
neq illas n rupto currere.

312 [illegible] premotus [illegible] potentiā neq ea potest rumpere, neq
ea operari: q tr potest n amare in sensu diviso a premotione: q tamen nequit facere talē
sensū divisū dividendo se a premotione absolute n ē libera ad n amorē. Similiter dica
beato, qui [illegible] iusto potentia peccare. Addo quod tr pot amare voluntas sit impotens
n amare, talis autē impotentia orit a libera detraĉe libertatis; n ita impotentia orta ex pre-
motione: neq dicat premotionē ee. necessitatē suavē. Quia eni suavius, nec beato, et [illegible]
absolute necessitat ad amandū Deū. Preterea: voluntas premota ad amorē ē impotens
opponere n amorē cu premotione, nec facere sensū divisū: q n potest resistere, neq
dissentire motioni divinæ a Tridentinū, et Constanss. [illegible] n 285.

Si dicas, pre-
313 motione n se tenere ex parte actus 1i, sed ex parte actus interminati, ia preoccupata ē hæc
[illegible] a n 298, et sequentib. Ubi [illegible] premotionē debere venire ex parte actus
1i primi creati. = [illegible] 2o, tota potentia proxima ad utrumlibet [illegible] volunta-
tis creatæ stare in iudicio indifferenti indifferens opponens oppm, ita ut n rapiat faciu
voluntatē ad amorē, l odiū obti propositi, et cu hoc iudiciū maneat cu premotione,
ergo manet cu ipsa integra libertas. = Sed mirror, q Pelagiani, et Manichæos obi
nantes nullā in hoībus libertatē ee, sed oīa fato regi, nunquā recurrisse ad indifferēs
iudiciū: q q hic n ē sufficiens ad libertatē. Preterea, iuxta divū Thōm qu. 22, art.
8. voluntas potest necessitari, et n a solo obto: q cu indifferens iudiciū opponit necessitas.
3a
314 [illegible] tamen ē: stante iudicio indifferente si deficiat ex parte actus 1i habitus [illegible]
saus ad operao, voluntas necessitat ad n operao: q similiter stante iudicio in-
differente si superveniat aliquid necessitans, et inexū cu operao voluntatis,
erit necessitata ad operao. Prob. ē: q sicut n libertatē requirat indiffeā iudiciū,
ita indiffea virtutis: q sicut stante indiffea virtutis potest destrui libertas,
ita stante indiffea iudicii destrui virtutis ad unū. Preterea: nihil prohibet, quod stante indiffeā iudiciū
Deus ponat qualitatē occultā in voluntate determinantē necessario voluntatē ad ope-
randū, quam voluntas experiat talē qualitatē, neq intus agcat illā, et tamen
nunc auferret libertas.

315 Sic de vinctus catenis, et hens iudicium indiferens de via ad fugiendum, adhuc met necessitatus ad non fugiendum: quia similiter manebit necessitas cum premotione, et heat iudicium indiferens. Si autem dicas, quod non nequit esse iudicium verum ipsi proponens fuga ut proxime possibile in illis circumstantiis, idem dicemus de premotione. Quod si homo non avertit premotionem, et Deo potest here iudicium indiferens cum potest non avertere vinculum, et vincere potentia obediensi; immo si careat habitu supernali, et non avertat talem causam, heat iudicium indiferens, adhuc erit necessitatus ad non ponendum actum supernalem.

316 Dices: voluntas tendit in objectum ea ratione, qua sibi proponitur; sed stante iudicio indiferente objectum proponitur indiferens: ergo voluntas tendit indiferenter. Distinguo majorem: qua proponitur ex parte objecti, concedo; ex parte actus, nego: aliter cum Deus in hac vita solum mediate proponatur solum mediate tendet voluntas in Deum, quod est absurdum. Retorsio, et solutio sumitur ex Divo Thoma ubi proponente argumentum 2a 2ae quaest. 27, art 4o sub his terminis: "incognita amari non possunt; sed Deum non cognoscimus immediate in hac vita: ergo nec immediate amamus. Et ait dicendum quod licet incognita amari non possunt, tamen non oportet, quod sit idem ordo cognitionis, et dilectionis".

317 Itaque voluntas non amat, nec odit nisi objectum sub bono ut bonum, vel ut malum: illae enim sunt rationes, sub quibus tendit voluntas; potest tamen voluntas tendere in objectum sub diversa ratione, sub qua non cognoscit objectum, quando talis ratio non est sub qua; sed se het ex parte modi repraesentandi: unde cognita persona cognitum potest libere amare, indiferenter cognitum amare personam, et mediate cognitum immediate amare. Hinc licet iudicium indiferens repraesentet objectum ut possibile praecise ut non possibile praecise atento influxu iudicii, non vero atento omni: quia iudicio indiferente potest voluntas aliunde necessitari ut dictum est.

318 Instas: si voluntas potest amare objectum sub aliquo modo non repraesentatum, ergo potest libere amare objectum propositum ut indiferens determinans ad unum, sed hoc est falsum: ergo. Nego majorem: nam licet voluntas possit amare objectum sub aliquo modo non repraesentatum non tamen sub omnibus: unde cognitione mediata potest regulari amor immediatus, et amor necessarius cognitione indiferente. Ratio: quia ad hoc libera proxima illa requirunt, et ex nullo capite debet necessitari; atque adeo si cognitio determinet, et necessitet ad unum talis libertas;

[illegible] eni requirit connexio indifferens; ad hec non sufficit: quia simul cum connexione indifferente potest dari aliud libertatis evertens.

319 Dices implicat, quod iudicium indifferens moveat ad amandum necessario, et quod voluntas amet necessario sub iudicio indifferente. Distinguo maiorem: ly necessario apellante supra moveat, subdistinguo: implicat etiam, quod iudicium indifferens necessario moveat, concedo; ly necessario apellante supra amandum, nego: potest enim iudicium indifferens movere ad amandum necessario; necessitas tamen in amore tunc casus non proveniet ex iudicio, sed potest provenire ex alio capite, hic est ex opposito effectivo necessitante voluntatem ad unum.

320. Resp. 3°, premotionem posse accipi ut est res entis, et sic posse voluntatem illi resistere; et posse etiam accipi ut instrumentum Dei, et sic non posse voluntatem illi resistere. Deinde: premotio sumpta talis est ut illi possit voluntas resistere. Si secundum: libere agit. Si primum: in premotio antecedente amorem non connectitur cum amore ab intrinseco, quod tamen adversarii negant. Preterea: in quolibet puncto quantumvis resistente potest fieri eadem distinctio, scilicet ut est res entis, et ut quod est instrumentum Dei, et sic nulla erit probatio necessitans antecedens.

321 Resp. 4° premotionem esse instrumentum Dei efficacis intendentis actum liberum creatum, et consequenter connecti cum operatione non necessaria, sed libera, ut probant nostri D. Tho. 1ª parte art. dicentis: cum divina voluntas sit efficacissima, non solum sequitur, quod fiant ea, que Deus vult, sed quod eo modo fiant, quo Deus ea fieri vult. Sed immediate post addit Angelicus: vult quedam fieri Deus necessario, quedam contingenter; et ideo quibusdam effectibus adaptavit causas necessarias ... quibusdam adaptavit causas contingentes, ex quibus effectus contingenter eveniant: ergo ita Deus intendens effectus, et modum quo effectus est ponendus, adaptat causas proportionatas; sed premotio non est causa proportionata ad actum liberum, ut supponitur; est: quia Deus intendens actum liberum, et cum libertas requirit ut premotio sit instrumento, et causa. Frustra igitur intenderet Deus actum liberum facere necessitante ad illum.

322. Resp. 5° premotionem non tollere libertatem, quia licet antecedat voluntatem creatam, non tamen antecedit consensum [illegible]. Deinde: quia vero Dei non tollit libertatem creatam quando antecedit voluntatem ad amandum Deum: quia licet antecedat voluntatem creatam non antecedit voluntatem divinam, et [illegible]. Deinde: premotio cum non descendat a libera ratione voluntatis

luntatis exerg. et nessitet indepent a voluntate qui modo ē. ... fedeabilis cy liberte creata. Dices, premotioē ēē nessitē rigventē, qā voluntas pr̄determ ā Deo p premotioē in ultimo oplemto actus n̄ potest se determe in actu 2º. Dāā q cy voluntas beati p visioē Dei n̄ sit determata in actu 2º ad amorē, ō in actu 1º tantū, poterit etiā se ipsā ipsa determe in actu 2º ad amorē, quod nemo odet. Cap. 6ū. Alia excludent, et simul premotio.

CAP. 6.

Alia excludunt, et simul præmotio

323. Resp̄t 6º nessitē premotionis ēē rigventē, q ē ex suppone premotionis. Dāā q cy nessitā hois inevitabilis vinculis ligatā et voluntas beati ad amandū Deū sit ex suppone vinculorū, et visiōis, erit ... quens, et sufficiens ad libertē. Sed nessitas rigvens debet descendere ex suppone libera voluntatis; premotio autē n̄ ē voluntas libera. Dices: quod nessitas voluntatis ad amandū ex suppone premotionis n̄ tā oriu ex nra premotione, quā ex inseparabile amoris cy n̄ amore. Dāā q similiter potest dici quod in beato ad n̄ amorē Dei n̄ tā oriu ex nra visione, quā ex inseparabili amoris cy n̄ amore, et sic beatū ēē simpliciter liberū ad amandū Deū.

324. Resp̄t 3º, premotionē ēē determaē Dei, quæ eminentē otinet determaē nrā: unde quoties servatū libertē nrā, toties ē nos operari ex determaē nrā, ac ex determaē Dei. Addit Gonetus quod Deus efficacissime premovens libertē nrā potest facere in nra voluntate quidquid ipse potest in se facere; ō nra voluntas potest se determaē ad actū sine læsione libertatis: ō similiter Deus poterit determe actū voluntatis nræ. Dāā 1º: si Deus potest facere in nra voluntate quidquid ipsa potest in se facere, Deus poterit amare, et vivere p amorē, et vitā creatā. 2º: Deus nullomodo poterit nessitare volunte nrā; q quælibet determaē Dei ē eminentē, et equivalentē determe nrā.

325. 3º quod premotio sit solū eminenter determaē nra ē, quod absolute n̄ sit determaē nra: sicut quod vita Dei sit eminentē vita nra ē, quod absolute n̄ sit vita nra: ō operaō proveniens a premotione n̄ ē absolute proveniens a nra determaē. 2º, ut operaō sit liberā n̄ sufficit, quod proveniat a iudicio eminentē indifferenti; alias amor beatus proveniens a visione, quæ ē eminentē iudiciū indifferens, esset liber: ō ut ope-

rio nra sit libera, n̄ sufficit quod præveniat a determinatione eminenter
nra; d requirit, quod sit fa nra.

326 Resp. 8.º distinguendo potentiam absolutam et potentiam in-
fallibiliter: ideirco voluntas præmota ad amorem habet potentiam absolutam, ut cum præmo-
tione conjungat negationem amoris; n̄ tamen habet potentiam infallibilem. Unde dicunt, hoc esse mu-
nera præmotionis, 1.º ut conectere infallibiliter potentiam in effectu vo cum amore; 2.º relinquere
potentiam absolutam n̄ amandi, quia ē præmotio ad amorem liberum. Sicut implicat necessita-
rium et absolutum ad amorem liberum, ita et præmotio quæ tollit libertatem ad op-
positum amoris. 2.º illa potentia, quæ dicitur absoluta n̄ erit præmota; hæc n̄ sufficit ad
libertatem ut patet in beato habente potentiam remotam ad n̄ amorem.

327 Sed neque ē potentia proxima:
quia potentia proxima ad n̄ amorem ē illa, quæ dicit nabos [illegible] impedimenti [illegible] a vo-
lunte, et realiter nexi cum amore; d voluntas præmota n̄ ē eiusmodi: ergo n̄ ē potentia proxima.
3.º voluntas præmota ad amorem n̄ habet potentiam proximam ad n̄ amorem in sensu diviso
præmotionis, quia n̄ potest facere talem sensum divisum; neque in sensu composito præmotionis:
quia n̄ potest jungere n̄ amorem cum præmotione ad amorem; ergo n̄ habet potentiam absolutam ad
n̄ amorem, quæ sufficiat ad libertatem. Præmotio enim relinquit voluntatem ante impeditam, quod
impedimentum destruit potentiam proximam, et consequenter libertatem. Mitto alias rationes videndas apud
nostros authores.

328 Hactenus præmotionem in actis liberis rejecimus; modo autem illam a actis ne-
cessariis ut superfluam excludemus. Prob. præmotio n̄ requiritur ut causa necessaria determinet,
neque ut applicet ad agendum, neque ut subordinet causam 2.ª: ergo ē omnino superflua. Prob. 1.ª
pars antec.: quia ignis v.g. per suam naturam ē determinatus ad actum dicente divo Tha 1.ª par.
quæst. 115 art. 1 ad 3.º: necessitas naturalis inhærens rebus, quæ determinant ad unum ē impres-
sio quædam Dei dirigentis ad finem... d id quod creaturæ a Deo recipiunt ē
eorum naa. Prob. 2.ª pars: quia id applicat causa necessaria ad agendum, quod ad agendum
determinat; d per suam naturam determinat ad agendum: ergo.

329 Nota, quod applicatio ad agendum alia ē in actu
1.º, quæ ē ipsa naa causæ necessariæ de se ad actum determinata, et posita in eo statu ut possit
proprium; alia ē in actu 2.º, quæ ē ipsa actio, qua creatura actu operatur, ad neutram
vero applicationem requiritur præmotio. Nam applicatio causæ ad operandum desumitur ab approximatione causæ. Hæc
autem ē in ratione cum correspondens loco propinquo ad passum d tamen approximatio constituit a-
plicationem causæ n̄ ad operandum, d ad posse. Prob. 3.ª pars: quia subordinatio necessaria nostræ scientiæ Dei causæ
2.ª est quoad esse, d quoad operari: ergo ut subordinet Deo n̄ requirit præmotionem.

330. Urgeo: ut Deus influat tamquam causa prima in omnes creaturarum effectus non requiritur praemotio: ergo. Observat autem: munus causae primae praecisione salvatur in his tribus. 1°, quod sit causa operans prius, quam causa 2ª operetur, et hoc verum est, quia ante operationem causae 2ᵈᵉ hanc, et ejus virtutem producit. 2°, quod sit prima omnium causarum, et hoc etiam verum est; quia si quemlibet effectum in suas causas resolvemus inveniemus omnes causas 2ᵈᵃˢ operari per virtutem acceptam a Deo, et Deum per virtutem a se habitam. 3° quod sit causa prior in causando, et hoc verum est: quia causalitas Dei est prior ordine dignitatis, perfectionis, et in substendi causam: ergo ad hoc nihil requiritur praemotio. Cap. 7. Fundamenta Praemotorum diruta.

CAP. 7.

Fundamenta Praemotorum diruta

331. 1um, et praecipuum est: Deus est magis liberum, et magis determinans: ergo Deus prius determinat actiones liberas creaturae, quam ipsa creatura; aliter hec esset magis libera, et magis determinans. Confirmatur 1°: quia voluntas est domina sui actus, se determinat ad unum actum: ergo Deus est magis dominus actus voluntatis, quam ipsa voluntas: ergo. 2°: actus, quo voluntas se determinat magis est a Deo, quam a voluntate creata; sed quia est a voluntate creata se determinat: ergo. Retorqueo: Deus est magis intelligens, magis volens, et magis vivens: ergo prius intelligit, vult et vivit per intellectionem, volitionem, et vitam creaturae, quam ipsa creatura. Aliter haec esset magis intelligens, volens, et vivens. Haec retorsio proportionaliter tenenda ad reliquas instantias.

332. Respondeo itaque directe ante nos cum, voluntas enim creata non est magis neque 2ᵘ determinans in operatione creaturae, quia non supponat aliud, neque praesupponat ab aliud determinans seu praedeterminans. Deus tamen absolute loquendo est magis determinans, non vero respective ad operationem liberam creaturae. Ita creatura est determinans suae operationis creatae, et Deus suae operationis divinae, simpliciter tamen creatura determinat suam liberam operationem, sicut Deus intelligat per prius determinans suam operationem liberam divinam, sicut Deus est absolute magis vivens, non tamen respective ad vitam creaturae, per quam creatura est unice vivens, non igitur est contra primitatem magis liberi, quod Deus non determinet creaturam determinatione propria causae secundae, ut etiam Thomistae fatentur.

333. Ad 1.^m ç^{am} oᵃ disquo maj: voluntas ê domina sui actus dominio immediatè electivo, et determinativo se determinat, cdo; quoq ê domina utcumq; no. Et ȝ Deus habet dominiȝ ȝfectissimȝ in operaois creaturæ eo mo, quo dictȝ ê disputatione præcedenti, at tale dominiȝ ñ ê immediatè electivȝ, aliȝ Deus determinando operaoeȝ creaturȝ faceret liberȝ aoȝ creaturæ, qꝫ qᵃ domina ê dominio electivo ipsa sola eligit, et determinat suos actus. Sola ȝ voluntas determinat eundem ꝑ ꝑes supra ceteros. Ad 2.^m disquo maj: magiȝ, et in diverso mo, cdo; in ȝ esse, no. Sicut actus supernales ȝ ꝑcipuè sunt ad Deum supernatȝ munus ȝ a voluntate, ab hac tamen, et ñ ab illo ꝑcedit determinatè, ita ꝑportione servata, ȝ actio creaturæ magis sit a Deo, quȝ a creatura, ab hac tamen, et ñ a Deo ꝑvenit electivè, et determinativè.

334. Dices: ȝ sicut habens spectat determinaoeȝ voluntatis ad operandȝ, ita Deus spectabit determinaoeȝ et operaoeȝ creaturæ ut cȝ ipsa concurrat, quod ê contra Dilum Arausicanum 2.^m canone 2.º, ubi damnant semi Pelagiani dicentes Deȝ spectare voluntatȝ nostrȝ ut a pecco purgemur; no absolutè coȝ, ut ȝ Deus dicat spectare nostȝ operaoeȝ requirit, quod nostra operaoo antecedat operaoeȝ Dei, hoc autȝ ê falsȝ cȝ sit una, et eadȝ creaturæ, et Dei actio, at in vero aliquo sensu potest dici Deȝ spectare voluntatȝ nostrȝ ut ait S. Cirilus cathechesi 152 contra illud scripturæ spectat Deus ut misereatur vestri, et illud ecce sto ad ostiȝ, et pulso, quod fatentur Dominicus Soto, et alij apud nostrȝ Henay tomo 2.º de scia 2.do.

335. Neq ê absurdȝ Deȝ spectare bonȝ usȝ liberi auxilij gratiæ, ut aliud uberius tribuat, quod ñ repugnat Conciliȝ: hoc ȝ ibi damnat semi pelagianos docentes voluntatȝ humanȝ ꝑ opera natia disponere se ad nostras actiones, initiȝq; iustificationis ee a nobis, sine gratia supernali. Instas: creatura determinat concursȝ Dei indifferenter oblatȝ ipsi Deo; ȝ creatura ita determinans ñ tollit libertȝ divinȝ: ȝ neq Deus determinans creaturæ tollet libertatȝ creaturæ. Concesso maj, disquo min, ñ tollit libertȝ divinam, quoad exercitiȝ in actu 1.º, cdo; quoad concursȝ in actu 2.º, no suppositȝ, quod Deus liberè immediatè exerceat cȝ creatura libera, nam Deus ñ determinat concursȝ in actu 2.º, ȝ a creatura determinat, cȝ Deus ꝑ sua libertate se determinet, ꝑbeat concursȝ indifferenter divino, unde determinans creaturæ supponit decretȝ liberȝ, quo Deus ꝑbeat

suq oppos. et sequens Deus soly mediate libere se exercet.

536. 2us argus: Ab indifferenti ut indifferenti nequit oriri determo; d voluntas creata ê indifferens ut indifferens: q ab ipsa nequit oriri determo: g oritr a Deo predeterminante. Distinguo maiq: ab indifferenti indeta indifferentia, et sufficienti nequit &a, cdo: in [illegible] electivi et determi, no. Ab hac nequit oriri determo in sensu compo indiffe, cdo: in sensu diviso sive excludens indiffe, ne. Voluntas ex se determina fit determinata, sicut n pas efficit se patrem dum generat, sic voluntas indifferens ad finale pecci se determinat iuxta dos Thomas ad finale pecci, et iuxta fides etiq ad malu. Si dicant tale denominatur n oriri ab indifferenti potive ut tali, d tantu precisive quatenus prioris ad determq n intelligitr fuisse determinata potive, neq potive n determinata, o precisive tum dicemus et nos: voluntas q creata sicut Divina ê indifferens indiffea potestatis, et dominii electivi in suos actus.

537. Deus ê 1s movens q premovet [illegible]: q Deus ê 1m ens exorit prius q creatura: q q ê 1s movens debet movere voluntq creatam qug ipsa se moveat. Respondeo: si creatura n moveret a Deo ad suq liberq operationq, esset 1o movens vel ce esset movens immotq, d hoc ê falsq, et 1a unica oe, quod movet ab alio movetur, [illegible] nisi Deus premovere, et movere voluntq voluntq creatq ad malu, et finale pecci. = Dices quod finale pecci nihil ê, et puru non. = Sed si: g n ê finale pecci, et sequens Deus pro nihil puniret creaturq cq n sit potior ratio pro uno, quq pro alio; d quidquid de hoc sit.

538. Dicere anti distinguo sequens: q premovet impulsa[illegible], [illegible], et physice, no; si vero in genere, et sit pro auxiliq de se n [illegible] mentis cq operatione sua. Igitur ut Deus sit 1s movens sufficit, quod libertate creata servet, quod illq premoveat n pro prq merito operatione cq operatione, d pro auxiliq indifferens, et inclinans voluntq, cq qua concurrat n pro prescivas, d pro simultaneq eamdemq actioq, ita tamen ut actio prius a Deo sit prior n [illegible], d ratione, et dignitate, qug actio prius a creatura; et tamdiu quod Deus sit causa 1a, creatura 2a. Deus igitur ê 1s movens, d ê movens immotq, q ita causat, ut neq fecerit, neq in causando adiuvat ab alio, quod in nra [illegible] n advenit voluntas.

539. Excipe Thomas quod libere [illegible]; Deus movet ora [illegible] eorq et ideo decima movit ab aliquibus participat cq necessitate, a non nisi cq libertate, et ideo sic movet Deus

„mentis humanae quod tamen potest hunc motum divinum resistere. Accedit et D.
„Aug. de libero arbitrio cap. 18: quicumque ista causa est voluntatis, ... resisti
„non potest sine peccato, et sine merito ei cedit; Deus tamen promovet ad operationes
„bonas creaturas, et resistibiliter, et evitabiliter quatenus vocat, allicit, et inclinat volun-
„tatem per modum auxiliorum, quibus potest voluntas resistere, nullomodo autem promovet ad
„operationes pravas: Deus enim neminem tentat, sed unusquisque tentatur a concupiscentia sua.
Praeterea: in aliquo sensu possumus dicere, voluntatem esse se moventem cum divo Tho. 1a 2ae quaest.
10, art. 1: in corpore dicente: primum movens in ordine ad exercitium actus est voluntas.
Hinc ad utramque confirmationem.

320. Ad 2am [illegible] movens in motu; et si vo-
luntas non [illegible] a Deo [illegible] moveatur [illegible]. Primum: si volun-
tas ex se indifferens potest a se determinari, potest esse a se indifferens, et a se determinata;
et hoc repugnat cum sit [illegible] contrariorum. [illegible] nulla ratio voluntati
se opponit determinandi ad suos actus liberos, quod est haereticum. Deinde sicut apud
Thomistas voluntas se determinat 2o ex determinatione praedeterminata cap. 21 potest esse 2o
(ratione) movens, et motum; sic apud nos voluntas non praedeterminata potest a Deo po-
terit se determinare et esse movens determinans se ipsam. [illegible] solvet illud Thom
[illegible], quod voluntas se ipsam non [illegible] [illegible] effective.

321. Deinde [illegible]
[illegible] actiones immanentes esse, per quas ita se ipsum movet recipiendo [illegible]
do, unde nullum est inconveniens, quod idem sit movens per [illegible] actionem, et motum
per [illegible] passionem, [illegible] repugnare quod idem sit movens per [illegible]
actionem, et motum per [illegible] motum, et hinc patet [illegible] ad argumentum. Ad confirmationem
in [illegible] voluntas [illegible] indifferens in actu, et a Deo [illegible] determinata, po-
test tamen voluntas [illegible] indifferens ex se determinari, et in hoc sensu [illegible]
[illegible], [illegible], et [illegible] [illegible] haec motu contraria [illegible] diversis instantibus.
[illegible]; pro eodem instanti, [illegible]: sicut non repugnat voluntas ex se [illegible] et ea
se agat [illegible], [illegible] fiat in actu.

322. Nota hic voluntatem [illegible] [illegible], actus oppo-
sitos esse [illegible] [illegible], non [illegible] ad illos. Et ergo [illegible] activa, et electiva [illegible] ac-
tus oppositos simul simultate [illegible] non [illegible] simultanea. Si quaeras cur vo-
[illegible], [illegible], [illegible] aliud [illegible] ratio cum divo Anselmo de casu diaboli [illegible],
„et cum divo Tho. quaest. 3a de malo art. 3o cap. 1: non oportet aliquam causam quaerere,
„quare hoc respicit ipsa libertas voluntatis, qua potest agere, et non agere. Non

etiã, quod Deus nequit ... creaturã, n qd illa sinet eminenter, ... o qd illa sinet ... effectivi ... et actu ... primus creans ... sit effectiva actu 2° illiq eminenter ... potest effici actu 2° ... effectivus erit simul ex utroq actu.

523. Ulterius nota; quod ê in pot.a ad 1um esse et ad 2um posse, n nece ẽẽ, neq. posse, et consequenter n ẽẽ productivi 1ae sive ẽẽ 2. posse, quod autem ê in pot.a ad operand ẽ productivi operadi, et electivi, si sit liberi, ut patet in voluntat. praemota, quae etiã ê in pot.a ad operadum, et tamen n ... a Deo ... praemone. Tandẽ nota Deu ẽẽ simul movens cũ creatura, q ... creaturae, et ẽẽ 1um movens: q ... a se habita, et q praevie movet voluntatẽ p auxilia, quae veniunt ex parte actus 1ae ... ad opus liberũ; ... vero ... p operas ê 2u movens. Cap. 8o. Fundamta reliqua.

CAP. 8.

Fundamta reliqu.

524. S9: sicut actus liber debet ẽẽ a ... indifferenti, ... a ...; o actu ê ... Deus ... libere: g et ... liber ... Deus ... Confirmat ... pro affata subto capaci denominaois illud denominat; o actu nõ, qui ê ... affata Deo capaci denominaõis ...: g illud denominat ... 2° voluntas creata ê ... libera: ... Deo libere operabilẽ ... praemoti ... q ut actus sit debet ... a ... indifferenti, ad quod requirit, quod ... ang ... nesaus, ut aut ... sufficit, quod ... aliquod ang ... a ... indifferenti.

525. Ad 1m ... dist. maj: Deu capaci denominaois ... p operaõ, quae ponit immediatè electivè, ... quae solũ effective ponit, no. Sicut ... Deus sit capax denominaois intelligentis ... tamen p operaõ, quae n operat vitali, qualis ê ... ; ad 2m distinguo ant: voluntas creata ê ... remote, et radicalitr libera, ... ; ê ... et proximè libera, no, sicut ... Dei n tollit libertatẽ radicalẽ, quae ê ipsa ... voluntas, o libertas ... et proxima, et hoc sufficit ut voluntas ... libera, ut ê per praemotõ.

326. 6º: juxta S. Aug. lib. de correctione, et grat.:
"Deus magis hēt in sua potestate voluntates hom., quā ipsi suas: ḡ Deus magis
potest operari creaturas, quā ipsa creatura. Prob. 1ª authoritas ... diverso mō, et
genere suo; ... mō, no ans, et ... Homo in sua potestate est eligere, et determinare
quæ velit; Deus tamen n̄ est exigens, et determinans hom. operationes; Deus enim ē majus dominium dominiis potestatis, et iurisdictionis ad destruendū, l servando voluntatis humanæ libertatē. Instas: ... Deus ... nō actus liberi nisi potentia, quā voluntas creata. ... voluntas creata posset ... quid po-
nit, et n̄ ponat opus; ḡ Deus n̄ ... facere, quod ponat opus ex sua determinatione inde-
pendenter a quocumq; usu libertatis nostræ: ḡ.

327. ... juxta Apostolum: Deus ... operari ad extra nisi ex decreto voluntatis suæ: ḡ n̄ nisi determinando operatur nostras liberas. Ad instantiā, no cog, et distinguo majorem ...: voluntas potest ... divinas determinationes, omnino independenter ab illis determinationibus, no. ... Deus ... Dei erga opus nostrum liberum, quā dominium humanum, eo q. Deus potest facere, quod n̄ ponat tale opus, eo q. Deus dat extra voluntati, dat auxilium quo ponat opus, præparat ... ad quæ ... libere Deus se ..., voluntas humana creata independenter ab illis ... determinationibus ... facere, quod ponat opus. Ad ... , ... immediate, no ... . Deus ... libere ... voluntatis suæ, l ..., l ... . Hinc autem n̄ sequitur Deū n̄ posse operari nisi determinando nostras actiones liberas, ... n̄ nisi per operationes, quæ ... exerceat, ut immediate libere.

328. 7º: in Scriptura dicitur Deus ... voluntatem humanam, et n̄ esse, qui possit huic momenti resistere: ḡ. ... in catechismo ... V parte ... de ... Symboli ... dicit, Deum illam, quæ agit ... inclinatione ... actiones impellere: ḡ. Ad argumentū dico Deum trahere voluntatem humanam ad bonum tractione ... libera, n̄ vero ... et ... voluntati ... Dei ... hæc tamen ... ē ..., a creatura potest ... voluntatem impellere ... Ad ... Deum impellere volunt. creatam ..., n̄ ad malum impulsu ... liberi, quæ ... illustrationibus; et ... et movet voluntatem, ... auxilia in circumstantiis ..., ..., et in quibus sunt ... cum nostra salutis operatione.

329. 8º: ...
sequitur ad ea, et hoc ... quando ... hēnt diversas naturas, et ... hēnt ... ea, et ...

nec actio specifica a suo, et a pot. q Deus ponit actionem p quam proxime operatur. Probatur 1°: q Deus e 1m ens debet ee prius, quam creatura: q caa 1a debet operari prius quam creatura. 2°: ideo ex duobus homus simul portantibus pondus neuter subordinatur alteri, q neuter operatur prius; q caa 2a subordinatur 1e: q operatur prius. 3°: caa influens in effectum nobilio, perfectio, quam alia, prius influit, quam alia: q caa 1a influit nobilio perfectio, quam 2a: 1a q influit q effectus e ens, et 2a q e tale ens: q.

350. Respondetur negando ante, in volunte primora, quo ergo hoc ee et hoc dicto ab ee, et pote Dei. Disquo maj: operari sequitur ad ee secundo caatio, do: caatio similitudinis in fieri intrinsecu; et neg. min. neg. q. Operari praesuponit nam, et poa actum, cum qua n convenit in fieri intrinseco: unde 1a caa, 1 pot sunt dist. potest ab illo exire eadem actio ut patet ex dis iustioe 1a hujus stat. Ad probat. maju dico, pot, et esse sola specifaxy expiency acto, si indeliter alunde aster acto, dist, neq ptes actiones possunt perspicere eundem terminum, et eadem actio ptes pot specifalem dista intrinsecy actio sunt prata eius intrinsica.

351. Ad 1m Probatio concesso ant, disquo conquens debet prius operari producendo creaturam, do, producendo effectum creaturae, neg cog, de priorite nae, et illa do de priorite dignitatis, et in subitenti caa. Ad 2m neg, caatis, ideo enim nulla 2a alteri subordinatur, q neuter concurrit ut caa superior, et tribuit naturam creaturae, cum qua simul concurrit. Ad 3m disquo maj: prius influit priorite proportionata perfectionis nobili, do; n vero proportionata, neg. Diversitas illorum similium petit solum inter caa 1a et 2a priorite, dignitate, et ratione, n priorite nae, unde conquens disquendum e in hoc censu.

352. Dices 3o ex Pal. nulla caa 2a potest se reducere de poa ad 1m exercitium agendi: q debet reduci de pot ad actum agendi ab alio agente: q. Prob ant: nil potest reduci de poa ad actum nisi ab agente, quod praesuponitur in actu; q nulla caa 2a ex parte ad 1m exercitium agendi suponitur in actu agens: q. Aut vero Deus n pote se reducere ad 1m exercitium agendi, neg p primi ad tale exercitium, Deus n e in actu agens. Neg ans, et disquo maj: prius, nisi ab agente, quod praesuponatur in actu extens do; in actu agens, subdisquo, nil potest reduci de poa extendi ad actum extens nisi 2a, do; de poa operandi ad actum operandi, nisi quomodocumque caa 2a sit in actu extra, et naturis primus n indiget

a° illa reducente de pota ad actu operandi, et quidem ratione 1ª prime poten
e in actu eminenter, l virtute tali.

353. Et licet nil possit fieri potens in actu nisi ab eo,
quod presupponatur in actu existens, potest tamen fieri V agens in actu, licet non pre-
supponat in actu agens. Ratio: quia nulla creatura potest sibi dare existentiam,
unde ad illam debet presupponi aliud existens, et operans; at ut creatura
operetur nec debet presupponi operans, nec demata; hoc est non requirit ut
presupponatur proxime potens operari, et consequenter qui producat suam operationem.
Instas: causa 2ª sine premotione est admixta potentialitate: ergo non indiget tali mo-
tione ut obtineat talem actum. Nego ans, et disting. probationem: est admixta potentialitate
passiva actui, conc.; physice passiva, l receptiva, nego. V non dicit imperfectionem cum re-
periatur in Deo, dicitur autem 2ª, quia hec non competit causa 2ª ut recipiebat actionem suam externam.

354. Vo:
causa 2ª non agit nisi applicata a 1ª ad agendum, quia hec applicatio est per viam physice motionis:
est. Patet ratio: quia hec applicatio est actio, qua Deus facit, ut causa 2ª faciat, nam juxta
„ Thomam cum Augustino Deus facit ut faciamus, et ut agamus, Deus donat nobis
„ non solum posse, sed etiam agere. = Omissa maior, nego minorem, et omnes probationes, ex qua non se-
quitur physica motio. Deus facit ut faciamus non solum faciendo in nobis naturam facie-
re, sed etiam natam posse, et prerequisita ut faciamus, non vero agendo per vim nostrae
actionis, aliquam actionem nostram fieret ante, quam a nobis fieret. Praeterquamquod actio non
potest fieri per aliam actionem.

355. Ad aliam notam V, quod nostra libertas actualis, ex eo pe-
dens constituitur per aliquid distinctum, licet per causam 1ª applicata, et preparata per decretum indif-
ferens, et 2ª hoc non efficitur a Deo, sed efficitur enim per aliquam creaturam 2ª quod a Deo
efficitur. Unde causa 1ª, que est extrinseca liberati nostrae voluntati, et essentiali, seu voluntati,
quam illa non constituit, sed causat est intrinseca, et constitutiva libertatis nostrae talis, et ex-
pedicionis; 2º, quod de actione simul proveniente a Deo et a creatura verum est dicere.
actio creaturae ut provenit a creatura est a Deo; sed quia est a Deo necessario a.
causa 2ª talis actionis; sed quia ut proveniens a creatura exigit provenire a Deo,
at quia actio creaturae non est proprie actio Dei, exigit tamen quod ut talis sit actio Dei, et
Ratione aliud est, quod talis actio ut provenit a Deo sit a creatura.

356. Vº, quod falsum
quod absolute agens in pota passiva activa ad aliquem actum talem actu absolute indigere, Deus
quia est in pota passiva activa ad operationes ad extra, quae non indiget absolute. 2º, quod pro

loco motiva ut talis ē nata, subdita tamen voluntati, q̄ ut sit expedita ad motū determinatū indiget imperio voluntatis, quod deficiente n̄ ē indeterm indifca ppria libertatis. 5°. quod cū creatura indigeat ex limitatione sua concursu Dei, n̄ tamen ē 2ª. inde ē quod creatura dependeat a Deo in operando, n̄ Deus a creatura, et creatura concursu Dei operet, et Deus concursu creaturæ, q̄ concursus Dei, et aliis præparatio: dirigitur ad effectum creaturæ ut ad terminum productionis, et ad creaturā ut ad materiā operationis, quæ sine præparatione Divini concursus n̄ esset operatio.

CAP. 9.

De Angelici Doctoris mente.

355 Ex authoritatibus pro nobis allatis, constat S. Thomæ pro nobis esse. Plura tamen occurrunt S. Doctoris contra nos testimonia, quorum aliqua ex dictis solvi possunt, alia ex dicendis solvi facile poterunt; reliqua tamen solvenda nō, quorum 1ᵘᵐ ex variis locis in quibus S. Doctor ait: quod causæ 2æ sunt instrumenta causæ 1ᵃ: ergo sicut instrumenta præmoventur ab artifice, ita causæ 2æ a Deo. Sed authoritas S. Thomæ 2ª 2æ quæst. 23 art. „ 2° dicentis: n̄ potest dici, quod sic moveat Spiritus S. voluntatem ad actus diligendi, sicut movet instrumentum, quod serra ab artifice. Scilicet similia pugnantes authoritates, dicti nostri objectionem tollunt.

358 Ex ipso causæ 2æ sunt instrumenta improprie, et metaphorice, ideo; proprie, et rigorose, non; aliter sicut instrumentum mere passive se habet, et ad productionem maxime ab artifice, ita causæ 2æ mere passive se haberent, et velut maxime quoddam esset Dei: quod dicere de libero arbitrio ē aperte contra Scripturam. Igitur causa creata libera est sui operis libera ē instrumentum liberum causæ ē pro suo libito se operari et operari ante Divinum: movetur itaque a Deo sicut instrumentum ab artifice, dicitur ut possit tali motioni resistere.

359. 2ᵘᵐ testimonium ex quodlibeto 12. quæst. 1ª art. 1 ubi dicit: a Divina providentia oīa ēē prædeterminata. 3ᵘᵐ ex 1 parte quæst. 105 art. 3° ad 3ᵘᵐ „ ibi, quia de se ē agens oportet, quod determinet ab aliquo exteriori „ ad effectum; ergo voluntas creata ē causa de se agens: ergo oportet, quod a Deo determinet. Ad 2ᵘᵐ resp. oīa ēē a Deo prædeterminata, n̄ determinate physice, dilate quatenus oīa sunt ordinata, disposita, et provisa a Deo. =

Ad 33 oppono aliud S. D. testimonium quaest. 3ª de malo art. 3º ad
" 3: voluntas cum sit a. instrumentum a aliquo determinatur ad unum, sit
" actibus rationis; neque oportet hoc esse ab aliquo agente extrinseco. Praeterea
Theologi dicunt nos reatus

360. S. respondeo dupliciter posse determinari aliquid in genere causae ef-
ficientis, et materialis, quod est sola voluntas; aliud in genere causae finalis, et motivis,
quod est felicitas, vel beatitudo, quae cuilibet appetentis voluntati, et quae intra
se non habet voluntas: a beatitudine igitur movet, et determinat moraliter voluntas ad suos
actus, et sequentes ab aliquo exteriori determinat moraliter, et in genere causae efficientis
phisice vero et in genere causae efficientis materialis, voluntas sola se determinat juxta
illud supra dictum sola voluntas determinat rem, quia teneat. Sic docebat sanc-
tus Thomas.

361. Quaest. quaest. 3ª de pot. art. 7 ubi ait S. Doctor creaturas de-
pendere a Deo in operando non solum quatenus a Deo habent suas virtutes,
sed praeterea, quatenus a Deo accipiunt quandam virtutem instrumentalem, fluentem
per modum incompleti motionis, et ad modum esse intentionalis superaddita ipsis causis 2ª. verba quae
et paregesit dicens hoc genus actionis esse quoddam medium existens in creaturis
per modum quo colores sunt in aere, et virtus artis in instrumento artificis; atqui hoc est
physica praemotio: ergo = Sed non favet adversariis: nam cum actio, et virtus motoralis de
qua hic, sit in creatura sicut virtus artis est in instrumento, et sicut colores
repraesentantur in aere virtus illa instrumentalis longe abest a praemotione.

362. Praemotio enim recipitur
phisice recepta in actu; colores autem tantum sunt in aere, quae ego sum in speculo tibi praesentes
sente: neque virtus artis est phisice translata ab arte artificis, neque recepta phisi-
cè in instrumento. Deinde praemotio non habet esse intentionale, sed physicum; secus autem prae-
dicta virtus instrumentalis. Igitur Doctores nostri authoritatem intelligunt de concursu si-
multaneo Dei cum creatura, non vero de praemotione. Ideo Doctor. l. 2. quaestione 1ª. art.
2º intentionis vocat tendentiam in aliud, sicut quod in aliquid aliud tendit, et actio
moventis, et motus mobilis: Unde actio Dei concurrentis cum creatura recte vocatur
intentio, vel ad modum esse intentionalis.

" 363 Alii exponunt rursus ibidem dicente: cum Deus sit
" virtus, et sit intra quamlibet, non ut pars essentiae sed ut tenens rem in esse, sequitur quod si
" in quolibet operante immediate operetur. Unde loquitur de virtute Dei, et ideo, quae ita
plata causis 2ª per immensitatem operatur virtutem instrumentalem fluentem, et directivam actionis; quae licet

n sit physice recepta in instrumento e tamen quasi virtualiter delapsa, quae deinceps actus quae operatur per immensitatem applicatam penetrative, et effective producunt in eo se sustinentem ad generis creaturam; applicatur tamen per modum alicuius [illegible]; quod ex ipsa, et creatura constituitur totum adaequata ad effectum. Sed non hic de physica praemotione.

CAP. Vum.

Palancus impugnatur.

362. Nunc argumentis [illegible] relinqui in praemotoribus reducat Palancus, ideo sustinet Deum praemovere voluntatem [illegible] in ipsa qualitate physica praedeterminante. Unde alii aggrediuntur via dicens 1° Deus physice praemovere voluntatem efficiendo immediate in ipsa actum liberum per actionem parvam identificatam cum Deo. 2° argumentum de praemotionem activam, passivam, argumentum [illegible] activa e ipsa Dei actio, qua cum voluntate pro actu libero efficit; passiva autem determinata e ipse motus liber, et libera determinatio voluntatis causata a Deo in ipsa voluntate per actionem identificatam cum ipso. 3°, quod motio activa Dei e praevia ad actum nostrum liberum, tamquam ad eius effectum immediatum; non vero actio e prior natura genere.

363. 2°, quod Deus, et creatura ad eundem concursum concurrunt immediate actione duplici altera creaturae altera Dei, et utraque se habet per prioritatem ad eorum (suppono, quod ratio, qua creatura venit, et aliquid [illegible] actione, qua operetur [illegible]). Doctori [illegible] imponere Palancus [illegible] opiniones falsissima, quia tamen D. [illegible] reiicit ut evacuativa libertatis; hoc [illegible] ex suis scriptis adeo manifestum e ut probari non egeat. Sic Palancus invenit Thomas, et natus non amicus omnium in se arma [illegible] instaurando [illegible] [illegible] [illegible].

366. Sic argumentor: cum non e liberum, ante se illarum sequentias tenent in ipso [illegible] e liberum tale sequens; sed voluntas pro non e liberum, hoc ante omnis voluntas active praemota ad amorem amat; sed voluntas pro e active praemota ad amorem; quod ante e [illegible] illarum necessario sequentur: ergo voluntas pro amat, ergo voluntati [illegible] non e liberum sequens. Resp., non posse inferri opus liberum ex impedibili antecedente; posse tamen ex impedibili sequente [illegible]. Talis autem e sua praemotio, quae [illegible] [illegible] divinum decretum prius non amore, sit tamen e in idea divina [illegible] amorem; praemotio autem Palanci [illegible] [illegible] [illegible] e in idea divina.

367. D.ª quaditas praedeterminans Thomistica caret amorem ut repraesentetur in idea Divina; quia praeter talem qualitatem non est compatibilis cum libertate amoris, neque est necessitas connexionis: ergo similiter una praemotio. Resp.: quod id non sufficit ut illa necessitas descendat a libera voluntatis determinatione, neque ut sit certitudo a voluntate. Resp. 2.: quod cum amor repraesentetur in idea, si amor ex qualitate praedeterminante sit, repraesentabitur in idea ut necessarius. D.ª quod tunc amor in idea repraesentetur; si autem sit ex praedeterminatione increata, et repraesentabitur ut necessarius. Resp. D.º [illegible] idea repraesentari opus ut ex qualitate fu[tu]ra erit, et repraesentabit ut necessarium. Resp. [illegible] determinate, et proinde debet repraesentare talem qualitatem, non tamen debet repraesentari opus ut ex praedeterminatione increata, quia non Divinum repraesentatur in idea, quod solum creatum. D.ª quod decre-

368. tum praecedentium amoris necessario ponendi [illegible] tolleret libertatem. Resp. quod tale decretum requireret amorem ut repraesentatur in idea Divina, in qua non repraesentaret decretum ut pote Divinum. Non video instantiam [illegible]; si autem dicat tale decretum debere requirere amorem necessarium vi decretis [illegible] necessitantis [illegible]. D.ª e.: non Deus potest decernere opus tunc necessario sine modo certo necessitante, vel non Deus decernat derivare amorem, et impedire, quod voluntas illum deterreat: voluntas enim non se exercet libere nisi eligat aliquid pro determinatione ad unum.

369. Resp. 1.º praedeterminatione divina non [illegible] potentiam proximam voluntatis ad amorem; secus autem qualitas praedeterminans Thomistica. Urget: juxta Jesuitas tunc actio directiva [illegible] sit pro proxima ad [illegible], non se habet ex parte actus 1.i ad [illegible]; quod praedeterminatio divina est actio, qua Deus immediate cum creatura concurrit ad amorem: ergo tunc sit pro proxima ad amorem, non se habet ex parte actus 1.i. D.ª 1.º ex dictis quod multiplicatio actionum quarum altera sit Dei, altera creaturae. 2.º ex dicendis quod actiones Dei ad extra adaequate identificata cum Deo.

370. 3.º potestas prima voluntatis creatae [illegible] ad actum [illegible] divina praedeterminatio [illegible] requiritur pro [illegible] ad actum [illegible] voluntatis creatae. [illegible] quod praedeterminatio divina juxta Patres requiritur pro [illegible] ad actionem, qua voluntas creata [illegible] actio est actus 2.º voluntatis creatae. Unde ad urgentiam [illegible] sit pro [illegible] se non [illegible] parte actus 1.i quod [illegible] actio est pro [illegible] actio 2.º [illegible]; in hoc tamen [illegible], quod constituat actum 1.um proximum voluntatis [illegible] requirunt ad actum ejusdem voluntatis, quo [illegible] est praedeterminatio [illegible] enim quod est actio Dei, [illegible] actus 2.º Dei, et quod [illegible] proximo ad actum 2.º voluntatis creatae [illegible] actum [illegible] voluntatis creatae, et [illegible]

531. Potentia: quae cum deficit [illegible] [illegible] ad amorem, et non habet in sua potestate, quod tale requisitum det, est proxime potens ad amorem. Dices contra: [illegible] aeterna praedeterminatio est [illegible] [illegible] necessaria, deficit creaturae [illegible] talis requisitum esse, et non in potestate creaturae, quod tale requisitum det. Resp. neg. quod voluntas creata cum [illegible] requisitis est [illegible] [illegible] 2. non est [illegible], neque inadaequata causa subordinata cap. [illegible]. Causa subordinata [illegible], sine cuius virtute nequit agere, inepta, et inadaequata: [illegible] nulla est causa. [illegible] patet in [illegible] [illegible], qui cum sit subordinatus voluntati, sine cuius virtute nequit agere, est [illegible] simpliciter inepta, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est se solo sufficiens.

532. Resp. 6.° quod quando in praemissis affirmatur identitas [illegible] cum 3.° veritas [illegible] [illegible] [illegible] eodem extremorum [illegible] se [illegible] in [illegible] praemissarum, ut evenit in [illegible] syllogo: [illegible] [illegible]; [illegible] est [illegible]; [illegible] quando vero [illegible] affirmatur [illegible] in praemissis tunc vera [illegible] omnes in praemissis, [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] tantum [illegible] ut accidit in hoc: [illegible] actu amans est actu [illegible]; [illegible] est actu amans [illegible] est actu [illegible]. Hinc [illegible] quod quando in [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible], non [illegible] nos [illegible] impedire [illegible] praemissarum, ut possimus impedire [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible].

533. Sed [illegible] [illegible] praemissarum [illegible] cum [illegible] eadem [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible], et [illegible]. Deinde [illegible] [illegible]: [illegible] voluntas [illegible] ad amorem est amans; [illegible] voluntas [illegible] est [illegible] ad amorem: [illegible] amans: [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] cum 3.° [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] amans, [illegible] [illegible] [illegible] est subiectum actuale [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est subiectum amans.

CTROA. 3.

De causa creata efficiente, et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], quae ad causam [illegible] efficientem creatam pertinent, [illegible] [illegible] ad ipsa [illegible] spectant [illegible] calamo [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

DISP. 1ª

De prio quo immediate producit subst.

CAP. 1ᵘᵐ

An substa sit princ. quo immediate producit substam.

534. Princ. quod dicit totum suppm cum toto operari; princ. autem quo est pars illa, per quam operatur, a qua proxime operatio ut totum hoc dicitur intelligens, ut quod; princ. autem quo est intellectus, a quo egreditur intellectio in hac ergo quaest. non sumitur princ. quo pro exercitio, et pro virtute proxa, a qua ita emanat productio effectus ut sit illa, et princ. non mediat alia virtus activa a qua egrediatur effectus; et quidem de creata substa inquiritur an sit princ. immediatum generandi aliam substam, an autem solum sit princ. radicale, remotum et ut quo.

535. 1ª sentia tenet accidens non vero substam esse princ. quo immediate operatur substa. Ita Thomistae et ex nostris Pater Vazquez, et Fonseca. 2ª sentia docet solam substam esse immediatum adaequatum virtute productivam substae. Ita Scotistae, Nominales, et nostri. 3ª asserit substam esse princ. quo immediatum productivum substae, non tamen adaequatum. Ita Lossada, Pal., Arria, et aliqui a RR.º 4ª et sentia sit nostra ratio: substa creata est princ. quo immediate producitur alterius substae. Probatur loquendo de igne, et calore: virtus adaequate immediate productiva effectus debet continere, formaliter, vel eminenter effectum; sed calor neque formaliter neque eminenter continet substam ignis: ergo calor non est virtus adaequate immediate productiva substae.

536. Patet quia contra formaliter dicitur, quod continens, et contentum sint eiusdem speciei, calor autem non est eiusdem speciei cum igne; contra vero eminenter dicitur, quod continens sit perfectius contento; calor autem non est perfectior igne. Probatur maior: virtus adaequate immediate productiva effectus debet adaequate dare esse effectui, sed nulla virtus potest dare alteri esse nisi illud contineat formaliter, vel eminenter iuxta Philosophos, Thomistas familiare commune dat &ª: ergo. Rent. Thomistae: accidens esse imperfectius substa in ratione entis non tamen in ratione operativi. Dist. et suppono accidens non esse imperfectius substa in ratione intentionali entis, hoc enim aeque est in substa, et accidente, cum univoca sit univoca.

537. Illo sic ratio entis accidentalis est sua virtus operativa, ergo si accidens in ratione entis accidentalis est imperfectius substa: ergo etiam in ratione operativi. Dº ª 2ª: ideo iuxta Thomistas princ., quod radicale debet

sabit adeqate in rare entis perfectior effectus, quia dat adeqate esse effectui; d. perfectio immediate, et adeqate operans effectus, illis dat esse effectui, q. illius, quo est immediatius, et directius, et perfectius dat esse effectui: q. Resp. 2° cum Valancio causa principalis debere quidem tribuere perfectior effectu principali, et ut quod, causa vero per modum virtutis instrumentalis cum in interiorem assimilare non principali, unde non debere continere perfectionem in perfectione principali, et entitativa, d. solum pertinere illius virtualiter in quo, ideoque accidens immediate operans substantiam, et sit per se tamen virtualiter substantia.

378. Et tamen recepta cum actus sit virtualiter ulteria renta a natura perfectiora substantia; ideo constitui producere substantiam. In majorem vero pro. 2° tamen est ... a ... principali quod prorsus neque ... 2°, quod causa per modum virtutis instrumentalis assimilat effectum causae principali illis est, quod det effectui esse, in cujus evadat similis causae principali; d. nulla entitas per virtute secundum defectus potest dare adequate et immediate effectui illud esse, per quod evadat similis causae perfectiori: q. nulla virtus instrumentalis potest dare effectui esse, per quod evadat similis causae principali perfectiori ultra causa instrumentali. Nota 1°, quod causa naturalis debet esse perfectior causa principali et sequenter accidens potest esse virtus instrumentalis adequata et immediata ad substantiam.

379. Nota 2°, quod ideo instrumenta perfectiora valent producere esse imperfectiora effectu, quia effectus non excedat immediate ab instrumento perfectiore tale, d. motore per via ... a principali in instrumentum, sed hoc non est virtus adequata; d. calor juxta Thomistas non est virtus, et perfectiore instrumentum remoto, d. virtus, a qua excedat substantia: q. calor nequit esse imperfectior substantia, sed non est imperfectior, nequit esse virtus adequata immediata. 3°, quod licet quo per modum exercitii, sive actus, cum est sit virtus d. sola caritas, et ista ad effectum non debet adequate perfectiorem effectum accidens quod opera sua est per quod per modum virtutis dantis esse effectui, unde nequit esse imperfectius effectu; d. est imperfectius substantia: q.

380. Resp. 3° et praecipue Thomistae, quod accidens ut potest imperfectius est non potest nomine proprio adequate producere substantiam; potest tamen nomine substantiae, per qua substituit sicut ... in nomine proprio nequeat moderari rempublicam, potest tamen nomine, et virtute regis. Prob. 1°: ... nequit facere nomine regis, quod rex ipse nequit facere; d. juxta Thomistas substantia per se ipsa nequit immediate producere substantiam: q. nec accidens nomine substantiae. 2°: ... rex in se potestate moderandi rempublicam non potest ille nomine ... regis

d. ruptura Thomas substa. n. hot in se virtutes productivas substa.: g. 3°. operatio principis
provenit ab ipso ut a[gente] morali persona cum rege; d agens phice est cum substa.

381 quod calor operetur nomine substa. nil importat aliud ut cujus effectus immediate
egrediatur a substa.: g. Soly [illegible] calor [illegible], et se solo sit princ. adequatus
a quo immediate egrediatur substa., et aliquem se solo debet esse effectivo, qui gerit
quod in se hot. Dicet, quod calor ut depens a substa. egrediens p naturalem ema-
nationem ab illa potest immediate, et adequate producere substa. Contra, quod calor e-
grediatur emanave a substa. n. facit quod calor 2° sit ente distincto effectivo
substa. producendo: g quod nec sit princ. adequatum immediatum productivum alterius
substa.

382. Praeterea, calor juvat a substa. p hoc quod ab illa accipiat aliquam
virtutem superadditam, et sic operatur [illegible] ut aiunt Thomistae nomine substa.,
vel juvat a substa., quia ab illa accipiat aliquam virtutem superadditam, et sic
operabitur intransitive n. quatenus p se, et finaliter ministrative, et substitutive: est
1°: rogo utrum illud superadditum est substa., vel accidens; si substa., heinis in-
tentum; si accidens redit argumentum; quia calor ratione accidentis superadditi
nequit adequate effectivus substa. Si 2°: disjunctive tantum eligis cum
Palanco

383. Dices: quod calor operetur nomine substa. nil est in se supra en-
titatem caloris, et requiret calorem habere equalitatem saltem effectivum ejus substa., ut illa
produat: sicut ut princeps nomine regis principis gubernet requirit ergo, quod rex
aliquam virtutem moralem concedat principi; ita ut calor nomine substa. producat sub-
stantiam, requirit, quod substa. aliquam virtutem physicam concedat calori; d ruptura sic n
concedat: g. Contra exemplo utitur Palancus, ait enim ut aliquis mihi tribuat cen-
tum aureos, pro meis [illegible] n. requirit quod sit equaliter dives, neque illos habeat possessive
tanquam suos, sed dare, et tanquam sui domini, utaut [illegible], quia pro meis [illegible]
operatur tribuat effective effectivos substa. n. requirit, quod sit equaliter effectiva, d. suf-
ficit, quod contineat ministerialiter effectivos substa.

384. Sed [illegible] est [illegible], nequit servus nomine sui
domini dare centum aureos, quin illos a suo domino moraliter accipiat: g accidens
nequit nomine substa. tribuere effective effectivos substa., quin accipiat a substa.
effectivos substa. 2°, ut aliquis tanquam dominus [illegible] tribuat centum aureos
n. requirit, quod sit equaliter dives ac ego: g ut [illegible] principalis operet non

requirit, quod sit eque pfecta, ac effectus, quod adversarii negant. Unde non ne separat caa prals cu domino, et instrumentus cu servo, quod a qua calor proveniat p eminatione a substa n immutat virtutem pfectiv, et naturas, qua calor tot secu [illegible] Cap. 2us Aliqua raões adverse.

CAP. 2us

Aliquæ raões adverse.

385. 1a ex Pho libro 1o de generatione texto 50 dicente: nil ee aptum agere nisi, quod het contrarium. Insuper de sensu, et sensibili cap. 4o ait ignis n operare in quantum ignis, sed in quantum calidus, deinde ex ploquio actus, et pota debent ee in eodem genere; sed actus operandi, l operao e accidens: ergo. Confirmat 1a ex 3o Apho dicentibus: rda referri in creaturis, ita ipsarum ee, virtutis operativa, et ipsa operaoq: ergo in substantia creata distinguit ee a virtute operativa. 2o ex Divo Tha pluries dicente substa n ee pota immediatam alterius substantie neque alicuius rerum. In 1a parte, quæstione 77. art. 1o loquens de aa n ipsa " esse aa ee immediatum operans fait semper hens ag actu haret opera vite, si- " cut semper hens aa semper e vivu, invenit autem habens ag n semper ee in " actu operaonis vite.

386. Ad 1a Phi illud expla, nisi quod heat contrarium Dentale a ta- le, nec; l [illegible], l ndalitatem, omnis. Lux enim n het contrarium et pducit in aere illa [illegible], species, [illegible], et audimus n hent contrarium, et tamen operant: ergo substantia mediis dispositionibus [illegible], quas exigit sponte alterius substantiae: n e ait Phus, quod substantia nil agit, sed solum quod n agit in alio subto p actionem corruptivam nisi heant dispositiones contrarias ipsorum subtorum, nq si dispositiones sint non similes neutrum subtum destruit. Adde, aio addit Phus, n pati nisi contrarium; sed contraria patis, [illegible] sequit substantiam pati, ita neque ex illa [illegible] n agere.

387. [illegible] in quantum calidus denotare solum, quod calor sit raão requisita, ut ignis in passo inducat [illegible] ignis, q requirit, quod passum disponat p calorem, sicut ignis n agit nisi in quantum applicatus, et tamen applao n e virtus [illegible]. Ad ploquium illius universalis sumptum; sicut enim falsum e tg de actu, et pot actus quæ [illegible] dicente Divo Tha in 1a distinctione 3a, quæstione 1a art. 2o: n oportet, quod in eodem genere ponant pota et actus [illegible] de pota actus. Igitur ploquium solum e ver iuxta [illegible] de [illegible] sua actu, [illegible] quo sponat unum per substale, non enim in- [illegible] p [illegible] accidens, unde pota, et actus eiusmodi debent ee in eodem genere substantiæ.

[illegible]

588 tres in creatis disquis ee super [illegible] [illegible]
in ab includo; cu hoc [illegible] [illegible] [illegible]
substaa, que ut pars [illegible] [illegible] dicet [illegible]
3, et princ eendi, et princ operandi, ab actu [illegible]
[illegible] Deo anti: 3 etia in accidei princ eendi, et princ operandi [illegible]
Princ eendi n e distr a pro ee, quod dat ee [illegible]
randi, ut patet [illegible] quodic princ eendi [illegible]
diate operativ. [illegible] soles [illegible], ea potentias [illegible] disquunt sic in crea-
tis ee, et operari disquunt, 3 possunt disqui.

589 [illegible] Tha red, in
n accipere princ immediat operais [illegible] virtute immediate activa; [illegible] princ,
pali; actioes [illegible] operae; [illegible] de illo [illegible] loquit, ex quo inferunt [illegible]
actu exercita, [illegible] de [illegible] pali n vero de activo inferunt opera vite actu
exercita: [illegible] mi: [illegible] [illegible] n autz virtus activa [illegible]
trao [illegible] opera cu actibus vite actu exercitis. Ad alia testimonia
quibus innuit substaa n ee princ quo [illegible] similit ibi accipere princ
quo [illegible] pali sive actioe, substaa n ee [illegible] princ quo: [illegible] virtus imme-
diate operativa disquer [illegible] a substaa.

590. Ad alia quibus dicit substaa agere
[illegible] suas superadditas [illegible] loqui de superadditoe [illegible] dejer gene-
[illegible] Ad alia, quibus indicat quod operari substaa n virtute [illegible]
substae rei, quod accidi [illegible] cu substaa [illegible] quide influendo [illegible]
[illegible] virtute in altera substaa, [illegible] disponendo [illegible] substaa [illegible]
[illegible] in [illegible] operaae seu effectu substale. Sed [illegible] via favere [illegible]
[illegible] nobis [illegible] favet: [illegible] parte quest. [illegible] art. [illegible] corpora n
„ [illegible], que sunt inferiora ordine [illegible] generant [illegible] sibi simile, n [illegible]
„ mediu [illegible] se ipsa [illegible] cezat [illegible].
[illegible] quest. 76, art. [illegible]

591 „ aa e princ, quo nutrimur, et sentimus, et movemur [illegible] loci, et simili,
„ que [illegible] intelligimus. [illegible] quod sive dicat mentes sive aa mentiva dicit [illegible]
„ corporis. Inde infert, quod aa e mentiva, seu mentes, [illegible] mentis e virtus im-
mediate operativa [illegible] Thoma: [illegible] et aa [illegible] capitu 69 [illegible]
[illegible] aut movendo [illegible], quod [illegible] efectus actoe disquat, perfectior autz [illegible]

ne fra substalis, qua accidealis: ergo si accideales fo que sunt in rebus corporalibus sunt potentes actives multo magis fra substalis habit potentias... unoq. Igitur potentia est pura actionis ... substalis introducendi in generatio.

392 Instas eos ille axiomate: que sunt per unionem (intellige per identitatem) in superioribus sunt diversa in inferioribus. Id est, que in Deo sunt identificata in creatis sunt distincta: substantia, et virtus operativa sunt in Deo identificata: ergo in creatis ... universaliter sumptum falsum est: alioquin ... entis, et substantie, que identificantur in Deo, distinguerent in creatis, similiter substantia, et ... quod, que identificant in Deo, distinguunt in creatis, quod nemo ... Solum ergo id est verum ... illa, que identificata ... in Deo infinitudine, ut ... et personalitas ... identificari in creatis.

393. 2.a ratio: operari per esse est proprium solius Dei; sed si substantia creata esset immediate operativa operaretur per esse: ergo esset Deus. Confirmatur: si esset immediate operativa non haberet unde limitaretur: ergo esset Deus. Respondeo ans: quia ... imperfectio, vel est ... receptiva, vel receptibilis ... non magis: operari per esse ... est idem ac operari omnino independenter ab alio ... pure ... ac operari per naturam identificatam, non: alioquin ... non identificaret ... operativa. Ad confirmationem nego ans: quia ... est ... Deinde substantia creata immediate operativa adhuc esset pura receptiva suarum potentiarum ... principiarum.

394. 3.a ratio: in tantum Deus est sua virtus operativa, in quantum est sua operatio; sed substantia creata non est sua operatio: ergo. Confirmatur: si substantia creata esset immediate operativa substantia non operaretur propter acquirendum sibi aliquam perfectionem accidentalem: ergo operaretur ex pura fecunditate ad ... perfectionem, quod est proprium solius Dei. Retorqueo ans: in tantum Deus sua virtus operativa ut quod in quantum est sua operatio; sed substantia creata non est sua operatio: ergo non sua virtus operativa ut quod. Nec supponimus ... de operatione Dei ad extra, quam distinguit a Deo ut infra probabimus.

395. Confirmationem ... in primo quod ... ante non ... substantia enim creata dum operatur extra se operatur propter propagationem, et conservationem sue speciei, et ... non ex pura fecunditate. Sicut calor immediate operativus ... alterius caloris, dum operatur, non acquirit sibi aliquam perfectionem, et tamen non operatur ex puro fecunditate. Preterea mia subsumpta falsa est

solu: cum ê ppu solus Deus operari ex pura jecunditate n̄ neceß.to ne dependeat ab alio, in essendo, et in operando.

396. 1.o hoc ppo. causa ê vera: q.a aliquid ê in se absolute, et simpliciter ê prime operativum alterius: q ee in actu operante in se absolute, et simpliciter ê prime operativum alterius: g ee in actu opera- rativo ê ee phice necessario, et independens aliud; ð ita ê alicui, et n̄ subst. ta: g.= Retorquetur in his: q.a aliquid ê in se, et absolute ê radex suarum pprietatum: 2.o aliquid pet alteri ê immediate operativum alterius; in quibus nequit ... quod ee radicem, sit ee necessarium, et supponens aliud; neq. quod ee immedia- te operativum sit phice necessario in actu inexistens. 2.o ans: ng. si causa illa loquatur n̄ de primitate independens, ð immediationis, l ê absolute falsa, et de eo natura; l ê identica, et sic sequens n̄ inferat. 2.a subsistentia, existentia in ee ê p existentia in poa immediata ad operandum; ng. existentia in ee ê alia ê existentia in ee pay immediata sonandis; n̄ tamen in ee expeditum. Hinc pay immediate operativum ñ primus istud in suo ee, quo in poa immediata ad operandum. Cap. 3.o Quae restant rationes ...

CAP. 3.um

Quae restant rationes opposita.

397. 5.a ex Palanco: poa immediate operativa specificat ab operatione; ð substa nequit specificari ab operatione, quae ê accidens; g.= Dis- quo maju: specificat extrinsece, ... intrinsece, no: intrinseca enim specifica ð sua intrinseca essentia; extrinsece cum ab operatione, et ... q.a ex his colligimus ... operatione. Unde falsum ê, quod unum specificatur extrinsece ab alio sit natura ... perfectione perit alterius exigentia. Itaque retorquet ... poa ... quae spe- cificat a suis pprietatibus accidentalibus. 2.o in ... immediate operativa quae ut pote ens infinitum n̄ poterit specificari ab actione, et ... et tamen ... productiva effectus ... a suo effectu.

398. Instas l: poa immediate operativa ... ordinatur ad operationem, a qua extrinsece specificatur; ð substa nequit ... ordinari ad operationem: g. Pb min: substa ... ordinatur a natura ppt se ipsam, seu ppt ac- tum existendi in se; ð n̄l potest ee ordinatum a natura ppt suos actus adeaquate diversos ... g.= Distinguat: ... actus de linea essendi, et actus de linea operandi ... qui intelligo, et volo; ð intelligo, et volo sunt actus adequati ... distare ... ad: g.= Si n̄ omittamus Thomas, ... ee dicto ad ... nullum ê ... substa

enim non ordinaret ad actum extendi. Deinde omitto majorem: aut enim dixisti thos
requirit. 1a de potentia art. 1o ad 3um nec etiam in rebus naturalibus verum est, quod
potentia activa sit semper propter suos actus: ridiculum enim est dicere, quod sol
... est propter vermes, qui eius virtute generantur.

399.

Extrema ... majorem, et retorqueo ...
bacos: nil potest se ordinare ad duos actus adaequatos: sed accidit nequit se
ordinari ad actum extendi in alio, et ad actum operandi. Concesso majori dis-
tinguo minorem: ... adaequate specificativi extrinseci, ... adaequate distinctos realiter
unius ab alio, ... minorem. Extensio, et operatio sunt actus adaequate inter se distincti; at
... sola extensio, ... operatio sola est collectio ... actuum, qui respiciunt a
... extensio enim nequit esse specificativum extrinsecum ... esse operative, ut
... adversarii fatebuntur in retorsione facta.. Dicimus etiam retorquet in appre-
hensione, et ... sunt actus magis distantes; et tamen proveniunt
ab eadem potentia inctiva.

400. Directe omissa majori nego minorem: quia rupta ... ...
potentia inctiva, et volitiva ... ... cum ... ... et ... ...
quod ... extensio, et operatio non ... in eodem modo, et ... ... immutandi
... tamen quilibet actus illarum non est adaequatus adaequate specificativi ... ...
quia substantia immediate operativa, neque per sola extensione, neque per sola operatione ... ac-
tum adaequatum, ad quem est potentia; ... a parte: quia intrinseca, et operatio sunt actus ina-
daequati, et inadaequata specificativa accidentium, et tamen non immutant eodem modo esse
accidentis: nam intrinseca immutat illud intrinsece; operatio vero transiens totum extrinsece.

401. Ins-
tat 2o. operatio non est actus 2aus substantiae; deinde neque 1us: nec enim est extensio: ergo non est actus
substantiae. Probatur maj. 1a. actus 1us ... attingunt a potentia substantiali ... ... de-
tea, et operatio non ita attingunt: extensio enim attingitur ab esse ut a ... ...
et operatio ut a causa efficiente: ergo. 2o. si operatio esset actus 2aus substantiae operativa
... supponeret potentiam substantiae specificata per actum 1um ... extensio; ... hoc est falsum: quia potentia
activa specificatur per operationem: ergo. ... majorem, et minorem ... substantia operativa,
... et est ..., et est potentia operativa; ut ens reale, seu potens extensio respicit
... ut ... at potentia operativa respicit ut actum operationem. ... tamen ... ...
extensio, ... operationem, extensio potest dici actus primus, et operatio secundarius;
... est simul potentia ad extendendum, et operandum, ... respiciat utrumque actum.

202. Neq. ideo deberet attingi a pcia sub eadem ratione [illegible], ut petit in acci-
dente operante, quod n attingit sub eadem ratione [illegible] [illegible] et operans.
[illegible] [illegible] maj: suponens [illegible] subto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
actu [illegible]. Nec eximi, ado; exptrince [illegible], no maj. Paret in esea acciden
tis species [illegible] inerptea. Dices, quod inertea n [illegible] p se intenta a nat, d ut sub-
ordinata operaoi. D: q accedit n restricit neq inertea [illegible] operandi: quod or-
dinata operaoi. D: q accidi n restricit [illegible] inertea e actus [illegible] p se intentas
em du e nil magis appetit, quia [illegible]
accidente,

203. Instat 3o: quod p se [illegible] ordinat ad aliud n e ultimo opletiv ante
illud; d subsistea ante operaoe e ultimo opletiv: g n ordinat p se [illegible] ad o-
peraoe. Dsquo maj: n e ultimo opletiv in linea in qua e ordinat, ado;
in alia, no. Sic subsistea ante operaoe e ultimo opletiv in linea existendi,
et n in linea operandi [illegible] ad operaoe e de linea operandi. Hinc
[illegible] e quod [illegible], quod p se [illegible] ordinat ad aliud debeat ee imperfectus illo:
[illegible] quod ordinat ad aliud ut perf, et radix illius n e imperfectus illa alia,
qu n [illegible] ad accipiendu, d ad dandu ee. Patet in actu [illegible] operativo
[illegible] quo similis.

204. 6a rao: accidea separata a ppriis substais se solis producunt
substaas. [illegible] asumpti multiplici experiea. 1a: vivens gerat vivens p virtute accidealt
seminis ut triticu aliud triticu, et at aliud at. 2a: ex putri gerant vermes, mu-
res [illegible] p virtute accidu. 3a: aves suo calore gerant pullos ex ovis [illegible] suppoi. 4a:
ignis existens in ferro candente gerat igne in stupa distante; d substaa ignis illius
n producit: aliq agere [illegible] quin agat in mediu: g illu producit pcia [illegible]
[illegible], qui transmitit de igne in stupa. 5a: calor ex percussione calybis pro-
ducit igne in silice. 6a: calor solis in chrystallo producit igne, 7a: gutula aqu in spe-
cies Sacramentales vini infusa [illegible] immediate in vinu p virtute accidu vini. Sed

205.
[illegible] adversarios, an accidea illa separata producant substaas nomine pprio et
[illegible] n substitutive, ministeraliter producent substaas; an vero nomine [illegible] subs-
taas quas debent assignare [illegible], et illa erit virtus immediata [illegible] dicant, quod
Deus supplet defectu substaa, quatenus substaa phice reciptat, d quatenus subs-
taa e principale agens, cui tribuit productio [illegible] substaas; similit dicemus, quod
Deus supplet defectu substaa quatenus hic e virtus immediate operativa. Deinde: Deus
in productis casibus nil facit iuxta Thomas, nisi servare accidea, et concursu [illegible]
[illegible] universalis; d hoc prestat quando accidi separatu a substaa producit aliud accid.

q enq Deo tribuere productio accidentis.

206 Igitur in nullo ex productis casibus producit effectus substales per idea virtute accidens, sed a caus celestibus universalibus, Celo, Sole, Astris et ℞ª, quatenus talis effectus non excedit virtutem harum caarum; si tamen excedat tum producit a Deo operante ut caa universali, et authore naturae supplente defectum caae 2ae, sicut in productione aquae talis supplet Deus defectum caae 2ae producendo aquam se sola ut author naturae. Talis recursus ad caas universales est iuxta sti Thomae 1ª parte, quaest 105ª, art 1º ad 1um: sic ex putri generata, plantae, et corpora mineralia assimilantur 2º omnia virtute Solis, et Astris, quorum virtute generantur. Et 3º 2ª gentes cap. 69º ad producendas aliquas formas imperfectas sufficit virtus celestis.

207. Ad 2ª quae assumpta argo ad 1um ex speciem reo non per virtutem accidentale seminis, quae sola disponit ma, sed per virtutem substantialem tum seminis, tum matris in viventibus, quae ex matre gignuntur, generant vivens; quae virtus si se sola non sit sufficiens Deus tamen supplet defectum ut caa universalis, producitque per illos ad exigentiam ma ultimo dispositae. Similiter reo ad 2ª et 3ª. Ad 4ª reo ignem distantem producere in stupa ignis, et calorem in aere intermedio: neque enim requirunt, quod in medio agat eundem speciei effectum, ac in distantia, ut infra dicemus. Ad 5ª reo, media collisione ut aptae igne illum produci a pres substantiae silicis, et calybis; in quibus virtute continet ignis ut in caus univocis, vel aequivocis.

208. Ad 6ª reo, igne illum produci a Sole, qui per calorem in medio producto effectum aforma ignis ad ipsum crystallo aptam. Ad 7ª reo, speciale aquae non converti in vinum ut docent plures Theologi, ipsas sacramentales producere in ma aquae ultimiq dispositione ad ho vini, istaque produci a caus universalibus. Nota 1º quod ut non recurramus ad Deum, sed ad virtutem accidens debebat talis virtus adaequate virtute continere effectum substantiale, et esse proportionalis saltem specierum cum effectu. 2º quod Deus supplens supplendo tamen, si non dei in natura caa aliquorum effectuum eventum: supplent enim providet per hoc, modo deus accidentia, ad quorum exigentiam Deus producat formas substantiales viventes. Neque plus ut universus, si non poneret in natura virtutem productiam aequalis. Cap. 2º An accidens sit virtus immediata inadaequate productiva substantiae.

CAP. 2º

An accids sit virtus immediata inadeqte productiva substae.

209. Alia pars [illegible] 2a [illegible]
n. 335. 5o. Prob: substa ignis e [illegible] [illegible] ignis. Unde ignis producendus [illegible] nullo casu [illegible] produci a calore ignis [illegible]. [illegible] e urgens fundam. ut calori tribuat talis virtus inadeqta: q. calor talis virtutis n. het: e. Verde ignis substa e caa adeqta, calore [illegible] ergo [illegible], neq. [illegible] nisi q. e virtus immediate productiva alterius, [illegible] [illegible] [illegible] neq. [illegible] parte [illegible], [illegible] in parte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] accidentibus [illegible]

210. Prob. quia ignis [illegible] [illegible] lectio cu alio in ee entis, n. in ee [illegible] [illegible] [illegible] quod calor [illegible] [illegible] alterius caloris: q. n. e [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ta, quod calor n. alius e virtus instrumentaria substa, [illegible] [illegible] calor [illegible] pars, et [illegible] pars disponit ut substa ignis producat [illegible]. Neq. obest, quod et [illegible] caloris producat ignis: semper enim ad [illegible] quantis, et ubicunq. [illegible] ignis, quin ta entes heant [illegible] inadeqta ignis producti.

211. Dices 1o: sicut se het substa necessaria ad ee se het ad operari: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eandem; d. substa neqt ee sine accidentibus: q. neq. operari sine accidentibus.— Dhamar: substa creata ex se n. [illegible] or perfectiones [illegible] e [illegible] p accidentia: q. n. claudit in se [illegible] [illegible] adeqti actio. = Omnia maior, q. n. dat omnimoda similitudo, et [illegible] mi[illegible] [illegible] [illegible] q. [illegible] operari sine accidentibus [illegible] [illegible] [illegible], no; active [illegible] [illegible] productio substa, no. [illegible] [illegible] maior: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] similitudinis in [illegible] [illegible], no.

212. 1a pars distinctionis patet: q. actio supponit rem, et [illegible], 2a [illegible]: q. [illegible] eandem debet ee intrinsecus [illegible], [illegible] unio [illegible] cu [illegible]; [illegible] autem operandi n. e intrinsecus [illegible] [illegible] debet ee [illegible] [illegible] unio.— [illegible] [illegible] anin, no [illegible]: quando enim ignis producit, ignis producens e [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] substantiales [illegible]; et e virtus adeqta potens producere [illegible] disponentis [illegible] [illegible] producta. = Instas: [illegible] [illegible] [illegible] active [illegible] producendo [illegible] q. e imperfectius illa; [illegible] [illegible] nulla: species enim e imperfectior actu [illegible] ad quod [illegible]: q. Dhamar: substantiae [illegible] sunt facultates accidentales: q. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in effectus [illegible].

213. Ad instantiam no maior. Non namus accidens virtutem inadeqtam productivam substantiae q. e imperfectius illa; d. quia

deest positivum fundamentum, quod non deest ut species [illegible] quae virtus immediate influxiva in actus vitales. Ad confirmationem, concesso antecedente, nego consequentiam. Substantia nullum accidens dat ut virtus inadaequata ad effectus substantiales; sed vel tamquam connaturalem substantiae, ut albedo in nive, vel tamquam virtus ad effectus accidentales, ut in magnete virtus attractiva ferri; vel tamquam virtus ad disponendum passum, qualem dat calor in igne.

212. Dices 2°: virtus inadaequata est illa cui est aliqua paritas effectus; sed calori est aliqua paritas ignis producti; in utroque enim reperitur paritas producentis caloris: ergo. Nego maiorem: quia sicut correspondentia adaequata paritatum non arguit virtutem adaequatam, ut patet in duplici albedine, quarum neutra est productiva alterius; ita correspondentia inadaequata non arguit virtutem inadaequatam. Neque ideo possumus tribuere voluntati virtutem inadaequatam ad amorem supernaturalem, quia datur correspondentia in vitalitate; sed quia ille amor quatenus vitalis debet esse a potentia vitali, et quatenus amor a potentia [illegible]. Correspondentia ignis, et caloris in paritate productivi caloris est solum convenientia, quae non sufficit ad arguendam virtutem activam.

213. Dices 3°: ignis productus sub paritate productivi caloris magis exigit provenire ab igne, quam a calore: ergo non utroque provenit. Confirmatur: quia ignis C non magis exigit provenire ab igne A, quam a B, si utrumque aptum est ad utrumque producendum similiter. Probatur antecedens: ignis productus ab aqua, vel ligno: quia substantia, seu substantia non magis exigit provenire ab una, quam ab alia. Concesso antecedente nego consequentiam: quia paritas illa ut connaturalis ad ignem potius exigit produci ab igne. Ad confirmationem, concesso antecedente, nego consequentiam. Disparitas: quia ignis C aeque continetur adaequate ut in virtute, in igne A, et in igne B; at in calore non continetur adaequate ut in virtute ignis, qui est magis perfectus.

214. Observa 1°, quod si ignis producat ignem et calorem non producit ignem intensive perfectiorem, sed solum exteriore ipso igne producente: quia tota perfectio reluctans [illegible] substantia ex igne, et [illegible] continetur in alio igne, in quo continetur et ignis, et caloris calor. 2° quod intellectus non habet virtutem ordinatam productivam visionis beatae; sed obedientialem, et [illegible], et hanc ad summum admittimus accidentalem substantiae. Imo neque obedientialis admittenda est sine positivo fundamento: visio enim Dei ex aliquo capite exigit intellectum; substantia autem ex nullo petit accidens ut productum illius. Unde magis imperfectionatum videtur accidens esse substantiae, quam intellectus esse virtus beatae. Cap. 3°.

An substantia sit virtus immediate productiva accidentium?

CAP. 5.

An substan[tia] sit productiva immediate [illegible] accidentium

[illegible] accid[entia] [illegible]

21.) [illegible] manu. [illegible]
calor eius [illegible] in aqua producit [illegible] [illegible] Thomas: substantia e [illegible]
de substantia, qua dico [illegible] cum Scholasticis et [illegible] cum S. Thomas: substantia e [illegible]
te producit accidens [illegible] se. [illegible]: quando aqua calefacta se restituit in pristi-
na [illegible] talis frigiditas producitur a [illegible] aque: [illegible] aqu[illegible]
[illegible] physica frigiditas [illegible] sufficiente virtute [illegible] tribuat illa productio. [illegible]
inde non [illegible] alia causa creata, cui tribuatur. [illegible] quod illa frigiditas [illegible]
a [illegible] existente in aqua. [illegible] frigiditas intendere se [illegible], quod e
[illegible] phisica.

218 Dices 2.° quod producit ab agente [illegible] [illegible] aque. [illegible]
rente [illegible] substantia, accid[illegible] [illegible] non [illegible] ab agente extrinseco. substantia [illegible]
[illegible] accidentis [illegible] e productio: [illegible] non e [illegible], [illegible] substantia [illegible]
ca suarum [illegible] 3.° dices, quod producit a qualitate [illegible]. [illegible] qualitas
tas sine fundamento [illegible], quando in causa [illegible] [illegible] ad productionem illius
frigiditatis. 2.° quia [illegible] phisica non debet produci a sua radice, sed [illegible] ab illa
dimanare. [illegible] emanatio phisica e phisica productio; [illegible] que e accid[illegible], emanat [illegible]
[illegible] a substantia creata: [illegible] ab illa phisice producit.

219. Itaque [illegible] phisice a substantiam-
dia alia virtute accidentali [illegible] esse [illegible] phisica substantia, et [illegible]
produceret phisice a substantia: [illegible] immediate a substantia. Patet maior: [illegible]
Theologi docent in Divinis [illegible] productio phisica ex eo quod [illegible] phisica emanatio.
[illegible] sanctus Thomas in [illegible] distinctione 18 [illegible] 2.ª productio, sive [illegible] [illegible]
non vocat emanatio. [illegible]: [illegible] non substantia non [illegible] phisice suas [illegible]
causa producens, et servans phisice illas. 5.° [illegible] emanatio [illegible] in eo
quod [illegible] producant a producente substantia [illegible] actione [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] quidem [illegible] dat [illegible].

220. [illegible]
[illegible] [illegible] det in virtute [illegible], quatenus [illegible]
[illegible] radicandas, et servandas illas dispositiones. Deinde: [illegible]
permanet actio, qua prius servabat aqua, [illegible] [illegible]
ab agente productio aque per eamdem [illegible]

actionis vitalis ... 2ª, cur negari actio productiva aquae per solum calorem frigiditatis? Dicere enim quod illa actio deficit quoad vitalitatem producendi frigiditatem, non quoad vitalitatem producendi aquae nil valet: quia vitalitas illa est idem sensus. Si diceres similiter esse in vitalitas qua producit frigiditas eandem actio provenientis ab aqua propter ... facta.

221. Ob. 1º: in substantia est quaedam qualitas occulta data ab agente ut valeat ... se perficiendum: ergo. Prob. ant.: accidentia eucharistica calefacta se restituunt in pristina frigiditate: ergo in illis est qualitas occulta frigiditatis productiva, quae prius fuisset in substantia. = Ad ant.: admirare eam ponere talis qualitas. Ad probationem concesso ant., nego cons.: quia illa frigiditas, quam recuperant accidentia producit a Deo supplente vices substantiae, nisi adsit agens extrinsecum, quod producat talem frigiditatem in quantum. = Instas: in eucharistia ponitur quantitas ... ut sit per se impenetrabilis: ergo ponenda est qualitas occulta recuperativa illorum accidentium.

222. Concesso ant., nego cons. Disparitas: quia nulla datur ratio efficax ad ponendam quantitatem condensatam, imo per dispositione dantur efficaces rationes a nobis expensae 1ª parte physicae disputatione 2ª, per identitate autem substantiae cum vitalitate immediate operativa ... producendum ... dantur efficaces rationes; tum quia forma substantialis est principium, et causa actionis motus, quae ideo debet immediate provenire a forma substantiali; tum quia Philosophus hoc cap. 2º tribuit formae substantiali causalitatem efficientem proprietatum, et in materia. Et S. Thomas 1ª parte quaest. 77ª art. 6º ait, quod activitas formae accidentalis provenit ab activitate substantiae.

223. Ob. 2º: eadem actio non potest respicere tamquam passum idem passum, quod respicit tamquam agens; sed ita se haberet actio substantiae producentis accidens intra se: ergo. Ad maj.: quia actio productiva actus vitalis est immanens, et tamen respicit ut passum idem subjectum, quod respicit ut agens. Instas: ergo actio, qua aqua producit in se frigiditatem, est immanens: ergo et vitalis. Concesso 1ª, nego 2ª cons. Quia ad rationem actionis vitalis non sufficit pura immanentia. Discrimen autem actionis vitalis a non vitali dabimus in libris de anima. Et nunc autem dic, quod actio pure immanens est illa, cujus terminus potest denominare subjectum, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco habeat; vitalis autem est illa cujus terminus nequit denominare subjectum nisi ab intrinseco habeat. Nota, quod in eo sensu, quo juxta S. Thoma accidens non est proprie ens, sed [illegible] ad substantiam; in eodem sensu actio productiva frigiditatis non est proprie [illegible] ab actione productiva substantiae.

224. Dico 2º q. Thomist. intrinsece omnia — immediate productiva accidentis extra se. Prob. substantia ignis est immediate productiva caloris in se ipsa: ergo etiam in extraneo subjecto. Prob. cons.: calor ratione sui non magis exigit produci in igne quam in extraneo subjecto. Tenetur calor in extraneo subjecto est ejusdem speciei cum calore qui in se producit ignis. Tum quia substantia ignis est sufficienter applicata. Item quia productio ejus ignis; quia calor sine productione caloris, si utraque applicata pro utroque producere calorem ut causa indigeta: a temperatione ergo recurre.

225. Ob: Non quod substantia sit immediate operativa accidentis, et quod ejus operandi transiens sit imperfectior quam operativa immanens, et tamen quod substantia non sit transeuntis operativa. Prob: stat, quod mus immanens, et tamen quod substantia non sit transeuntis operativa. Prob: stat, quod ejus agendi obscure dicens sit imperfectior ejus agendi clare, et quod causa gloriae possit causare cognitiones claras, et non obscuras: ergo similiter. Ne assumptum, et nego antecedens. Disparitas: cognitio clara specie differt ab obscura; calor autem immanens productus est ejusdem speciei cum calore transeunter producto; et deinde ejus operandi transeuntis non imperfectionem dicit substantiae de se productivae caloris. Unde sicut substantia ignis potest in se producere calorem, poterit etiam in extraneo subjecto. Disp. 2ª. De causis Principali, Instrumentali, Morali, et Obedientiali. Cap. 1ᵘˢ. Explicatur illarum natura.

DISP. 2ª

De causis Principali, Instrumentali, Morali, et Obedientiali.

CAP. 1ᵘˢ

Explicatur illarum natura.

226. Celebris est divisio causae efficientis in principalem, et instrumentalem; et licet solus Deus antonomastice dicatur causa principalis, et creaturae instrumentales, tamen causae 2ᵃᵉ aliae principales, aliae instrumentales concurrunt ad effectus. Non tamen loquimur de instrumento artificiali, quod ratione suae figurae concurrit ad effectum artificialem; neque de instrumento morali, quod in praesentia operantis se habet ad effectum ac si virtute principalis operaretur, ut scriptura publica; neque de instrumento physice disponente, quod scilicet ex vi disponendi subjectum ad formam, ut calor ad formam ignis. Sed solum de instrumento, quod sit vera causa efficiens, inquirimusque in quonam efficientia causae instrumentalis a principali differat.

227. Ergo cum dico, causam instrumentalem esse, quae habet virtutem insufficientem et non exactam per se ad effectum, ut subordinatam causae efficientis ordinis; causa vero principalis, quae habet virtutem sufficientem, et exactam per se ad effectum, et non subordinatam causae efficienti.

unde patet 1º, quod voluntas nra e caa principalis ru amoris supernalis, lz n̄ sit adeqta: qa actus ille sit pote vitalis, et amor [illegible] ex se pvenia a pcia [illegible] volitiva. 2º, cur humanitas Christi dicat̄ tm instrumtum mira-culorum: qa miracula illa n̄ exigunt ex se naturæ influxum humanitatis, cu possint a solo Deo fieri. 3º, cur sacramenta novæ legis n̄ sint elevata ad caandam phice gratiam ut volunt aliqui Theogi sint caa instrumtli gratiæ; qa ista illorum virtus n̄ exigit p se a gratia, cuius e caa principalis prius elevans sacramta.

228 Inde collegitur caam instrumtlem hêre ex se aliquam pportionem, et quidem de genere activo ut assumatur ab agente principali ad effectum producendum. Ratio 1ª: Est pprona ad assumptionem caam instrumtlem debet dari aliqua specialis rao ex qua illius virtus ipsa potius, quam aliud assumatur. Ita in penicillo datur specialis rao cur sumatur ad pingendum potius, quam terra vg. Rao 2ª: qa n caa instrumtlis n̄ coa-ret p virtutem impendenda ppriam virtus n̄ esset ppria caa: ideo qa aqua n̄ e ppria caa caloris, lz dum e calida caet calorem in manu: qa illa n̄ producit ipsum p virtutem ppriam, sed p calorem a se distinctum.

229. Rogas quomodo caa instrumtlis p-portionetur a principali ad effectum. Thomistæ docent pportionari p motionem physicam prævian. Sed rao cur non, n̄ requiritur physica prævia motio, sed sufficit extrinseca assistentia caæ principalis, et actuatio simultanea. Prob. ideo requireretur prævia motio, qa caa instru-mentalis de se impotens ponere effectum debet reddi absolute potens a caa principali, sed ad hoc n̄ requiritur: ergo. Prob. min.: ut caa inadeqta de se impotens reddatur absolute potens ponere effectum, n̄ requiritur prævia illa motio; sed sufficit assistentia extrinseca alterius caæ, et simultaneus concursus: ergo similiter. Patet consq.: qa n̄ minus caa inadeqta, quam instrumtlis indiget pportione, complemto, et unitate alterius.

230. Dices 1º: caa instrumtlis operatur ut mota: ergo debet in se recipere motionem. Pbatur: ois effectus debet præcontineri in caa: sed etiam in caa instrumtli; sed n̄ potest præcontineri in caa instrumtli, nisi ista sit intrinsece pportionata: ergo. Dis-tinguo ans: ut mota quatenus pportionata a principali, cdo; quatenus recipiens in-trinsece aliquid a pcipali, no. Quia iuxta Thomistas Deus mere extrinsece assistens menti beati gerit munus speciei impressæ, cum tale munus sit de genere effectivo, et de-[illegible] ad actus, cognitionis intuitivæ inhærens ad actus determinat. Ad confirmationem concesso an-[illegible] consequens: [illegible] instrumtalis debet præcontineri inadeqte, cdo; adeqte, no cons, min.

et ultimo cog.

231 Effectus qui inadequate continetur in causa instrumentali adequate comprehendi-
tur ipsa ut proportionata. Neque requiritur, quod proportio sit intrinseca causae instrumentali, conj-
uncto: sicut ut effectus contineat adequate in causa inadequata ut proportionata, non requi-
ritur, quod proportio sit intrinseca causae inadequatae conjuncto. Neque debet proportionari
causa instrumentalis per virtutem sibi intrinsecam, ut influxus, qui ut instrumentalis praestat,
sit perfectior influxu, quem ipsa sola praestaret quando exerceret ut principalis.
Ratio: quia causa principalis extrinsece assistens constituit actus vero, a quo potest procedere
influxus perfectior illo, qui procederet a sola causa instrumentali.

232. Dices 2º: per externam
assistentiam non fit causa instrumentalis magis virtutis, quam antea; sed antea non erat pro-
portionata: ergo. Confirmatur 1º: quia denominatio extrinseca visi non reddit objectum magis po-
tens, quam antea; quia talis denominatio non immutat intrinsece objectum: ergo similiter. —
2º: quod distinguitur a causa instrumentali, et in ipsa non est nequit facere talem causam propor-
tionatam: ergo debet proportionari per aliquid in ipsa receptum, et recipiatur in ipsa. =
Distinguo majorem: non fit intrinsece magis virtutis, concedo; extrinsece, nego. Patet solutio
in eo, non potente elevare pondus ut octo, quia reddit absolute potens per assistentiam
extrinsecam alterius: et similiter in qualibet causa inadequata.

233 Ad 1am confirmationem, concesso an-
tecedente, nego consequentiam adjunctam. Non est ratio, quia prima denominatio est extrinseca; sed quia in ob-
jecto nulla repetit virtutem inchoatam, quae respiciat visionem, ut causae partialis, cui subor-
dinetur: unde nego consequentiam. Imo retorqueo: quia prius reddit [illegible] visionem per visionem extrinsecam:
ergo et causa instrumentalis supra illius virtutem, reddet ipsam potentem per virtutem extrinsecam. —
Ad 2am distinguo antecedens: quod distinguitur ab ipsa nequit facere talem causam intrinsece proportiona-
tam; sed extrinsece, nego antecedens, et consequentiam. Patet solutio in causa inadequata. Jam vero de duabus
causis efficientiis in naturali et obedientiali accedamus. Prima est, quae cum concursu naturali debito potest
producere effectum: 2a, quae sine concursu naturali indebito nequit effectum producere.

234. Unde non quaelibet
causa instrumentalis est obedientialis; nam habitus acquisitivus est causa instrumentalis non obedientialis cum
non egeat praeter praestante concursu supernaturali. Neque omnis causa obedientialis est instrumentalis: nam
voluntas est causa obedientialis actionis supernaturalis; non tamen instrumentalis cum distinguitur ut principio
proximo se essentialiter ab effectu. At communiter dicunt se retorquere proportionari, et elevari ad effectum; Itac
de tamen loquendo causa instrumentalis dicitur proportionari; obedientialis vero elevari: quia non ins-
trumentalis [illegible] in suo ordine operationibus naturalibus, et utitur in ordine supernaturali tanquam,

l quadam tale p opus elevans. Circa diversos spec. in nat. et ordinem
ptd. hes 1a parte phicæ.

235 Docent hic Thomistæ, potentiam supernale elevans, ut lumen glo-
riæ, l habitus supernales esse tantum poem quo, et totam ratio agendi actus supernatu-
rales et amoris; ipsum autem l voluntatem esse tantum poem quod, et remotam. Omnes autem
Scholastici, et Jesuitæ cum Suarez, et Cosmo tenent non solum potentiam elevans, sed etiam
intellectum, et voluntatem physice, immediate influere, et esse poem quo rationum actus su-
pernales. Et hic melius intelligi videtur, vere, et proprie dici, ut illa
exerceat, merear per actus supernales, et non mere passive se habeat. At hoc difficultas
solum apud Theologos actum pertinens, ipsis illa l in titulo re ingre. Cap. 2m.
An quilibet creatura possit elevari ad quodlibet producendum.

CAP. 2um

An quilibet creatura possit elevari ad quodlibet producendum?

236. Dicunt rursus cum Scholasti-
cis pluribus ex nostris cum P. Vazquez d. Thomas, et nostri aliquot, qui sup.
sententia tractant, ita ut nulla creatura possit elevari ad producendum, neque ad pro-
ducendum se ipsum; neque ad producendum aliquid, cum non possit ipsa concurrere, vel asser-
tus non posse elevari ad producendum, dicens creandum aliquid, neque ad producendum effectum,
qui exigit creari cum aspecta vel qualis est actus vitalis; in universum autem ne-
gant quamlibet creaturam esse elevabilem ad producendum quodlibet. Dicta hoc ergo auctores
nostra sententia tuemur.

237. Dico 1o: nulla creatura existens aut possibilis eiusdem rationis est
elevabilis ad producendum, quod habeat virtutem inchoatam; sed in nulla creatura existente
aut possibili eiusdem rationis datur virtus inchoata ad producendum quamlibet: ergo. Probatur min.: tal-
is virtus inchoata ut effectio de genere actus nulli creaturæ ostenditur esse sine possibili funda-
mento nullo, et nullo ostendit ex solidis rationibus: ergo. Nota, quod effectus reducibiliter creatu-
ræ est in eo, quod a Deo dependet tam in essendo, quam in operando; in hoc autem non in-
venitur pro virtus inchoata ad quodlibet.

238 Dices, quod virtus ad producendum formaliter ali-
quid est pro virtute inchoata ad producendum instrumentaliter quodlibet; sed in qualibet creatu-
ra datur virtus ad producendum formaliter aliquid: ergo et instrumentaliter quodlibet. Dico 1a; quia 2a
nimis probat: probat enim non esse possibilem creaturam formaliter productivam alicuius, quin non sit
instrumentaliter productiva omnium; sed hoc est falsum; cum non detur repugnantia in creatura, adeo

imitando ut eius potest producere aliquid tertium quam posuit instans producens: quia 2: virtus integralis productiva cuiuslibet dicit se ordinem ad quodlibet; virtus partialis productiva alicuius non dicit se ordinem ad quodlibet, sed ad illud, cuius est productiva: ergo non sunt de eadem virtus.

239 Arg. 3a V: inchoata non potest elevari ad virtutem Dei producendi: quia et quodlibet ad quod ista est: ideo ans est verum, quia in inchoativa non reducet aliqua potentias proportionata cum virtute vero; ergo in qualibet creatura reducet potentias habitas entis creati quia est proportionata cum qualibet alia: quia. Confirmatur V: nequit dari maior distantia, quam quae datur inter res naturales et supernaturales: quia sicut hoc non obest ut naturalis sunt elevabili ad producendum supernaturale, neque obstabit ut potest ad quodlibet aliud. 2o: in qua creatura dat sua obedientia parva ad quamlibet recipiendum: quia et activa ad quamlibet producendam.

240 Arg. ad summum probat inchoatum, et voluntas habere suam obedientiam ad quamlibet creaturam producendam, non tamen quodlibet habere suam rationem. Ideo ante, nego con: datur enim fundamentum ut in inchoata, et voluntas dei tales inchoata natura; tum quia inchoatus et voluntas non se habent mere passive, sed active erga actus supernaturales; tum quia visio, et amor ex iure sunt una proveniens a potentia vitalis videntis in actu 2o hinc sequitur non ... ... Ad probationem dicitur maior: quod in visione reluc... adaequatio cuius exigit a visione ut potentia videns in actu 2o ... reducet, non si enim ad iramum ... sufficeret proportio ... ceset ad iramum adaequata proportio in ... habitibus et sequens una visio supernaturalis est adaequata productiva ... et creata mira, ne ...

241 ... 13 confirmatione omitto ...: quia potest dari maior distantia inter res naturales, et aliqua supernaturalis, ... et supernaturalis ut cumque maior enim distat voluntas ab unione hypostatica, quam ab amore supernaturali. Omitto etiam sequens ... productio pro obedientia ... vertae, quia non dat fundamentum ad ponendum ... in qua ... Ad 2m nego ans. ... quia maior V ... potest elevari ad recipiendum aliquod magis ...; quia non dat fundamentum ut in aliquo ... ponatur pro obedientia ad recipiendum ... Vel dic, quod potentia passiva aut receptiva non est perfectio, sed imperfectio, ... Unde non sequitur ponendum fundamentum ad illa admittenda, ... pro ... pactum

222 Arg. 2º: Idea formica potest elevari ad trahendum pondus terrae; quia hoc aliquo virtute et patenti trahit pondus, ergo potest Omnipotentia Dei; et quaelibet creatura habet aliquam virtutem activam et passivam: ergo. Confirmatur juxta Thomistas Deus potest facere creaturam quod virtus naturalis ejus negat, et juxta Angelicum quaelibet creatura obedit creatori. Concesso majori, distinguo minorem: virtutem activam alicujus effectus omnino, quod non impleat creaturam, quae ea non est, cujuslibet effectus nego. Ad confirmationem nego, Thomistae solum docent Deum posse facere in creaturis virtute ordinis sui quod non naturam; et S. Thomas dicere, quamlibet creaturam obedire secundum capacitatem creaturae capacitatem, et per solam inchoatam et imperfectam Cap. 3º Reliquis argumentis occurrit.

CAP. 3º

Reliquis argumentis satisfit

223. Arg. 3º: quo aliquod agens est magis virtuosum, eo magis aptitudinem habet in admovendis instrumentis: quia tanto magis est potest vincere distantiam et improportionem causae ad effectum; sed Deus est agens infinite virtuosum ad producendum effectum non est alligatus certis instrumentis: ergo. Confirmatur: ad opus efficit posse unam creaturam ad omnem effectum et Deus eo modo non involvente contradictionem; sed in eo, quod quaelibet creatura potens sit elevabilis ad producendum quodlibet, non hoc alicunde non repugnans nulla contradictio: ergo. Thomistae, et consequenter ponunt implere creaturam, quae non habeat potentiam obedientialem ad quodlibet.

224. Concesso majori, distinguo propositionem: tanto magis potest vincere distantiam et improportionem vincibilem, concedo; invincibilem, nego. De potentia absoluta tali, et concessa minori et consequentia, distinguo consequens: quod potest uti qualibet ad producendum effectum quemlibet ad quem est instrumentum, concedo; ad quem non est instrumentum, nego. Defectus elevabilitatis cujuslibet creaturae ad quodlibet non est defectus virtutis in Deo, sed in creatura non habente inchoatam saltem virtutem: sicut non habet ad producendum se ipsum. Ad confirmationem distinguo majorem: ad producendum quemlibet effectum, ad quem virtutem saltem inchoatam habet, concedo; ad quem non habet virtutem, nego majorem, et minorem: quod ibi ex alio capite non repugnat, repugnat, quia nec inchoatam virtutem habet.

225. Arg. 2º: licet potentia sit magis vel minus alligata, tamen magis vel minus potens potest superiori operari sine fine: quia licet potentia sit creatura non elevabilis ad quamlibet producendum tamen creaturis de facto sunt elevabiles. Ad hoc dico: Deo ante est verum, quia

supra potentie utriusque mag. requirat fundamentum ad nandum, mag extensum per obedientiam extendendi sine [illegible] nullum est fundamentum ad nandum ex requisitis extendibus per illam obedientiam: q. = Deceso ant. nego cons. et deceso maior [illegible] nego minorem. Fundamentum est quod apud nos [illegible] non est ponendum in creatura [illegible] perfectio sine forma fundamento; non vero dat ad ponendum in omni creatura [illegible] inchoatam naturae actum, quae est forma perfecto.

226. Instas: per obedientiam mag. ad extendendum sine [illegible] est forma perfecto; ad hoc [illegible] mag. [illegible] non dat fundamentum ad illum nandum: q. [illegible] maius nanis independentia ac ratio a suo complemento est forma perfectior q. = Nego maiorem, ad probationem deceso ant. nego cons. Disparitas: quia potentia ac ratio ad extendendum sine mag. est potentia ad statum, in quo melius exercebit suas nobiliores operationes, et ideo talis potentia est forma perfectior; at potentia mag. ad extendendum sine [illegible] est potentia ad statum separationis in quo mag. non exercet [illegible] suas operationes: unde talis potentia non est forma perfecta.

227. Instas: a ratio ut praecise independens a mag. est perfectior, quia [illegible] magis dependens: [illegible] mag. [illegible] ut praecise independens a [illegible] est perfectior, quae [illegible] dependens. Patet ant.: quia ratio ut praecise independens a mag. non eget complemento substantiali ad extendendum, et consequenter est perfectior [illegible] magis, q. magis assimilatur Deo in ipsius independentia ad extendendum. = Nego ant. q. [illegible] ratio independens sit absolute perfectior [illegible] magis [illegible] perfectionis non stat in praecisio ipsius independentia a complemento substantiali: unde [illegible] est probatio antis. Patet: q. independentia [illegible] est independentia entis capacis totius perfectionis, et illam a se habentis. [illegible] independentia vero non est [illegible] independentia ac ratio a suo complemento substantiali ut patet: q. ratio [illegible] non habet perfectionem illam.

228. Unde potest aliquia entitas esse independens a suo complemento, quin ideo sit perfectior, nec magis assimiletur Deo quam alia entitas dependens. Explicatur: non ideo q. [illegible] est impotens peccare est perfectior, aut magis assimilatur Deo, quam [illegible] potens peccare: q. impotentia ad peccandum propria Dei fundatur in sanctitate [illegible], sive agentis [illegible], et liberi; talis autem non est impotentia lapidis ad peccandum. Similiter discurrendum in nostro casu. Nihilominus verum est Deum posse producere creaturam elevatam ad producendum [illegible], ex cuius productione non sequitur contradictio. Cap. 2. An sit potentia creatura potens creare.

CAP. 2.

An sit possibilis creatura potens creare.

249. Creatio duplex usurpat, 1° phice, 2° theogice, vel dogmatice. Phice sumpta e actio, qua res educitur, sive e productio rei independ. a presuppoe subti. Theogice accepta e productio rei ex nulla caa efficiente presuppota ad rem producta, neq ad fac. producens. Colligit hoc ex D. Tha quæst. 3a de creatioe art. 2°. Sit 1a nra cclo: implicat creatura potens creare creatoe Theogice, seu dogmatice accepta. Ita D. Thom. Schotus, P. Vazquez, plurimi Theogi, imo oes Phi, qui asserunt oino impossibile creaturam potentem creare; solu. habet potere creatoe. Pbtr: creare in sensu dogmatico e rem producere ita ex nihilo, ut ipsu producens a nullo heat ee; sed hoc repugnat creatioi creaturæ: q. Maior constat ex D. Tha citato. Minor etiam: nam creatura ut talis supponit creatorem ex quo oia ut ab author.

250. Sit 2a cclo: potis e creatura potens creare creatoe phice sumpta. Ita plures ex Thagis, Cas. Duranus, et Maraga. Pbr: nulla implicatio sequitur ex eo, quod creatura saltem p potentiam obedientialem producat rem independ. a presuppoe subti, ut constabit ex solutioe argorum: q. Confirmatur: illa solum virtus creativa repugnat creatioi creaturæ, quæ iuxta SS. Pres e ppria solius Dei; sed virtus creativa creatoe phica n e iuxta SS. Pres ppria solius Dei: q. Maior patet: solum est ppria solius Dei virtus creativa eo sensu, quo fatemur Deum creatorem cœli, et terræ visibilium omn, et invisibilium; sed solus e creator in sumpta creatoe p p productioe rei ex nihilo subti, et ex nihilo caæ efficientis presuppoe ad creatorem.

251. Itaq Pres infeaunt Thea-nae Ocabu ...ny ... Dei, ex eo quod heat virtutem creandi tale, ut n supponat caæ productivam sui ... e virtutis pp solius Dei. ait enim Augus tractatu 1 in Joan.
„ne: Quomodo potest fieri ut verbum Dei factum sit, quando Deus p Verbum fecit oia.
„ . . . Ide n factum p quod facta sunt oia. n enim p se ipsum factum potuit p quod
„ facta sunt oia. Quando q Pres asserunt creaturam n posse producere aliquid ex nihilo, loquunt n ex nihilo subti, sed ex nihilo caæ efficientis presuppoe: et sic recte infeaunt ... ... tale oia de nihilo ..., ut ... ... facta sit. ... creatura e.

252. 3a cclo ... n ... ... virtus creativa in sensu Theogico ... creatur de quibus n potest ... creari a Deo: q. Pbr ans: ... actus vitales requirunt a Deo ... ex aliquo ... suppoo ... ex ... nra vitali: q. ... et ... ... nisi ex aliquo presupposita ad ... actus, ... Dei ... . Eg Deus ... oia nulla caa ...

præsuppositis ad ipsam; unde in sensu Theologico ê [illegible] creatio actus [illegible], quo
[illegible]; et creatura eo ipso fiunt præsupponendo creationem ad se ipsam, et consequenter
requirit operationem [illegible] in sensu Theologico et dogmatico.

Dices 2º: Plures agentes a Tha-

253.

[illegible] [illegible] [illegible] explicamus. Et ante Thanichys non na-
[illegible] creaturas creavit ad alia, [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible]
justo: ergo [illegible] ante, et ante [illegible]. Etiam Thanichys [illegible] [illegible] [illegible]
rerum bonarum, a quo res bonae, et invisibiles; alterum malum, a quo [illegible] [illegible] et cor-
poreas; de creatura autem potente creare in sensu philosophico nihil [illegible]. Deinde
Avicenna, et alii admiserunt creaturam creatricem, Angelum superiorem creare
inferiorem, et angelum infimum res corporeas. Insuper [illegible] [illegible] Dei
bonum ê creaturam, et tamen creare omnia. Ad hoc igitur [illegible] [illegible] [illegible]
ê creationem [illegible] in sensu a nobis explicato, et Verbum non ê creaturam.

Dices 3º: 29. [illegible] de-

254.

cet 3º: [illegible] quae vincit distantiam infinitam ê infinita; [illegible] proprie creare vincit distantiam
infinitam: ergo [illegible]: quia ê [illegible] [illegible] [illegible] ex nihilo, distantia aliquid, et nihil
[illegible] distantia infinita: ergo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: quia [illegible] [illegible] [illegible]
tat a nihilo quantum [illegible] perfectionis; nullus [illegible] [illegible] [illegible] perfectio infinita. Deinde: e-
ductio ê [illegible] [illegible] de non ê ad ê, et ex nihilo [illegible] [illegible] [illegible] distantia inter
aliquid, et nihil; et tamen eductio non requirit infinitam virtutem: ergo similiter creare. [illegible] quod
in thesauris [illegible] sunt alia [illegible] [illegible] [illegible] quae sunt magis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible]. [illegible] hic [illegible] adeo [illegible] [illegible] [illegible].

255.

Dices 4º: infinita virtus ê [illegible] operari sine [illegible] [illegible] causa [illegible]: et sine concursu [illegible]
causae materialis. [illegible] ante [illegible]. Sunt enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] supra dedimus non tamen creare, ut creaturae repugnet creandi virtus ad operandum [illegible]
[illegible] [illegible] sine concursu causae materialis, et [illegible] causa efficiens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] causa [illegible] ê [illegible] [illegible] [illegible], et tamen potest operari sine concursu causae 2ae
[illegible] creaturarum; non [illegible] potest operari sine concursu causae [illegible]: ergo creatura [illegible] [illegible]
[illegible] sine concursu materiali, non tamen sine concursu causae [illegible] [illegible] [illegible].

Dices 5º:

256.

[illegible] [illegible] Verbum divinum ê creaturam, et [illegible] [illegible] supponere Patrem tamquam causam
illius dantis ê [illegible]: [illegible] non tribuebant illi virtutem [illegible], [illegible] proprie sumptam; de causa
hac virtute inferunt Patres [illegible] non ê creaturam [illegible] Deum [illegible] virtus proprie, infinita ê [illegible]

solus Dei. = Verum q. ne facile possent Ariani illudere argum. Patrum dicentes non infirari Verbum esse Deum ex eo, quod possit creare. = Omisso intermediis, ne reducunt, et ultima cogimus ut ait P. Petavius tomo 1.º dogmatum lib. 1.º cap. 3.º Ariani dicebant Verbum creare omnia; d. non omnia creans creare physice ut est evidens: g. non loquebantur de virtute creativa physice.

257 Sed hoc omisso, no, S. Patres assumpsisse creatam physicam ut medium ad probandum medium esse Deum. Sed convincebant ex Scripturis Verbum fecisse omnia, et sequens ipsum non esse factum, quia talis est ejus causa ut non supponat causam ... unde loquebantur Patres de creatione Theologica. Ad urgere, no assumptum, cujus probatio est nulla. Patres non inferunt Verbum esse Deum ex creatione physica, sed ex Theologica. Nota pro eo creaturae non solum obedientia, sed etiam ... potentia creare, quin inde sequatur implicatio; etiam non creaturae de facto extensiva non est adenda talis virtus sine gravi fundamento, quod non datur. Disp. 3.ª De reliquis causis. Cap. 1.um de causa finali.

DISP. 3.ª

De reliquis causis.

CAP. 1.um

De causa Finali.

258 Causa finalis cujus gratia aliquid fit vocatur Philosophus, juxta quos in illa existit motivum objectivum ad sui consecutionem per medium. Dicitur objectivum, quia finis non movet physice, sed objective media illa producere. Ad sui consecutionem ... a motivo finali, quod ut tale non potest movere ad sui consecutionem. Per media, quia finis etiam movet ad investiganda, et exequenda media utilia ad sui consecutionem. Neque amans ... debet amare media, si talia apud non sint necessaria ad assequendum finem: sufficit enim, quod exequatur, ... imitatur media, quin amet illa. Finis alius est cui, scilicet ... illud cui vocamus finis, et hic non est proprie finis: alius cujus, cujus gratia aliquid fit.

259 Alius est qui, et est ipsum bonum assequendum; alius quo, qui est assecutio ipsius boni. Itaque Deus est finis qui movet ad sui consecutionem; hoc est finis cui; ... sive ... est finis quo. Alius est finis ultimus, et remotus; alius tamen proximus, et non ultimus, ultimus ad cujus consecutionem ordinantur cetera, et ipse ad nullum aliud ordinatur; non ultimus, ad cujus assecutionem ordinantur aliqua, et ipse ad aliud ordinatur. Sic dicebamus sanitas propter studium sanitas fit ... fine non ultimo

et [illegible] [illegible].

260. Utraque finis tq ultimus, qui n ultimus e vere finis, quia movet ad sui requisit. f medio. Tamdq alius e finis operantis, alius operis. [illegible], qui dicit extrinsecus respective ad opus, e, quod agens assigne intendit. 2us qui dicit intrinsecus, e, ad quod opus [illegible] sua ordinat: v.g. curatio ægroti e finis medicinæ, quia ad illa ordinat; lucrum autem, quod medicus intendit, e finis operantis, et extrinsecus medicinæ. - Idq tamen potest ee medium, et finis respectu diversorum ut patet in amanti remedium f pharmacij asequenda [illegible] [illegible].

261. Rogat hic an finis in actu 1o seu [illegible] motiva [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognios? [illegible] adæqte in cognitione Docent Soncinas; inadæqte in cognitione, et [illegible] qte, in bonitate tenet P. Lance. Dico [illegible] e, virtute motiva finis ee ipsam bonitatem objecti cognitam se haverè f [illegible] ablatum. [illegible] sequor, et pbo: cognio boni solum e aplao boni [illegible] a voluntate amet: g. Patet con: q in nullo gere, quod solum e aplao [illegible] [illegible] cap. [illegible] ans: cognio nec partialiter e bonum, quod a voluntate amat, nam bonitas [illegible] bonum in ee boni, et alibi bonum [illegible] [illegible] [illegible], nisi f cognio: g.

262. Primus [illegible]; id intendimus, quod volumus, et id volumus, quod cognimus; d p cognios finis solum cognimus bonum finis: g hanc solum intendimus: g. 2o: [illegible] medium e adæqte [illegible] a cognitione f quam medium [illegible]: g [illegible] virtus motiva finis. Nota [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] volunt, voluntas amare objm n cognitum, n tamen quod amet tale objm ut finem: g objm n cognitum, nec [illegible] nec movet voluntatem, d e [illegible] [illegible] amoris; finis [illegible] ut amet [illegible] tali debet movere voluntatem. [illegible], quod [illegible] f [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] tenetur [illegible], quin aplao [illegible], ita p [illegible] [illegible] voluntas [illegible] amat, et movet, quin cognio [illegible] moveat.

263. 3o: quod [illegible] cognio voluntatis [illegible] voluntati [illegible] ad amandum, at n dirigit [illegible] monivè, et [illegible]; q n allicit [illegible] ipsa, d p objm quod [illegible]: unde cognio n movet ut virtus quæ motiva, et ut quo, d ut [illegible], et ut [illegible] [illegible]. 2o quod sicut [illegible] sagitta, et [illegible] dirigere e [illegible] quin aplao sagittæ illam moveat; d solum [illegible] [illegible]; ita f cognios dirigit et movet voluntas, quin cognio [illegible] [illegible], o solum [illegible] [illegible] f cognios. 3o quod [illegible] [illegible] voluntatis [illegible] [illegible] [illegible] quod in gere cap [illegible], n in gere cap finalis, cum n sit bonitas, quæ [illegible].

262. C°, quod tr grani proveniat qui sese è illustrans moveat ad amandum, movet tamen ut quo, h[illegible] ut quod: d[illegible] n[illegible] enim elementum [illegible] [illegible] movet voluntas ut quo, sive [illegible] motivum movere, [illegible] [illegible] cujus [illegible] intendit [illegible] illustrans vere è [illegible]. [illegible] quod bonitas objectiva finis superior, [illegible] ut apparens, nec movet ut [illegible] ad quod sufficit ut finis [illegible] ut bonus [illegible] in se [illegible] sit bonus, et [illegible] obj [illegible] moveat nisi ut [illegible], [illegible] denotat, [illegible] [illegible] movere, [illegible] sicut [illegible] ut [illegible] [illegible], quin [illegible] [illegible]. Cap. 23. Quae restant de ca[illegible] finali.

CAP. 23

Quae restant de caa. finali.

263. Rogat, quisnam sit causalitas sive actus 2us causae finalis? Ante resolutionem praemitto seriem illorum actuum, nec [illegible] obj. bon. [illegible] [illegible]. 2o sequitur complacentia simplex voluntatis in obto [illegible], [illegible] causat finalis. 3o movetur voluntas, et eo simplici complacentia [illegible] in [illegible], et sic intendit finis. 4o sequitur [illegible] consultatio circa electionem mediorum. 5o [illegible] media, et [illegible] a voluntate, et electio 12, vel secundum alios [illegible] eodem [illegible], quo voluntas imperat executionem mediorum. 6o [illegible] mediorum [illegible]. 7o sequitur executio finis et postea advenit gaudium de possessione finis.

264. Dico [illegible] cum [illegible], et aliis: causalitas causae finalis sistit in absoluta [illegible], sive dependentia absoluta finis. Patet [illegible] quaest. 22a de veritate art. 2o dicente sicut influere causae efficientis è agere, ita influere causae finalis è appeti, seu desiderari. Ratio est: causalitas finis è id, quod praecise [illegible] sequitur necessario [illegible] finis ut talis; [illegible] [illegible] praecise [illegible] sequitur [illegible] consultatio, [illegible] electio, [illegible] executio, si intentio finis è [illegible], quae sunt effectus [illegible] [illegible] mediante causa finalis ut talis: [illegible]. Adde, quod praecise [illegible] finis [illegible] agens operari [illegible] fine: nec intelligitur [illegible] [illegible] [illegible].

265. Neque obest 1o, quod intentio sit effectus finis, nec actio è simul effectus, et causalitas causae. Neque obest 2o, quod intentio sit actio voluntatis, sicut [illegible] [illegible] executio mediorum, [illegible] è actio [illegible] executionis è [illegible] causalitas [illegible] [illegible]. [illegible] voluntas, et finis [illegible] sunt causae diversi ordinis, [illegible] [illegible] eandem causa[illegible]

"Neque obest Ptus dicens: caa cuius gratia effectus fiunt, actus non est, et "inanimes ipsa non est actus nisi per translatione: hinc causalitas finis, intentio potius "a voluntate sumitur, non ideo phice potius potentia; sicut eductio est causalitas "cae efficientis, a qua phice provenit; et cae materialis, a qua non provenit phice, sed tam- "tum materialiter.

268 Inferes 1°, intentionem, et electionem mediorum esse effectus immediatos cae finalis. Ptr: ideo volumus finem, et media eligimus, quia finis desideratur. Quod autem sint effectus immediati patet: nam inter ipsum finem, et intentionem mediam, intentionis, hoc est causalitas quae non tollit immediationem; et inter ipsum finem, et electionem mediorum, intentio, hoc est idea, non causa electionis; et inter finem, causalitas, non intentionalis, sed finalis ea electionis. 2° executionem mediorum, quae est effectus immediatus electionis esse effectum mediatum finis, et intentionem finis esse effectum mediatum eiusdem, quia inter executionem finis, et media, mediat electio, quae est effectus immediatus finis, et caa moralis immediata executionis.

269. 3°, quod, secundum ad finis requisitum non esse effectum finis; sed excluditur et inconsequens requirendo finem et consequens causalitatem finis intentionis; inde autem effectum finis excludere causalitatem finis. Loquimur tamen de intentione alicuius boni finis, quae deinde ad electionem mediorum determinat; ex hoc tamen sequitur, quod intentio finis sit saltem virtualis, licet per amorem mediorum salvetur in causa, ut volunt plurimi et simul quod electio mediorum propter finem sit, vel sit, virtualiter amor finis. Vide multiplex dubium insurgens.

270. 1° est: an bruta operentur propter finem? Nam rationes causae cum Pontio, et aliis Thomistis. Ptr: proprie operari propter finem est medium eligere propter finem intentum, et unum bonum alteri praeferre, non solum affective, sed iudicative; sed hoc requirit esse sine discursu, et iudicio, quibus carent bruta. Unde et bruta electivae operantur ad deducentes ad finem ut solet homo, id faciunt ex instinctu et naturali inclinatione, qua feruntur in bonum proprium; et tamen non sequuntur se illi ex proportione ad illud. Similis ovis fugit lupum, quia naturaliter inclinatur, non autem ut electione, quia ordinem ad salutem suam.

271. 2°: an bonum sub ratione honesti utilis, et delectabilis fiunt hanc rationem finis. Dicendum bonum honestum, et delectabile, Ptr afirmative: quod bonum honestum est propter se appetibile, et alia

sunt apetibilia propter ipsum. Similiter delectabile, quia licet delectatio non sit appetenda propter se, quia propter bonum honestum est tamen propter se apetibilis. Quoad bonum utile res negatur cum divo Thoma 1ª parte quaest. 5ª art. 6º dicente; utilia non esse amabilia propter se, sed ratione finis solius. Ratio: quia utile ut tale est medium ut tale; medium autem ut tale nequit [illegible] ratione finis. Et licet voluntas moveatur ad prosequendum medium ex medii utilitate, non tamen movetur finaliter, cum non sistat in ipso, sed quia est ei [illegible] intentum.

222. 3ᵘ: an idem effectus possit causari a duplici causa finali in actu 2º adequato? Resp. affirmative; deambulans potest intendi propter recreationem et sanitatem. Quia non [illegible] duplex intentio a duplici [illegible] fine [illegible], deambulatio erit ex duplici fine et tamen in actu 2º adequato; si namque voluntas unico actu intendat recreationem et sanitatem, [illegible] unio erit a duplici fine intento inadequato in actu 2º. Quia [illegible] cum [illegible] illius finis non est in actu 2º adequatus in actibus indivisibilibus, qui [illegible] procedere [illegible] alterius ex illis finibus.

223. 2º: an malum ut malum possit esse causa finalis? Resp. negative cum communi sententia: est enim contra [illegible] appetitum, nemo ad malum intendens operatur, [illegible] in malo ut tale qui [illegible] intendit [illegible] mali; voluntas autem fertur ad agendum in [illegible] rebus, quae non [illegible] ut [illegible]. Unde [illegible] Philosophus 2º Physicorum cap. 3º finis et bonum idem sunt. Unde quando voluntas propter [illegible] mali operatur malum non est finis, cum non sit intentum; et licet sit terminus, non est terminus ad quem voluntas tendit per medium, sed a quo recedit.

224. [illegible] media [illegible] bonitatem [illegible] a bonitate finis? Resp. affirmative cum [illegible] Vazquez et Arriaga [illegible] omnis et utilitas mediorum solum est [illegible], qua [illegible] causare finem; sed [illegible] est ipsis intrinseca; quia bonitas et utilitas mediorum est ipsis intrinseca. Sic pharmacum [illegible] bonum est aptum causare sanitatem, et [illegible] intrinseca bonitas est bonum [illegible]. Et licet finis deficerat [illegible] maneret [illegible] de se sufficiens causare finem, quia [illegible] est bonitas medicinae. Quod autem cessante fine [illegible] mediorum [illegible] media non esse hic et nunc bona [illegible] non intendimus eum finem, cum tota illorum bonitas [illegible] ordine ad finem.

225 Dices: bonitas medii ad finem est proportio effectus ad finem; sed haec proportio est extrinseca medio: ergo. — Distinguo maiorem: est proportio transcendentalis, quod in haec ex parte medii, concedo; praedicamentalis, quod dicit relationem, nego. Distinguo minorem: haec proportio praedicamentalis, quod se habet ex parte medii ex extrinseca, concedo; nego; transcendentalis, aequivalenter nihil distinguitur: est per intrinseca et per extrinseca, concedo; si extra extrinseca, nego consequentiam. Ideo solutio. Cap. 3. De causa exemplari.

CAP. 3.
De causa Exemplari.

226 Idea graecè, latinè exemplar, est iuxta divum Thomam quaest. 3a, art. 1. forma quam effectus imitatur ex intentione agentis determinantis sibi finem; et iuxta Philosophum 5 metaphysicae illud, in quod operans inspiciendo operatur. Ad huius explicationem exemplar internum, quod externo videtur, ut in artifice talis exemplar interno, sive scilicet quatuor. 1. exemplar idea expressa ut pictura vestis, quam imitatur operans intendens. 2. imago exemplaris externi. 3. alia imago operans opus faciendi. 4. opus operis faciendi, quod est idea in mente pictoris. Haec dicitur exemplar internum, et externum. 4. alia exemplaris, quae duo certum est non requiri nisi ad operationem proprie.

227 Datur in Deo faciente mundum sine exemplari externo, et intentione in alios procedentibus signum, et in homine pictoris, qui saepe sine exemplari externo operatur. In Deo internum et pale exemplar. 2. exemplum ipsum opus exemplaris facit, quod ab aliquibus dicitur exemplar formaliter internum. — Rogatio tamen in quo sitae exemplaris interni: Respondeo cum Lezio positum in cognitione operis faciendi. Probatur: idea divina est in forma operis faciendi; namque iuxta divum Thomam 1 parte quaest. 15 art. 2. in rebus est eo, quod rogat se intelligere formam domus, intelligit ideam; sed idea est intellectio formae domus.

228. Ratio probatur: nil dicit a cognitione practica operis faciendi proprie, et immediatè dirigit ad effectum operis: ergo ratio causa seu ratio causae exemplaris stat in sola cognitione. Idea patet: nam ad causam exemplarem pertinet dirigere actionem agentis finalis, ut in fine determinat tendat, opere ipso causa, nomine ratio. Quod ex dictis patet. Hinc ratio causae exemplaris proprie convenit exemplari interno, quod dirigit proprie, et immediatè actionem ad effectum operis

jmeis ex^t xai; explar aux eptean, quand[illegible] sol̄ duxit media to mediante [illegible] [illegible]. Unde infers 1° quod [illegible] caā movendi, et adhicienda, et ideo [illegible] [illegible], q̄ ē caā finalis et exemplar [illegible] caāe illuminandi, quod ī libro, d[illegible] [illegible] dvenit.

D. 2^a. Infert 2° [illegible] caā exemplaris attene in actioe effectiva operis ut sub intioe imitandi exemplar, et [illegible] mota a [illegible] directiva operis. 3°, quod [illegible] obvius ut representatur p [illegible] [illegible] exemplar, [illegible] ut apellante supra [illegible] [illegible] [illegible] representas supra [illegible] seu [illegible] [illegible]. 4°, quod [illegible] [illegible] divina [illegible] [illegible] [illegible] ne [illegible], nec repre[illegible] exprimat creaturas, unde n ē [illegible]; hic enim [illegible] exemplar intentum in Deo ē [illegible] creaturas [illegible].

D. 8^a. [illegible] 5°, quod [illegible] [illegible] exemplar operat quatenus illud [illegible] et quatenus [illegible] exemplar [illegible] n ut [illegible] quod exprimit, d imp[illegible] et p [illegible] tendit in [illegible] ea [illegible] [illegible], qua quilibet actus [illegible] includit, et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] se [illegible] ut quo, [illegible] n ut quod. 6°, [illegible] sunt videat imitari actioes hoīs, n tamen intendit imitaoe illa; actioes humanæ [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] actiones [illegible] [illegible] [illegible] actiones, quas [illegible] cū actionibus, quas exercent. De caā materiali et finali egimus satis in 1^a parte.

Finis.

PARS 3ª IN SEU ULTIMOS PHICORUM LIBROS.

De Proprietatibus Corporis nat.

Duo reliqua Phicorum libri ponis cum duo primi capita, quae tibi dicenda sunt, ideoque debili horum breviter controversias illas expediemus, ubi ea, quae in libris continentur, etsi non eodem ordine, quo Aristoteles, simul tamen brevitate [illegible], et proprietates corporum peragemus. Tractatio V. De motu, loco, et tempore.

TRACTATIO 1ª

De Motu, Loco, et Tempore.

De motu, actione, passione, loco tam intrinseco, quam extrinseco, et similiter de tempore, quae subeunt difficultates habet hic controversia, ut corporis naturalis notitia, proprius proprietates, et doctrina plenior evadat. Disputatio I. De Motu, Actione, et Passione. Caput 1um. Quid, et quotuplex sit motus.

—

DISP. 1ª

De Motu, Actione, et Passione.

CAP. 1us

Quid, et quotuplex sit motus.

281. Motus iuxta Phy. lib. 3. cap. 1º est actus entis in potentia prout in potentia; potentia autem alia est activa, passiva alia: unde motus quatenus est potens producere rem in subiecto susceptivo est actus correspondens potentiae activae; quatenus potest pati, et sustentare rem correspondet potentiae passivae. Hinc agens ut potens producere dicitur potens movere; quando actu producit rem in subiecto dicitur movens, et actus correspondens potentiae producendi est motus, seu exercitium producendi. Item subiectum potens recipere dicitur mobile; quando actu recipit dicitur motum; et actus correspondens potentiae passivae est motio, seu exercitium recipiendi.

282. Educe ut 1° Phi lib. 5° dicente, uod
motus non ē motus ipsius intelligendus ee in motu receptivo realiter existente
per se ex [illegible]. Adest motus habet dari alia physica mutatio. 2°, ēdi ctio,
et in creatio, [illegible] non explicatur a Phil. d° [illegible] eductio ē exercitium per
acceptatus quatenus ē [illegible] materia, qua subjectum sustentat formam, et qua agens e-
ducit formam in subjecto. 3° ut det motus explanatio a Pho. debet dari mutatio physica,
de nat. [illegible]: na illa reduplicat [illegible] denotat, quod agens l'agit
in subjecto. [illegible] sustentat formam [illegible] motus. Si autem subjectum passive haberet formam agens illa tres
vans n decet movens, [illegible] motus, d° [illegible].
283. Primo dicit 1° in nat. et [illegible].
1us ē transitus subjecti ex uno termino in alium, [illegible] partem. [illegible] V. Genus
actio productiva [illegible] in habitu. V in [illegible], et [illegible]. [illegible] qua subjectum tran-
sit a [illegible], [illegible], quo subjectum transit a forma ad [illegible]. 2° in na-
tura, et violentia [illegible] 3° [illegible] in instantaneum, et subcessivum. 1us
unus talis totus acquirit in instanti, ut productio unius gradus caloris. 2us cuius tales
partes acquirit, ut in 1° instanti unus gradus caloris, et alius in 2°. [illegible]
potest ee, [illegible] ut in exemplo pro, [illegible] si ut quando tales [illegible] simul acqui-
rit quod ē motus localis [illegible] divisibile.
284. Subcessivus subcessivus in [illegible],
1us quando partes [illegible] interruptione temporis. 2us, quando [illegible]
alia, [illegible] temporis interruptione. [illegible] in rectum, et circularem. Rectus,
quo mobile semper acquirit novum spatium [illegible] quin reflectatur ad [illegible]
motus incepit. Circularis, quo mobile [illegible] repetit spatium [illegible] volutio-
nibus [illegible] motus solis. 5° dividit motus in generationem, qua [illegible] forma substantialis;
in alterationem, qua acquirit qualitatem, quod [illegible] intensio si fit a minori ad majus
gradum, in eadem parte [illegible].
285. Si vero sit in diversis partibus [illegible] dicitur ex-
tensio si fit a minori ad majus; [illegible] remissio, in augmentationem, qua [illegible]
accretio, et ē motus ad majus quantum, cui motui opponitur diminutio, qua quan-
titas dependit; motus [illegible], qui ē motus localis. Rogat an res possit majus
[illegible] motus [illegible] adequari. Certum ē 1° [illegible] eamdem partem subjecti habere simul
qualitates contrarias in eadem intensione, quae actualiter contrariae sunt mutuo repugna-
ta. 1° [illegible] subjectum simul habere [illegible] motui contrariae [illegible] in quantum gradus

caloris, et quatuor frigidis. Sic ho potest unu brachiu attollere, et simul alte ry diminuere: q talis ... ex aq, quy te fa invisibilis e ... extensa.

226. Nave reo: q^a n e virtus in nau potens pungere strabere, et in ... gradu caloris n censer stratius unu ... quia proximatz consum... Dices: ho ipsu motu se movens ver Oriens, et motu cymbe qua vehit v Occidente moveri movedus ... Rco ibi n dari motu statur: na si motu hois ... velocior ... moveri v Oriens, si vero motus cymbe solu moveri in Occidens ... n aurq sunt quales ho ... it in eado distaa, qua erat ante motu: q^d quando ... ret pedes de motu motus cymbe retrogrediuntur, et tenerer pes in eadz distaa, qua erat ante ... Cap. 2^m. De prijs motus localis.

CAP. 2^m:

De prijs motus localis.

228) Gravitas, levitas et impulsus s. prin motus localis. Gravitas e qualitas debita corpori illud ... motu deorsu. Levitas e qualitas debita corpori illy ... ad motu sursu. Sunt ... distincta a substantia, ut in Eucharistia ... gravitas, et n substaa panis. Impulsus e qualitas cum defectibus reale ... ad motu localy. Debet cum defectibus ... distinguitur a gravitate, et levitate, quy ... Talis qualitas producitur a projiciente in corpore projecto.

229 Rogat V^e an gravia, et levia moveantur a se ... a generante, ut a causa prali? Moveri a producente ... suo prio quidquid movet ... alio movetur, cuius explanatione dedimus supra. Itaq cu nais reo, gravia, et levia moveri ipsa, tamquam a causa prali. Rco: q^a sepe gravia, et levia movent, quando ea n exit agens producens impulsu: sunt e gravitas, et levitas prij qui motus deorsu, et sursu. Rogas 2° a quo provenit motus, quo lapis projectus sursu movetur violento.

230. In V^o n pot provenire a projiciente pater: q^a n e applicatur in medio; et fine motus, et ... moveri ... quiq primat motus. Neq pote provenire a gravitate lapidis, quy inclinat deorsu, neq ab aere intermedio occupante locu, quy lapis relinquit: alitz n cessaret motus lapidis ad distaq determinatq; cy in qualibet distaa dotaa

Iovit proveniet ab impulsu, seu qualitate a projiciente producta, et lapidi impressa. Neque enim est alia causa, cur motus ille perduret.

190.
Nota 1°, quod eiusmodi qualitas tamdem aliquando vincitur ab aere, et a gravitate lapidis resistentibus; ideoque quo magis distat lapis a projiciente, eo remissius movetur. 2° Talis qualitas producitur intensior a projiciente, ubi quo longiora sunt instrumenta pulveris sulphurei eo longius movent globulos plumbeos: pulvis enim sulphureus accensus per maius spatium movet eiusmodi globulos, et sic fortius illis imprimit maiorem impulsum.

191.
Rogatur 3°, a quo proveniat motus reflexus quo lapis parieti impingens in oppositum resilit? Resp. talem motum non esse contrarium illi, qui intendebatur a projiciente, sed provenire ab obstante, quia impulsus projicientis non potest movere lapidem in oppositum. Si autem sit obliquus, et indirectus, provenit simul ab impulsibus projicientis et obstantis. Dicitur enim prout velocius movetur, et fortius resilire, quo magis oblique tangit obstantem: quia motus ille non potest provenire solum ab impulsu obstantis, quo non sit contrarius, destruit impulsum projicientis: sicut impulsus corporis ab extremo directe in centrum destruit per quietem, quae est contraria impulsui illi.

192.
Rogatur 4° cur lapis velocius moveatur in medio motus, quam in fine versus centrum? Resp. quia in fine solum movetur a gravitate, vel projiciente; in medio autem etiam ab aere succedente ad implendum locum a lapide relictum, et simul impellente lapidem ad terram inferius. Hinc corpora gravia petere centrum terrae mediate id est tendendo versus centrum ut ita unum se jungat aliquando, et facilius resistant oppositis. Dicitur solum mediate: quia cum punctum centri cum nequeat moveat indivisibiliter et consequenter naturaliter non potest continere simul omnia corpora, haec enim violenta, et appeterent tantum naturaliter impossibile.

193.
Certum est gravia in centro non gravitare, et levia non levitare, sive non conari in centrum: nam homo natans in fundo maris non sentit pondus aquarum, quod pondus alibi sustinere non potest. Ratio autem cur id accidere potest est: quia cum gravitas inclinet in centrum hoc acquisito vel mediate, vel immediate cessat eius motus, et consequenter conatus gravitatis. Similiter de levitate. Nota, quod res inaequalis magnitudinis inaequali velocitate feruntur in centrum

uipotea maxy, l mixe ipsiey graviy, l lemy nq si vesicha aere plena, et simul ligny in vasu pindy mirant om q levior cuius ascendet qug ligny. Cap. 3. Actiois distio ab agente.

CAP. 3.^m

Actiois distio ab agente.

222 Primum cy communa sentne, actioe disting ex parte ab agente realiy et actioe effectiva a passo, et tro. Neq dicas, quod Deus nequit impedire quod coa creatura producat sug ubi casy; nq Deus potest impedire cy creatra productiq ubicatis A, produa productioe ubicatois B; q illa coa creatra distinguit ab actioe productiva. Le ipsiy admittit pp Hurtado coy creatra identifiq cy sua actioe. Ideaiq no est Deus liberu, et per actu eo ipse no e liberus, et dimanans effectus a virtute agentis; o talis liberus, et dimanas distinguit ra a virtute agentis: q talis efectus dimanat se ipso; et nulla virtus potest a se ipsa dimanare et pati: &.

223 Et tamen potius actio ect formalis efecy. Pbr: q si implicat entia, q sit ratio sui immediata, potius, et absoluta denas, ut in actu 2º virtute ab agente. Unde e sua ipsiy actioi ee accidt cy pnt identifari cy substa; nam ce relaoy realy rei ab rey, cy ad tale relaoy requirat realis distinctio. Siye ec mq, cuius sit ipsius estaly alligara adrezi. Similiter potius e passio identifica cy tho, vq calor cy actioe effectiva sui; si tamen e potius passio identifica cy subto sustentativis: nq debet recipi in subto sustentaois, et pom depeny ab illo presupo.

224 Sq e inquirit, an ois actio Dei ad extra disting ra ab ipso Deo. Resp. affirmare, q ptes Thomistas, et Schotistas. Pbr: Deus 2y ois sua prata, e indifferens ad producendy, et n producendy ad extra, q actio ut pot ultima denas ad producendy n e illa indifferens sicut neq ultio e indifferens ad unendy: e Deus et q Deus identifar recy ultimq actualitate de linea producendi ad extra vq psy ultima e absoluta Deus e ab eterno actu producens psy; q si identifatur cy ultimq actuy de linea producendi ad extra vq psy, absolute verum est Deus e ab eterno actu producens psy.

297.

Dico 1°, quod operatio creativa non est realiter distincta ab actione, quae est actus purus: sicut productio Verbi divini per actum purum est realiter distincta [illegible]. Dico 2° [illegible] de tali [illegible]: quia [illegible] (Fide) opera debet identificari secum ex actibus [illegible] [illegible], qualis [illegible] actio identificata cum Deo: actio enim, et [illegible] existens ab aeterno. Unde est disparitas ad [illegible] adiunctos: quia [illegible] [illegible] esse in Deo imperfectionem secus autem [illegible] ut dicam.

298.

[illegible] Dico 2°, quod actio [illegible] Deo in [illegible] est [illegible] cum vellet in tempore creare. [illegible] actio [illegible] non recipitur in Deo, sed in re creata, et sic [illegible] Deus [illegible] non velit creare in tempore [illegible] [illegible] est Dei velle in tempore, quod antea non voluit. Patet a [illegible] [illegible] [illegible]. Item, quod de novo accrescit [illegible] est [illegible] [illegible] ratione subiecti [illegible] de [illegible] creato [illegible] accidit, non debet [illegible] eius [illegible], et [illegible]. Tales actus recipiuntur in [illegible] tamquam in subiecto [illegible] receptivo: et [illegible] [illegible] non habet subiectum [illegible] [illegible], non potest sumpta.

299.

[illegible] Dico 3°, quod [illegible] Deus non [illegible] respectu actio quoad [illegible], quoad denominationem, et [illegible], non vero quoad [illegible], quoad entitatem, et [illegible]. Similiter [illegible] [illegible], [illegible] de [illegible], et [illegible] [illegible] agerimus. 2° quod Deus ut [illegible] in sua natura [illegible] supplet defectum actionis. [illegible] ut actio suppleat debet dare aliquid, quod non dabat, quando non [illegible] actionem: [illegible] manet eadem [illegible]. 2° Deus est [illegible] in sua natura, ut [illegible], et [illegible] unit [illegible] [illegible], ut tenet [illegible], et melius [illegible] adversariorum: [illegible] Cap. 2°. [illegible] [illegible].

CAP. 2.

Dicitur [illegible] [illegible].

300.

Dico 1° ex Scriptura 1° Genesis: dixitque Deus fiat lux, et facta est lux, et Psalmo 32°: verbo Domini coeli firmati sunt, et spiritu oris eius omnis virtus eorum: [illegible] actio Dei ad extra [illegible] divina, quae identificatur cum Deo. [illegible] ex Patribus Basilio dicente creatio increata est. Gregorius: Dei autem [illegible] actio. Divo Thoma.

"creat. potest sumi active et passive; si active designat Dei actionem, et est eius essentia; illud solum magis recipiendum est requiritur, cuius actio non est accidens, sed substantia, quod solum Deus est: si. Haec verba Scripturae solum denotant voluntatem divinam, vi cuius sine mora fit in tempore, quod Deus ab aeterno vult fieri in tali tempore. Vide nostrum Lorinum in psalmum.

Sol. Ad confirmationem, nam Sancti Patres non accipiunt actionem in sensu stricto, sed active pro causa actiora, et pro operatione interna, seve actu voluntatis Dei; ita cum eo Sanctus Angelicus doctor noster, et alii Patres nostri exponentes verba: ita in 1 Sent. dist. 22. ait: velle est actio in voluntate manens: unde non dicit intelligi aliquid exterius Dei externi actio quod faceret; et tamen significant actiones tractat ad exteriores effectus, sine cuius extrea cuiusmi actio non potest intelligi. Et in 3° dist. 23, quaest. 3ª art. 1: actiones 2° agerii fundari supra actiones 1° agentis: quae actiones nihilominus fundantur in divina voluntate.

582 Dices 2°: aeternitas divina est ratio existendi hodie, quin Deus ab aeterno denominetur existens hodie: ergo voluntas divina potest esse ratio producendi hodie, quin Deus ab aeterno denominetur producens hodie. Confirmatur: datur in Deo ab aeterno velle efficax de extrea mundi, nec ideo mundus exterus debet ab aeterno: ergo similiter in Deo ab aeterno dari productio mundi. Disting. ant.: aeternitas divina est ratio adaequata existendi hodie, nego; inadaequata, concedo ant. Aeternitas divina est cumbda ratio Dei ad semper existendi, qua denominatur ab aeterno Deo, tribuit; at absoluta denominatio durantis hodie est a parte extrinseca: Unde potest aeternitas ab aeterno esse, quin Deus denominetur ab aeterno durans hodie.

583 Ad confirmationem, concesso ant. nego cons.: quia volitio divina, sicut et ipsa, de extra mundi non est ratio sufficiens dandi esse ipso: unde non potest quod talis sit semper ac ipsa est; actio vero productiva est essentialiter ratio sufficiens dandi esse ipso, et consequenter potest exigit, quod detur talis terminus ipsa dicitur ut patet in fine. Si autem adversarii recurrant ad potentiam actus divini liberi identificati cum Deo, et defectibilis quoad denominationem, sufficiens impugnatio erit quod ad gravissimum illud difficultas non est recurrendum, sed ad ita patet manente sine urgentissima ratione,

ut sunt Pes Hurtado, et Arriaga.

504. Dices 3º. posita sola volitione Dei de creando angelo in instanti A, et accedente instanti A creat angelum: ergo illa volitio est creatio angeli, et supponit eam Deus identificari.= Ponimus probat argumentum instans A esse creatum, quod est ultima creatio. Nego suppositum antecedentis, quod scilicet posset poni praecise illa volitio, et illud instans: nam volitio illa connectitur cum actione creativa, quam connexive poneret per illa volitione, et accedente instanti illo. Nota, quod omnis positio, quae exercetur per perfectionem divinam physicam et actionem, vel extrinsece, vel intrinsece; ipsa autem non intrinsece, sed extrinsece afficeret per actionem distinctam: sicut per gloriam distinctam videtur Deum extrinsece habere.

505. Dices 2º. ergo Pal: actio creativa angeli non est intrinseca angelo: ergo est intrinseca Deo. Probatur antecedens: si esset intrinseca angelo dependeret ab illo tamquam a causa materiali inhaesionis, quod hoc complectitur, quod illa actio sit prior natura ratione: ergo. Urgetur: actio creativa angeli respicit terminum sub ratione communi entis: ergo est simpliciter infinita, et supponit Deum. Probatur antecedens: quia respicit terminum sub ratione, qua terminus opponitur nihilo.= Nego antecedens, et nego probationem: illa actio est ipsa accidens praeexistens solum potentiae intrinsece subiecto, vel materiali praesupposito, sed posteriori habendo, non tamen causam materialem.= Ad urgentem nego antecedens, et distinguo probationem: respicit terminum sub ratione determinata, qua terminus opponitur nihilo, concedo; sub ratione communi, nego. Quilibet actio est determinata ad tale ens, et sic respicit terminum sub ratione determinata talis entis, non sub ratione communi entis. Cap. 5.

Actionis distinctio a passione, termino, et subiecto

CAP 5.

Actionis distinctio a passione, termino, et subiecto.

506 Passio potest sumi pro ratione formali, qua effectus producitur a causa, et sic nec se distinguit ab actione; vel pro receptione per eum subiecto, et sic ea distinguitur ab actione, cum receptio sit unica; vel pro sustentatione, et sic includit in se actionem: vel pro sola unione subiecti passivo, quae includit in se sustentatione, et non est unio per eum subiecto. In hoc ultimo sensu dico vel actionem distinguitur a passione formaliter. Probatur quia potest separari actio ad causam efficientem, quin separetur ab materia, de ipsa enim actionis non est

ea caalis cae maaliz, ut patet in creare; q. hent diversa termina, et requirent se disting.

506 Hinc est communis sentra 3a Pres Lince, et Quiros respondentes aliquos antiquos dico 2o, n. distingui ex. Pbr ex Pho 3o phicorum textu. 18o de motu agentis, et pass. dicente: unus ergo amborum actus est actus. Et ex divo Tho ibi. intendit, quod est de actus moventis, et mobilis. Pbr ex dictis circa educt. q. actio eductiva e pas. quatenus e actus. quo exercet caa maalis, quatenus ad, dependz a quo potest poni actio agentis generantis. — Ubi nota 1o, quod et actio, et pas. vituant pramenta diversa n. ideo debent ex disting. ut in loga diximus.

508 ... quod sicut varia et ut ente variat actio ita, et pas. qui e ex cradtas gen... mus illius. 3o ecty pass. vaq actions ee hanc denominaz agens, et pass. patens; ... vero denominaez ii dicitur 2a subra n. ... pa denominaois, quae e una, et eadem ex actio, et pas. — Circa hg actions rogas an actio distinguat ex a tro n. vitalit. Ng de vitali e specialis difficultas ad libros de aa spectans. Reo affirmative cy Esio, et cor nzaty 3a Ps Vazquez, et Hurtado dicentes actios cy tro p se creabile ut aa ralis, et 3a Ps Quiros denantes actios qua e a Deo cy quolibe tro.

509 Pbr ido: n. pa unis, que ... educit idem facit seci actios, quae immediate provenit a Deo, tauis actio eductus poterit actio e extra subry; hoc implicat: q. Patet maior q. pa, que mo educit potest supernaliz ee extra subj. — Affirmat: tauis quia actio educit, potest supernaliz creari: q. n. identificat seci actios, quae hic, et nunc educit: aliz quod eductus potest creari. Similiter tauis, que mo creatur ut aa, potest supernaliz educi. Et quod creari debet ee dista a tro ut tauis sit pa actualis independens a subto: ng p sui esseq e radaliz independens.

510 Rogas iteray in quonam subto actio recipiat? Reoy e 1o, actios immanentas debere recipi ut in subto saltz partiali in agente ipso. 2o actios creativa recipi in tro: e enz accidi, nullum e subry, cui inhaereat nisi trio. 3o actios eductiva recipi ut in subto saltz partiali in pa, et sic tauis denominat actio patens a subto. 2o, neque actios eductos, neque creativa haec ...

tres p subto sustentas. Unde solu dubitat an actio eductiva transiens recipiat in agente, vel in passo?

541 Resp. 1ª aliquos cu pluribus Thomis, et nostris, non in agente, sed in passo recipi. Prob. 1º ex Arist. 3º de an. text. 158: "agentis, moventisq operatio in ipso patiente suscipit, atq inest... actio, et "passio non in agente est, sed in eo, quod patit. 2º ex divo Tha 1ª parte quest. "18ª art. 3 ad 1: unu actionu transeuntiu, et immanentiu hec est differa, quod "1ª non est pfectio agentis, quod movet, sed ipsius moti; 2ª est pfectio agentis; sed non sunt ee pfectiones extrinsecae, sed sunt sp intrinseca, sive intrinsece recepta in agente. 3º passio pveniens ab agente transeunter operante recipit in passo, et non in agente: ergo recipit in illo in quo sustentat; sed sustentat in passo cu sustentet in eodem subto ac suus term.; ergo actio eductiva, que est cu passio.

542. Affirmat. actio Dei transeunter operantis non recipit in Deo, sed in passo; et tamen Deus p ipsam agit, movet, et de pota activa reducit ad actu: ergo similiter actio agentis creati. Nota 1, quod actio transiens est actus, et pfectio agentis de linea operativa, non entitativa. 2º, quod agens p operationes transeuntes aliter se habet ac cu per operationes; non se habet aliter intrinsece, sed extrinsece. 3º, quod agens creatu immanentibus operationibus recipit actiones, quia est simul agens, et passus, simul causa efficiens et materialis, non ob aliq rationes; sed autem non convenit agenti transeunter operanti. 4º, quod est pprium solius Dei movere, et non moveri absolute, sive dare, et non recipere, potest tamen aliqua creatura movere, et dare, quin moveat, vel recipiat actiones transeuntes, sed recipiat immanentes.

543 Rogas tande, undenam sit specificatio extrinseca actionis? Resp. creatio specificari ab agente, et termino, eductio vero ab agente, termino, et passo. Prob.: res specificat a termino, quem respicit; sed creatio respicit 1º agens, et term.; eductio vero agens, term., et passum; ergo. Neq eductio specificat a term. a quo: quia terminus a quo eductionis est, quod precesserit in mata alia forma, et privatio eiusdem. Hi specificatis autem intrinsece actionis, sicut et rei cuiuslibet, sunt ipsius pprietates intrinsecae. Disp. 2ª De loco extrinseco, et intrinseco.

Cap. 1. De loco extrinseco imaginario et vacuo.

DISP. 2ª

De loco extrinseco, et intrinseco.

CAP. 1um

De loco extrinseco, imaginario, et vacuo.

514. Locus extrinsecus a Philosopho definitur esse superficies corporis ambientis alicujus. Sic in vase aquae pleno locus extrinsecus aquae est superficies vasis, quae circumdat superficiem aquae: unde superficies illa, quae undique tangit et includit est locus aquae ipsius. Sed locus extrinsecus debet esse una superficies ambiens ejusdem corporis, ut patet in navi circumdante aere, et aqua. Hinc fit, quod locus extrinsecus est aliquid reale, quia realis est superficies corporis ambientis. 2º quod corpus possit esse locatum, et locus extrinsecus re diversus. 3º quod ubicatio et ... loci extrinseci.

515. 3º quod possit mutari locus intrinsecus, sive ubicatio, quin mutetur extrinsecus. Patet in vase aqua pleno, quod moto mutatur ubicatio, sive distantia a sole, quin mutetur superficies vasis, quae est locus extrinsecus aquae. Similiter potest mutari locus extrinsecus, quin intrinsecus mutetur ut patet in turri posita mutante loci extrinseci, sive aere, et non mutante intrinseci. 5º ea, quae sub coelo sunt, habere loca extrinseca, non tamen supremum coelum versus partem superiorem; quia cum nihil reale detur supra illud, neque datur superficies alterius corporis ambiens empyreum versus talem partem.

516. Spatium imaginarium non est reale, sed spatium carens, et ipso loci extrinseci realis, vacuum quod tenuis fingitur supra coelum Empyreum ubi est locus ... Certum est Deum esse verum, et extra coelum in spatio intrinseco ... tamquam in loco, et superesse ante mundi creationem in alio, ... inde ipse erat Deus juxta illud Job 40: excelsior coelo, profundior inferno. Videatur ... in psalmo 138 et Tertullianus capite 5º ... Praxea. Deo ... Rafaelis, ... Oviedo, ... Arriaga, et alii ... ga Deus non est in spatio imaginario.

517. Probatur: nihil potest non existere in eo quod nihil realiter est; sed spatium imaginarium nihil realiter est: ergo. Patet maior: neque ... realiter ...

e ex illis coexistere; realis autem existeret, diceret extensionem realem = [illegible]. Docemur ex Chrysost. lib. de fide cap. 53. dicente. Siste hominum ingeniis de-
" ceptrix inquirere, ubi erat Deus ante quam coelum et terra essent, quia cum nil esset
" nisi ipse mens Deus non in alio, nisi in se ipso esse poterat. Neque opponitur di-
cens veniloquum esse opinionem nantium Dei esse in spatiis imaginariis lo-
quuntur enim ad hominem contra adversarios, dantes vera spatia imaginaria in illisque
Deum non esse.

518. Nota 1°, quod sicut Deus incipit creare quam mundum, vel e-
esse in loco sine mundo: quia utraque denominatio est Dei extrinseca. 2°, quod
Deus modo non distat ab altero mundo nil enim distat ab eo, quod non est et
cui non potest esse vere praesens. 3°, quod Deus ante mundum existens erat
alicubi tamquam in loco sui identificato, non tamquam in loco ab ipso distincto. Hoc
autem nil aliud est nisi Deum ab aeternitate se extendere, et esse reale praesentiam Dei.

519. Vacuum
est locus nullo corpore repletus. Per se supernaturaliter dari supponunt D. Durandus
et Cartesius. Impossibile esse multi tenent cum Philosophia supra illud nihil vacuum in
natura. Per impletione tamen vacui non facile assignatur ratio a priori, multiplex tamen
experientia suadet: aqua enim extracto aere, ascendit per fistulam ad replendum
locum, quem aer relinquit contra naturam aquae gravitatis, ne vacuum detur. Similiter vas
angusti oris plenum aqua si invertatur, non effundit aquam donec detur via ae-
ri occupaturo locum ab aqua relinquendum. Supponitur autem, quod centrum ge-
neris sit terra, termini autem superficies concava coeli,

520. Potest colligi, quod a su-
perficie illa coeli ad terrae centrum nullum detur vacuum: quia magis gravium retardant
corpus grave superpositum, quo ablato corpus leve ascendit ad occupan-
dum locum relictum a gravi. Similiter minus gravia retardant alia corpo-
ra, quibus ablatis accurrunt in centrum, et sic omnia intra sphaeram ultimam
coelestem connexa inter se, et unita unione centri universi componunt. Aliqui
tamen arbitrantur, dari vacuola parva disseminata, quia aliter corpus
in spatio non posset moveri, quin penetraret cum alio, vel saltem quanto-
tus universi aer securat, et moveat.

521. Ratio est: quia motu lapide a loco A ad
B. vel penetrabitur cum aere occupante locum B, vel pellit illum aerem, et ille

aer aeream, et sic totus aer movetur. Similiter lapis iacens in Oceanum totum Oceani aquam movenda erit. Sunt qui recurrant ad motum circularem corporis totum aerem moventis, talisque motus ipsi aiunt statim agitat aerem. Alii dicunt ad motum unius corporis moveri aliud, et ad motum huius [illegible], non tamen moveri alia corpora, quod motus in corpore obstante remittitur, [illegible] tamen aliquando desistit obstantibus rebus, vel qualibus corporibus.

522. Alii putant, quod cum lapis a loco A transit ad B, aer, quem pellit e B, replet locum A, et reliquus aer immoto stabit motus lapis. Quod si aer occupans locum B non posset facile ad locum A migrare, impellit aerem occupantem locum A, et ipse succedit in locum aeris expulsi. Similiter quando lapis in aquam incidit, parva pars aquae exundat, et vel resolvitur in vapores, et aerem, vel [illegible] locum [illegible], quin requiratur, quod totus Oceanus agitetur. Probatur 2a ratio.

523. Dices pro vacuo: si vas aqua plenum omnino obtureretur, et aqua nix aquae gelatur, et ad minus spatium reducitur, quin intromittatur aer: ergo relinquitur vacuum. Confirmatur: ignis [illegible] olei emititur per foramen inferius, quin [illegible] superius [illegible] aer introducatur: ergo [illegible] aquae [illegible], vel vas esse frangendum, ut aliquando accidit, vel corpuscula quae prius erant in poris aquae [illegible], et occupant locum ab aquis relictum: de hoc autem iterum dicemus agamus de rarefactione. Ad confirmationem dicitur, quod aer ingreditur per ipsum foramen, per quod oleum [illegible] aeris [illegible] partes subtiliores per ipsum oleum intromittuntur.

524. Dices: quod si fistula vitrea Mercurio plena, et utrimque obturata, ex una parte immergatur in Mercurio et inferius aperiatur, tunc mercurius inclinatus post quasdam fluctuationes descendit paulatim, et demum quiescit relinquens in parte superiori fistulae parvum spatium, quin det viam, qua aer ascendat. Et quidem id ipse in fistula aqua plena, et immersa expertus sum ego ipse. Sed dicitur, quod praeter aerem, aliaque corpuscula transmeant per Mercurium vel aquam, occupant spatium relictum: in motu mercurio autem dixi, quod retardabat motum aeris, et corpusculorum, quorum ascensum denotant fluctuationes, et vibrationes mercurii, eo quod aer tenet ascendere, et mercurius

atrahat ab alteri, cui immergitur, et aequa a sua parte.

525 Item 1°

pore dari motum in vacuo; lapis enim in vacuo positus descenderet in centrum descensu causato a gravitate. Neque talis motus est in uno instanti, sed in pluribus, quia vacuum est divisibile, et consequenter lapis posset in illo habere plures ubicationes adeptas, quod in instanti nequit habere. 2° quod empireum tempore certo in quadro poa e quadrato versus partem superiorem; rotundum versus inferiorem; caelum autem ipsum promptum ee rotundum versus partem superiorem: unde non relinquit vacuum: 3° quod si in A, et C daret vacuum, B adhuc non esset immediatum A, et C. Et nil posset mediare. Cap. 2u. Ubicao distinguitur ab eximis.

CAP. 2u.

Vbicao distinguitur vere ab eximis.

526. Phi loquuntur de patamque de aliquo essentia, sive, quae ml magis sive recipit, et ubicatio explanatur per ordinem ad illum. Ubicao igitur locus intrinsecus, seu praesentia localis dicitur ratione partis qua res, tali determinata distantia distat a polo. Rogatur an ubicao sit realiter distincta a re locata, et loco extrinseco. Ceo affirmative et eodem, et cum eisdem, subiectum unionem distinctam stabilivi. Ubi eadem ratione: quia pars corporis, et locus A possunt existere in diversione, quin collective loci quin pars existat in loco A: ergo ratio distinctionis qua pars existit in loco A est aliquid realiter distinctum a parte, et loco. Repete impugnationes ibi positas.

527. Dubium tamen quodnam sit hoc distinctum? Dicunt aliqui ee divinum decretum. Sed quia tali decreto deberet assignari aliud distinctum a re locata, et loco: Deus enim potest velle partem, et locum A simul existere, quin pars sit in loco A. Alii docent ee negationem distantiae, sive negationem corporis interpositi inter partem, et locum A. Sed quia talis negatio auferenda esset per aliquid positivum. Et si praesentia partis in loco alio, cum sit negatio talis praesentiae: ergo praesentia partis in alio loco est quid positivum: ergo etiam praesentia in loco A. Deinde existente parte in loco A, posset Deus destruere omnia corpora interposita inter partem, et Romam; et tamen pars non esset Romae.

528 Alii tenent esse motum adducentem praecise locum: quia motus localis est vera actio productiva; quia agentia defatigantur movendo, et consequenter aliquid agunt: quod hoc tamen productum actio nec producit praecise, nec locum: ergo aliquid distinctum: quod ubicatio. Haec comprobatur: quia quod producitur est id, quo praecise res constituitur in loco: hoc autem est ubicatio. Praeterea: Deus potest sine motu locali sistere in loco A; ergo non potest sine ubicatione: ergo ubicatio non est talis motus. Sequitur cum communi tertio, ubicationem esse mere accidentalem absolute intrinsece subiectum locatum. Quod vero accidens patet: quia est extra essentiam entis completi.

529. Quod vero mere intrinsecum probatur: quia nulla est fundamentum ad distinguendam ubicationem ab unione sua cum subiecto: quia est talis unio et consequenter modus intrinsecus. Neque urgent nostrum fratrem adversarii, qui distinguit ab unione sua cum subiecto: quia adverte potest existere separata a proprio subiecto; Non autem ubicatio, quae est valde inseparabilis a loco, et corpore. Unde patet vel ubicationem distingui ab actione, qua res creata producitur: alias cum res nulla posset se ipsam producere, nec producere poterit suam ubicationem.

530 Dico 2°, quod res dicitur esse in loco intrinseco, non quia recipiatur in ubicatione, sed quia in ipsa est tamquam in actu determinante: sicut materia dicitur esse in actu, et non est in actu tamquam in subiecto. Dico 3°, quod ultima superficies Empyrei non est in loco extrinseco iuxta Philosophos, et recentiores, quamvis hic, licet hic denotante detracto distinctum a parte, et consequenter de se praesenti hic non dicitur extrahi loco extrinseco aeris. Dico 4°, quod quodlibet punctum corporis, ubicatione distincta; quia quodlibet pars corporis aliis deficientibus potest manere cum ubicatione secus habebat; quod patet ante: quia deficiente parte ignis, manet non indiget ubicatione distincta ut existat.

531. Similiter dicendum de accidentibus corporis, non exceptis ubicatione, et motu actione productiva. Probatur exceptionem: quia ubicatio ut forma sui facta non indiget alia ut ubicetur, et actio productiva ubicationis ut forma creata ex se interna cum eo est creata ex se determinata, ut sibi ubi est ubicatio. Hinc quaeritur reddit corpus, et omnia, quae in illo sunt reddita, et in actu vel externa quoad locum; per autem, et in actu 2° reddunt per ubicationem. Deinde: ergo ubicata quandoque in loco A in toto corpore ubicari per motum non est praecise ubicatio totius, sed ubicatio quando exigit ubicationem totius, et omnium, quae sunt in toto. Cap. 3. Ubi, eo diluit.

CAP. 3.

Obtroes diluit.

532 1ª ex D. vo Tha 1ª parte, questioe 8ª
art. 3º dicente: mobile ꝑ locum n̄ ē in pota ad aliquid intrinsecum, sed
ad aliquid extrinsecum sit ad locum. Et 2º d. n̄ gentes cap. 15 denominari
aliquid ab eo, quod ē extra ipsum, ut a loco dici aliquid ē alicubi. —
Std. D. dico solum nare, quod mobile sit in pota ad aliquid absolutum,
n̄ ad aliquid modale, ubi enim solum intendit explicare discrimen m.
tionis localis, et aliis motibus, sc. quod sola locao n̄ ꝑmovet subm
ab statu nali; siquidem nec quantitatem mutat cit accretio, nec qualitatem ut
alteratio. Std. 2ª ꝑo, quod res denominatur alicubi, ꝑotens a loco, n̄ tam-
quam a fta, sed tamquam a tao: sicut causa denominatur ꝑducens effectum ab
effectu ꝑducto.

533. 2ª intrinseca pti a loco nil aliud ē, quam utrumque a ꝑximao,
et applicao extrinseca, d. hec n̄ involvunt aliquod accidens phicu distinctum,
q̄ neq. ubicao. — ꝑfirmatur: pao ꝑrecise pti, aula, et inclusioe pti
in aula ponitur ꝑius in aula: ꝑ n̄ requirit aliquid distinctum a pti, et aula.
R. disquo maiorem: et applico extrica pti ad tum, non; sui ad subm, nego. Sicut ꝑnio
ē applao extrinseca pot ad objm, et intrinseca sui ad pot; ita et ubi ē: unde
hec denominao ꝑius extensis in loco ē partim intrinseca pto, quatenus di-
cit ubicaonem pti, et partim extrinseca quatenus dicit ubicaonem loci. Ad ꝑ-
firmaoem ꝑcedo ante, nego cons.: q̄ nequit poni inclusio pti in aula, quin
ponatur aliquid distinctum a pto, et aula.

534. 3ª: ꝑ partes ad ubicaonem distinctam, ꝑius ē proxi-
me potens ꝑducere in se ubicaonem: ꝑ ē proximus locus, in quo stat ꝑius
ꝑ. ubicaonis distincta, et consequenter hec n̄ requirit. Rao cons.: q. ꝑius extensis
D. ipsius n̄ ē proxime potens ꝑducere ubicaonem ꝑ. — ꝑfirmatur: ꝑius in-
diget aliquo detrao ut possit habere, quam ubicaonem ponat; sed ꝑ ꝑuo-
ri nae nil potest ēē detrauum nisi approximao: ꝑ. ꝑ. prox. ad ubicaonem de-
bet dari approximao pti ad locum. — Disquo ante: ē proxime potens ꝑmovere ꝑ
expedite, sed: ꝑximitate indiget sorte a loco, nego ante, et cons.

535 Rao coq solq pbat, quod ut prius sit expedite potens p motq locale pducere ubicaoq Romæ debet prius here ubicaoq in loco immediato; si vero, quod prius ad eq ubicaoq debeat ee in loco acquirendo, aut in immediato.- Ad pmaoq, resp. maj. nego min: na ad tal ubicaoq sicut ad ctezaao n pductas detrat agens extrinseq falij vero aut pot detraur: q si agens e tale detrat a sua voloe; si natale, ab actibus ymaginare, et apetitus; si externi a grauitate, aut virtute; num- quq tamen detrait apotentiae indistaq a nupa loca, qua debet acquirere p ubicaoe.

536 2a: ut locus extrinsecus sit pao psens, n debet in se recipere aliquid intrinseq: q neq ut Deus sit psens loco extrinseco.- Pbmaoq: corpore destru- to manet locus intrinsecè immutatus, et e 2a, d ita n eet si ubicao eet hab- ta intrinseca se locato: q.- Resp. ant, nego cons: q locus extrinsecus potest denomi- nari extrinsece psens pao p solq mutaoq pei, quod accidit in oi denomi- naoe pure intrinseca, et pure extrinseca.- Ad pmaoq resp. maj, nego min: q corpus ee in loco dicit ubi intrinseq corporis, et ubi intrinseq loci. Destructo loco daret solq intrinseca mutao loci; cq corpus p solq loci mu- taoq n sit ad sumnt denoioe intrinsecè mutatur. Similq e 2a.

537 Dubitatur an creatura possit existere sine oi ubicaoe. Nave neo: q implat creaturam existere, et n ee intime psens Deo, d ee intime psens Deo e existere ibi ubi e Deus: q implat creaturam existere, quin sit ibi ubi Deus; d rao pbatur, quia creatura e ibi ubi e Deus e ubicao: q.- Neq creatura redditur in loco A ut psens Deo p immensitq; tum q immensitas n e rao formalis, qua creatura sit potius in loco A, quq in B; tum q creatura n e ubiq psens Deo, et q psens Deo, sed alequq inmensitas, et n 2a alequq q requirit ubicao, ut potius sit psens 2a unq, quq 2a alequq.

538 Nota 1o quod creatura nequit existere sine ubicaoe, tu hec n sit de cptu essentiali illius; sicut actio nequit existere sine termino. 2o quod tu creatura extat p priori ad ubicaoq tamen debet exeat ab illa; ut patet in exemplo actionis. 3o quod licet Deus libere concurrat ad hanc, vel illq ubicaoq ex supoe autq, quod creatura extat nequit illq relinquere sine oi ubicaoe. 4o quod q existere,

et n here ubicaoẽ sunt contradictoa n loc, et sic d exahatg: qi creatura corresponderet uni parti immensitatis, et simul nulli corresponderet, cy n̄ haberet raoẽ hãc corespondendi. 5º quod não phica ñ d. extra imp. sive, et sic n obest, quod sine ubicaõe extaret. Disp. 3ª De corporis locaõe. Cap. 1º. Idẽ corpus potest supernaliter ẽẽ circumscriptive in dupli loco adeqto.

DISP. 3ª

De corporis ulocaõe.

CAP. 1ᵘᵐ

Idẽ corpus potest supernaliter ẽ circumscriptive in dupli loco adeqto.

539 Ita Subtilis, et Conius, quos sequuntur coẽ Scholastici, et não S. Thomas, et P. Vazquez. Sciendũ 1º, quod ubicão alia ẽ definitiva, circumscriptiva alia. 1ª ẽ cuius entas tota ẽ in toto spatio, et tota in qualibet spatii parte ut aĩa rati in corpore, et Xptus in Euchia. 2ª ẽ cuius entas diversibus talis ẽ in loco ut qualibet pars illius correspondeat diversẽ parti loci, ut Xptus ẽ in Celo, et nos in terra. 2º, quod locus sufficiens adeqtus ẽ, qui sufficit ad recipiendũ corpus; inadeqtus vero ẽ qualibet pars loci adeqti: unde idẽ corpus nali ẽ in pluribus locis inadeqtis, n tamen potest nali ẽẽ in dupli adeqto, ideo miraculũ fuit, quod S. Franciscus Xaverius simul fuerit in dupli loco adeqto.

540 3º, quod idẽ corpus potest ẽẽ simul supernaliter in dupli loco adeqto definitive, ut corpus Christi in pluribus hostiis, et in altero definitive, et circumscriptive in altero, ut Corpus Xpti in Cœlo, et Euchia. [illegible] Probatur: q. n magis repugnant duæ presentiæ definitivæ, aut una definitiva, et altera circumscriptive, quam duæ circumscriptive; d 1ª potest ẽ supernaliter; ẽ et 2ª. Mar. patet: q n repugnat ex parte corporis magis eius praesentia ẽ corporis physica circumscriptiva, quam definitiva; neq ex parte supernaturalitatis: cum repugnaret duplex physica definitiva, cy n sit magis infinitus unus quam alter.

541 Dices, quod una physica circumscriptiva excludit aliã, simulq: d. ponit desiderate corpus extensum quod loco: claudit eiũ corpus intra unũ locum ut extra illũ n sit quod n̄ hec

physica defin. in alteram. — Dª V. si physica circumscriptiva claudit corpus in uno loco, ut excludat ex eo, quod corpus sit in alio, physica Xpti in [illegible] excludit ex eo, quod sit in Euchar.: Si [illegible] excludere [illegible] physica circumscriptiva, [illegible] altera definitiva [illegible], et instaurare [illegible]: physica circumscriptiva non excludit alteram definitivam, neque alteram circumscriptivam.

392 — D^o. duplex corpus potest in eodem loco coexistere duplici physica circumscriptione ut fuit in penetratione: ergo et idem corpus potest esse in duplici loco coexistere duplici physica circumscriptione. Reddunt disparitatem, quod Deus potest impedire effectum formale quantitatis, non tamen illud multiplicare. Et quidem loquuntur de effectu formali [illegible] nec superficiali impediri potest, ut [illegible] [illegible] sic [illegible] replere [illegible]. [illegible] contra est: sicut effectus formalis 2^dus potest impedire ita et multiplicari: si enim Deus potest privare ignem calore debito cur non poterit ignem dare calorem multiplicatum?

393. Res ex Balma physica definitiva non esse [illegible] quantitatem, [illegible] et loco relinquit quantitatem indivisam in se; circumscriptiva vero est [illegible] quantitatis et sequens pluralitas illius multiplicaret quantitatem illaque redderet a se divisa, et corpus maneret [illegible]. — D^a V. quod duo corpora sint in eodem loco circumscriptivè non reddit quantitatem indivisam, et unam: ergo neque quod unum sit in duplici loco reddet quantitatem divisam et multiplicem. [illegible] ideo hoc vera est, quia individuum sumeret a quantitate, illudque complicitè esset divisum a se, quia [illegible] corpora [illegible], et hoc falsum est ut patet in duplici [illegible] [illegible], aut in una definitiva, et altera circumscriptiva. ergo.

394. Reddit disparitatem Palanco, quia corpus Xpti in Euchar. est, [illegible] sacramentaliter. D^a V. et bene, quod corpus Xpti bilocetur definitivè, et non sacramentaliter: licet enim aeque indivisibilis sit ex parte [illegible] est definitive locata, quam sacramentaliter: ergo [illegible] non excludit esse locatam. D^o. corpus Xpti esse sacramentaliter est vere locari, nam habet ubicationem, qua potius est hic, quam alibi. ergo. Quod si dicas Thomistas dicere corpus Xpti nullomodo esse in sacramento locatum intelligendum est juxta eorum de physica quantitate mali [illegible] quanti, et commensurativa corporis, et loco non tamen de qualibet physica reali in [illegible] corpus [illegible] est hic quam alibi. Cap. 29. Thomistarum arg.

CAP. 23.
Thomistarum arga.

525. 1º. corpus circumscriptive bilocatum esset divisum et multiplex: ergo. Prob. ans. 1º: nam una ejusdem substantia partes mediarent inter illa corpora. 2º, quia si poneretur in locis contiguis corpus in loco A esset contiguum corpori in loco B, et consequenter se ipsum tangeret. = Retorquetur in corpore definitive bilocato. Distinguo ans: corpus specificative sumptum esset multiplex, nego; per in pluribus locis, dist. hoc autem solum est, quod partes essent plures, et quod singulas mediarent illa corpora. Unde ad 1º probat. Ad 2º dico, quod una parte esset contigua, tangeret, et distaret ab altera; non tamen corpus a se ipso ut patet in Christi definitive bilocato.

526. 2º: corpus esset circumscriptive in loco, est adaequate continetur, et clauditur intra terminos loci ita ut nil corporis sit extra locum; corpus circumscriptive bilocatum esset extra terminos uniuscuiusque loci: ergo. Confirmatur: si corpus posset circumscriptive bilocari posset esse in locis infinitis per infinitas partes; hoc implicat, quia esset immensum: ergo. = Distinguo maior: ut nil corporis sit naturaliter extra locum, concedo; per divine, nego maior. Nave esse extra locum est non esse in tali loco; potest autem esse in loco uno, et esse extra in alio. 2º verificaretur per duplicem partem circumscriptivam non autem 1º.

527. Ad min. quod Christus in coelis habet partes extra partes, et in Eucharistia habet partes extra partes, quin inde sequatur implicatio. Ad confirmationem omisso priori mixto categorico et sequella maior, nego minor. Neque esset in infinitis locis per partes obedientiales et partes accidentales est esse immensum, neque hoc est perfectio propria Dei; nam immensitas est intrinseca, et creaturis deberet Dei ad eandem in omni loco et locum dei. Retorquetur in corpore definitive locato in infinitis locis.

528. Dices quod corpus circumscriptive in locis multis, ideo haberet rationem unius quantitatis; ac corpus definitive in infinitis locis, ideo haberet non rationem de intrinseco, et ratione multiplicis verborum operationis, quod non repugnat. Dico quia si non haberet illud corpus rationem quantitatis, et ratione multiplicis partes, posset etiam haberet corpus definitive locatum. Nota 1º, quod corpus bilocatum posset esse ratione unius partis ...., et ratione alterius ...., ut patet in .... operationis. 2º, quod quantitas tamquam limitata ad occupandum ...., non vero obedientialiter unius .... loci. 3º, quod si ...., et voluntas .... quantum ab ea eadem actio posset habere duplex .... et ....

549. Sed a posse: 1º requireretur corpus
locari in duobus simul temporibus. 2º duo corpora et penetrari requirunt ee in eodem loco. 3º eadem quantitas requireret habere diversas figuras adequatas. 4º non adaequate tota per eandem substantiam requireret simul habere distinctis quantitatibus. Ad 1m concesso ant., nego cons.: quia duplex tempus in fine non est; et requireret successive sequitur simul existere, secus autem duplex ubicatio. Ad 2m, nego cons.: quia duo corpora ee in eodem loco, et non ee penetrata est ee, et non ee in eodem loco utroque tis potest; at similis implicatio non sequitur ex biloca.
550. Ad 3m nego
ant.: quia eadem quantitas potest supernaturaliter habere figuram orbicularem in uno loco, et quadratam in alio, sicut corpus Christi in caelo habet figuram humanam, et externam, et non in Eucharistia. Ad 4m falsum est ant. apud Thomistas docentes humanae adaequate totam per subsistentiam Verbi posse de novo de novo trahi per subsistentiam Patris, et Spiritus Sancti. Si vero subsistentia ultima in natura, concesso ant., nego cons.: quia ista subsistentia ultima non solum incommunicabilis, sed actu incommunicata: unde excludit ceteras, quod conceditur; at praesentia circumscriptiva non excludit ceteras aliquas, ut patet in dextra.
551. Dices: quantitas occupans spatium ulnare est duplex medietas ulnae; sed si una medietas ulnae poneretur in duplici loco occupans spatium ulnare: ergo esset duplex medietas, quod implicat. Confirmatur: si idem corpus posset bilocari etiam posset bis poni in eodem spatio; hoc implicat: ergo. — 1º: duae ubicationes distinctae essent praesentia unius et sui corporis: ergo et unius se, quod implicat. — Distinguo maj.: quantitas occupans naturaliter spatium, concedo; supernaturaliter, subdistinguo: est duplex medietas unius quoad extensionem, et praesentiam, concedo; duplex entitative, nego. Duplex illa praesentia facere ex ... duplex ... medietates.
552. Ad 1m confirmationis, concessa maj., nego min.: nulla enim implicat in ... idem corpus supernaturaliter habere plures praesentias inadaequatas, in ... praesentia 2ª ... modum ubicationis dextra. Concesso ant., nego cons.: ... corpus ... rursus locus, aut principium ... conditiones ... ubicationis ...
Nota, quod etiam 2ª non semper debet supponere ... : ... 2ª introducitur ... et tamen supernaturaliter potest una ... incidat: unde a fortiori neque duplex ... debet supponere ...

supponit 2gnq, et tamen duplex volio n debet supponere dupla 2gnq.

553\. Dices: quantitas est ratio ob quam ponitur corpus circumscriptive in loco adaequato: sed si ponatur in duplici loco adaequato simul quantitas augebitur. — Confirmatur: corpus comparatur ad locum sicut natura ad speciem, quae implet eamque natura in duplici specie: ergo etc. Respondeo antecedens concedo; quia quantitas sit ratio ob quam corpori debeat propria circumscriptio in uno loco; non tamen excludit creatura, quod possit ratione alterius propriae in alio loco. — Ad confirmationem dico quam maxime: sicut natura in speciei accideat, nego substantia non implet, quod causa natura sit in duplici substantia specie hominis, et equi, non tamen in duplici accideat quod summae calidum et summe sicci.

554\. Dices: corpus est quale loco commensurato quod totum corpus requirit se simul equali duplici loco adaequato neque circumscriptive. — Confirmatur: si idem corpus circumscriptive collocaretur penes suum agens et passum, quoque non esset in uno tantum loco; hoc implicat: ergo. — Dico igitur maxime est equale loco ratione naturali, nego; supernaturaliter modo quo est entative equale, nego. Si nempe locum unicum est equale, quod est passum, dico maxime. Itaque ratio ex dictis. — Ad confirmationem nego maxime: nam pone actus et passiva eadem esset in utroque loco: tunc ergo in utroque produceret calorem, non tamen magis intensum calorem, quia non potest recipere duplicem potentiam adaequatam, potest tamen supernaturaliter.

555\. Dices: extensio quoad locum est effectus secundarius quantitatis, qui certe habet in se posse existere nisi per resultantiam a quantitate; quod duplex extensio localis potest unica non potest resultare ex eadem quantitate ut effectus secundarius implicat enim, quod effectus secundarius multiplex, non multiplicato primario: ergo et, quod una quantitas habeat duplicem extensionem localem. — Nego maximam: quia ad summum habet naturaliter non posse existere nisi per resultantiam a quantitate, potest tamen Deus eidem quantitati dare duplicem extensionem localem; et tunc relinquitur denatare esset naturaliter debita quantitati, neque effectus secundarius eliceret, quod aliquis sub dicimento. Deinde potest multiplicari effectus secundarius non multiplicato primario ut diximus. Nota, quod non potest dari extensio partium quoad se, quin detur extensio partium quoad se; at potest multiplicari extensio partium quoad locum, quin multiplicetur extensio partium quoad se. Cap. 53. Pater Gabriel Vazquez.

CAP. 3.

R. P. Patri Vazquezi.

556. Sic ex [illegible] 83 arg. Si lapis [illegible] in dupl. extremitate eiusdem [illegible], utraque gravitatem, et si [illegible] amoveret lapis ex utraque parte descenderet natur. in centrum: ergo natur. acquireret simul duas species circumscriptivas; hoc implicat: ergo. Deinde si in tali casu natur. deprimeretur hinc, et inde elevaretur, ipse natur. acquireret una ubicatione sursum, et altera deorsum, moveretur natur. motibus [illegible] [illegible] implicat: ergo. [illegible] reciproque in [illegible] [illegible] similiter locus; et in duobus corporibus penetratis simul descendentibus in centrum, tunc enim acquirerent natur. eiusdem loci.

557. Dicendo ante dicenda [illegible] [illegible]: descenderet absolute natur. non; natur. ex suppositione [illegible] miraculi, ideo concedo, et 2. in eodem sensu, nam minor subsumpta quod id non implicat. [illegible] similiter [illegible]. Illa, quae non sunt absolute natur., possunt esse natur. ex suppositione. Sic quantitas nequit absolute natur. moveri sine substantia, et tamen ex suppositione, quod stat in Eucharistia supernaturaliter sine substantia, movetur sine novo miraculo, sive natur. ex suppositione [illegible]. Nota, quod duplex circumscriptio ubicationis eiusdem corporis est natur. contraria: [illegible] [illegible] posset natur. habere duas ubicationes in duplici loco successive; de esse supernaturalis quoad [illegible], quod simultanea [illegible] [illegible] est natur. impossibilis.

558. Instas [illegible] [illegible] [illegible] miraculum in [illegible] lapidis [illegible], et [illegible]: ergo non posset natur. acquirere simul duplicem loci. = Dicendo ante, [illegible] [illegible], [illegible] data. Lapis semper habet [illegible] [illegible], ut facta suppositione [illegible], acquirat duplicem loci, sicut facta eadem suppositione [illegible] habet virtutem ut in duplici loco, [illegible] [illegible] sibi proximum. = [illegible] ideo [illegible] suppositione miraculo posset utrobique calefacere [illegible], quod [illegible] illud miraculum supplet a Deo aliquid ex parte [illegible] ad calefaciendum, [illegible] [illegible] loci; de nil similiter supplet a Deo in casu lapidis; nam [illegible] [illegible] est [illegible] ad [illegible] sicut ad calefaciendum.

559. Dicendo [illegible], [illegible] [illegible]: quod [illegible] corpus nequit moveri ad acquirendum duplicem ubicationem adaequate, quando habet unicam

applicaoz ad unicu locu; at ex bilocaoe fiet applicaoz dupl: unde biloca-
cao e sdis ut lapis si se moveat ad natu acquirendu dupl ubicaoe.
sicut bilocao unio e sdis ut ignis dupli paro formas unum proty
sbuit. — Instabis: implicat creatura concurrere ab intrinseco, et ex se
naturaliter cu Deo ad effectu supernaturalem; d in casu pro lapis ex sua na-
turalitate moveret sine novo miraculo ad dupli ubicaoe, qua e supernaturalis d.

560 Dirigo

nam: implicat creatura absolute nali concurrere, Deo; ex suppone mira-
culosa, no mane. Nota duos Thos videri nobis contrarios Caietanus,
et Sonus illi intelligunt de impotentia nali. Alij autem illi interpretar
de bilocaoe corporis ut effectu ubicaoe. Alij de bilocaoe ex potentia raoe unius
ubicaois. Cetus noster fatet, se in hoc puncto quu Thos sequi n audere. No-
ta 1o S. Anselmus in monologio cap. 20 n loqui de pota Dei absoluta.
2o similiter loqui S. Augus in libro 1o ut cit Paleus, d 2o S. Faustus cap.
undecimo.

561. Loquentes enim S. Manicheos ait: Xptus aut fuit spiritus, aut
corpus: Si spiritus, n potuit pati. Si corpus, n potuit ee simul in
pluribus locis. In 1a parte dumtaxat loquitur de pota ordinaria: nam
spiritus pro pota ordinaria poterit pati ut patet in animabus damnatoru:
q etiam in 2a parte. Neque heretici poterant recurrere ad miracula; nam
q n tenebant neque sentiebant q sine ratione illa admitterent. Praeter-
quamquam Paleus dicit, quod corpus raoe multiplicis bypres circumstres ha-
bere ex vi multiplici quanti; poterit corpus ee nuptiarum in diversis locis
et sic ut Palleus poterant heretici sentire Augo. Cap. 2u. De accidentibus
corporis bilocati.

CAP. 2u.

De accidentibus corporis bilocati.

562. Rogat an accidentia corporis bilocati possint aut debeant
esse corpori bilocati? Accidentia alia sunt immobilia, seu ipsa exigentia
loca determinata, et de his certu e q pauca n posse bilocari. Ratio: ubi-
cao e ultima ergo alii propter determinata locis corpus sit potius in hoc loco, quam
in alio: q nequiret alibi ubicari aliu requireret alia, et sic in infinitu. Alia
accidentia sunt mobilia, sive n exigua loco; et ex his alia sunt rali debita

corpore ut calor ignis. Alia contra, sive, quae non debent naturaliter habere ordinem ad corpus, ut quantitas; quae est cum substantia, et corpore.

563. Dico 1º corpore circumscriptive bilocato debent sine novo miraculo bilocari accidentia modalia, sive debita, sive non debita corpori. Probatur ex Tridentino sessione 13ª cap. 3º dicente: in Eucharistia poni sub suis speciebus panis, et vini, vi naturalis nexus, et concomitantiae, quia partes Christi domini inter se copulantur; et divinitas propter hypostaticam unionem cum corpore et ad unionem; quae vera non est propter praesentiam requirere novum miraculum, nunc enim, non vi naturalis nexus, sed vi novi miraculi ponerentur divinitas, et anima ponuntur sub speciebus sine novo miraculo.

564. Probatur sic: si accidentia quae debent corpori, ut divinitas et unio hypostatica, quae non debent, sequuntur corpus sine novo miraculo; ergo non sequuntur corpus accidentia corporis bilocati, sive debita, sive non debita. Unde in Eucharistia non est novum miraculum distinctum a miraculo bilocationis Christi, quod eius quantitas in Eucharistia non habeat extensionem localem, quam exigit naturaliter. 2º requiri novum miraculum ut corpore bilocato, non bilocetur quantitas: nam ex suppositione miraculi bilocationis corporis non est miraculum, quod quantitas comitetur corpus.

565. Dices 1º corpus non esse simul Hispali sine accidentibus debitis, dummodo illa habeat Romae: quia non petit illa habere ubicumque, sed solum illa habere: ergo. 2º: unio accidentis non debiti, e contra, petit praecise hic habere extrema inter quae est unio: sed non petit esse ubicumque sunt extrema. Ad 1um nego antecedens: sicut enim corpus quantum non esset naturaliter Hispali si tantum Romae haberet ubicationem; ita esset violenter Hispali si solum Romae haberet accidentia debita. Ad 2um nego antecedens: quia unio petit esse ubicumque subjectum sit: petit enim bilocari in vi naturalis nexus cum subjecto.

566. Nota 1º, quod talis bilocatio unionis, et accidentis est juxta inclinationem, et exigentiam ipsorum, sive ex suppositione 1º miraculi; non tamen juxta inclinationem absolutam, sive non supposito 1º miraculo. 2º, quod quando accidentia bilocantur sine subjecto requiritur miraculum distinctum ab eo, quo bilocantur cum subjecto; at si idem miraculum quo bilocatur subjectum, bilocantur accidentia in subjecto: sicut si penetratio fit miraculosa; in corporibus gloriosis supra dote subtilitatis, si requiratur novum miraculum ut corpus

aperzpata penetrent.

567 Dico 2º: potest supernatis corpus [illegible] quem
cuiusque accidere bilocent. Prob. ex n. implicat. Neque de tali corpore verificantur
ee frigidum et n. ee frigidum, ee vivum, et n. ee vivum, vulneratum, et n. vulne-
ratum: ut enim verificentur ipsa narrat requirit, quod nullo sit frigidum, quod
[illegible] in [illegible], quod nullibi vulneretur; quod n. verificaret si aliculi esset fri-
gidum, vivum, et vulneratum. Potest autem in uno loco sedere, et in altero am-
bulare; quia sedere n. dicit cessationem ab omni motu. Amor autem, et odium ejus-
dem obiecti sunt creati [illegible] in eodem subiecto: unde, et in eodem corpo-
re bilocato; secus autem si soli sunt naturaliter [illegible].

568. Unde infert 1º, quod,
quae supernatis n. possunt iungi in corpore in uno loco, n. possunt iungi
in corpore bilocato: quia sic n. pugnant quoad [illegible] quoad subiectum, quod
est idem in utroque loco. 2º. ipsum bilocatum posse habere [illegible] actum visionis
[illegible] habet: neque [illegible] utrobique existens potest utrobique habere spe-
cies impressas obiecti existentis tantum Romae: acto enim [illegible] talis species
[illegible] afformatae suo [illegible], sit [illegible] existentis Romae, [illegible] alterius ubicationis distantis a tali [illegible]. Disp. 2ª. De tempore [illegible], et [illegible]. Cap. 1º. Tempo-
ris, et aeternitatis explicatio.

DISP. 2ª.

De tempore exco, et inco.

CAP. 1um.

Temporis, et aeternitatis explicatio.

569. Tempus, quo vivimus, adeo ignoramus, ut [illegible]
gus diceret: si nemo a me quaerat, scio; si quaerenti explicare velim, nescio.
[illegible] Aristoteles lib. 4º Phys.: numerus motus [illegible] prius, et posterius. Nume-
rus, id est, pluralitas; dat tamen pluralitas motus quae tempus n. sit. 2º
tamen nexus alius est [illegible], [illegible] sit [illegible], quo illa [illegible], et
unum dicimus 1º, 2º alterum [illegible]; alius [illegible] multitudo sit unitatum co-
respondens ut: [illegible] nexus in tempore [illegible] [illegible] Thomas
alii sunt [illegible] subiectum alii; nexus autem motus [illegible]

n e differ tempus, quod motus successive habet, et ideo dicit 2um prius est [illegible]. Tempus [illegible] collectio motuum successivorum habet. Tempus de et potentia: tempus quod est collectio motuum successivorum [illegible] productiones [illegible] ubicationis de [illegible] modo dicit plus motus, scilicet productiones [illegible] prioris et posterioris, aut successivi [illegible]: unde si Deus produceret simul [illegible] partes motus, quas producit successive, illa [illegible] non esset tempus. De tempore imaginario [illegible] ac de loco.

Sed 531. [illegible] motus successivi dico [illegible] omnibus [illegible] motus successivus caelorum est [illegible] proprie tempus: quia talis motus [illegible] astrorum [illegible] Solis, et Lunae est [illegible], et [illegible] aliis [illegible], et sequentes [illegible] ad [illegible] durationes mensurandas. [illegible] ... [illegible] firmamento caeli et sint in signa, et tempora, in dies et annos. Et [illegible] tamen motus caelorum [illegible] mensurandi.

Dices: 532. [illegible] potuit antea extare [illegible] temporibus, quae nunc [illegible]: [illegible] motus [illegible] et [illegible] tempus [illegible] et posterioris [illegible] successivi, sive, quod [illegible] aliis motus [illegible] potuit antea extare. Hactenus de tempore extrinseco.

533. [illegible] temporis [illegible] instanti [illegible] duratio [illegible]. Duratio [illegible] et durationis [illegible] aeternitas [illegible] perfecta possessio. [illegible] simul et [illegible]. Duratio [illegible] durans [illegible] et [illegible] ut [illegible] et [illegible] Cap. 2um. [illegible] et tempore extrinseco.

CAP. 2.

Divimus [illegible] de tempore extrinseco.

532 Ita pius cum Subtili, etc., et Ther-
rdima contra aliquos tenentes durationem esse accidens absolutum, et permanens ab
actione distinctum, et contra alios dicentes esse accidens modale distinctum ab actione, et contra
aliquos cum Cardinale de Lugo asserentes esse actionem productivam rei
et realiter subcessivam. Id intelligendum est de tempore extrinseco sive reali,
sive possibili: quia ut res duret per annum non requiritur, quod actio durans mo-
tu subcessivo anni; sed sufficit, quod dum res existit, fluat, vel posset fluere
motus anni: unde res potest durare, licet nullum tempus actum physice
existat.

535. Occupatur: sed durationem realiter sumptam, simultas rei physice existentis cum
parte motus subcessivi correspondens huic instanti: unde si res permaneat nullo
existente tempore extrinseco, tunc existentia rei durantis, et temporis eius
pars physica, quia dicit existentiam rei, et pars obtiva, quia dicit tempus
mere possibile. Probatur ergo dato: per hoc quod coexistit tempori A est per hoc quod dura-
re in tempore A: sed per coexistere tempori A non dicit aliquid dis-
tinctum ab existentia rei, et tempore A: ergo per durare in tempore A non
dicit aliquid distinctum ab existentia rei et tempore: ergo. Minor patet, quia co-
existentia nil aliud est, quam simultanea existentia.

536. Nego consequentiam, et me-
occupatum solvo: per coexistere intelligitur, et per illa intelligitur per simul-
tatem in ordine sive ad superadditum: per coexistere intelligo existen-
tiam, et tempore A intelligitur per durare in tempore A, cum
intelligatur per coexistere tali tempori: unde intelligitur quod ... duratio
non existere in sola existentia rei: sed durare permanens inextensum, nisi
per instans ... nec ... tempore ... instanti: tempus enim
reale est subcessivum, quod non salvatur in instanti.

537. Dices 1. Per me-
rito voluntas nostra amore Dei per plura instantia, quod per amorem: ergo habet
in sua potestate novam productionem amoris; sed talis nova duratio est amor
ipse, qui est productus in quolibet instanti; duratio autem non est ita: quod duratio illa est
productio amoris subcessiva, et distincta ab alia productione. = Distinguo enthymema,
concedo subsumptum: non est amor ... ; est extensus, vel coexistens tempori,
nego minorem. Plus merebitur voluntas, quia cum posset libere cessare ab amore, non cessat;

ab hoc autem superest actio solum denominare nova denominatione desumpta a tempore, cum actio coexistit, et cum antea non coexistebat: ita superest, quod in potentia voluntatis sit extra amorem, et non sit extra tempus.

528. Dices 2º: Anti-Christus est futurus, et simul dies crastinus; at Anti-Christus non existit cras: ergo ut cras futurus, quam alio tempore existat, indiget aliquo distincto [illegible]. Confirmatur: ut decernat, quo Deus decernat existere pacem, et diem crastinum, agnoscimus extra eas pacem, et diem crastinum: ergo agnoscimus pacem cras futuram [illegible] diem crastinum pacem esse aliquid distinctum extra utramque. Distinguo majorem: simul est futurus dies crastinus simultate futuritionis, concedo; existentiae, nego. Sed est semper conjunctus futuritioni Anti-Christus, et dies crastinus [illegible] [illegible] utriusque [illegible] ut [illegible] [illegible] utriusque existentiae.

529. Ad confirmationem distinguo majorem: agnoscimus extra eas pacem, et diem futurum [illegible], concedo; ut [illegible] non majorem. Solum agnoscimus esse [illegible] non tamen esse [illegible] simul. Deus enim potest decernere existere pacem, et diem crastinum, quin decernat pacem cras futuram; at neque decernere existere pacem tempore diei crastini, quin decernat existere in die crastino. Dices 3º: extrema per indistincta ad junctionem nequeunt se ipsis jungi; sed tempus A, et pax sunt ejusmodi extrema: ergo nequeunt se ipsis jungi, sed per aliquid distinctum.

530. Distinguo majorem: extrema per indistincta [illegible] nequeunt, etc., [illegible] loco [illegible] indistincta [illegible] [illegible], nego majorem. Extrema indistincta [illegible] [illegible] [illegible] illa, quae possunt dari, quin jungantur; [illegible] [illegible] sunt [illegible] nequeunt [illegible] extra [illegible] junctione; pax [illegible] tamen [illegible] [illegible] est pax, et tempus A, quaerunt existere simul, quin jungantur, unde est [illegible] indistincta [illegible] collectione [illegible] [illegible] [illegible], et loca; et [illegible] [illegible] indigent ad [illegible] aliquo [illegible] [illegible].

531. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible]: nequit ergo verificari, quod pax, et tempus A [illegible], quin verificet [illegible] existere in tempore A; [illegible] [illegible] [illegible]

quod maa, et for exprimt, quin sine nmea, et ordo par, et locus A exprimt, quin pars sit in loco A. Prius autem diversus a tempore accepitur indiger aliquo dato ut extra in tempore: indiger enim tempore ipso et sequens tempus A ê pars de detrahi ad terminos prius divisum in tempore A: ipso vero tempus nul, et extra pars ê aliqui detrahi. Itroa 2ª. De infinito, tempore, et mundo.

ITROA. 2ª

De infinito, tempore, et mundo.

Aristoteles in libro 3° de infinito, in 6° de tempore, et in 8° de mundo ... disputat. De quibus sub triplici disputatione dicemus et nos, ... de placita ... Disp. 1ª De infinito in com. et in particulari. Cap. 1° Quid infinitum, et aliqua circa illud.

DISP. 1ª

De infinito in com. et in particulari.

CAP. 1

Quid infinitum, et aliqua circa illud.

582. Infinitum juxta Phil. ê, cuius aliquid semper ê extra, ita quod succesiva ... sumi, et exhauriri ... ponatur, quod accipientibus semper aliquid sit extra accipere ... Unde ... ad ... cuius ... extra ... completum ê ... infinitum. Si 1º ... extra illud ... nihil sit. Si 2º ... ad illa ... et ... infinitum ... extra illud sit aliquid ... sequens ... quod ...

586. Aliud ê ... tale ... ê in aliquo ... ut ... Deus. 2º quod tale ... quod ... ê, caret tamen fine ... quod stat infinitum ...

n, ut angelus; vel ē in extrae, cuius extro careret fine vg linea carens ultimo puncto. Infinitum in numero, sit in agmine, et descens. Sic est mult. numero arenarum innumerabilium stinaave unitarum, e[t] gomed [illegible] ve. Quia multitudo earundem arenarum ē vra unitarum.

583. [illegible] Dividit etiā in categor., [illegible] in actu, et syncategor. sive in pot. [illegible] aud act. habet in se [illegible]. Dr. quod [illegible] [illegible], infinitudine [illegible]; illi tamen potest addi plus, et plus sine fine. [illegible] categ. aliud ē [illegible] se, aliud [illegible] accidens. [illegible] cuius infinitudo nequit reduci ad actum, [illegible] infinitudo durationis [illegible]. Dr., cuius infinitudo potest reduci ad actum, ut si [illegible] sit infinitum categ. in numero, [illegible] multitudine. Infinitum potest esse [illegible] utraque parte, se [illegible] [illegible] careat; et ex una tantum, n[on] ex una habeat finem, et n[on] ex alia.

585. Sa[illegible] ē [illegible]: quodlibet infinitum ē infinities infinitum: [illegible] in qualibet multitudine infinita sunt infinitae unitates, et [illegible] infinita binaria; si enim binaria essent finita, unitates essent finitae, et [illegible]. Similiter essent infinita ternaria, centenaria, [illegible], unde in quolibet infinito debent dari infinita infinita. Hinc ex tot infinitis in uno n[on] posset Deus destruere unum manente alio: [illegible] si Deus manente infinito unitatum destrueret infinitum binariorum, destrueret infinitum binariorum eodem infinito [illegible] destructo; [illegible] manente infinito unitatum maneret etiam binariorum infinitum.

586. [illegible] Pro[illegible]: [illegible] unitates n[on] sunt [illegible] binaria; [illegible] [illegible]. [illegible] con.: [illegible] nulla ē [illegible] a [illegible]. Potest [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] binaria, [illegible] unitatis, et [illegible] nequit [illegible]. Admittit enim numeratio infinita l[?] [illegible], [illegible] l[?] [illegible] milliaria. Hinc nullum infinitum potest semel tantum infinitum. Dr. [illegible] [illegible] addi finito n[on] facit infinitum. [illegible] negari [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], atque adeo numerum esse finitum. [illegible] infinitum [illegible] finiti n[on] [illegible]: [illegible] si ablata una parte esset finita, quae remanet, [illegible] [illegible] partibus finitis [illegible] successive numerari.

587. Rogatur [illegible], an [illegible] [illegible] [illegible] alio? Res [illegible] cum [illegible] [illegible] dicente: ē [illegible] infinitum quod [illegible] n[on] sit aliquid maius. [illegible]: [illegible] nullum infinitum excedit ab alio: n[on] enim

-tet tus, q. aliud frangat, ex ultra procedat: unde majoritas, minoritas, aequalitas, privatio, privatio inaequalitas, inaequalitas, et finis sunt proprietates finiti. Hinc personae divinae non sunt aequales physice, et rigorose: quia habent paras diversas; sunt tamen aequales theorice, et rigorose, quatenus habent nag simpliciter infinitum sine excessu unius ad alterum.

588. Dices
1°. inf. equale, et inequale non dat medium: sed infinita non sunt equalia, nec inequalia. 2° infinitum est majus finito: sed quae infinita non sunt equalia. Dico ad ans: inf. equale, et inequale naturae, sive positive, non dat medium, nego, quia contradictorie opponitur, et inequale privative, nego, quia opponuntur contrarie. Infinita non sunt equalia, neq inequalia cum non habeant finitum ad quod unum perveniat et ultra quod procedat.— Ad 2° dico cons: quia finitum habet talem ultra quod procedit infinitum; infinitum autem non habet terminum, quo exceda equalitas, aut inequalitas privativa.

589. Dices 3°. infinitum capillorum esse majus infinito hominum: q. = Nego ans: quodlibet enim esset infinitus infinitorum, nam si cuilibet homini assignato possent assignari mille capilli, cuilibet uno capillo assignato possent assignari mille homines, et sic sine termino. Instas: quia tot sunt homines, quot capilli. Nego suppositum, quod ibi sint tot homines, aut tot capilli; tot enim tot quot sunt numerabiles, significanturque numerum successive pertransibilem, quod repugnat infinito.

590. Rogas
2°, an sit possibile infinitum cathegorematicum rerum creabilium? Sive an Deus praeter creaturas, quas produxit, possit producere alias et alias sine termino tum specie, tum numero etc. Resp. affirmative, et probatur: quia virtus est infinite participabilis, et quaelibet creatura est participatio finita virtutis: est finita qualibet creatura virtus adhuc est plus, et plus participabilis: q. Unde colliges esse impossibile infinitum syncathegorematicum in numero, vel multitudine in actu, et extensione: quia nulla est multitudo, nulla vel intensio creata, quae ut sit finita non possit plus augeri a Deo. Cap. 2m. An sit possibile infinitum syncathegorematicum in perfectione.

CAP. 2m.

An sit possibile infinitum syncathegorematicum in perfectione.

591 Sive an sit poss. creatura ny perfectio maxima in perfectione. Negat reo cy contra, et dixi The sententia Durandy, Henrici, Baconij, et PP. Arriaga. Prob.: quaelibet creatura possib. infinite distat a perfectione divina: ergo supra quamlibet possib. est alia, quae magis participet de divina perfectione: ergo non est poss. creatura ny maxima. Patet consequentia: quia Deus est infinite participabilis in perfectione. Confirmatur: a collectione infinita infinitae partes possunt plures, et plures sine fine accipi: ergo a perfectione Dei infinita potest plus, et plus sine fine participari: ergo.

592 Nota, quod pro creatura ny maxima in specie non est poss. alia perfectior: unde adversarij admittunt in impossibili adversarios, creaturas, ideoque debent ostendere impliccationem; nos autem negando poss. creaturam ny maximam, credimus poss. aliam creaturam et aliam perfectiorem sine termino in quo non datur status. Dices: Deus potest producere creaturam summe perfectam, quam potest producere; et haec esset ny maxima, cum sit summe perfecta: ergo. Nego suppositum, quod tamen videtur identica est de subiecto non supponente, sicut: Deus potest producere Chimaeram, quam potest producere

593 1° ex Arriaga retorquentis nostram rationem: collectio omnium creaturarum possib. est finita participatio divinae perfectionis, et infinite distat a Deo: et tamen non est poss. extra collectionem alia creatura plus participans de divina perfectione: ergo ruit nostra ratio. Distinguo maiorem: est in perfectione creata creaturis finite participans, ideo; est participatio undequaque finita, nego maiorem: quia in illa collectione dantur creaturae syncategorematice infinitae inaequaliter se excedentes in perfectione, et nulla determinata est assignabilis ultra quam non sit possib. alia, et alia sine termino. Si aut creatura admissa ab adversarijs ny maxima esset undequaque finita participatio; et consequenter ultra illam deberent esse aliae, et aliae perfectiones sine termino.

594. 2° ex eodem: in collectione omnium creaturarum possib. datur summa propinquitas cum Deo: ergo ratione alicuius creaturae, quae ideo erit ny maxima. Confirmatur: possib. est creatura ita perfecta in aliquo genere ut non sit possib. alia perfectior in eodem genere: ergo possib. est creatura, quae non sit possib. alia simpliciter perfectior. Nego consequentiam: quia illa possib. propinquitas provenit ex eo quod non sit possib. alia creatura medians inter Deum, et collectionem: ex isto autem non provenit creaturae determinatae

collectioi ut talis, et utroque P. Arriaga non admittente rem omnium maximam in collectione omnium rerum, potius dari summam perfectionem in quolibet genere: quia ratio alicuius rei, quae ideo esset omnium maximus.

595. Ad argumentos, neg. cons. ex eo, quod maternitas, unio hypostatica, et beatitudo creata sint perfectiores in suo genere maternitatis &c., non infertur, quod per quamvis creaturam, non sit aliquid Deus in infinitum participatum in perfectione a creaturis. Sed illa tria summa sunt in genere, quia in illis non potest aliquid melius fieri ad eos, non tamen summa sunt in specie, individualiter. Neg. 3° ex eodem: repugnat creaturas omnes a creaturis excedi: ergo aliqua non excedit, quae erit maxima. Resp. ans.: repugnat omnes creaturas produci a creaturis, quin detur minima productio, et sic per exteriorem causam includitur: ergo repugnat omnes excedi, quin detur minimus excessus.

596 Itaque retorquetur in vero omnium maximo. Disquiro ans.: repugnat omnes creaturas collective sumptas excedi a creaturis, Do.; distributive sumptas, nego ans. et reconcessis aliis ans. nego cons. Ut autem sit ac ratio debet loqui de omnibus creaturis distributive. Itaque ex eo quod omnes infinitae creaturae se excedentes omnium deducitur, quod debeat dari ens aliquod distinctum adaequate ab illa collectione, quod producat saltem aliqua creaturas producentes alias, vel mediate, vel immediate. Similiter dicimus, quod debet dari ens aliquod distinctum a collectione omnium creaturarum, quod excedat omnes illas creaturas, et tale ens est Deus.

597. Itaque 2° ex eodem: si repugnaret creatura omnium maxima aliqua creatura continere sub se infinitas species inaequales in perfectione: ergo aliqua esset infinite perfecta. Patet cons.: creatura excedens aliquam infinitis ut unum debet esse perfecta ut duo: ergo ut excedat infinitas inaequales in perfectione debet esse infinite perfecta. Nego ans.: quia admissa creatura omnium minima nulla creatura determinata habet sub se infinitas species inaequales in perfectione excessu graduali. Et quia licet forte excedentes sint infinitae, nullus tamen determinatus est, qui excedat eas infinitas: alias esset infinitus; et licet dies sint infiniti, nullus tamen determinatus distat infinite a hac die: alias daretur infinitum clausum terminis intrinsecis.

598. Dubitatur hic, an sit possibilis creatura omnium minima. Affirmative respondent cum communi RR. et P. Arriaga

Obr: q. quelibt de creatura [illegible] posset per descensus usq. ad unicā ex qua nequit per ultimatū descendere: q. q.ª quelibt creatura e p. fectibilis, posset per descensu usq. ad aliquā, ex qua nequeat per ulteriorē descensum in pfecne. Rao: q.ª de fin. [illegible] q. ablaoes [illegible] q. posset venire ad tam pfecnes, infra quā n sit pobis alia pfecto: ē Creatura itaq. ex maxime implar: q.ª pfecno pro posset plus, et plus augeri ut sit pauci[illegible] pfecnis divinq; per [illegible] aut nra n posset plus, et plus sine tae minui, q.ª de rāoe fini ē bove ephausiri p ablaoes [illegible]: unde n implar creatura aū minima.

599. Dicer: neqis innenat ei[illegible], quod n sit pobis creatura, qua n sit pobis alia minus pfecta: v. [illegible] simidis implari nequ aū minimu. [illegible] anr: q.ª pfecno ei[illegible] innenat p [illegible], quod existens plus, et plus sine tae posit ex illa participare; n aut innenit p [illegible], quod posit [illegible] pfe[illegible], et pfecions sine tae: ling. eipor posset pducere hoc; [illegible], qua uny: e neq. innenat pfecnos eipor, quos posit pducere [illegible] et [illegible] sine tae; ex pfecno pro [illegible] tay. Cap. 39. Repugnat infin. clausy tais intrinc.

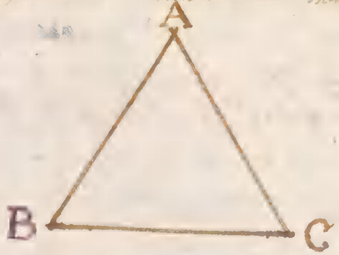
CAP. 3.º

Repugnat infin. clausy tais [illegible].

600. [illegible] Cap. [illegible], et pauca [illegible]. la quae [illegible] infin. v. quod [illegible] tay [illegible] q. quo tes [illegible], l in quos desinat ex una tanty parte ex qua [illegible] e infin. [illegible] neq. quod clausur tais [illegible], qui esse tamquam, et claudant in fin: [illegible] en [illegible] [illegible], [illegible] posse in hac aula pducere infin. [illegible], [illegible] clau[illegible] tais [illegible] n[illegible] [illegible] huius aut. Solis e repugnar [illegible] infin. [illegible] clausy [illegible] quae [illegible] sit [illegible], [illegible] [illegible]; et in hoc sensu [illegible]:

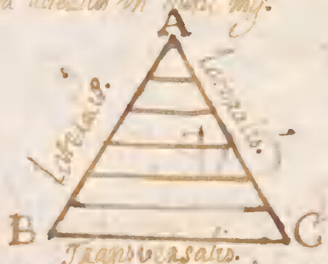
601. [illegible] e in fin. quod [illegible] tay, ultra qua n restant alig, et alig partes sine tae; [illegible] infin. clausy tais [illegible]: [illegible] en [illegible] et ultimg. [illegible] quas n sunt alig, et alig partes sine tae: q. [illegible] [illegible] de [illegible] decens [illegible] quadrangulu, aut circuly infin: q.ª e [illegible], quae tae; l tais [illegible], ut [illegible] [illegible] parte [illegible].

q. spectat ... l claudi talis intrinsecus ... repugnat ... Itaque, ut ducantur lineae a puncto A in hac pyramide usque extremitates, quae sunt ultima puncta B, et C, et deinde ducatur transversalis a puncto B ad C. ita:



602:

Sic ergo. Una linea transversalis est infima. Prob.: B, et C. tantum distent inter se quantum a puncto A. ergo a puncto A distantes infime: ergo et inter se: ergo transversalis est infima. Deinde: non est infima, quando ut supra ducantur lineae transversales a singulis punctis unius lateralis ad singula puncta alterius in hunc modum.



Ita sic: nam omnes transversales a puncto A usque ad basim l sunt supremae, sive prob.: 2a non poterit dici: quod 1a linea transversalis solum per unum punctum distat a puncto A, atque adeo infima non est, aliter per excessum supra erit infima, sunt supremae. ergo linea ultima basis erit infima. Prob.: quod linea basis solum per excessum supremi, tamen sit unius tantum, solum excedit lineam supra sibi proximam. Deinde: si linea immediatam cuspidi est prima, ergo erit prima 2a, proxima, et 3a, et sequens ultima, etc. valet hoc se continuant.

603.

Dantur plures lineae transversales esse primas, et plus infimas; ita tamen ut post nullam primam sequatur immediate infima; et post infimam prima sit linea infima. Prob.: quod linea infima succedit immediate post aliquam supra. Prob.: linea infima succedit immediate post aliquam eo infima prima, et quaelibet eo infima prima est prima.

q subcedit post sequens. Prop. 2a: linea transversa, quae pyramides secat,
iuxta adversarios est infinita, quia est transversalis illi pyramidi; et alia, et sic
de reliquis, quarum quaelibet ab altera solo puncto distat, et sequens linea imme-
diata cuspidi esset infinita, quod repugnat.

604 Dices 1o retorquendo argumentum, quia
in aeternitate a parte post dantur dies hoc distantes, et dies distantes in-
finite ab hodierno. Rogat ergo an dies finite distantes sint finiti an infiniti numero in
qualibet parte aeternitatis argumentum nostrum, sed nulla est ratio cur nemus, quod in aeter-
nitate a parte post dentur dies infinite distantes ab hodierno. Verum, quando est
quod venient dies sine termino in aeternum, ut quilibet dies seorsim finite distat ab
hodierno. Nota, quod hae propositiones et similes: aeternitas est aeterna non ex eo sensu
sensu, quod aeternitas coexistit aeternitati extensive duratione; sed istae aeternitates existunt
sine fine, ita ut nulla sit ultima illius duratio.

605 Dices 2o: possibiles sunt infinitae species
perfectiores sine termino, quarum termini extra sunt Deus, et formica: sed non repugnat mun-
dum infinite clausum terminis extrinsecis: ergo neque intrinsecis. Resp.: infra Deum, et supra
formicam esse possibiles infinitas sincathegorematice, non vero cathegorematice species perfectiores sine termino; ex eo
enim infertur non esse quaedam infinita, quae terminis extrinsecis claudatur: quia nulla est possibilis spe-
cies, quae infinite distet a formica, et proxime accedat Deo; nulla est possibilis spe-
cies terminus multitudinis infinitae sincathegorematicae creaturarum perfectiorum sine termino. Et
in infinito clauso terminis intrinsecis linea finita infinite distans a puncto extremo,
quae linea esset simul finita et infinita. Cap. 2um. Impossibile est infinitum cathegorematicum rerum
creabilium.

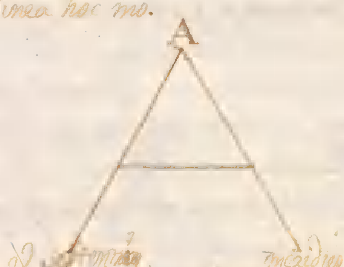
CAP. 2um

Impossibile est infinitum cathegorematicum rerum creabilium.

606 Contra est Thomistae, et Jesuitae contra nonnullos ex nostris, et Scotistas.
Certum est impossibile infinitum cathegorematicum in duratione: quia durationes aeternae repugnant
[illegible]. Sit ergo 1a ratio: non est possibilis extensio cathegorematice infinita. Ratio: quia esset in-
finitum clausum terminis intrinsecis; sed hoc non est possibile ergo. Ut probetur maior pone duplicem
lineam in figura pyramidis infinite extensam, quarum utraque incipiat a pun-
cto A et altera versus meridiem, versus septentrionem altera vergat, sic.



606. Sed arguitur: in utraque linea, vel datur aliquod punctum infinite distans a puncto A, vel non? Si dicitur: ergo nulla est infinite extensa; quia nullum habet infinite distans a puncto A. Si dicitur: ergo inter duo puncta utriusque lineae, quae sunt infinite distantia a puncto A, potest intercipi linea infinite transversalis. Ducatur igitur talis linea hoc modo.



Linea transversalis est infinite extensa, et clausa tribus metis: quod est contra naturam infiniti, inferre infinitum clausum tribus metis. Prima pars antecedentis patet: quia laterales infinite distarent inter se, sicut infinite distant a puncto A: aliter non efficerent triangulum rectum, et equilaterum, contra factam suppositionem. 2a ergo: quia transversalis haberet puncta, quibus tangeret puncta utriusque lateralis: unde puncta lineae transversalis essent illius metae.

608. Respondetur, quod in nulla ex lateralibus assignabile est punctum determinatum infinite distans a puncto A: sicut in infinita successione nulla est creatura infinite distans a creatura omnium minima. Ratio est quia sicut non datur in serie creaturarum maxima, neque est assignabilis aliqua infinite distans ab omnium minima, ita neque in lineis lateralibus sine infinite extensis debent hoc ipso dari puncta, quae infinite distent a puncto A. Et tamen non sit a nobis assignabile tale punctum, tamen necessario dari debet: aliter non esset infinita distantia.

609. Confirmatur: ponatur in una linea

larent angeli infin. qui moveant versus punctum A talem ut qui
libet angelus solum acquirat unum palmum spatii. Ergo quamvis spatium, inesset
quod antea occupabat, deinde occupat. Si negetur; quia illud nequit acquirere
spatium infinitum. Si dicatur inter hoc spatium finitum, deinde, et punctum A, quod est
spatium infinitum. Si dicitur inter hoc spatium sit lineam infinitam: quia talis linea habet tot intervalla
tum intrinseca quot dabitur linea infinita: quia talis linea habet tot intervallum
610. Sit
2° solo: implicat intensum calor infinitus. Bene sequeretur infinitum clausum tres
intensio. Pater: unio illa semper quaedam substantiam, non solum materia
in Vis: quia daret gradus certamus excedens gradum: quia unio sit infinita,
deberet dare aliquem gradum infinitum excedentem; quia inter hunc, et Vis, pe numeri
uti, clausum infinita intensive. Sed 2us. Deus potest experimentare gradus
illos infinitum, lhnc. Si Vis, quia experientia simul ex hoc datur, quia clauderet
intrinseci. Si 2us, contra: sicut Deus potest producere infinitum intra, cum
non potest experimentare gradus caloris intensi.
611 3° solo: implicat multitudo
calor infinita: quia sequeretur infinitum clausum tres intens, quod ut patet producat
Deus infinitum lapides, quorum alii sint nigra, albus alii, et nigra post album,
albus quoque post nigrum alternatim continuum. Destruat postea omnes albos, et
illos nigros immoto, attrahat, et inmutare jungat omnes nigros. Sic sic: aliquid
spatium occupatum ante destructionem non est occupatum post destructionem: quia aliquis lapis
niger tangit immediate spatium non occupatum; quia tales lapides, et illi nigri
erunt tot intrinseci, quibus claudentur infiniti lapides.
612 Stant adversarii, quod Deus
ponit 1° lapide immoto attrahere alios, et illos jungare sibi, ex quo
jungere: quia infinito extensio repugnat motus localis, qui est ambitus tot a quo,
et acquisitio tot ad quem; infinito vero ut tali repugnat habere terminum = 2° quia hoc
debemus exigimus, quod sit in infinito repugnet tamen debeat habere terminum; non
mutet lapis ex illis 2us se sumptus potest mutare locum, quod non mihi albus
nam, nec impedit hoc, quod, cum alijs maneret sola: quia tunc
potest mutare locum, et Deus proinde destructo 2° lapide, trahere 3um
ad locum 2i, et sic de aliis: quia Cap. 59 Abnoes solvitur.

CAP. 5.

Obiect. solvunt.

613. 1.ª non minus perfecto est corpora, quae scientia divina, quod si ea potest facere simul infinitas partes quantitatis et corpora illas producere simul. = Retorqueo: quod Deus potest facere simul omnes durationes successivas, quas et illas producere simul. = [illegible] nego cons. quod posse facere simul infinitas partes quantitatis est perfectio, quae ideo debet competere scientiae divinae; at posse absolute illas producere simul est perfectio chymerica, et ideo non est perfectio conveniens corpori.

614. 2.ª Deus potest producere quantitatem et ulteriorem quantitatem sine termino: ergo potest producere infinitas in actu partes quantitatis. = Dico [illegible], nego cons. quia Deus potest sine termino quantitatem producere, nequit producere infinitas in actu partes quantitatis, nulla enim est possibilis quantitas in actu, quam Deus non possit augere et quae possit in rerum natura non habere terminum. Et quidem infinitum in actu repugnat ex parte creaturae, quae in hac non datur potentia ad [illegible] infinitum in [illegible] [illegible] suis [illegible], et consequenter Deus non habet potentiam saltem absolute talem ad producendum infinitum in actu.

615. 3.ª Deus potest actu facere quidquid est possibile; sed possibiles sunt infinitae partes quantitatis, infiniti angeli, et infiniti gradus qualitatis: ergo. = Probatur [illegible]: ex positione possibilis in actu nulla sequitur implicatio; sed possibiles sunt infinitae [illegible] creabiles: ergo. = Distinguo maiorem: Deus potest actu simul, et [illegible] facere quidquid simul, et [illegible] possibile est fieri, concedo; quidquid solum divisim possibile est fieri, nego. Partes infinitae quantitatis [illegible] simul, et [illegible] sunt possibiles fieri divisim, non tamen [illegible]. Ad confirmationem, distinguo maiorem: ex positione possibilis in actu eo modo, quo est possibile poni, nulla sequitur implicatio, concedo; modo, quo non est possibile, nego. Idem [illegible] in infinitis durationibus, quae sunt possibiles, non tamen, quod ponantur simul.

616. 4.ª Deus potest producere simul omnes [illegible], quas potest producere simul. Sed sic: talis [illegible], vel est infinitus, et habetur intentum; vel finitus, et sic Deus ultra illum posset ponere simul alios [illegible]; quod [illegible] eum potuisse simul omnes [illegible], quas simul posset ponere simul: ergo. = Distinguo [illegible]: Deus potest producere simul omnes [illegible] indeterminate, concedo; determinate, subdistinguo.

ita ut n. posset ponere simul aliq. determinatq, nec ita ut, possit, ex. parte a Deo poni n. esse indeterminatum; neq. determinata ultra quam Deus n. posset ponere aliq. aliq., l ponere eorum species, posita, et duret in infinitum clausus intrinsecus; l poneret speciem, ultra qm maxima quod esset nat. Solu. q. poner ponere eor. re. quq re vera potest, sit determinata spec. ultra quam poter ponere aliq., et aliq. sine termino.

617. Instas: Deus potest ponere simul eas entes indeterminatq, qm potest ponere simul; e potest ponere eorum infinita. = Ne, suppon. animo, quod Deus possit ponere extrinsecas indeterminata: simul erit aliquid actu positi, et ee indeterminata. Nota, quod hoc Ipse Deus simul potest ponere entes indeterminatq denotat simultatem pos, qm Deus het, et Deo venit; ista vero Deus potest ponere simul species indeterminatq denotat simultatem effectus, et ideo est falsa: nam effectus, qui re vera ponit debet ee determinatus. Disputatio 2a. De continui compositione. Cap. VI. Suppositio, et sententia.

DISP. 2a

De continui compositione.

CAP. Ium

Suppositio, et sententiae.

618 [illegible] cerne extat in ligno, saxo, et aliis, est totum integrale. Aliud tamen est discretum, ut numerus, aliud autem permanens, ut ligni. Dividitur in lineam superficiem et corpus de quibus infra. Hujus anni. Intrinsecus het suas partes unitas invicem in continuatione: nam ex eo ny dividatur in duas medietates, certum est quod antequam divis. essent exant illae partes in ente, et sunt de ipso. Divisibilitas alia est phisica, ut cujus res naturaliter potest dividi; alia mathematica, ut cujus res superficialiter dividi valet.

619 [illegible] Disputatio illa controversia, an scilicet continuum ex ligni palmare, vel pedalis, ut partibus infinitis divisibilibus? Affirmativa sententia est communis inter mathematicos cum Aristotele. Negativa autem est Zenonis stoyci principe, quem contra suscitavit Scholastici. 2a sententia media est aliquorum recentiorum cum Philosophis Scholasticis, et Izquierdo, admittentium puncta phisica indivisibilia extensa; divisibilia tamen in

tantum quoad locum quo puncta de unione inflata. Et haec sententia Zenonis ut opponitur Joanne Hus damnatur in Consilio Constantiensi, at ipsius ex tali [illegible] probando sunt, quae comparantur Chaarmn Y in quibus non est [illegible] etiam ipso

620 Ad pleniorem intelligentiam noto partes alias esse aequales, inaequales alias. Illae, quae eamdem habent magnitudinem, ut duo palmi seu semiulnae et ipsae ulnae. Illae, quarum una est maior altera. Sic semiulna pars ulnae est maior palmo, et palmus semipalmo. Aequales dicuntur determinate quae habent certam magnitudinem; aliquotae, quae si aliquoties repetantur componunt continuum; non aliquotae, quarum una de alia non participat: unus enim palmus non dividitur per alium. Partes inaequales dicuntur indeterminatae, proportionales, et concantes.

621. Indeterminatae quae iuxta Aristotelem non habent tam separatam, cum quaelibet pars sit adhuc divisibilis. Proportionales, quae proportione quadam dividunt continuum, ut ulna in duas semiulnas, et semiulna in duos palmos; concantes, quarum una continuit per aliam. Hinc quando Philosophus ponit partes infinitas intelligendus est de proportionalibus non de aliquotis. In Zenonis sententia alia dicuntur indivisibilia regalia, et immediate unita ad invicem, ut duo puncta mathematica; alia indefinita, unio et continuans extremorum. Continuum autem indivisibile omnino dicitur eius terminus, et per accidens: quia ex aliqua parte non unitur cum alio, fortasse tamen se vera unitur. Cap. 2um Sententia Zenonis eligitur

CAP 2um
Sententia Zenonis eligitur

622. 2a

Praesuppositum in hac sententia loquendo est, et quia clarior in se [illegible], idea [illegible], et probatur I: si lignum [illegible] vel [illegible] partibus in infinitum divisibilibus continet intra unionem, et magnitudinem: quae esset infinita in mole, et magnitudine; quod ita nullus admittit de facto, et nos impossibile censemus: ergo. Et quidem mundus non caperet granum synapis, cuius partes sunt infinitae, et penetraret hanc illa eamdem [illegible] unitae, ac non unitae. Probatur 2o, et [illegible] in continuo successivo temporis immediate post instans A sequitur aliquid temporis: et hoc aliquid non est divisibile: ergo indivisibile: ergo

623. Prob. mia: si illud est divisibile ad
quod partes temporis correspondent; sed hoc implicat: ergo tempus sit esse
ad successivum, sive cujus partes non existunt simul: ergo. Probatur 1.
Angelum indivisibiliter fieri in aliquo tempore; sed hoc non est divisibile.
ergo. Patet min. implicat quod res indivisibilis fiat successive; alias haberet
partes quibus correspondent illi tempori successivo. 2º. si partes temporis reale[s]
sunt, esset tunc tale tempus esse transactum ut supponitur; et non esset transactum;
quia implicat, quod partes infinite successivae praeveniant ad aliquod nunc, in quo dicatur
transactum esse: ergo.
624. Prob. 3º: in ipso palmari dari aliquid quod [illegible]
sed hoc nequit esse divisibile [illegible] min: quod est divisibile habet saltem duas me-
dietates, quae nequeunt simul ultimum signum: quia post unam medietatem
sequitur alia; post ultimam autem nil sequitur: ergo. Similiter quadrans in pe-
nultimo, et reliquis. 2º. destruat Deus continuativa unione signorum, vel par-
tes, quae remanent non sunt ulterius divisibiles, et tamen ut entia sunt di-
visibiles, et ergo post destructionem omnium unionum continuativarum manebunt continua, quod
repugnat: ergo continuum constat ex unione continuativa.
625. Resp. impossibile esse, quod Deus des-
truat omnes uniones continuativas, et quod maneant extrema. 1º V: extrema nulla habent me-
dium [illegible] cum aliqua unione continuativa: ergo. Patet ans: quia omnia puncta, quae [illegible]
sunt existentia [illegible], et unio continuativa [illegible] potest destrui, si signum [illegible].
2º: Deus sumit omnia extrema per destructionem [illegible]; extrema ut [illegible] sunt
indivisibilia: ergo. Prob. min: quidquid divisibile est corpus est, et unionem includit: ergo
extrema separata ut dicta ab unione, et ut non [illegible] sunt indivisibilia.
626. Prob.
3º ex mathematica: si globus perfecte sphaericus ponatur supra corpus perfecte pla-
num tangit planum in solo puncto ut demonstrat Euclides, et Aristoteles
[illegible] videtur [illegible] de caelo: ergo in globo datur aliquod punctum unicum, quo tan-
gat planum: alias globus non esset perfecte sphaericus: haberet enim aliquid planum si
planum tangeret plus quam solo puncto: ergo. Probatur de duobus globis, [illegible]
unitis supra aliquem locum, tunc enim quilibet tangeret alterum in indivisibili; [illegible]
non essent perfecte sphaerici. [illegible] fiunt alia [illegible] Zenonis [illegible] terminis [illegible]
[illegible]

Rs. 1ª quo



627 Rs. 1ª, quia globus in parte densus adeo parva ut nulla possit assignari, l a Deo quin sit quod in ea minimi tangat. 1º in se talis partem dat: q Deus videt in qua parte sit: s. talis pars ē determinata. 2º planum n̄ potest tangi immediate a globo. 3º q si globus sperus poneret supra planum integrum illud tangeret. 3º. plane globus perfecte sphaericus. 2º q n̄ extenditur implicato, et saltem in aliqua parte sphaericus potest ē, et in illa parte tangere. Deinde et globus n̄ sit sphaericus, tamen tangit planum in indivisibili verius p puncto globi: q Patet ante, quia planum tangeret interiore aliquo globi, et penetraret eam partem interiorem globi. Cap. 3º. Sententia Aristotelica fundamenta.

CAP 3º

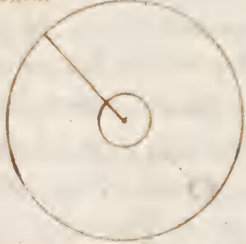
Sententia Aristotelica fundamenta.

628 indivisibile nodum indivisibili debet penetrari ex illo: q nequit fieri contactus. Patet ans: q indivisibile tangit in toto ipso 2º se totum: aliq haberet unam partem qua tangeret et alteram qua n̄ tangeret. Illo ans, quin videtur probo: et eum 2º s. totum tangat n̄ ideo penetrat, q penetrao requirit quo utrumque sit in eodem loco, stactus autem potest ponī p immediatum et corpora se tangentia sint in distinctis locis penetrabiliter, ordinatim ad spatium imaginarium dicitur.

629 2º ex n̄ quanto nequit fieri quantum; q puncta indivisibilia n̄ sunt quanta, q quia deberent ee extensa. Retorquetur in deo ex n̄ hoc, et in binario ex n̄ binario. Vel melius maxima, minima; q utrumque ee impenetrabilia cum aliis. Una mag. ss ad quan-

n. requirit multiplicem partem corporis et quantum. = Sed si [illegible] dato, et aquila moverentur simul, utraque acquireret in quolibet instanti unum punctum spatii; quia utriusque motus est itinerum, ergo post certum instans percurrerent centum spatii puncta: ergo tam velox esset testudo quam aquila, quod est absurdum.

630 Respondeo quod motus testudinis non est itinerus, sed habet aliquas morulas: unde testudo non moveret in omni instanti, sed in aliquibus quiesceret. = Instas efficaciter: ponatur circulus intra alium, qui eius minor contineat, ducatur postea linea a maiori ad minorem usque ad centrum. Tunc si circulus maior velocius movetur, quam minor ut est evidens: ergo minor aliquando quiescit: ergo linea recta curvabitur: quia cum sit linea ducta extremo posita debet curvari si uno tempore alterum movetur. ut certum.



Similiter possent efformari argumenta in sensu [illegible], quae argumenta mathematica numquam unitur eo quod aliqua in illis fallacia lateat.

631. Respondeo quod non quiescit circulus interior dum exterior movetur, sed in instanti A, quo punctum A circuli interioris acquirit unum spatii punctum, punctum A circuli exterioris acquirit octavum punctum spatii quin transeat per reliqua spatii puncta. Et quidem nil potest transire de extremo ad extremum quin transeat per medium; hoc tamen est fere morbus non vero semper, quando id necesse sit ad motum circularem adeo necessarium ad bonum naturae: sicut motus aquae sursum non est naturalis; est tamen aliquando necessarius ad naturae bonum. De re tamen intelligibili satis.

632 Quaeres: ponatur circulus maior intra quem sit alius minor, et a quolibet puncto maioris ducatur linea ad centrum [illegible].



Sed n̄ potest dici, q̄ omnes distarent tantis divisionibus, q. Pot mia: circulus minor nequit habere tot puncta, quot maior, ut ē evidens: q̄ uno puncto mini rebit circulus maior, v.g.: q̄ tres lineæ rectæ a punctis circuli maioris se conjungunt in puncto circuli minoris: q̄ illæ lineæ n̄ erunt rectæ; q̄ iuxta Euclydem lineæ rectæ nequeunt habere cōe segmentum, hoc ē coincidere in eodem spatio simul.

633.

Nō minus ad propositū dicere possumus, nō eos 2as illas lineas esse rectas, & coirent in puncto circuli minoris: nam ut linea sit recta sufficit, quod tendat ad centrum breviori via, qua potest, et ita tenderent tales lineæ. Et quamvis centrum ē circulo Empyrei habere plures partes n̄ tamen aliquotas, ō aliq proportionales, quæ circulus parvus O in illo casu habet duratione divisibiles. Sī: ponamus tres lineas in hac pyramide, quarum quælibet habet quinque puncta. Deinde: a cuspide ad basim ducatur linea perpendicularis ita.



634.

Sic ut linea perpendicularis debet tangere basim in medio: q̄ dividit partes baseos in partes æquales; ō hoc ē impossibile in nostra sententia, cum punctum indivisibile n̄ habeat duas medietates: q. Resp. quod n̄ tangit basim in medio, neque linea dividit in partes æquales; potest tamen lineam dividere in partes, quæ nostris sensibus apparent æquales: nam punctum indivisibile ē adeo exiguum, ut a nobis n̄ dignoscatur excessus lineæ; et in hoc sensu argumenta mathematica procedunt.

Multa alia possunt similia, imo omnia illa sententiæ medium de punctis instantia in quæ

DISP. 3a.

De inceptione mundi.

CAP. 1m.

An mundus potuerit esse ab æterno.

635. Mundum extitisse ab æterno [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et veteres [illegible] ptes 1a quia stat veritas [illegible] de inceptione Mundi in tempore, ut stat ex Concilio Lateranensi [illegible] Firmiter de summa Trinitate, et ex cap. Joannis 17o clarifica me, pater, claritate, quam habui priusquam mundus esset. At tamen [illegible] an [illegible] an [illegible] an in plenilunio, an novilunio, an in instanti, an in sex diebus spatio [illegible] sit. De hoc enim scholastici in opere sex dierum, et expositores in [illegible] genesis.

636. Manet autem sub dubio an mundus, [illegible] creatura potuerit esse ab æterno. Affirmant D. Seraphicus, Albertus Magnus, Enriquez, [illegible] Valentia, Lessius, Cajetanus, Toletus, [illegible] et plurimi [illegible]. Negat [illegible] Vazquez, Molina, [illegible], [illegible], [illegible] ptes aliis [illegible] quoad res permanentes, negat vero quoad successivas. [illegible], [illegible], et nonnulli [illegible]. Sit ergo nostra [illegible] 1a [illegible]: implicat creatura ab æterno existens. Communiter videtur tenenda [illegible] [illegible] attribuitur.

637. [illegible] [illegible] D. [illegible] Augustinus [illegible] [illegible]: [illegible] si Deus [illegible] semper [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
» [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fuerunt. [illegible]
[illegible] [illegible] 3 [illegible], ubi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
» [illegible] [illegible]: quod enim [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
» [illegible] intelligi [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
» [illegible], cap. 6o: quidam arguunt ex æterno cum Deo creaturam [illegible] [illegible]
» [illegible] non potest: quomodo enim cum eo, quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] æterno, quæ omnia infra [illegible] sunt, aut quomodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] coæterna. Ex quibus [illegible] [illegible] creaturam ab æterno.

638 Hinc praeoccupata mens multiplex

rio. 1°, quod cum fide sciret nulla creaturam ab aeterno ee bene infe-
runt Patres Verbum divinum n ee creaturam loquunt enim ex suppone fi-
dei. Dico 2° quod n solum nullam creaturam ee ab aeterno verum posse ee, et posse
intelligi fuisse a patribus. 2°: quia disputabant contra Arianos res d n oes Arianis
supponebant nullam creaturam fuisse ab aeterno cum apud ipsos ab aeterno fu-
isset Verbum quod n creaturam declarabant. = 2° rio, quod Verbum divinum inf
inferebant Patres ex eo quod eius productio fuerit necessaria ab aeterno, et n
ex libera Dei voluntate; hoc autem n conveniret creaturae.

639 Dico 2° iuxta
Arium Verbum divinum ex libera Patris voluntate extitit ut refert Sanctus
Athanasius libro de synodis. Deinde: Sanctus Cyrillus libro 2° thesauri ut
„ 2° Verbi divinitatem infert ex illius aeternitate sic: sicut si fuit tem-
„ poris plus habuisse substantiam Patris n est; ita quoniam huius fuit n
„ habet substantia e Patri. = 3° rio: quod patres excludunt a creaturis aeterni
tatem aequalem necessariam coaeternam; n vero n aequalem et liberam coaeternam Deo. = Dico
3°: patres impugnabant veteres Philosophos asserentes mundum aeternum, dicunt
veteres n tribuebant creaturis aeternitatem aequalem, faciebant enim creaturam
coaeternam: quod patres loquebantur de aeternitate aequali, etiam negabant creatu-
ris.

620 Dico 2°: ex eo inferunt Patres creaturas n posse ee ab aeterno,
quod creaturae ex n existentibus sint, quod sit deducere per creationem n ee; et
n unum quod debeant n ee ante, quam fiunt: quod negant creaturis coae-
ternitatem, quae consistat in eo quod creaturae semper fuerint. 2° rio de-
sumitur ex divo Tho 1a parte quaest 46a art 2° ad 2m: dicentem, quod
„ illi qui ponerent mundum aeternum dicerent mundum factum a Deo ex
„ nihilo, n quod factus sit post nihilum, 2° quod non intelligimus per no-
„ men creationis; 2° quod n e factus de aliquo, et sic etiam n recusant eo-
„ rum aliqui creationis nomen ut patet ex Avicenna.

621 Dico 4°: quia sanctus Doc-
tor n loquitur ex propria sententia, ut patet ex illis verbis dicendum quod illi
&c, quae solutio ei fuit ut defendat sua scripta, quod mundum n semper
fuit sola fide tenetur et demonstrative probari n potest. 2° rio Dico necnon fuer

vidi præsens creatq ee post nihil. 2º quod nos intelligimus præ[illegible] creatur. 3º tandem ad Vm referens sententiam eorum qui autumant mundum ab æterno factum a Deo esse intelligibile ee mundum [illegible] [illegible]. Præterquamquod S. D. Thomas cum S. Bonaventura rejiciendus erit. ap. 2.0. [illegible] a [illegible] ratio.

CAP. 2.

Probatur a ratione 2º.

622. [illegible] infinitum clauditur tres [illegible]; sed si posset ee creatura ab æterno existens eet possibile infinitum clausum tribus [illegible]: ergo. Maior [illegible] adversariis admittenda, et a nobis [illegible] manet. Ut [illegible] [illegible] demus, angelum ee ab æterno productum, et quod eliciat in o instanti suæ durationis actus voluntatis, ita ut unum post alterum usque hodie producat. Quod hypothesi admittunt adversarii. Sic sic: in collectione illorum actuum voluntatis dare aliquis infinite distans ab actu hodierno: ergo inter hos duos actus darent infiniti actus; sed actus hodiernus, et actus infinite distans sunt [illegible] inter [illegible] collectionis: ergo.

623. [illegible] Resp. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in æternitate a parte post. [illegible] [illegible] in æternitate a parte post [illegible] nullus est terminus dies infinite distans ab hodierno, ita neque actus voluntatis. Ratio: quia in æternitate nullus est terminus dies ad quem [illegible] posset, succedere terminu; distare autem infinite nequit terminu successive; at si daretur a parte ante æternitas instans, revera daret instans determinatum infinite distans ab instanti præsenti, et hæc est disparitas.

624. Imo instarat aliquis: quia tanta est æternitas a parte ante, quanta a parte post; sed a parte post numquam potest verificari quod extiterint infinitæ motus successivi: ergo neque a parte ante; atque admissa possibilitate rei ab æterno permanentis, admittenda est possibilis rei successive ab æterno existentis, sive quod extiterint infiniti motus successivi; ergo nulla est paritas ab una ad aliam æternitatem. Deinde: si Deus semper ab æterno produxisset novum, et novum angelum illumque conservaret usque hodie, darentur infiniti angeli contra nostram adversarios; sed: in æter-

ny Deus semper crearet novos, et novos angelos, ulteriusque servaret numquam crearet infinitos: quia nulla est proportio ab una ad alteram creandam.

625 Ad Res 2° non correspondere durationem rei permanentis ipsi durationi rei subcessivae; cum permanens possit esse ab aeterno quin sit subcessiva. Prima 1°: implicat creatura existens sine duratione saltem per correspondentiam ad tempus: quia quando implicat tempus, cui correspondeat, implicat creaturam existere: quia si creatura sit ab aeterno, porrigit se ab aeterno tempus cui correspondeat: quia ex permanentia rei permanentis infertur generatio subcessiva. 2° probatur: implicat creatura existens in aeterno, quin habeat durationem saltem per ordinem ad tempus eorum quae fiunt. Si quae in istam fortasse...terno existere, cum ... et ... voluntatis Angeli.

626. Ut alii omnino notandum quod in hac parte non fuit ab aeterno existere, quod existit simul cum aeternitate, non cum proprietate: quia talis modo non est physice, et non existens, et consequenter non existit vere, et proprie ab aeterno. 2° Deus existere ab aeterno non per correspondentiam ad ... tempus extra; quia extra res tempus potest existere per sua attributa praesentia tamquam per durationem suam adaequate identificatam cum ipso Deo, nisi cuius implicat Deum non subsequens, et ante. Talis tamen ante potest tempus et tempus sine quo cum Deus ... sua ... non tamen potuit esse ab aeterno tempus quia a quovis tempore existente usque ad praesens debet dari ... finita, et pertransibilis. Cap. 3 Argumenta oppositae

6

CAP 3.

Argumenta Opposita.

627 Arg. 1°

Deus est ab aeterno productivus et creatura ab aeterno producibilis quia Deus potest ab aeterno producere creaturam. Confirmatur 1°: oppositum potest esse creari semper ac est oppositum: quia et ab aeterno. 2°: causa aeterna libera non debet praecedere tempore suum effectum: quia Deus potuit ab aeterno producere creaturam. Retorquetur: Deus ab aeterno destructivus creaturae, et creatura est ab aeterno destructibilis: quia Deus potest ab aeterno destruere creaturam; quod hoc repugnat: quia destructio rei supponit eam praecedentem in ...

-tati realis, et ante aeternum nullum dari, neque dabile in existens reale: q. Dices

628. ars: creator est ab aeterno producibilis in tempore, ideo in aeternitate, non. Clarius: est potentia productiva exercenda in aeternitate, non in tempore, ideo. Eandem instantiam faciebant adversarii rationi supra. Ad hoc respondeo non admittens illud dicens: semper est potens exercere pro semper, nego; semper est potens exercere in tempore, ideo. Sicut virtus destructiva creaturae in semper ac est virtus destructiva est potens exercere pro semper. Et ad 2am, concedo antecedens, nego consequens; quia licet de ipsius causa libera non sit antecedere tempore effectum, id tamen est de ipsius causae incertum: quia ipsa creatura debet esse post nihilum, et fieri ex non stantibus.

629. Resp. 2º ab hodierno non est assignabilis dies, ante quem non sit possibilis alius, et alius sine termino: quia infiniti sunt dies, qui potuerunt praecedere hodiernum: et potuerunt praecedere infiniti dies: q. Concedo antecedens, nego consequens: quia infiniti simultanei sunt dies, ideo, nego, non concedo. Stat vero ex dictis, et patet in exemplo: quia ipsius est destructio creaturae ante quam non sit possibilis alia, et alia sine termino: quia infinitae sunt destructiones quae potuerunt praecedere praesentem destructionem: et potuerunt praecedere infinitae: quia ab aeterno potuit dari destructio creaturae.

650. Resp. 3º non minus excedit perfectionem creaturae existere in aeternum, quam ab aeterno; sed hoc est possibile: quia 2um. = Retorquet sub mani: o creatura potest esse destructa in aeternum: quia et ab aeterno. Omisso suppositio, sit quod excedat perfectionem creaturae existere in aeternum, nego minorem: quia non creatura existeret ab aeterno, pertingeret gradum ad quem nequit pervenire creatura, quae debet fieri ex non stantibus, fieri post nihilum, et quod per creationem deducitur est requirit existere ab aeterno ut aiebant supra. Deinde: si existere ab aeterno non excederet perfectionem creaturae, illa tamen redderet impossibilem, cum sequeretur infinitum clausum suis initio: sicut licet esse cavere non excedat perfectionem sui, illa tamen redderet impossibilem. Unde facit omnia mani, et ceteris inani mani causa.

651. Resp. 4º hoc propositio non existit ab aeterno est contingenter vera: quia potuit esse falsa; sed non minus existentia

pri ab æterno; ergo. Respondetur: hæc propositio prius non est destructus ab æterno est contingenter vera: ergo ponat esse falsa; dico non minori, per destruens prius ab æterno; ergo. Contra sic arguitur: illa enim propositio est necessario vera, cum sit affirmativa de subiecto extra repugnante subiecto, et ista contradictoria propositio extitit necessario ut pote affirmativa de subiecto extra repugnante; ergo est necessario falsa. Distinguimus cum hoc propositio, quod ab æterno sit contingenter vera ly propositio prius extitit in tali tempore, et ergo nego.

652. Arguitur 3º: nullum est imaginabile instans, in quo Deus non potuerit producere angelum, et angelus produci a Deo; ergo si angelus non potest ab æterno produci, infinita instantia erunt imaginabilia, in quibus angelus non potest produci a Deo; ergo. Patet maior: quia nullum est instans imaginabile, in quo angelus implet contradictionem. = Distinguo maiorem: nullum est imaginabile instans, ante quod aliud sit imaginabile, in quo angelus non sit producibilis, concedo; ante quod aliud non sit imaginabile, nego maiorem, immo est suppositum. Distinguo maiorem: si ab æterno non potest produci infinita syncathegorematice instantia erunt etc., concedo; categorematice, nego minorem. Nullum est imaginabile instans, in quo angelus sit producibilis, ante quod non possit imaginari aliud, et aliud sine termino, ideo erunt infinita syncathegorematice instantia ante quodlibet determinatum imaginabile in quo angelus esset producibilis.

653. Patet in terminis quia nulla est imaginabilis destructio creaturæ ante quam non sit imaginabilis alia, et alia sine termino, et tamen destructio non potest esse ab æterno; neque possunt esse infinitæ destructiones categorematice, in actu. — Vel dic, quod nullum est imaginabile instans, in quo angelus non sit producibilis per aliqua determinata temporis differentia, non tamen per æternitatem. Hæc tamen circa de mundo ab æterno in præsenti sufficiat disputasse liberaliter, finem imponimus, dum nobis frequentiores solito ardores ad quietem omnia tempus invitat.

Omnia quæ scripsi in honorem, et gloriam Dei, beatæ Virginis Mariæ et sanctorum omnium operis institutum, quibus auspiciis accepi opus absolvi, ut perfecti voluntatis die 28 Junii anno 1723. valeri.